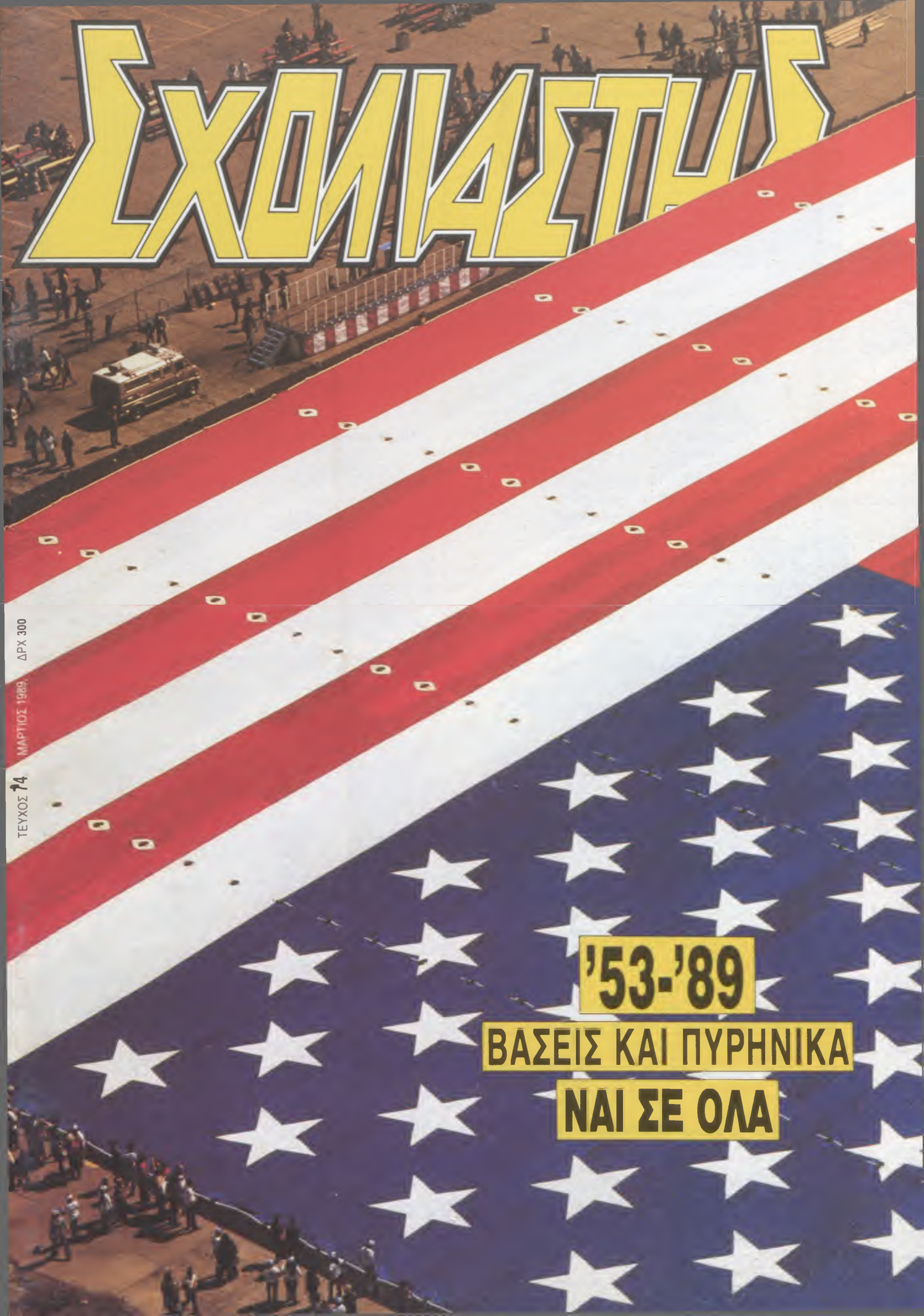

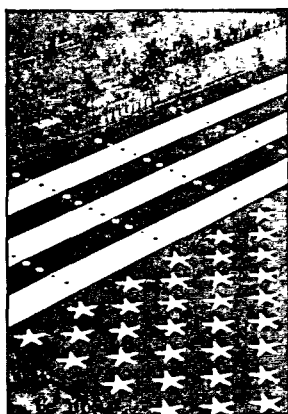
ΣΧΟΛΙΑΣΤΗΣ

ΤΕΥΧΟΣ 74 ΜΑΡΤΙΟΣ 1989 ΔΡΧ 300

'53-'89

ΒΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΥΡΗΝΙΚΑ

ΝΑΙ ΣΕ ΟΛΑ

ΣΧΟΛΙΑΣΤΗΣ

Περίοδος τρίτη, χρόνος έκτος

ΤΕΥΧΟΣ 74, ΜΑΡΤΙΟΣ 1989, ΔΡΧ. 300

Εξώφυλλο:
1953-1989
Οι θάσεις
και τα πυρηνικά
παραμένουν

3 Βάσεις-πυρηνικά, Ναι σε όλα, **9** Ανατολικά της Εδέμ, **12** Η «πέραν του Συνασπισμού Αριστερά» και οι εκλογές, **15** Κύμβαλα και σουρντίνες, **16** Στην Ελλάδα, **19** Ο Συνδικαλισμός στην Αστυνομία, **22** Μειονοτικές γλώσσες στην Ευρώπη, **25** Θε(ά)ματα, **26** Το Δημογραφικό πρόβλημα, **28** Enki Bilal-Patrick Cauvin, Εκτός παιδιάς, **30** Στον κόσμο, **32** Οι εκλογές στο Βερολίνο, **34** Συνέντευξη του Πιερ Ζικέν, **36** Σωφρονιστική Ψυχιατρική, **38** Φωτορεπορτάζ απ' την Αργεντινή, **41** Τσόντες, **43** Πολιτισμός, **48** Πόλεις, **49** Drift, **50** Μηνύματα, **52**

Μπλακ άουτ στην «τρομοκρατία».

□ Ειδικός στα κόμικς, δεν είμαι βεβαία. Αυτό όμως δεν μ' εμπόδισε καθόλου να ερωτευτώ παράφορα και γω την Βαλεντίνα (Κρέπαξ), να γίνω σκιά του Κόρτο Μαλτέζε (Πρατ) σ' όλα του τα ταξίδια, να διαμορφώσω απόψεις περί Δικαίου από το Φάντασμα (Φαλκ) και να μείνω φανατικά πιστός στη μαγεία του Μαντρεϊκ (Φαλκ) ■ Θα μπορούσα να συνεχίζα τις οφειλές μου σε δεκάδες άλλα αριστουργήματα, τα παραλείπω γιατί θέλω να σταθώ στο τελευταίο. Το «Μαύρο Είδωλο» του Γιάννη Καλαϊτζή, που είχα τη χαρά να το δω στο πρωτότυπο, πάλι τώρα ένας χρόνος και κάτι. □ Η πρώτη μου εντύπωση ήταν πως είχα να κάνω με το καλύτερο ελληνικό κόμικς που διάβασα ποτέ, έτοιμο για διεθνή καριέρα, ισότιμα με τους μεγάλους σύγχρονους δημιουργούς. Την ίδια άποψη έχω και τώρα.

Περικλής ΚΟΡΟΒΕΣΗΣ

ΑΠΟ ΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ ΤΕΥΧΟΣ
ΤΟ ΚΟΜΙΚΣ ΤΟΥ
ΓΙΑΝΝΗ ΚΑΛΑΙΤΖΗ

ΣΧΟΛΙΑΣΤΗΣ: Κυκλοφορεί την τελευταία Παρασκευή κάθε μήνα. Τιμολόγος Φιλήμονος 13, Αθήνα 115 21, τηλ. 64.69.827 - 64.61.360. **ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ:** Εσωτερικού ετήσια 3.600, εξάμηνη 1.800. Ευρώπη ετήσια 5.000. Άλλες ηπείροι ετήσια 5.500. Δημ. οργανισμοί ετήσια 9.000. Εμβάσματα επιταγές: Γ. Πιτουρόπουλος. **ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ** από την αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία «Σχολιαστής». **ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ** από επιτροπή. **ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ:** Κ. Βουρνάς, Γ. Κόκκινος, Χ. Μαχαίρας, Γ. Πιτουρόπουλος, Δ. Ψαρράς. **ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ:** Σ. Παντελάκης. **ΣΚΙΤΣΟ:** Π. Ζερβός, Γ. Χατζάκος. **ΦΩΤΟΣΥΝΘΕΣΗ:** ΛΕΧΙΚΟΝ Ο.Ε.. Διότου 26. **ΦΩΤΟΛΙΘΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗ:** RAY ΕΠΕ, Διότου 26. **ΕΚΤΥΠΩΣΗ - ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ:** Τσακίρης ΑΒΕΕ, τηλ. 5124578.

ΠΥΡΗΝΙΚΑ '89

ΒΑΣΙΣ

ΣΚΗΝΗ Α'

«...Αρχές Αυγούστου 1988 η ελληνική κυβέρνηση ανακοίνωσε την πρόθεσή της, να κλείσει η αεροπορική βάση του Ελληνικού της Αθήνας. Μετά από αυτές τις εξελίξεις ο Έλληνας πρωθυπουργός Παπανδρέου υποβλήθηκε σε σοβαρή εγχείρηση, αφήνοντας την πολιτική απόφαση του ζητήματος για το μέλλον...»¹.

ΣΚΗΝΗ Β'

«...οι 16 χώρες της Συμμαχίας (ΝΑΤΟ) συμφώνησαν στα πάντα... η Ελλάδα συμμετέχει στον πυρηνικό ρόλο του ΝΑΤΟ και μοιράζεται το πολιτικό και οικονομικό κόστος που απορρέει από τη διάθεση αεροσκαφών, πυραύλων και πυροβολικού για τις αμερικανικές πυρηνικές κεφαλές!...»²

ΣΚΗΝΗ Γ'

«...Δεν μπορώ να αποκλείσω, ΧΩΡΙΣ ΑΥΤΟ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΚΑΜΙΑ ΔΕΣΜΕΥΣΗ, να χρειαστεί ένα δημοψήφισμα με βάση τα δεδομένα - έστω δηλαδή και αν δεν έχει επιτευχθεί συγκεκριμένη συμφωνία. Αυτό δεν το αποκλείω, δεν είναι όμως και εξαγγελία. Και θεωρώ σημαντικό να πληροφορήσουμε τον ελληνικό λαό σε κάποια φάση - όχι αργά, σύντομα - στο τι ακριβώς σημαίνουν οι βάσεις, στο τι ακριβώς σημαίνει η στρατιωτική βοήθεια την οποία παίρνει η χώρα μας και ΝΑ ΑΦΗΣΟΥΜΕ τον ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΛΑΟ να είναι ο ΤΕΛΙΚΟΣ ΚΡΙΤΗΣ...»³

ΝΑΙ ΣΕ ΟΛΑ

ΤΡΕΙΣ σκηνές ελληνο-αμερικανο-ΝΑΤΟϊκής σαπουνόπετρας που η επιτυχία της στηρίζεται ακριβώς στη... μείωση του φιλοθεάμονος κοινού της! Ποιος άραγε πολίτης αυτής της χώρας θα έχει την ψυχική ή και πολιτική αντοχή να παρακολουθεί 14 γύρους συνομιλιών (αλήθεια, ούτε αγώνα-σικέ μποξ να παίζανε) αλλά και το εργαστηριακό, κυριολεκτικά «θίσιμο» να παρακολουθεί τους λεκτικούς ακροβατισμούς του κ. Παπανδρέου και των Αμερικάνων. Ο κ. Παπανδρέου θυμήθηκε τώρα ότι μπορεί να μην έχει «ΚΑΜΙΑ ΔΕΣΜΕΥΣΗ» για δημοψήφισμα για τις βάσεις, ή ότι, στο φινάλε, ο λαός θα είναι ο «ΤΕΛΙΚΟΣ ΚΡΙΤΗΣ». Από την άλλη, οι Αμερικάνοι έχοντας την «αδυναμία» να μεταφράσουν τις πρωθυπουργικές προθέσεις λόγω της «σοβαρής εγχείρησης» αλλά και λόγω της γενικής κρατικής παραλυσίας αλλάζουν γλώσσα και δείχνουν ότι η μετα-Ρηγκανική εποχή δεν θα είναι καθόλου ηπιότερη, ενώ τα πυρηνικά ξαναέρχονται στο προσκήνιο...

Έτσι, εκεί που όλα τα «περί Βάσεων» μαγειρεία είχαν φτιάξει τη σούπα και περίμεναν το σερβίρισμα, τα πράγματα

άλλαξαν. Εκεί που όλοι περίμεναν τον Κωστόπουλο (ένας είναι ο Κωστόπουλος) να «μας τα πει χύμα» για τους Αμερικάνους και τη Βάση του Ελληνικού, ξαφνικά, λίγο η διακοπή λόγω του πρόσφατου ρεπουσαρίσματος της πανοπλίας του «σιδερένιου» στο σιδεράδικο του Χέρφιλντ, λίγο ο «Ρασίντ» που έτυχε ο άνθρωπος να συλληφθεί στην Ελλάδα και να κινδυνεύει να γίνει ο πρώτος καταζητούμενος από τις ΗΠΑ για «τρομοκρατικές» ενέργειες που θα εκδοθεί από... ευρωπαϊκή χώρα(!), λίγο οι πολιτικές συγκυρίες όπου ο «Μεγάλος» θέλει να παίξει το χαρτί του δημοψηφίσματος, έφεραν τελικά το ζήτημα της παραμονής των αμερικανικών βάσεων, ΣΤΟ ΜΑΤΙ ΤΟΥ ΚΥΚΛΩΝΑ.

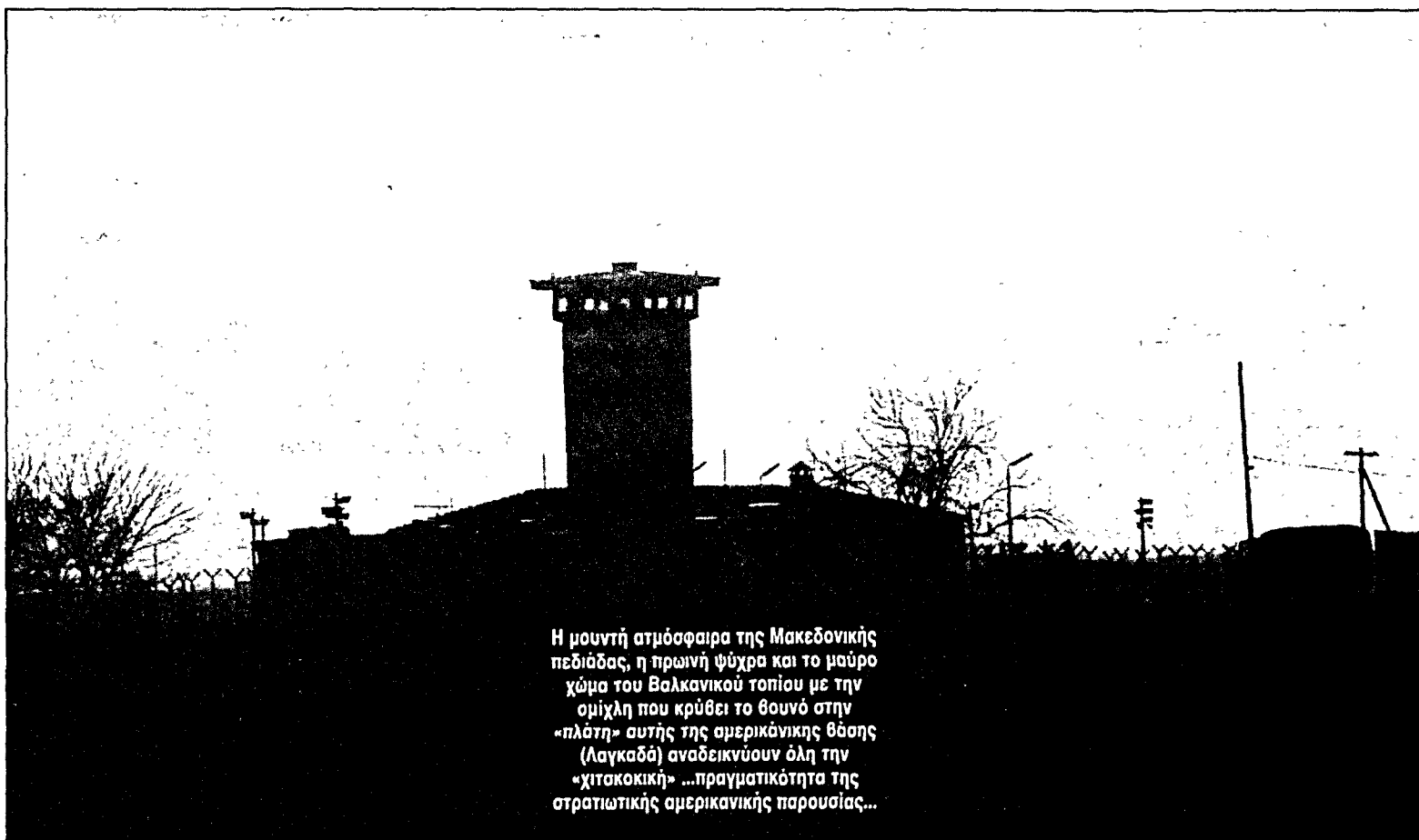
Όμως ας πάρουμε τα πράγματα από την αρχή.

Στα τέλη του 1987 οριστικοποιείται στα λογιστήρια του Αμερικανικού Πενταγώνου η πρόθεση να δοθεί στην ελληνική κυβέρνηση το ποσό των 31,1 εκατομμυρίων δολαρίων (βλ. ΠΙΝΑΚΑ 1) για έργα, αποκλειστικά, στρατιωτικής φύσης. Πιο συγκεκριμένα, ένα σημαντικό μέρος τους θα διενέθεται στις πυρηνικές αποθήκες των ΗΠΑ, όπου χρειαζόταν «εκ-

1. Congressional Research Service (CRS), Report for Congress, Richard F. GRIMMET, 5 Δεκεμβρίου 1988, σελ. 9.

2. Βλ. Ν. Χασαπόπουλο, «ΤΟ ΒΗΜΑ», 4.12.1988.

3. Ομιλία Α. Παπανδρέου... Σύνοδο της Κ.Ε. του ΠΑΣΟΚ βλ. «ΤΟ ΒΗΜΑ» 8.1.1989.

Η μουντή ατμόσφαιρα της Μακεδονικής πεδιάδας, η πρωινή ψύχρα και το μαύρο χρώμα του Βαλκανικού τοπίου με την ομίχλη που κρύβει το θούνο στην «πλάτη» αυτής της αμερικάνικης δόσης (λαγκαδά) αναδεικνύουν όλη την «χιτακοκική» ...πραγματικότητα της στρατιωτικής αμερικανικής παρουσίας...

συγχρονισμός» και όπου η Αμερικανική διοίκηση είναι εντελώς ανεξέλεγκτη, αφού σύμφωνα με την ελληνο-αμερικανική συμφωνία του 1983, οι αποθήκες πυρηνικών όπλων εξαιρούνται από οποιαδήποτε μορφή «συνδιοίκησης»...

Έτσι άρχισαν οι πιέσεις προς την ελληνική κυβέρνηση, η οποία δια στόματος του κ. Καψή διαμήνυσε ότι «η κυβέρνηση έχει απαγορεύσει τα έργα στις Αμερικανικές εγκαταστάσεις από το 1986» και ότι «θα δούμε» τι θα γίνει αφού υπογραφεί η νέα συμφωνία και, τέλος πάντων, δεν είναι δυνατόν «να προχωρήσουμε σε μία «αναθέρμανση» του ζητήματος των βάσεων» όταν οι «Κουκουέδες», οι «ΕΑΡιτζήδες» και λοιποί αριστεροί θα θρουν άλλη μια ευκαιρία «να μας προσάψουν ενδοτισμό, μερικούς μήνες πριν από τις εκλογές».

Αποτέλεσμα αυτών των παραπάνω αντιδράσεων ήταν το «πάγωμα» των πιστώσεων¹ του Αμερικανικού Πενταγώνου και η υιοθέτηση μιας άλλης τακτικής απέναντι στο «άτακτο παιδί» της συμμαχίας που όμως «δεν μας λέει και τι θέλει...». Έτσι το ρόλο της «διαπαιδαγώγησης» του ανέλαβε το ΝΑΤΟ, το οποίο στις αρχές Μαρτίου ενέκρινε και οικονομικά τη στρατιωτικο-πολιτική απόφαση για οικοδόμηση στρατιωτικών εγκαταστάσεων αλλά και για αποπεράτωση άλλων που είχαν ήδη αρχίσει από τα τέλη του 1986, τότε δηλαδή που η ελληνική κυβέρνηση πήρε απόφαση για «πάγωμα» των κονδυλίων του Αμερικανικού Πενταγώνου! Ίσως άλλη μια φοβερή «σύμπτωση» ή μήπως μια νέα... «σκευωρία» του «ξένου και ντόπιου κατεστημένου»...

Άρχισε λοιπόν, από το Μάρτιο μια καθαρά ΝΑΤΟϊκή προσπάθεια «αναβάθμισης» διαφόρων στρατιωτικών εγκαταστάσεων. Οι πληροφορίες που είχαν διοχετευτεί άκρως επισημαστικά μιλούσαν σαφώς για προκηρύξεις διαγωνισμών για ανέγερση στρατιωτικών εγκαταστάσεων που θα προωθούσε η Υπηρεσία Στρατού (Υ.Σ.) και αφορούσαν μεγάλες ποσότητες τηλε-επικοινωνιακού υλικού, δεξαμενή καυσίμων, μεγάλες κατασκευές από μπετόν-αρμέ ακόμα και έργα προσωρινής αλλαγής του ρου ποταμών και χειμάρρων για να περάσουν αγωγοί μεγάλης ευαισθησίας... Το πρόβλημα βέβαια που μας τέθηκε ήταν: Πού γίνονταν αυτά τα έργα και γιατί.

Οι «ξεχασμένες» βάσεις-αποθήκες του βορρά ή αλλιώς η «αβάσταχτη πυρηνική ελαφρότητα» της κυβέρνησης του κ. Α.Γ. Παπανδρέου

Στην Ελλάδα όπως είναι γνωστό, λειτουργούν σε 22 σημεία της χώρας διάφορες βάσεις-αποθήκες και λοιπές διευκολύνσεις, στη συντριπτική τους πλειοψηφία, αμερικάνικες (βλ. ΠΙΝΑΚΑ 2). Αυτές όμως που παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον είναι σίγουρα αυτές που φέρουν πυρηνικά όπλα και ιδιαίτερα οι αμερικανικές βάσεις-αποθήκες του βορρά (Δρά-

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΓΙΑ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ

από τις ΗΠΑ προς την ΕΛΛΑΔΑ 1981-1989

(Δίνεται σε Χώρες που φιλοξενούν Βάσεις των ΗΠΑ)

	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989 ³
MAP ¹ (δωρεάν βοήθεια)	5	—	—	—	—	—	—	31,1	—
FMS ²	Δάνεια ΘΕ-ΣΜΟΘΕΤΗΜΕΝΑ	240,5	355,6	341,2	586,9	275,2	92,4	—	—
	Δάνεια ΥΠΟ ΟΡΟΥΣ	—	—	—	—	293,4	383,8	369,2	324,9
	Δάνεια ΧΑΡΙΣΤΙΚΑ	—	—	—	—	—	—	—	350,0 ⁴
Διάφορα άλλα	1,6	1,6	1,6	1,7	1,6	1,4	1,3	1,1	1,1
ΣΥΝΟΛΟ	242,6	357,2	342,8	588,6 ⁵	570,2	477,6	370,5	357,1	351,1

Πηγή: Congressional Research Service, Αναφορά για το Κογκρέσο, R.F. GRIMMET, 5 Δεκεμβρίου 1988.

1. MAP (= Military Assistance Program): Προγράμματα Στρατιωτικής βοήθειας που έχουν αποκλειστικό διαχειριστή το Υπουργείο Άμυνας των ΗΠΑ (Πεντάγωνο) και ως ένα ποσό δεν ελέγχονται ή «κόβονται» από το Κογκρέσο.

2. FMS (= Foreign Military Sales): Δάνεια Εξωτερικής Στρατιωτικής βοήθειας που δίδονται αποκλειστικά από το Κογκρέσο. Τα FMS έχουν σχέση με την αναλογία 7 προς 10 της Ελλάδας και της Τουρκίας.

3. Για το 1989 είναι πρόβλεψη.

4. Για πρώτη φορά, την δεκαετία του '80 οι Η.Π.Α. κάνουν τέτοια «προσφορά» στην Ελλάδα. Κάτι τέτοιο θάλεπε ο Κωστόπουλος και μας...πρίζει!

5. Καθ' όλη την δεκαετία του '80 είναι γεγονός ότι η Κυβέρνηση του Α. Γ. Παπανδρέου έγινε δέκτης πλουσιοπάροχης βοήθειας με αποκορύφωμα το 1984.

μας, Λαγκαδά, Γιαννιτσών και Κιλκίς⁶) για τους εξής λόγους:

1. Αποτελούν τις μοναδικές περιπτώσεις όπου η «Πρακτική των δύο Κλειδιών⁶» έχει απόλυτη εφαρμογή, αφού οι Αμερικάνοι έχουν πλήρη επιχειρησιακή αδυναμία (διαθέτουν ολιγομελές προσωπικό και καθόλου υλικές δυνατότητες) ενώ δίπλα σ' αυτές τις 4 αποθήκες πυρηνικών των ΗΠΑ υπάρχουν (από την εποχή του σχεδιασμού τους, γύρω στα 1960) ελληνικές μοίρες πυροβολικού οι οποίες και θα στηρίζουν επιχειρησιακά τους αμερικάνους σε περίπτωση εμπλοκής... Έτσι μ' άλλα λόγια, μ' αυτές τις βάσεις-αποθήκες δοκιμάζεται η αξιοπιστία και τα σχέδια της ελληνικής κυβέρνησης αφού σ' όλες τις άλλες Βάσεις που υπάρχουν πυρηνικά, οι Αμερικάνοι έχουν πλήρη επιχειρησιακή αυτονομία (Σούδα, Γούρνες και Ελευσίνα μέσω της βάσης του Ελληνικού).

2. Επιπλέον, οι πυρηνικές-αποθήκες της Μακεδονίας έχουν ένα ξεχωριστό ΝΑΤΟϊκό ενδιαφέρον και αν θέλετε και Δυτικοευρωπαϊκό, αφού στον πυρηνικό ΝΑΤΟϊκό σχεδιασμό

4. Σ' αυτήν την άποψη αναφέρονται και «ΤΑ ΝΕΑ» 2.2.89.

5. Βλ. αναλυτικό ρεπορτάζ, Βάσως ΜΠΕΚΑ, «ΕΘΝΟΣ», 17, 18, 19.6.1987.

6. Αυτή η «πρακτική» αναπτύχθηκε τη δεκαετία του '50 και είναι αμερικανικής έμπνευσης. Αναφέρεται, με άλλα λόγια, στην «υποχρέωση» των ΗΠΑ και της φιλοξενούσας, τα πυρηνικά, χώρας, ότι σε περίπτωση «εμπλοκής» με το Σύμφωνο της Βαρσοβίας, οι ΗΠΑ θα δώσουν τις πυρηνικές βόμβες, νάρκες και κεφαλές πυραύλων (στην περίπτωση της Ελλάδας, οι «Τίμιοι-Τζων» και «Νίκη-Ηρακλής» της δεκαετίας του '50) και από την άλλη μεριά ο στρατός της φιλοξενούσας χώρας, έχει την υποχρέωση να «ρίξει» αυτά τα πυρηνικά με αεροπλάνα, κανόνια κ.λπ./

ΒΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΗΠΑ ΚΑΙ ΤΟΥ ΝΑΤΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

A. Κύριες Βάσεις (ΗΠΑ) 1. Ελληνικό (αεροπορική) 2. Νέα Μάκρη (Τηλε-Επικοινωνιών) 3. Γούρνες, Ηράκλειο Κρήτης (αεροπορική, Τηλε-Επικοινωνιών) 4. Σούδα, Χανίων Κρήτης (Αεροναυτική)	Γ. Αποθήκες Πυρηνικών (ΗΠΑ) 1. Δράμα Έκλεισε τον Μάιο 1985 2. Γιαννιτσά Έκλεισε τον Μάιο 1985 3. Κιλκίς Υπολειπουμεν 4. Λαγκαδά Δέχτηκε και τα Πυρηνικά των άλλων αποθηκών: 25 πυρηνικές οβίδες τύπου W-79. 36 πύραυλοι Τίμιος Τζων (εδάφους-εδάφους) Μικρός αριθμός πυρηνικές νάρκες 20 οβιδοβόλα (εκτόξευσης πυρηνικών) τύπου M-110.	Δ. Εγκαταστάσεις (ΗΠΑ) «Φωνή της Αμερικής» (V.O.A.) 1. Ξάνθη 2. Χρυσούπολη Καβάλας 3. Ρόδος
B. Εγκαταστάσεις Ραντάρ (ΗΠΑ) 1. Πεντέλη Αττικής 2. Μέγαρο Αττικής 3. Πάρνηθα Αττικής 4. Πατέρας Αττικής 5. Χορτιάτη Θεσ/νίκης 6. Άραξος 7. Δίκτυ Λασιθίου Κρήτης 8. Λευκάδα	5. Ελευσίνα Διαθέτει Αποθήκες για τον 6ο στόλο. Οι πυρηνικές δόμβες αεροπλάνων αποσύρθηκαν οριστικά το 1987	E. Εγκαταστάσεις ΝΑΤΟ 1. Άκτιο Πρέβεζας (Αεροπορική για AWACS) 2. Ακρωτήρι Χανίων Κρήτης (Πεδίο Βολής NAMFI) 3. Κίσσαθος Θεσσαλία (Ραντάρ, αποπερατώθηκε)

Πηγή: A. BREDIMAS, «Les bases militaires américaines en Grèce», Revue Hellenique de droit International, Αύγουστος 1982, «Military Balance» 1983-84, IISS, London, Γιάννης ΒΑΛΗΝΑΚΗΣ.

(βλ. ΧΑΡΤΗ), η περιοχή της Μακεδονίας είναι η πλέον «κατάλληλη» για μία σύγκρουση με πυρηνικά όπλα «θεάτρου μάχης» (μικρού βεληνεκού), η οποία – πάντα κατά τους φωστήρες του ΝΑΤΟ και γιατί όχι μελλοντικά της Δυτικο-Ευρωπαϊκής Ένωσης – θα αποτελούσε τη ΣΟΒΑΡΟΤΕΡΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ στην ξηρά, στο γεωστρατηγικό τόξο Μακεδονία-Λίμνος-Δαρδανέλια, ώπου να γίνει η τακτική αναδίπλωση των «συμμαχικών στρατών» σε ασφαλέστερα γεωστρατηγικά τόξα, όπως π.χ. Όλυμπος-Κεντρικό Αιγαίο-Σμύρνη κ.λπ⁷ (βλ. ΧΑΡΤΗ). Και

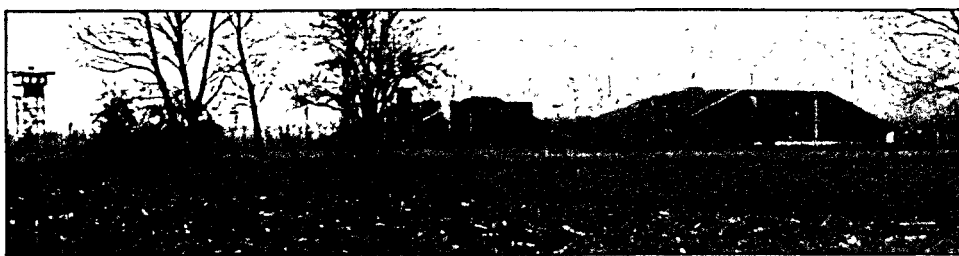
3. Οι πυρηνικές-αποθήκες της Δράμας και των Γιαννιτσών είναι οι μοναδικές αμερικανικές εγκαταστάσεις οι οποίες έκλεισαν (χωρίς βέβαια να «ξηλωθούν») την Άνοιξη του 1986, αφήνοντας ερωτηματικά για τις αμερικανικές προθέσεις.

Όμως τα ερωτηματικά που είχαμε ξεκινώντας το ρεπορτάζ για τις βάσεις του βορρά μεγάλωσαν ακόμα περισσότερο όταν η επί τόπου έρευνά μας σ' αυτές μας έφερε μπροστά σε μερικές πραγματικότητες: α) οι «περίφημες» αυτές βάσεις-αποθήκες δεν ξεπερνούν σε έκταση τα... 40-50 στρέμματα(!) δηλαδή, πάνω κάτω, δύο αγωνιστικοί χώροι, τύπου Καλογρέζας! β) Η πρόσβαση σ' αυτές και... η φωτογραφία(!) τους είναι μάλλον εύκολη αφού βοσκοί και καλλιεργητές βρίσκονται σε απόσταση αναπνοής από τις... πυρηνικές κεφαλές! Μάλιστα οι της Δράμας και Γιαννιτσών φαντάζουν... στοιχειωμένες. γ) Ο ελληνικός στρατός που κατά συνθήκην τις φρουρεί δεν έχει το απαραίτητο ενδιαφέρον (άλλωστε γιατί;) για τη διαφύλαξη τους. Μόνο και μόνο οι μπελάδες που θα μπορούσαν ίσως να προκύψουν για τους Έλληνες φαντάρους-φρουρούς μας απέτρεψαν από το να «εισβάλουμε» στα «περίφημα» πυρηνικά των ΗΠΑ. δ) Οι πληροφορίες που συλλέξαμε για έργα στις αποθήκες αυτές ήταν πενιχρές: λίγοι εργάτες, 3-4 στον αριθμό, έκαναν κάποιες εργασίες συντήρησης κτιρίων στον Λαγκαδά και άλλοι τόσοι στο Κιλκίς.

Πού, λοιπόν, γινόντουσαν τα έργα, αφού κατά γενική ομολογία αυτές οι 4 βάσεις θεωρούνται επείκως ανεπαρκείς για φιλοξενία «έξυπνων» οπλικών πυρηνικών συστημάτων όπως είναι τα νέα πυρηνικά τακτικά όπλα;

Άραγε ποτέ κανείς δεν έδειξε φωτογραφίες των βάσεων αυτών σ' έναν υπουργό ή στον κ. Α.Γ. Παπανδρέου για να δει ο άνθρωπος ότι δεν είναι δυνατόν να συνυπάρχουν στα 50 μέτρα γης, τα χωράφια με πατάτες και οι πυρηνικές κεφαλές; Αλλά μάλλον ζητάμε... πολλά, και νομίζουμε ότι η «πυρηνική ελαφρότητα» του κ. Α.Γ. Παπανδρέου, σε τελική ανάλυση, δεν είναι και τόσο σημαντική στη γενικότερη «ελαφρότητα» του είναι του...

Ο Έρωτας γεννήθηκε για δύο, ο τρίτος φέρνει

Βάση-Αποθήκη Πυρηνικών των ΗΠΑ στον Λαγκαδά της Θεσ/νίκης. Διακρίνονται οι αποθήκες και η μία από τις δύο υπερυψωμένες φρουρές της 40 στρέμματα αυτής της αμερικανικής εγκατάστασης, λίγα μόλις μέτρα μακριά από ένα χωράφι με... καλαμπόκια και... στα Κύρια της Δράμας, 4-5 χιλιόμετρα,

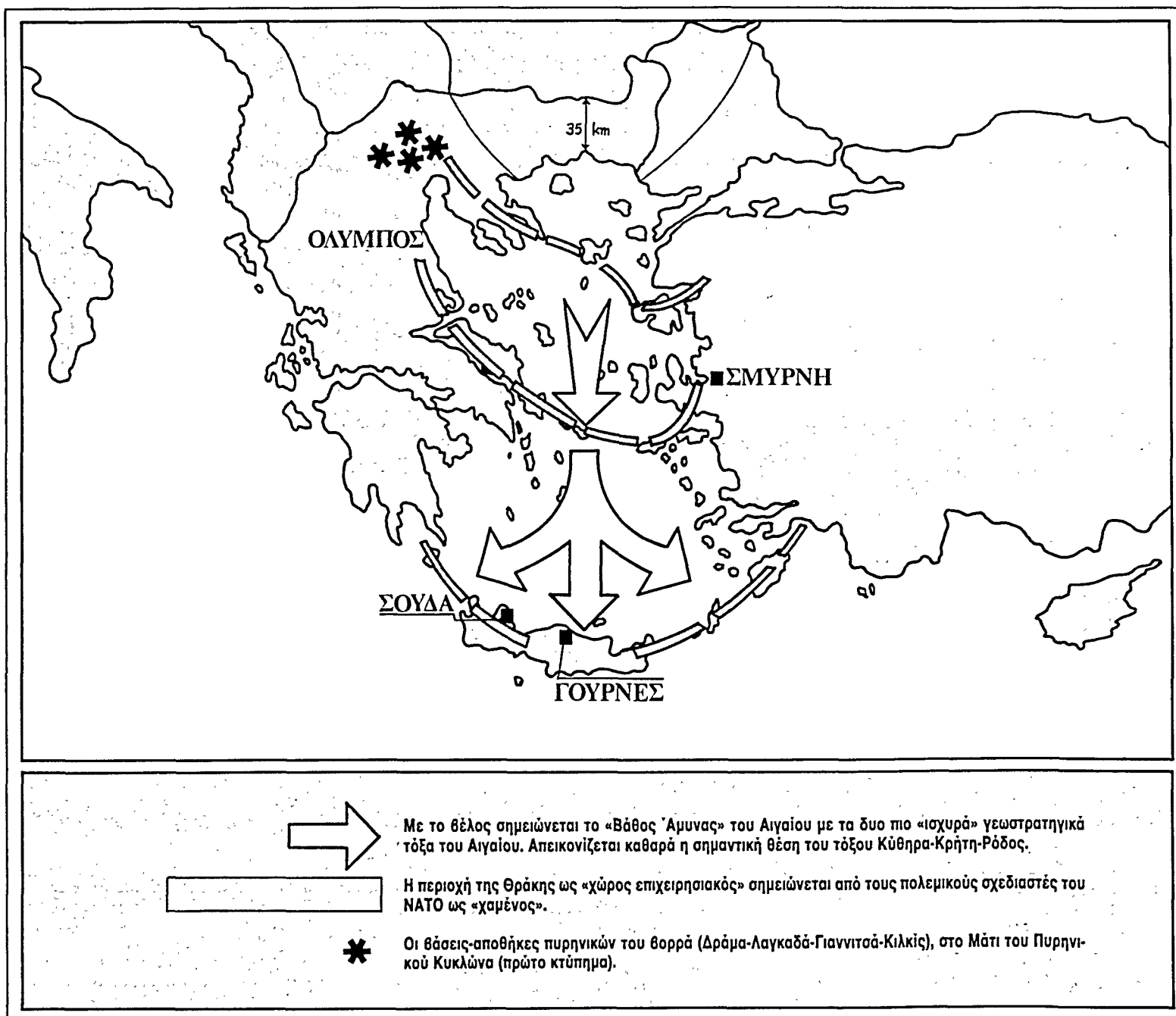
Βάση-Αποθήκη Πυρηνικών των ΗΠΑ στον Λαγκαδά της Θεσ/νίκης. Διακρίνονται αριστερά οι αποθήκες, στο κέντρο το διοικητήριο και δεξιά ο κεντρικός Πύργος-Φρουρά της εγκατάστασης που αποτελεί και την πύλη εισόδου, όχι απευθείας αλλά μέσω της 108ης μοίρας Πυροβολικού του ελληνικού στρατού. Η φύλαξη της εγκατάστασης αποτελεί έργο του ελληνικού στρατού...

πάντα χωρισμό! ή απλοελληνικά «Το πυρηνικό φλερτ με την Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση» και ένα Σενάριο Αμερικανο-Παπανδρεϊκής συναλλαγής.

Γενική μας, λοιπόν, εκτίμηση είναι ότι οι βάσεις-αποθήκες πυρηνικών ξεπερασμένης τεχνολογίας στην Μακεδονία δεν κρύβουν το «μεγάλο ψάρι». Έτσι θεωρούμε ότι: 1. Οι υπέρογκες δαπάνες που χρειάζονται για τον εκσυγχρονισμό τους (και όχι τα 30-40 εκατ. δολάρια του Πενταγώνου βλ. ΠΙΝΑΚΑ 1) 2. ΤΟ ΔΕΔΗΛΩΜΕΝΟ ενδιαφέρον των ΗΠΑ για βάσεις Παρακολούθησεων και Αεροναυτικές⁸ (βλ. ΠΙΝΑΚΑ 2), και 3. Οι τελευταίες θέσεις της ελληνικής κυβέρνησης, η οποία προκειμένου να ενταχθεί στο κλαμπ της Δυτικοευρωπαϊκής Ένωσης δέχτηκε την «Πλατφόρμα της Χάγης», ΑΠΟΔΕΧΟΜΕΝΗ την ένταξη της στην ΠΥΡΗΝΙΚΗ και συμβατική αμυντική στρατηγική⁹(!) συνηγορούν σε ένα απλό

7. βλ. Van KOUFOUDAKIS, «Greece in NATO», NATO's Sixteen Nations, Ιούλιος-Αύγουστος 1988, σελ. 35-44.
8. Η κοινοβουλευτική ομάδα του ΚΚΕ κατηγορησε ευθέως την κυβέρνηση του κ. Α. Γ. Παπανδρέου για σιωπηρή αποδοχή της χρησιμοποίησης των αμερικανικών βάσεων στην τελευταία Αμερικανο-Λιβυική κρίση του περασμένου Ιανουαρίου. βλ. «Ριζοσπάστης», 1/2/1989.
9. βλ. Financial Times, 7/2/1989.

συμπέρασμα: η κυβέρνηση για να βρει στήριγμα απέναντι στην αμερικάνικη πίεση και να καλύψει τα κενά της πολιτικής της απέναντι στην Τουρκία αποδέχεται αυθωρεί και παραχρήμα, τα «μισητά» πυρηνικά όπλα, τινάζει στον αέρα την υπόθεση για τ' «Απύραυλα Βαλκάνια» και τέλος ο «απόστολος της ειρήνης» εμφανίζεται ως πραγματικός... σιδηρόφραχτος! Ίσως η κ. Λιάνη ν' απέκτησε έναν αληθινό Αρθούρο και να «έκλεισε», όπως η ίδια δήλωσε, με τον κ. Α.Γ. Παπανδρέου, εδώ όμως, πλέον μιλάμε ότι πάει να μας κλείσει όλους...

Έτσι οι συγκλίνουσες πληροφορίες μας, αλλά και πληροφορίες διπλωματικών δυτικό ευρωπαϊκών πηγών, μας παρουσιάζουν ένα σενάριο που αξίζει νομίζουμε να το προσέξουμε, μιας και πιστεύουμε ότι δεν θα βραδύνει ο χρόνος που θα το παρακολουθήσουμε...

- Οι ΗΠΑ μέσα στο γενικότερο κλίμα «σφιχτής» δημοσιονομικής πολιτικής για την άμυνα κάνουν μία «ορθολογική» εκτίμηση. Εκτιμούν, λοιπόν, ότι η ΕΛΛΑΔΑ τους ενδιαφέρει ως «ΧΩΡΑ ΟΤΟΑΚΟΥΣΤΗΣ» της Ανατολικής Μεσογείου και βασικός συνδετικός κρίκος της αεροναυτικής τους παρουσίας από τις Αζόρες του Ατλαντικού ως την Διώρυγα του Σουέζ (οι βάσεις της Κρήτης της το εξασφαλίζουν) και από εκεί και πέρα αφήνει το πεδίο ελεύθερο στις όψεις «θερμοκέφαλους» της Δυτικοευρωπαϊκής Ένωσης.

- Σε δεύτερη φάση, στις αρχές της Άνοιξης, οι ΔΥΤΙΚΟΕΥΡΩΠΑΙΟΙ «ΕΠΕΝΔΥΟΥΝ», μέσω του ΝΑΤΟ, σε διάφορα έργα «υποδομής» κι «εκσυγχρονισμού» του ελληνικού στρατού, όπως τα ραντάρ στον Κίσαβο της Θεσσαλίας¹⁰ ή οι εγκαταστάσεις-αποθήκες στα Κύρια της Δράμας και οι υπό κατασκευή στο Νέο Σούλι των Σερρών, στα Γιαννιτσά και το Κιλκίς. Η οικοδόμηση τέτοιων εγκαταστάσεων, δίπλα στις Νατοϊκές και αμερικανικές συνεχίζεται υποδηλώνοντας την

μελλοντική χρήση αυτών των βάσεων-αποθηκών...

- Η κυβέρνηση του κ. Α.Γ. Παπανδρέου για να κερδίσει εντυπώσεις πριν τις εκλογές, «ΠΕΤΥΧΑΙΝΕΙ» την αμερικανική συγκατάθεση για «ΕΛΛΩΜΑ» της βάσης του Ελληνικού. Ήδη έχουν αρχίσει οι μεταφορές τηλε-επικοινωνιακού υλικού στην βάση των Γουρνών στο Ηράκλειο¹¹, και αεροπορικών δραστηριοτήτων στην Σούδα. Από την άλλη, η ελληνική κυβέρνηση υπόσχεται τον Παλαιστίνιο ΡΑΣΙΝΤ στους Αμερικάνους. Πολύ φοβόμαστε, και μ' αυτό συμφωνούν οι περισσότεροι έγκυροι έλληνες πολιτικοί αναλυτές, ότι η ΠΡΟΓΡΑΦΗ του Ρασίντ μάλλον έχει συντελεσθεί... Στην συνέχεια ο κ. Α.Γ. Παπανδρέου εξακολουθεί... της κορώνες περί δημοψηφίσματος χωρίς να πείθει, αφού υπολείπονται μόλις 100 μέρες από τις εκλογές του Ιουνίου. Βέβαια με τον «Μεγάλο» κανέναν ποτέ δεν είναι σίγουρος (...) όμως νομίζουμε, ότι το χαρτί του δημοψηφίσματος θα χρησιμοποιηθεί ως εκλογικό δέλεαρ (λέγε με Αριστερά) στα προεκλογικά μπαλκόνια χωρίς ουσιαστικές συνέπειες...

- Φτάνει το καλοκαίρι και ο κ. Α.Γ. Παπανδρέου εν μέσω εθνικού παραληρήματος... χάνει τις εκλογές. Η «απαστρόπτουσα» Ν.Δ. (εδώ διαλέγετε επιθετικούς προσδιορισμούς) χωρίς σοβαρούς ενδοιασμούς και μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα υπογράφει τη νέα συμφωνία: οι ΗΠΑ ΔΕΧΟΝΤΑΙ το «Ξήλωμα» της βάσης του Ελληνικού (την μεταφέρουν ήρεμα και συστηματικά στην Κρήτη). ΑΦΗΝΟΥΝ για αργότερα¹² ή κάνουν ΣΙΩΠΗΡΑ τον εκσυγχρονισμό στις πυρηνικές αποθήκες του βορρά, βοηθούμενοι και από τα ΝΑΤΟϊκά ταμεία, μεγαλώνοντας ίσως την έκτασή τους και παραχωρώντας μερικές «λειτουργικές διευκολύνσεις» στον ελληνικό στρατό και στους ΝΑΤΟϊκούς ευρωπαίους εταίρους¹³. Διατηρούν, όμως, πάντα τα αποκλειστικά δικαιώματα στα πυρηνικά¹⁴. Έτσι, λοιπόν, και οι Αμερικάνοι θα γλυτώσουν αρκετά έξοδα και οι ΝΑΤΟϊκοί στρατηγοί (συν τους Έλληνες) θα έχουν τα

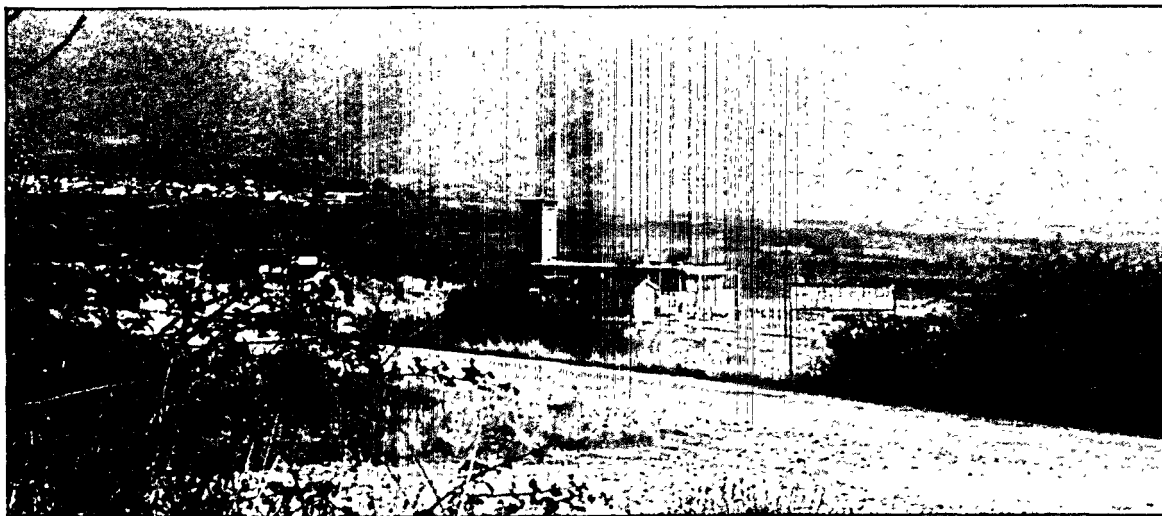
10. Βλ. «Ριζοσπάστη» 1.2.1989.

11. ...«Το πλοίο «Καραμάν» της δυτικογερμανικής εταιρείας «Νέκολ» έφτασε στις 15.12.88 στο Ηράκλειο και ξφόρτωσε εκατοντάδες κιβώτια συσκευασμένα (κοντέινερ)...» που μεταφέρθηκαν στη βάση των Γουρνών. «...Δεν επιτρέπεται να πλησιάσουν οι Έλληνες εργαζόμενοι και μεταφέρονται από τους Αμερικάνους στα υπόγεια της βάσης. Οι Έλληνες εργαζόμενοι εξέφρασαν τις ανησυχίες τους για τις συνεχείς ανεγέρσεις οικοδομημάτων και τις καλωδιώσεις, με τις οποίες περιβάλλουν τη βάση...» Βλ. *Ελευθεροτυπία* 16.12.88.

12. Βλ. σχετικές εκτιμήσεις του Πενταγώνου για το 1991, «ΤΑ ΝΕΑ» 2.2.1989.

13. Μία σημαντική ευρωπαϊκή εξέλιξη σημειώθηκε από μέρους της Δ. Γερμανίας όταν ο κ. Χ. Κολ αρνήθηκε στις ΗΠΑ τον εκσυγχρονισμό των πυραύλων «Λαυς» και των πυρηνικών κεφαλών τους και ζήτησε ευθέως τη μετάθεση της συζήτησης για μετά το 1992. Βλ. *ΡΟΥΤΕΡ* 10.2.89. Μήπως το «ευρωπαϊκό ενδοΝΑΤΟϊκό μίσωπο» άρχισε να λειτουργεί; Με ποιες ανακατατάξεις στις ευρωπαϊκές ισορροπίες;

14. Σύμφωνα με το σύνταγμα των ΗΠΑ, μόνο ο Αμερικάνος Πρόεδρος έχει το δικαίωμα της «ενεργοποίησης», παγκόσμια, των πυρηνικών (το περίφημο μαύρο βαλτιόκι που μεταφέρει παντού).

Η κλειστή (από το 1986) «στοιχειωμένη» βάση-αποθήκη πυρηνικών των ΗΠΑ, πέντε χιλιόμετρα έξω από την Δράμα. Στο ίδιο μέγεθος (30-40 στρέμματα) είναι και οι βάσεις-αποθήκες πυρηνικών των Γιαννιτών και του Κιλκίς. Μπροστά από την είσοδο διακρίνεται το μικρό σπιτάκι της ελληνικής φρουράς (4-5 πεζικάριοι). Δεν είχαν ούτε τσιγάρα...

πυρηνικά να... «χαίρονται». Όσο για τους Τούρκους, αυτούς θα τους κατατροπώσουμε αφού θα μπούμε στην Δυτικο-Ευρωπαϊκή Ένωση καλοδεχούμενοι στον πυρηνικό Ευρωπαϊκό σχεδιασμό. Ο δε πρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας θα παρουσιάσει ως πραγματικός Κρης λεβέντης, αυτός που «έδιωξε τους Αμερικάνους», και όχι σαν εκείνο τον ξενοπάτη τον Παπανδρέου (που άλλωστε, μεταξύ μας, τον μόνο Αμερικάνο που κατάφερε να διώξει ήταν η... γυναίκα του). Ο κ. Κων. ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ γίνεται λοιπόν... ΖΑΠΑΤΑ ΣΤΗ ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΖΑΠΑΤΑ, χωρίς ο Κωστόπουλος (ένας είναι ο Κωστόπουλος) να πει... κιχ! επιτέλους!!!

Ένα Μοντέλο κι ένα Επιμύθιο

Απ'τα γεγονότα, τα οποία εκτυλίσσονται καθημερινά στην ημεδαπή, αλλά και τις διεθνείς εξελίξεις στην αλλοδαπή (προώθηση «έξυπνων» πυρηνικών πλάνων για τη δεκαετία του '90 με τη μείωση των συμβατικών, συσπείρωση των Δυτικο-Ευρωπαίων, κ.λπ.), φαίνεται ότι τα χαρτιά του παιχνιδιού ξαναμοιράζονται.

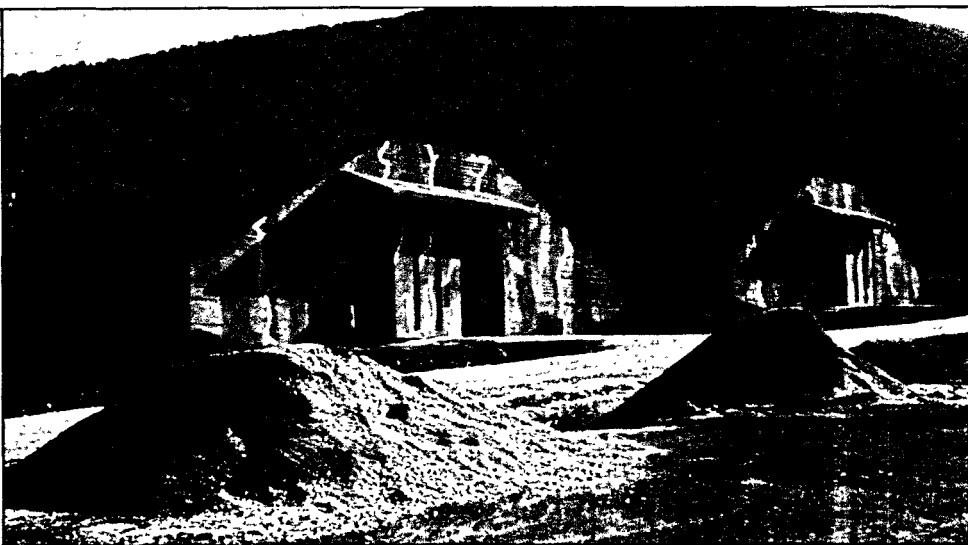
Στο νέο ΜΟΝΤΕΛΟ πυρηνικού σχεδιασμού η Ελλάδα, ίσως για άλλη μια φορά, θα συρθεί χωρίς άποψη, όταν η αμερικανική πυρηνική αποτροπή σε συνδυασμό με βοηθητικές και «ευέλικτες» λειτουργικές εγκαταστάσεις, είτε εθνικές (τύπου Κύρια) είτε ΝΑΤΟϊκές (τύπου Άκτιο με τα AWACS και Κίσαθου με Ραντάρ) καταργήσει κάθε αυτόνομη προσέγγιση με τους Βαλκάνιους και Μεσογειακούς γείτονες. Αυτή η εξέλιξη ίσως κάπου να θυμίζει λίγο την εποχή της «Κρίσης της Κούβας» του 1961, όταν στον απόηχο εκείνης της κρίσης (όπως τώρα στον απόηχο του πυρηνικού αμερικανικού εκ-συγχρονισμού στην Ευρώπη της Μετα-Ρηγκανικής εποχής) η Ελλάδα και η Τουρκία δέχτηκαν μόνιμα πυρηνικά όπλα στο έδαφος τους. Μάλιστα τότε ήταν ο ανανεωτής Χρυσόστοφ, τώρα είναι ο αναδιαρθρωτικός Γκορμπατσόφ! Βέβαια, τώρα θα έχουμε μια διαφορά: την ενεργητική συμμετοχή της Δ. Ευρώπης, και γι' αυτό τα πράγματα γίνονται πιο σοβαρά.

Γράφοντας όλα αυτά, μας έρχεται στο μυαλό, εκείνο το λαϊκό κίνημα ενάντια στις βάσεις και τα πυρηνικά...

Ενώ δηλαδή, η Νέα Δημοκρατία πιστή στο «Καραμάνλειο Θεώρημα» (Ανήκομεν εις την Δύσιν) θεωρεί ότι ο «αγώνας τώρα δικαιώνεται», αφού το ΠΑΣΟΚ ταλαιπωρώντας τους Πανέλληνες σύρθηκε πάλι σε επιλογές της περασμένης δεκαετίας, η ΑΡΙΣΤΕΡΑ τι έγινε όλα αυτά τα χρόνια; Μήπως θεώρησε ότι η πολιτική της για τον αποπλισμό και τις βάσεις εξαντλήθηκε στην πραγματοποίηση της παραφρασμένης ρήσης: Κάθε πόλη και... οργάνωση ειρήνης κάθε χωριό και... επιτροπή; Άραγε ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ που φιλοδοξεί να γίνει η μεγάλη πολιτική παράταξη-λαίλαπα για την άλωση της εξουσίας, αγκαλιάζοντας από το Κέντρο του κ. Μυλωνά ως τους «πρώην» και «νυν» μπολσεβίκους του κ. Φλωράκη, ΜΕ ΠΟΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΘΕΣΗ απέναντι στα ευρωπαϊκά πυρηνικά πλάνα θα βγει να μιλήσει από τα μπαλκόνια, μέσα από τα κοινά προεκλογικά προγράμματα και τις αφίσες, προς τους πολίτες αυτής της χώρας;

Υποψιαζόμαστε ότι ίσως ο κ. Κύρκος θα επιστρατευθεί για άλλη μια φορά ως «πυροσβέστης», να μιλήσει περί ΕΟΚ και διαφόρων άλλων τινών διεθνών ισορροπιών, και ίσως να... τα καταφέρει!

Η άποψή μας για τα πυρηνικά μπορεί να είναι για άλλη μια φορά... «αντιρατσιστική» αφού παραμένουμε ΑΝΤΙΘΕΤΟΙ ΣΤΑ ΠΥΡΗΝΙΚΑ οποιασδήποτε απόχρωσης, εθνικότη-

Οι εγκαταστάσεις στα Κύρια της Δράμας, οικοδομική πραγματικότητα των οικονομικών επιχορηγήσεων του ΝΑΤΟ (τα θεμέλια μπήκαν το 1986), παραδόθηκαν προς χρήση στον Έλληνα διοικητή. Παρουσιάζονται ως ΜΟΝΤΕΛΟ επιχειρησιακού σχεδιασμού, βοηθητικές των Αμερικανικών αποθηκών πυρηνικών συστημάτων αφού (κατά στρατιωτικές εκτιμήσεις) θα περιέχει εκτοξευτήρες βλημάτων, ίσως χρησιμοποιηθεί ως γκαράζ για οχήματα αυτοκινούμενου πυροβολικού (πύραυλοι) κ.λπ. Η «πρακτική των δύο κλειδιών» σε εφαρμογή. Οι ΗΠΑ τα πυρηνικά, η Ελλάδα την πυρηνική γόμωση! Άντε και καλό κυνήγι...

Λειτουργικές, αυτόνομες επιχειρησιακές, εγκαταστάσεις του ελληνικού στρατού στα Κύρια της Δράμας, 4-5 χιλιόμετρα, ευθεία γραμμή, από την κλειστή (προς το παρόν) βάση-αποθήκη πυρηνικών των ΗΠΑ (στις πλαγιές του απέναντι βουνού). Μια άψογη διπλή σειρά, την εννέα «τολ» περιμένει να φιλοξενήσει, τι ακριβώς;

τας και προέλευσης, όμως έχουμε την εντύπωση ότι οι αριστεροί πολίτες αυτής της χώρας ακόμα περιμένουν έναν... ΖΟΡΟ λυτρωτή και πολύ φοβόμαστε ότι ίσως να περιμένουν για πολύ...

Αδάμης ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ

ΑΝΑΤΟΛΙΚΑ ΤΗΣ ΕΔΕΜ

Η ΠΕΡΑΝ ΤΟΥ ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ ΑΡΙΣΤΕΡΑ

Ενώ στα μπαλκόνια του συνασπισμού ο συνωστισμός εντείνεται, οι δυνάμεις της εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς ψάχνουν να βρουν το δικό τους δρόμο. Αναζητούν ένα νέο πρόσωπο, έναν σύγχρονο ριζοσπαστικό λόγο, ικανό να μιλήσει γι' αυτό ακριβώς που φαίνεται ότι εγκαταλείπει η συνασπισμένη Αριστερά: την ίδια την Αριστερά και την ανασύνθεσή της.

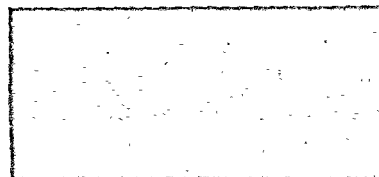
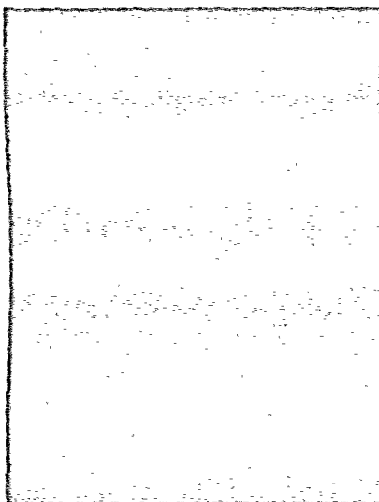
Γράφαμε στο προηγούμενο τεύχος ότι καρπός της κινητικότητας που δημιουργεί η πολιτική κρίση και των αντιδράσεων που προκαλεί η σύγκλιση ΚΚΕ-ΕΑΡ ήταν και η δημιουργία της «Αντικαπιταλιστικής Κοινωνικής Παρέμβασης» (ΑΚΠΑ). Μιας πρωτοβουλίας που ανέλαβαν διάφορες οργανώσεις του εξωκοινοβουλευτικού χώρου και ανένταχτοι αριστεροί, φιλοδοξώντας να καταγράψουν μια διαφορετική παρέμβαση της Αριστεράς στις πολιτικές εξελίξεις. Σημειώσαμε, μάλιστα, ότι οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες δεν έκρυβαν την πρόθεσή τους να διαμορφωθεί και μια πρόταση εκλογικής παρέμβασης, θεωρώντας ότι το αριστερό ριζοσπαστικό ρεύμα και οι αντιστάσεις που αναπτύσσονται σε διάφορους κοινωνικούς χώρους πρέπει να καταγραφούν και εκλογικά.

Εκλογικοί και αντεκλογικοί

Όσα συνέβησαν στο διάστημα που μεσολάβησε, επιβεβαίωσαν αυτούς που έλεγαν ότι η βιωσιμότητα του εγχειρήματος θα εξαρτηθεί κυρίως από αυτή την προοπτική. Μετά από μια περίοδο αναγνωριστικών αψιμαχιών, όπου οι υποστηρικτές και οι αντίπαλοι της εκλογικής καθόδου απέφευγαν να ζητήσουν την αποσαφήνιση του χαρακτήρα της πρωτοβουλίας, οι δυο απόψεις αντιπαρέστηκαν και μάλιστα δημοσίως.

Στην πολιτική εκδήλωση που διοργάνωσε η ΑΚΠΑ στις αρχές του μήνα, οι χαμηλοί τόνοι της εισήγησης που διαβάστηκε δεν εμπόδισαν τους ομιλητές να επικεντρώσουν τις τοποθετήσεις τους στο ζήτημα της εκλογικής παρέμβασης. Οι εκπρόσωποι της «Κ.Ο. Μαχητής», του «Μετώπου των εργαζομένων», της ομάδας του περιοδικού «Σε κόκκινο φόντο», των δύο τμημάτων της ΟΚΔΕ, του «Πρωταγόρα», της «Αριστερής πολιτικής», αλλά και αρκετοί συνδικαλιστές από διάφορους χώρους, έκφρασαν την άποψη ότι η εκλογική καταγραφή ανταποκρίνεται στις διαθέσεις ενός σημαντικού δυναμικού που αρνείται να υπαχθεί στη συμπαράταξη ΚΚΕ-ΕΑΡ και εξασφαλίζει μια μονιμότερη παρουσία των ριζοσπαστικών αντικαπιταλιστικών δυνάμεων.

Όπως είπε στην εκδήλωση η Τ. Χριστοδουλοπούλου, μέλος της «Κ.Ο. Μαχητής» και του Δ.Σ. του δικηγορικού συλλόγου Αθήνας, «η συνεργασία όλων αυτών των ομάδων με τις αποκλίνουσες πρακτικές και τις διαφορετικές ιδεολογικές και ιστορικές αφετηρίες, είναι από μόνη της μια θετική εξέλιξη. Θετικότερη ακόμα όμως είναι η κινητικότητα που αναπτύσσεται σε διάφορους χώρους και η διαθεσιμότητα που εκφράζουν όσοι δεν συγκινούνται από τις προοπτικές της συνασπισμένης Αριστεράς. Συνεπώς», τόνισε, «η κατεύθυνση της σύγκλισης είναι μία αναγκαιότητα. Μια αναγκαιότητα, που δεν αφορά βέβαια τη δημιουργία ενός διαπαρταξιακού κέντρου, αλλά την επεξεργασία μιας σύγχρονης αντικαπιτα-

λιστικής πολιτικής αντίληψης, η οποία πρέπει να εκφραστεί και εκλογικά». Ο Δ. Καρακώστας, από την «Αριστερή πολιτική», συμφώνησε μαζί της και ζήτησε από τους συμμετέχοντες να διευκρινίσουν πώς αντιμετωπίζουν το ενδεχόμενο της εκλογικής παρέμβασης. Απευθυνόμενος μάλιστα προς τα μέλη του ΚΚΕ εσ.-Α.Α. που παρευρίσκονταν στην εκδήλωση, τόνισε ότι «είναι αναγκαίο ν' αφήσουμε εκατό λουλούδια ν' ανθίσουν, αρκεί να μην υπολογίζουμε ότι αυτό γίνεται για να κόψει ένα απ' αυτά τα υπόλοιπα λίγο πριν τις εκλογές».

Στο ίδιο περίπου κλίμα κινήθηκαν και οι παρεμβάσεις των υπολοίπων υποστηρικτών της εκλογικής καθόδου. Η τοποθέτηση πάντως που δημιούργησε ιδιαίτερη αίσθηση, ήταν αυτή που έκανε ο Κ. Μπακιρτζής, μέλος της Ε.Ε. του «Μετώπου των εργαζομένων», ο οποίος τάχθηκε υπέρ της σύγκλισης και της κοινής εκλογικής παρέμβασης. Διαψεύδοντας όσους ήθελαν το «Μέτωπο των εργαζομένων» να αλληθωρίσει επικίνδυνα προς την πλευρά της συμπαράταξης ΚΚΕ-ΕΑΡ, ο Κ. Μπακιρτζής κατέθεσε μια πρόταση διαλόγου και συνδιαμόρφωσης «κοινών» θέσεων με άξονα την εργατική πολιτική. «Η πρότασή μας», τόνισε «δεν πρέπει να κατανοηθεί σαν μια συνδικαλιστική διακήρυξη. Στη σημερινή συγκυρία, όπου η κριτική της Αριστεράς εξαντλείται στη σκανδαλολογία, στους έντιμους και στους κλέφτες, η προσπάθεια των συμφερόντων των εργαζομένων συγκροτεί μια διαφορετική πολιτική παρέμβαση».

Από την άλλη πλευρά, οι διαφωνούντες με την εκλογική καταγραφή επικέντρωσαν την κριτική τους στην ανομοιογένεια των «εκλογικών» και στη μετατόπιση του αρχικού προσανατολισμού και της στοχοθεσίας της ΑΚΠΑ.

Στις τοποθετήσεις τους τα μέλη της Κ.Ε. του ΚΚΕ εσ.-Α.Α. Ν. Βούτσης, Ν. Καϊμάκης και Ε. Πορτάλιου, θεώρησαν εκβιαστικές τις εκλογικές προτάσεις που διατυπώθηκαν. Όπως ειπώθηκε χαρακτηριστικά, «και κόμμα έχουμε και άποψη για τις εκλογές. Αυτό που μας απασχολεί είναι η σύγκλιση στους κοινωνικούς χώρους, η τόνωση και ο συντονισμός των διάσπαρτων αντιστάσεων και η προσπάθεια ανασύνθεσης της Αριστεράς. Αυτός ο στόχος, όμως, υπερβαίνει κατά πολύ το χρονικό όριο των εκλογών και είναι αδύνατο να υποδοθηθεί με τέτοιες διαδικασίες».

Αντίθετος στην εκλογική πρόταση ήταν και ο Γ. Πολυμέρης, που έκφρασε την άποψη της «Ρήξης». «Η ΑΚΠΑ», είπε, «θα μπορούσε να αντιτάξει μια διαφορετική οπτική στην κυβέρνηση της εξαχρείωσης και στην αντιπολίτευση της συναινεσης. Θα μπορούσε να αναλάβει κινηματικές πρωτοβουλίες για να φύγει το ΠΑΣΟΚ απ' την εξουσία και να καταθέσει την ιδιαιτερότητα των δυνάμεων που τη συγκροτούν. Αντίθετα, η πρωτοβουλία αυτουπονόμευται όταν στοχεύει στην εκλογική λίστα, επειδή σήμερα απουσιάζουν οι όροι για κάτι τέτοιο. Η απόπειρα εκλογικής καθόδου δεν είναι τίποτα άλλο,

παρά μια ευκαιριακή σύμπραξη και υποκατάσταση των κινημάτων». Τις διαφωνίες τους τέλος διατύπωσαν και μέλη οργανώσεων που δεν συμμετέχουν στην ΑΚΠΑ, τονίζοντας την αδυναμία ουσιαστικής εκλογικής παρέμβασης και την ανάγκη ενός διαφορετικού προσανατολισμού. Ο Χ. Καραμάνος, από την «Ασυνέχεια», αναφέρθηκε στα προβλήματα που θέτει η επίθεση του κεφάλαιου, η καπιταλιστική αναδιάρθρωση και το 1992, ενώ ο Α. Νταβανέλος, εκφράζοντας τις θέσεις της ΟΣΕ, στάθηκε στις διαφορές που χωρίζουν όσους προτείνουν την εκλογική παρέμβαση. «Η αποϊδεολογικοποίηση», είπε, «είναι η επίπτωση της "νέας εποχής" στο χώρο των ριζοσπαστικών δυνάμεων».

Εκλογές: Ναι, αλλά πώς

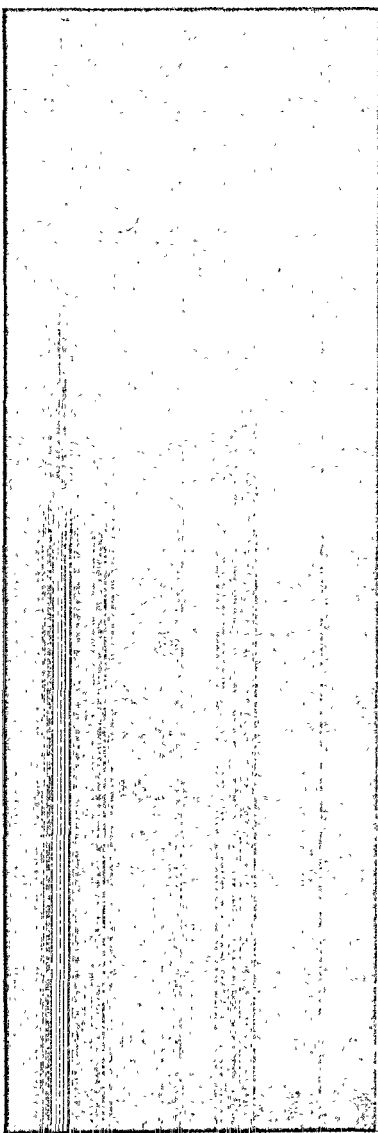
Βέβαια, όσοι παρακολούθησαν την εξέλιξη των δίμηνων περιόδων διεργασιών που οδήγησαν στη δημιουργία της ΑΚΠΑ, περίμεναν τη διαφοροποίηση της «Ρήξης», της ΟΣΕ και της «Ασυνέχειας». Όπως επίσης ήξεραν, ότι για να διαμορφωθεί η απορριπτική στάση των μελών του ΚΚΕσ.-Α.Α., μεσολάβησαν αρκετά που τους έκαναν να αντικαταστήσουν τα περι-
«αριστερού πόλου» και εκλογικών συμμάχων με τις κοινωνικές παρεμβάσεις.

Πιο πολύ όμως απ' όλους φαίνεται ότι, το ήξερε ο Α. Ελεφάντης, ο οποίος στην τελευταία Κ.Ε. του ΚΚΕσ.-Α.Α. κατέθεσε μορφή εναντίον των μελών της Εκτελεστικής Γραμματείας που κρατούσαν την επαφή με τους «αριστεριστές», θεωρώντας την άποψη και τη στάση τους «αντικομματική». Τελικά, μετά τις αναγκαίες εξηγήσεις, η μορφή αποσύρθηκε και η Κ.Ε. ψήφισε μια απόφαση που επιβεβαιώνει την αυτόνομη κáθοδο του κόμματος στις εκλογές. Εκτός από 7 μέλη της Κ.Ε. που καταψήφισαν την απόφαση, οι υπόλοιποι κάλεσαν «τις δυνάμεις του χώρου της κοινωνικής αμφισβήτησης και της αντικαπιταλιστικής προοπτικής... να συμμετάσχουν ισότιμα στα ψηφοδέλτια του ΚΚΕσ.-Α.Α. ως συνεργαζόμενοι».

Επειδή όμως κανείς δεν αποδέχτηκε την προσφορά, μη θέλοντας προφανώς να παραστήσει τον εναλλακτικό Ζίγδη, οι διαδικασίες της σύγκλισης συνεχίστηκαν μεταξύ των υπόλοιπων ομάδων και ατόμων που συγκρότησαν την ΑΚΠΑ. «Είναι αλήθεια», λέει ο Σωφρόνης Παπαδόπουλος (ΟΚΔΕ), «ότι η αποχώρηση του ΚΚΕσ.-Α.Α. από την ΑΚΠΑ δημιουργεί προβλήματα στην πρωτοβουλία που αναλάβαμε. Ωστόσο, τα ζητήματα που θέσαμε παραμένουν ανοικτά. Η ανάδειξη μιας άλλης αντίληψης για την κρίση, η προώθηση μιας πολιτικής με κέντρο τα μεγάλα προβλήματα των εργαζομένων, η απόρριψη της πολιτικής του λεγόμενου συνασπισμού της Αριστεράς, η αντικαπιταλιστική προοπτική και η ενοποίηση των δυνάμεων που την εκφράζουν, μπορούν και πρέπει να περάσουν και από την κοινή εκλογική κáθοδο στις ερχόμενες εκλογές».

Πράγματι, παρόλο που η -αναμενόμενη για πολλούς- περιχαράκωση της ανανεωτικής συνιστώσας των εξωκοινοβουλευτικών δυνάμεων δυσκολεύει τη συγκρότηση μιας πλατειάς «αντισυμπαταξιακής» ενότητας, ο αριστερός-ριζοσπαστικός χώρος φαίνεται διατεθειμένος να καταθέσει και εκλογικά τις απόψεις του. Εκτιμώντας ότι η πολιτική κατεύθυνση του συνασπισμού ΚΚΕ-ΕΑΡ δημιουργεί προβλήματα και απελευθερώνει δυνάμεις, η εκλογική παρουσία θεωρείται σαν ένα σημαντικό στοιχείο, ικανό να αξιοποιηθεί και μετεκλογικά στην κατεύθυνση δημιουργίας μιας άλλης, σύγχρονης και κινηματικής Αριστεράς.

Μετά από μια περίοδο διερευνητικών συζητήσεων και διερ-

γασιών, οι συμμετέχοντες δεν καταθέτουν πλέον μόνο τη διαθεσιμότητά τους, αλλά προσπαθούν να διαμορφώσουν μια βασική πολιτική στοχοθεσία. Πρόσφατα, το «Μέτωπο των εργαζομένων» απηύθυνε στους υπόλοιπους μια ανοικτή πρόταση διαλόγου με στόχο την κοινή εκλογική κáθοδο, η οποία κωδικοποιεί τις θέσεις που διατύπωσε στην πρώτη εκδήλωση της ΑΚΠΑ ο Κ. Μπακιτζής. Το προτεινόμενο πλαίσιο συμφωνίας περιέχει έξι άξονες παρέμβασης, που αφορούν «το εισόδημα και την απασχόληση των εργαζομένων, την προστασία του περιβάλλοντος, τα δημοκρατικά δικαιώματα, τον απαγκλωβισμό από την αναπτυξιακή αντίληψη της Αριστεράς, την αντίθεση στο 1992 και την ανάδειξη της προτεραιότητας του εργατικού-κοινωνικού ελέγχου».

Πρόταση εκλογικής σύγκλισης κατέθεσε και η «Ένωση Πολιτών», η οικολογική κίνηση που δημιουργήθηκε τελευταία από τη συνένωση διαφόρων οικολογικών και εναλλακτικών ομάδων. Στη δεύτερη εκδήλωση που διοργάνωσε η ΑΚΠΑ στο Ε.Μ.Π., ο Π. Τσίκολης ανέφερε ότι η ιδρυτική συνδιάσκεψη της «Ένωσης» αποφάσισε να προτείνει μια κοινή εκλογική παρέμβαση, «που θα δίνει», όπως είπε, «προτεραιότητα σε κοινωνικές παρεμβάσεις και θα σέβεται τον προβληματισμό και τις ιδεολογικές παραδόσεις των συμμετεχόντων». Εξηγώντας ότι η πρόταση δεν τίθεται αντιπαρεθετικά με άλλες που θα κατατεθούν, ζήτησε το πλαίσιο συμφωνίας να συμπεριλάβει οπωσδήποτε «την αμεσοδημοκρατική-αντιαυταρχική προοπτική και τον οικολογικό προβληματισμό».

Θα πρέπει να σημειωθεί, ότι ένα ζήτημα που ήδη έχει αναδειχθεί και που θα απασχολήσει -όπως φαίνεται- όσους προτίθενται να διαμορφώσουν μια κοινή εκλογική στάση, είναι το πολιτικό σίγμα της πρωτοβουλίας. Για παράδειγμα, η ομάδα που εκδίδει το περιοδικό «Σε κόκκινο φόντο» έχει δηλώσει ότι ενδιαφέρεται για μια εκλογική παρέμβαση, που θα εξυπηρετεί τον προσανατολισμό ανασύνθεσης της αντικαπιταλιστικής Αριστεράς και ότι δεν την απασχολεί ένα αμυντικό κατέβασμα του χώρου στη βάση ενός μέσου όρου των οργανώσεων. «Βλέπουμε ένα κατέβασμα που θα συμπυκνώνει τις πολιτικές κατακτήσεις των δραστηριοτήτων της τελευταίας τριετίας», λέει ο Ν. Γιαννόπουλος μέλος της ομάδας. «Μια κινηματική λίστα που θα αναδεικνύει τους επί μέρους αγώνες, τον ανταναντυξιακό προσανατολισμό και θα επιχειρηματολογεί τον ανταγωνισμό με τα εθνικά ιδεώδη και την εθνική προοπτική».

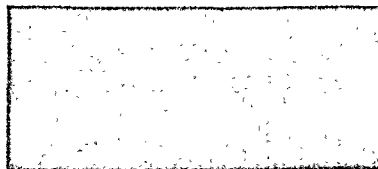
Ο προβληματισμός που φαίνεται να υπάρχει δεν αφορά τα διεκδικητικά στοιχεία που θέτουν οι προτάσεις εκλογικής κáθοδου, αλλά τη συλλογιστική με την οποία θα επενδυθούν. Ο Τ. Καπιντσάρος, μέλος της «Κ.Ο. Μαχητής», πιστεύει ότι αν οι άξονες δεν δεθούν με μια πολιτική εκτίμηση, ώστε να αναδειχθούν οι νέοι πολιτικοί συσχετισμοί που διαμορφώνονται στο πολιτικό σκηνικό, τότε η εκλογική παρέμβαση δεν θα καταγράψει τίποτα περισσότερο από μια αγωνιστική πλειοδοσία. «Βαδίζουμε προς μια θεσμοθετημένη αστική δημοκρατία», επισημαίνει, «που θα πετάει όλο και πιο έξω το εργατικό κίνημα και την αμφισβήτηση. Η παρέμβασή μας έχει νόημα, αν μπορέσει να διαμορφώσει μια μίνιμουμ πολιτική ενότητα, ικανή να εκφράσει τις ριζοσπαστικές αντιστάσεις που, παρά την κοινωνική παθητικότητα, αποτελούν ένα σημαντικό κοινωνικό υπόβαθρο. Πρέπει να αναζητήσουμε μια νέα πολιτική λογική. Να κατακτήσουμε εκείνα τα πολιτικά στοιχεία που θα υπερβαίνουν τη μιζέρια και την περιθωριοποίηση, χωρίς υπερασπιστικές και θερμπαλισμούς».

Χρήστος ΜΑΧΑΙΡΑΣ

ΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΜΕΤΩΠΟ

ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ

Η ΗΤΑΝ ίσως κοινή εκτίμηση σε άλλες εποχές ότι η προεκλογική περίοδος είναι η λιγότερο κατάλληλη για τη σύγκλιση των δυνάμεων της Άκρας Αριστεράς και τη συγκρότηση ενός ενιαίου πόλου αναφοράς της. Έτσι η πρόσφατη κινητικότητα γύρω από αυτό ακριβώς το αίτημα ζητά οπωσδήποτε

κάποια εξήγηση.

Η ιδιομορφία της περιόδου, που ερμηνεύει την παραπάνω εξαίρεση του κανόνα, πρέπει να αναζητηθεί στις ανακατατάξεις που προκάλεσε και συνεχίζει να προκαλεί η προσέγγιση ΚΚΕ-ΕΑΡ και τη συγκρότηση του «Συνασπισμού της Αριστεράς και της Προόδου».

Η Συμπαράταξη και το «κενό»

Τόσο η πολιτική στοχοθεσία, όσο και η κοινωνική απεύθυνση του Συνασπισμού ξεπερνούν κατά πολύ μια εκλογική τακτική στη συγκυρία πτώσης του ΠΑΣΟΚ. Ας περιοριστούμε εδώ στη διαπίστωση πως συνιστούν ένα στρατηγικό αναπροσανατολισμό του επίσημου αριστερού κινήματος – αυτό που έχει επικρατήσει να αποκαλείται «καθεστωτική ολοκλήρωση της αριστεράς». Η, με άλλα λόγια, ανάδειξη της σε παράγοντα ιδεολογικής και κοινωνικής συναίνεσης καθώς κατοχυρώνεται σαν ισότιμος εταίρος του κοινοβουλευτικού πολιτικού παιχνιδιού και αναμένεται να διαδραματίσει έναν αναβαθμισμένο ρόλο κατευνασμού και αφομοίωσης κινητοποιήσεων που θα υπερβαίνουν τα υπό διαμόρφωση πολιτικά και κοινωνικά συμβόλαια.

Ας αναφέρουμε ενδεικτικά ότι η εκλογική αιχμή του Συνασπισμού είναι το «σπάσιμο του δικομματισμού», υπαναχωρώντας ακόμα και από την «Πραγματική Αλλαγή» που μετατίθεται πια στο απώτερο μέλλον. Ακόμα η ανοιχτή πόρτα στο υγιές ΠΑΣΟΚ χαρακτηρίζει όχι τόσο τον κυβερνητισμό της αριστεράς όσο τις υποθήκες που έχει ήδη βάλει με το μέτωπο των 4 για την διαχείριση των πολιτικών ζητημάτων σαν εθνική δύναμη για το καλό του λαού και του τόπου μέσα από την στήριξη και τον εκδημοκρατισμό των θεσμών.

Με μια τέτοια πολιτική δεν είναι περίεργο ότι πολλοί διαβλέπουν πως σε κάποια απότομη στροφή της ηγεσίας του, το ΚΚΕ θα «αδειάσει» ένα υπολογίσιμο μέρος του δυναμικού του, δημιουργώντας έτσι τις προϋποθέσεις για μια ριζική ανασύνθεση των δυνάμεων της Αριστεράς.

Οι απλές αυτές σκέψεις δεν αποτελούν αποκάλυψη. Καταγράφουν απλά το γενικό περίγραμμα των πολύ πιο σύνθετων συλλογισμών, οι οποίοι οδήγησαν διάφορα σχήματα, οργανώσεις, ομάδες και άτομα να αγνοήσουν την-πρόειδοποίηση της αρχής αυτού του κειμένου και να εγκαταστήσουν την πρωτοβουλία για μια κοινή εκλογική εμφάνιση της «πέραν του Συνασπισμού» Αριστεράς.

Απέναντι στη συνασπισμένη «καθεστωτική Αριστερά, ο συνασπισμός όσων την αμφισβητούν προβάλλει άραγε σαν η ενδεδειγμένη απάντηση; Τα προβλήματα αρχίζουν (ή μάλλον άρχισαν ήδη) μόλις χρειάστηκε να διασαφηνιστεί τι είναι αυτό που ο καθένας ζητάει από αυτές τις εκλογές. Όχι στα λόγια, αλλά στην πράξη...

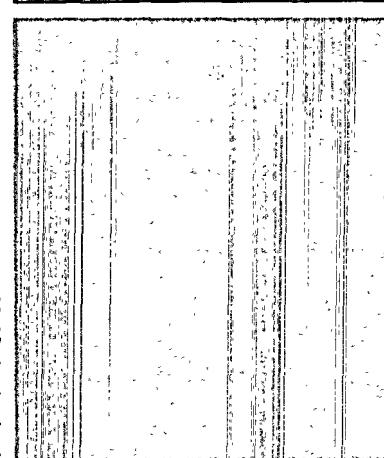
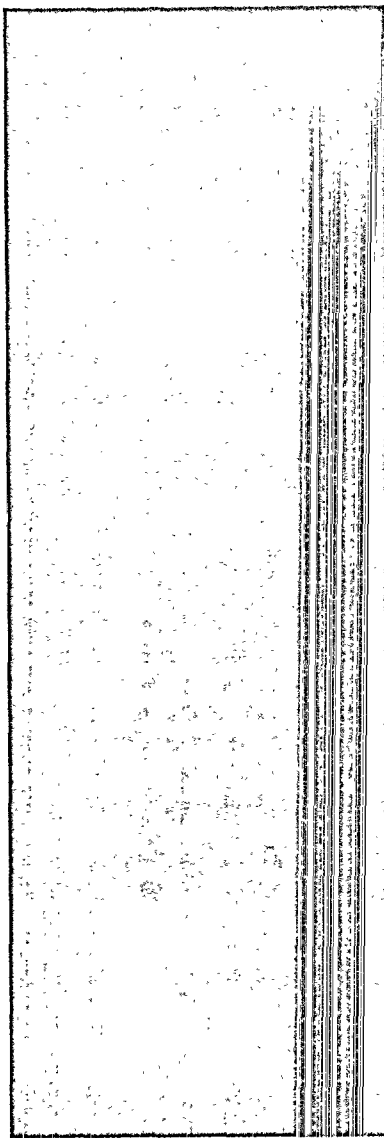
Είναι προφανές, ότι σε μια σύγκλιση χωρίς a priori προδιαγραφές ο σχετικά ισχυρότερος, ο πιο συνεκτικός εταίρος έχει τον πρώτο λόγο και το πάνω χέρι. Δεν είναι τυχαίο λοιπόν που μεγάλο μέρος των συζητήσεων για την κοινή εκλογική κάθοδο της «άλλης» Αριστεράς αφιερώθηκε στη στάση του ΚΚΕ εσωτ.-Α.Α. (που τελικά διαχώρισε οριστικά τη θέση του) και στις πρωτοβουλίες και θέσεις του νεοπαγούς «Μετώπου των Εργαζομένων».

Παλινωδίες και υπαναχωρήσεις

Ο ανταγωνισμός για την πρωτοκαθεδρία δικαιολογεί ίσως την τάση που εκδηλώνει τόσο το «Εσωτερικό», όσο και το «Μέτωπο» να κατηγορούν ο ένας τον άλλο ότι στην πραγματικότητα οδεύει προς τη Συμπαράταξη και απλώς χρησιμοποιεί τον «χώρο» για να αγρεύσει ψήφους.

Οι του ΚΚΕ εσωτ.-Α.Α. εμφανίζουν περίπου ως σίγουρη την προσχώρηση του «Μετώπου» στο «Συνασπισμό» επικαλούμενοι τη φραστική συγγένεια των δυνάμεων «της εργασίας και της προόδου» (Μέτωπο) με τις δυνάμεις «της Αριστεράς και της Προόδου» (Συνασπισμός). Ενίοτε κυκλοφορούν και πιο πικάντικα σενάρια που θέλουν το «Μέτωπο» να προσχωρεί σταδιακά στο Συνασπισμό μέσω του Ελληνικού Σοσιαλιστικού Κόμματος του Αρσένη.

Από την αντίθετη πλευρά, λαβή σε σχόλια έδωσε ένα κείμενο Πανεπιστημιακών με θέμα τη συγκρότηση της Αριστεράς που υπέγραψαν στελέχη του ΚΚΕ εσωτ.-Α.Α. (Βλ. Δεσποινιάδου, Α. Βρυχέα, Α. Ρήγος κλπ.) μαζί με γνωστούς εκπροσώπους του ΚΚΕ στο χώρο των Πανεπιστημίων, καθώς και με ανεξάρτητους που έχουν ταχθεί δημόσια υπέρ της Συμπαράταξης (Α. Μητρόπουλος). Το ότι το κείμενο προσέγγιζε σε πολλά σημεία διατυπωμένες θέσεις του ΚΚΕ εσωτ.-Α.Α., δεν αναιρεί τη διαπίστωση πως η πρωτοβουλία υπογραφής κοινών κειμένων με το χώρο του Συνασπισμού, τον τε-

λευταίο και μόνο εξυπηρετεί. Γι' αυτό και το επιχείρημα που κυρίως προβάλλεται από την πλευρά του «Εσωτερικού» είναι η προσπάθεια να βοηθηθεί η διαφοροποίηση κάποιων διαφωνούντων από το χώρο του ΚΚΕ. Κάτι όμως που δεν αφήνουν να διαφανεί οι υπογραφές που ακολουθούν το κείμενο.

• Η ουσία είναι πως ανεξάρτητα από επί μέρους χειρισμούς, η πολιτική που ακολούθησε το ΚΚΕ εσωτ.-Α.Α. το αποξένωσε τελικά από ένα χώρο που το ίδιο έχει χαρακτηρίσει προνομιακό. Η διαδικαστικής φύσης οριοθέτησή του από τη Συμπαράταξη δεν έχει ακόμα πείσει, ιδιαίτερα όσο συνεχίζει να αναφέρεται στο «συγκυριακό», «προεκλογικό» κλπ. χαρακτήρα της. Δίνει τέλος την εντύπωση πως περιμένει να καταγράψει περίπου αυτόματα ένα εκλογικό δυναμικό που η Συμπαράταξη αφήνει ακάλυπτο στη δική του ιδεολογική και μόνη πρόταση της «κομμουνιστικής ανανέωσης». Αναγκάστηκε έτσι πολύ σύντομα να διαχωρίσει τη θέση του αδυνατώντας να αντέξει για πολύ την πολιτική όσμωση με τον εξωκοινοβουλευτικό χώρο.

Η αποχώρηση του «Εσωτερικού», άφησε σαν κύρια συνιστώσα της εναλλακτικής προς τη Συμπαράταξη εκλογικής πρότασης το «Μέτωπο των εργαζομένων». Όμως, οι αντιφάσεις που εμπόδισαν τη σύγκλιση ανάμεσα στο ΚΚΕ εσωτ.-Α.Α. και στον εξωκοινοβουλευτικό χώρο υφίστανται με διαφορετική βέβαια μορφή και στην περίπτωση του «Μετώπου».

• Η συλλογή διεκδικητικών στόχων που συγκροτεί το εκλογικό πρόγραμμα του «Μετώπου» δεν είναι εύκολο να αποτελέσει βάση παρέμβασης για ένα χώρο που κυρίως χαρακτηρίζεται από την αγωνιώδη αναζήτηση μιας ανατρεπτικής πολιτικής πρακτικής.

(Αντι) εκλογική πολιτική

Έξω όμως από το Εσωτερικό και το Μέτωπο υπάρχει και ο «χώρος»: Το δυναμικό που κατακερματισμένο και δύσκολο προσμετρήσιμο έχει δώσει μια σειρά μάχες ενάντια στη διαχείριση του ΠΑΣΟΚ. *Όχι μόνο με την παρουσία του στο πεζοδρόμιο από το Κάραβελ μέχρι το Πολυτεχνείο, αλλά και με τις ενστάσεις του στην κυρίαρχη στρατηγική της Αριστεράς για τη «μακρά πορεία μέσα από τους θεσμούς», τη «διεύρυνση της δημοκρατίας», την «ανάπτυξη» και τον «εκσυγχρονισμό».*

Το αρχιπέλαγος των συσπειρώσεων, κοινωνικών κινήσεων και πρωτοβουλιών, συννοικιακών επιτροπών, στεκιών, περιοδικών και ιστορικών ομάδων της άκρας αριστεράς έδειξε την τελευταία περίοδο τη διάθεση τουλάχιστον να συζητήσει και το κυριότερο είναι πια διατεθειμένο να πάρει το ρίσκο κατάθεσης πολιτικών απόψεων και όχι μόνον κινηματικών προτάσεων ή ιδεολογίας.

Επιτέλους, οι εκλογές είναι μια στιγμή –το ζήτημα είναι αν και πώς μπορεί αυτός ο χώρος να τις εκμεταλλευτεί με τρόπο που να τις ξεπερνά σαν ζήτημα της συγκυρίας. Εννοούμε μία υπόθεση που δεν βλέπει τις εκλογές σαν ευκαιρία ή εξαργύρωση της πολιτικής ιστορίας και της αγωνιστικότητας του ή απλά σαν ευκαιρία προβολής κάποιων απόψεων.

Επειδή αυτός ο χώρος δεν διεκδικεί «καταγραφές» ή μέσους όρους μπορεί να παλέψει για την πολιτική του αναβάθμιση και τη σύνδεσή του με το κοινωνικό δυναμικό που προσπερνά και εξωθεί στο περιθώριο ο εκσυγχρονισμός και η συνασπιζόμενη αριστερή εκδοχή του:

Προσπαθεί να επεξεργαστεί μια πολιτική άποψη για την περίοδο και να παρέμβει στην προεκλογική συγκυρία διεκδικώντας την προοπτική του.

• Αν τελικά διαμορφωθούν οι όροι για το σχηματισμό μιας λίστας με λογική κινήματος και όχι εκπροσώπησης, που να αρνείται δηλαδή τις εκλογές όχι από θέση αρχής, αλλά σαν την κρίσιμη στιγμή επικύρωσης των συμβολαίων της νέας μεταπολίτευσης, τότε η σημερινή διεκυστίνδα γύρω από τη συμμετοχή σ' αυτό το σχήμα του «Εσωτερικού» ή του «Μετώπου» θα αποκτήσει δευτερεύουσα σημασία.

• Αν πάλι κάτι τέτοιο δεν καταστεί δυνατό, οι μορφές προπαγάνδησης και πολιτικής στήριξης του άκυρου μπορούν να εξυπηρετήσουν τον ίδιο σκοπό: Τη σύγκλιση δηλαδή και την ανάδειξη στο πολιτικό επίπεδο του κοινωνικού δυναμικού που αντιστέκεται.

Σε κάθε περίπτωση η συζήτηση έχει ανοίξει.

Κώστας ΒΟΥΡΝΑΣ
Δημήτρης ΚΑΡΥΔΑΣ

Ας μην ξεχνιόμαστε!

Η συζήτηση περί ψήφου

ΣΥΝΗΘΙΣΜΕΝΟ φαινόμενο προ βουλευτικών εκλογών, είναι η διατύπωση εκτιμήσεων από το χώρο της εξωκοινοβουλευτικής αριστεράς που μιλούν για κάποιο «πολιτικό κενό». Συνηθισμένη επίσης η έφεση να το «καλύψουμε», με τελικό αποτέλεσμα να πέφτουμε – απλώς – μέσα: Μια ιστορία που σταθερά επαναλαμβάνεται απ' το '74.

Σήμερα, κάποιοι από μας διακρίνουν ένα τέτοιο «κενό». Και αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες...

Η συζήτηση – σωστά – ξεκινάει από την ανάλυση της συγκυρίας. Ορισμένοι όμως δίνουν την εντύπωση ότι διάζονται να καταλήξουν στο «δια ταύτα» χωρίς να απαντούν στο ερώτημα: Πρόκειται όντως για μια ιστορία διαφορετική από τις προηγούμενες;

Πιο συγκεκριμένα: Ενώ γίνεται μια αρκετά ακριβής κριτική των δυνάμεων της κοινοβουλευτικής σκηνής, δεν επιχειρείται μια εξίσου αναλυτική εκτίμηση της δυναμικής της. Αντί γι' αυτό, προτείνεται ένα σχήμα αρκετά συμπαγές στη λογική του, που γι' αυτό τείνει να γίνει αποδεκτό σαν προφανές: Ίσως όμως ακριβώς γι' αυτό θα 'πρεπε να το συζητάμε με μεγαλύτερη προσοχή και επιφύλαξη. Ποιο είναι όμως αυτό το σχήμα;

– Η Συμπαρατάξη, με τη στροφή της προς τα δεξιά, αδυνατεί να καλύψει την τάση, δευτερεύουσα έστω, που δημιουργεί η κατάρρευση του ΠΑΣΟΚ προς τα αριστερά. Προσθέτουμε και την ορατή όξυνση των αντιθέσεων που δημιουργεί η προηγούμενη διαπίστωση στο εσωτερικό της Συμπαρατάξης (στο ΚΚΕ κυρίως), και έχουμε το προς απόδειξιν: το κενό εκπροσώπησης μιας άλλης αριστεράς, με μαχητικό, αντικαπιταλιστικό χαρακτήρα και επιλογές. Έτσι, η παρέμβαση στις εκλογές υποστηρίζεται σαν διαδικασία πολιτικής συγκρότησης ενός πυρήνα, μιας «μαγιάς», ενός πολιτικού κέντρου τελικά, μιας τέτοιας αριστεράς, με προοπτική να αποτελέσει πόλο έλξης ενός χώρου που προβλέπεται μετεκλογικά σημαντικά ευρύτερος του χώρου των αντιστάσεων που επί ΠΑΣΟΚ κατέγραψε την ύπαρξη της «άλλης» αριστεράς.

Επισημάνθηκε ήδη η ισχυρή «λογική» αυτού του σχήματος. Και παραμένει τέτοια όσο απωθεί γεγονότα που, αρκετά κραυγαλέα, διαδραματίζονται λίγους μόλις μήνες πριν, στις παραμονές του «σκανδάλου Κοσκωτά».

Ας τα θυμηθούμε: α. Η με πλήρη επιτυχία κλιμάκωση μιας επιθετικά αντιλαϊκής πολιτικής. Η απογείωση των κερδών στους ισχυρούς κλάδους κεφαλαίου με τη χρόνια καθήλωση των μισθών, η επέμβαση στις συλλογικές οργανώσεις των εργαζομένων, το χτύπημα και η αποτυχία σχεδόν κάθε απόπειρας για μαζικές αντιστάσεις, η πολιτική ηγεμονία της στρατηγικής του αστισμού: «παραγωγικότητα», «ανταγωνιστικότητα», «μεγάλα έρ-

γα», η πρόκληση του 92.

β. Η συρρίκνωση της συλλογικότητας, της αλληλεγγύης, του μαζικού αγώνα, διαδεχτήκαν την απογοήτευση στους κόλπους των λαϊκών στρώματων. Σε ασφυκτικό βαθμό επικράτησε η στρατηγική, επαγγελματική, οικογενειακή, πολιτιστική, του «να την κάνω», «να βρω την άκρη», η στρατηγική της μίζας και του ΠΡΟ-ΠΟ.

γ. Οι δεσμοί σε επίπεδο κοινωνικών συμμαχιών ανάμεσα σε μικροαστικά λαϊκά στρώματα και την εργατική τάξη, κοντά στο μηδέν. Οι αποστάσεις μεγαλώνουν: Ίσως όχι τόσο των κοινωνικών θέσεων (τα μικροαστικά στρώματα αντιμετωπίζουν επίσης μια μεγάλη κλίμακα επίθεσης) όσο στην τοποθέτηση: Οι μικροαστοί φαντάζονται μεγάλη την πιθανότητα να ξεφύγουν, όσο συμπεριφέρονται ατομικά. Τα εργατικά στρώματα ωθούνται στην «προφανή» διαπίστωση: «Έτσι είναι τα πράγματα». Εδώ, το κοινωνικό φράγμα, ορθωμένο ψηλότερα, αποθαρρύνει τη διεκδίκηση της κοινωνικής ανόδου, ενισχύει όμως την αίσθηση της αδυναμίας και την απραξία.

δ. Το φασιστικό φαινόμενο κάνει πλέον σαφή την παρουσία του. Στα εργοστάσια, στα γραφεία και στους στρατώνες, ο κοσμος διαβάζει «Φίλαθλο»: Ο ζωντανός φασισμός, όχι ο θεωρητικός και ανώδυνος της «Ελευθέρης Ώρας». Ο Κοσκωτάς λατρεύτηκε το Καλοκαίρι του 88, πριν γίνει πέτρα του σκανδάλου. Ο κόσμος που πήγε στο προσκύνημα του Νιέταρι, που γοητεύτηκε από την απέραντη δύναμη του μεγαλοτραπέζιτη, που εντυπωσιάστηκε από τις εγκαταστάσεις της «Γραμμής» είναι ο ίδιος που έχει μαζικά ριχτεί στην ταχτική της μίζας, της αυθαιρεσίας και του κοινωνικού κανιβαλισμού. Μιλάμε για φασισμό γιατί ο κόσμος αυτός, σε μεγάλο βαθμό ανήκει σε λαϊκά στρώματα. Πράγματι, λιγότερο σημαντικό, επιφανόμενο ίσως, είναι το ότι η Αυριανή έγινε η εφημερίδα της Αλλαγής και ο Τόμπρας ο ισχυρός άνδρας της.

ε. Τελευταία, ξεχωριστής όμως σημασίας επσημάνση: Το ΠΑΣΟΚ καταρρέει προς τα δεξιά. Ο Κοσκωτάς, που μετέβαλε την πτώση σε κατάρρευση, αποτελεί «το» σκάνδαλο επειδή ακριβώς έθιξε τους όρους ύπαρξης του χρηματιστικού κεφαλαίου και των εξαρτωμένων του, ενώ δεν αποτέλεσαν σκάνδαλο οι κρατικοποιήσεις των «προβληματικών», το πραξικόπημα Σημίτη του 85, η κλιμάκωση της αντιλαϊκής επίθεσης, η δολοφονική έξαρση της καταστολής, η αβάσταχτη ένταση της λιτότητας. Η καταγγελία του από λαϊκή σκοπιά, αναμφισβήτητα υγιής και αναπόφευκτη, δεν φαίνεται ωστόσο ικανή να αντιλαμβάνεται αυτή τη διάσταση του σκανδάλου.

Αυτή η αναγνώριση του χαρακτήρα της κυβερνητικής κατάρρευσης και η αποφασιστική ανάληψη από το διάδοχο εκπρόσωπο του αστισμού, υποτιμείται ή αποσιωπάται πλήρως

Το ΚΚΕεσ.-Α.Α.

Η εμπλοκή του ΚΚΕεσ.-Α.Α στις διεργασίες για τη συγκρότηση της ΑΚΠΑ και η διαφοροποίησή του από την κατεύθυνση της εκλογικής σύγκλισης που φαίνεται ότι επιλέγουν οι υπόλοιπες πολιτικές ομάδες, ήταν ένα θέμα που απασχόλησε ιδιαίτερα όσους συμμετέχουν στις διαδικασίες του εξωκοινοβουλευτικού χώρου. Από την Ελένη Πορτάλιου, μέλος της Ε.Γ. του ΚΚΕεσ.-Α.Α, ζητήσαμε να μας εξηγήσει γιατί τελικά επιλέχτηκε η αυτόνομη εκλογική κάθοδος.

Πρέπει να επισημάνουμε ότι η διαδικασία της σύγκλισης από τη δική μας σκοπιά τοποθετείται πάντα στο έδαφος της Ανασύνθεσης της Αριστεράς που σήμερα αποκτά πραγματική βάση καθώς η δεξιόστροφη στρατηγική των ΚΚΕ-ΕΑΡ διευκολύνει έντονα κριτικές στάσεις των οργανωμένων και ανένταχτων αριστερών. Η σύγκλιση είναι για μας μια διαδικασία μέσα στην Αριστερά για την ανατροπή των συσχετισμών τόσο στο επίπεδο των ιδεών όσο και των ανθρώπινων δυνάμεων.

Σύμφωνα με τις πολιτικές μας αποφάσεις, στη βάση μιας συνολικής κριτικής προς το ΠΑΣΟΚ ως φορέα σκανδάλων και εκφυλισμού αλλά και κυβερνητικό φορέα που ηγείται της καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης, καθώς και στη βάση ρητά διατυπωμένων οριοθετήσεων προς την Συμπαρατάξη ως δύναμη της Αριστεράς

εκουγχρονιστική-διαχειριστική, διερευνήσαμε την δυνατότητα συνάντησης με τις συγγενείς μας δυνάμεις στις εκλογές. Η πρότασή μας επικαλέστηκε ένα σοβαρό σημείο επαφής που είναι η προσέγγιση της κρίσης από κοινωνική και ταξική σκοπιά και η ανάδειξη της προτεραιότητας των κοινωνικών και ταξικών αγώνων μέσα στην κρίση. Επιδιώκαμε και επιδιώκουμε να υποδείξουμε και να ενισχύσουμε τα ριζοσπαστικά κοινωνικά μέτωπα.

Το ΚΚΕεσ.-Α.Α ουδέποτε αποδέχτηκε όσον αφορά τις μορφές σύγκλισης – επομένως και για την εκλογική συνάντηση – την απαλλοτρίωση της ανανεωτικής κομμουνιστικής του ταυτότητας και του τίτλου του. Όχι φυσικά επειδή θεωρεί αυτόν τον μοναδικό «θεματοφύλακα» αυτών ή ανάλογων ιδεών ή επειδή αγνοεί το βάρος και τη σημασία των λέξεων και τον δρόμο που έχει διανύσει. Αλλά γιατί πιστεύει ότι η Ανασύνθεση της Αριστεράς και η σύγκλιση των συγγενών δυνάμεων δεν μπορεί να γίνουν σε κενό ανανεωτικού και επίκαιρου σοσιαλιστικού και κομμουνιστικού λόγου. Σε εποχή άκρατης αποϊδεολογικοποίησης που η συμπαραταγμένη Αριστερά κατεβαίνει στις εκλογές ως δύναμη δημοκρατίας και προόδου, υποστηρίζουμε ότι μόνο η ιδεολογικο-πολιτική τους συγκρότηση μέσα από την κατανόηση των σύγχρονων προβλημάτων και με αποδοχή της διαφορετικότητας μπορεί να δώσει προοπτική στις μάχιμες δυνάμεις και ταυτόχρονα ν' αναχαιτίσει την ιδιώτευση και τον παροπλισμό των αριστερών.

Δεν πιστεύουμε δηλ. ότι η διάλυση της πέραν της συμπαρατάξης Αριστεράς σ' ένα ασπόνδυλο «χώρο» ενωμένο (;) σ' ένα εύκολο «αντί», φτιαγμένο βασικά με υλικά του παρελθόντος, αποτελεί αποτελεσματική και νικηφόρα διέξοδο από την κρίση της Αριστεράς, στην οποία και εμείς μετέχουμε. Η εκλογική μας πρόταση επιδίωκε λοιπόν να συγκροτήσει και να συνδέσει σε συγκροτημένη βάση, όχι να διαχύσει. Αν' αυτή τη σκοπιά δεν ήταν στάση

από την ανάλυση και το ερμηνευτικό σχήμα που αναφέρθηκε. Έτσι, το «κενό» παραμένει μια διαπίστωση στηριγμένη στην ευφορία της κατάρρευσης του ΠΑΣΟΚ.

Η όποια παρέμβαση από δυνάμεις της «άλλης αριστεράς» σ' αυτές τις εκλογές, θα έχει λοιπόν να αντιμετωπίσει δύο προβλήματα:

α. Μιαν αξεπέραστη αδυναμία, σε εθνικό επίπεδο.

Αν τα προηγούμενα καθόλου δεν ορίζουν κάποιο καινούργιο διευρυμένο χώρο «άλλης αριστεράς» αυτή η αριστερά, σε συνθήκες ιδιαίτερα δύσκολες, θα παραμένει ανύπαρκτη στο χώρο της κοινοβουλευτικής σκηνής. Είναι βέβαια σαφές ότι καθόλου δεν αποτελεί προνομιακό χώρο μιας κατά τα άλλα ιδεολογικής και πολιτικής συγκρότησης αυτής της αριστεράς μια παρέμβαση σ' αυτό το επίπεδο: Οι ψήφοι ενός ενδεχόμενου τέτοιου εκλογικού σχήματος, δεν θα είναι ψήφοι όλων όσων τοποθετούνται σ' αυτό το χώρο αλλά ενός μέρους τους και η καταγραφή του θα είναι πολύ μικρότερης εμβέλειας από το βάρος της επίθεσης στον Λεπέν, των Χιμείων, των 4 αγωνιστών στη Τουρκία, του ρόλου των Συμπεριρώσεων σε κινητοποιήσεις σε κάποιους χώρους εργασίας ή στα Πανεπιστήμια. Αν καμιά απ' αυτές τις μάχες ή τις δυνάμεις δεν έγινε δυνατό να αποτελέσει σημείο αναφοράς και να προσφέρει ένα πολιτικό κέντρο γι' αυτό το χώρο, πολύ περισσότερο δεν μπορεί να προσφέρει τέτοιο κέντρο η ενδεχόμενη εκλογική κάθοδος. Η άνιση ανάπτυξη των αντιστάσεων και των δυνάμεων όπου στηρίζεται αυτός ο χώρος, θα παραμείνει τρόπος ύπαρξης του μετά και από αυτές τις εκλογές.

β. Μια λανθασμένη αντίληψη για τις εξελίξεις στην Αριστερά.

Τα όσα γενικά αναφέρθηκαν, προσδιορίζουν μια μίζερη αύξηση της δύναμης της κοινοβουλευτικής Αριστεράς στις εκλογές, σαφώς κατώτερη απ' τα επίπεδα για τα οποία η ίδια παραμυθιάζεται. Αυτή η αύξηση θα είναι ακόμα πιο μίζερη λόγω και της εντυπωσιακά αδέξιας προεκλογικής τακτικής της. Η «εθνική» αντιπολίτευση των 4 είναι μόνο το αποτέλεσμα της θωπείας των Φλωράκη-Κύρκου προς το ΠΑΣΟΚ, το «σωστό», βέβαια, ΠΑΣΟΚ που επιμένουν να ψάχνουν με το φανάρι. Το αν ένα τέτοιο αποτέλεσμα δικαιώσει και ενθαρρύνει τις σημερινές οξύτατες αντιφάσεις στους κόλπους της Συμπαρατάξης σε σημείο σύγκρουσης με ιστορικές διαστάσεις, εκτός του ότι αποτελεί πιθανότητα που σήμερα φαίνεται μηδενική, θα αφορά καταρχήν μόνο αυτούς που ενδεχόμενα θα δώσουν τέτοια μάχη μέσα στους κόλπους του ΚΚΕ ή της Συμπαρατάξης.

Όσοι τοποθετούμαστε στο χώρο της «άλλης» αριστεράς, θα πρέπει λοιπόν να αποφύγουμε τον πειρασμό μιας ανώφελης αντίληψης για ένα «κέντρο επηρεασμού» τέτοιων εξελίξεων, κάτι σαν εισοδισμό που παραμένει απ' έξω. Μια τέτοια μάχη θα είμαστε υποχρεωμένοι απλά να την παρακολουθήσουμε. Η σύγκλιση θα είναι συζητήσιμη μόνο στη συνέχεια. Το πιο σημαντικό που σήμερα μπορούμε να κάνουμε γι' αυτό το θέμα είναι η αποφασιστική άρνηση της όποιας ψήφου προς τη Συμπαρατάξη.

Αντώνης ΜΑΟΥΝΗΣ

ηγεμονισμού ή για τη διαφύλαξη πάτριων κομματικών εδαφών αλλά πρόταση διαδικασιών και ουσίας για τη σύγκλιση. Θέλουμε σύγκλιση σταθερών και ουσιαστικών θεμάτων άρα και προοπτική.

Έτσι αντιμετωπίσαμε και την Αντικαπιταλιστική Κοινωνική Παρέμβαση από την πρώτη στιγμή. Κατανοούμε την επιλογή άλλων συντρόφων που εξ' αρχής έβλεπαν την ΑΚΠΑ ως πρόπλασμα εκλογικού σχήματος-λίστας ή πολιτικού πόλου ή και νέου φορέα. Διαφωνώντας στην ουσία αυτής της πολιτικής αντίληψης διαφωνούμε και γιατί δεν έθεσαν ευθέως, με τη σαφήνεια που εμείς το κάναμε, αυτή την επιλογή, πόσο μάλλον που επέλεξαν την «πολιτική των χειρισμών» για να την πρωθήσουν. Κατανοούμε επίσης την ανάλογη πρότασή τους για ενιαία λίστα του πέραν της Συμπαρατάξης «χώρου». Αλλά εμείς δεν θέλουμε να προσχωρήσουμε σε κανένα «χώρο», αντίθετα θέλουμε να συμβάλλουμε στη διαμόρφωση ενός καινούργιου σύγχρονου, ανατρεπτικού ρεύματος που, έχοντας αρκετό δρόμο να διανύσει, δεν μπορεί να υπεκφεύγει σε κάθε συνάντηση τα μεγάλα κενά και τις διαφορές του.

Δεν αισθανόμαστε κατά κανένα τρόπο ανταγωνιστικά προς διαφορετικές επιλογές και θεωρούμε περιττές ορισμένες όψιμες αντιπαλότητες «συνδικαλιστικού» τύπου γιατί είναι ξένες στην πολιτική μας κουλτούρα και αποκρύπτουν την πολιτική ουσία των προβλημάτων. Κρατάμε σταθερά ανοιχτό το δρόμο της σύγκλισης. Άλλωστε πιστεύουμε ότι και αυτός ο αγώνας που κάναμε σήμερα πανελλαδικά, με ενθαρρυντικά αποτελέσματα, για την υποστήριξη μάχιμων αντικαπιταλιστικών θέσεων σε αντιπαράθεση με τη Συμπαρατάξη, αποτελεί κοινή παρακαταθήκη και εξυπηρετεί την κοινή προοπτική και τη σύγκλιση.

Ελένη ΠΟΡΤΑΛΙΟΥ

Η επικαιρότητα της νέας Αριστεράς

ΥΠΑΡΧΟΥΝ δύο τρόποι κατανόησης των ανακατατάξεων στο χώρο της πέραν της Συμπαρατάξης Αριστεράς. Είτε σαν μια παροδική και ευκαιριακή κινητικότητα, είτε σαν την πρώτη καταγραφή ενός αιτήματος «μακράς πνοής». Ενός αιτήματος που αναδεικνύει την επικαιρότητα μιας νέας Αριστεράς.

Η πρόσφατη απόφαση της Κ.Ε. του ΚΚΕ-ε.α.α. είναι σαφές ότι υποκρύπτει την πρώτη απάντηση.

Κι όμως. Είναι κάτι περισσότερο από σαφές ότι η σημερινή συγκυρία ξεπερνά τους στενούς ορίζοντες της επιλογής του. Το ζήτημα της απάντησης στη συνδιαχειριστική και εκσυγχρονιστική φυσιογνωμία της Αριστεράς, στο όραμα της Μεγάλης Αριστεράς, ούτε ταυτίζεται, αλλά ούτε κατ' ανάγκη συμβαδίζει με την αυτόνομη καταγραφή της κομμουνιστικής ανανέωσης στις εκλογές. Κι αυτό για πολλούς λόγους...

Η κομμουνιστική ανανέωση, στα 20 χρόνια της ιστορίας της, απέτυχε να καταγραφεί στην ελληνική κοινωνία σαν ένα πολιτικό και κοινωνικό ρεύμα αντικαπιταλιστικής προοπτικής. Λειτουργήσε σαν προχωρημένο εργαστήριο παραγωγής των πιο εκσυγχρονιστικών, αναπτυξιακών και τεχνοκρατικών ιδεών στο χώρο της Αριστεράς και ακύρωσε, εδώ και πολλά χρόνια, τη δυναμική του αιτήματος και τα πιο ριζοσπαστικά χαρακτηριστικά που διέθετε στην εκκίνησή του.

Το τέλος του ευρωκομμουνισμού, με τη μορφή του άμεσου ή έμμεσου κυβερνητισμού και την ενσωμάτωση στις επίσημες πολιτικές δυνάμεις της διαχείρισης του κράτους, σκιάζει ανεξίτηλα την ταυτότητα της κομμουνιστικής ανανέωσης. Όταν το ΚΚΕ επιχειρεί τα πιο θεαματικά ανοίγματα στην πολιτική και τη φυσιογνωμία του, συνεπικουρούμενο από την πιο αναγνωρίσιμη μορφή του χώρου της ανανέωσης στα μάτια της ελληνικής κοινωνίας, την ΕΑΡ, πώς είναι δυνατόν να πειστεί κανείς ότι η ταυτότητα της κομμουνιστικής ανανέωσης πολιτογραφεί την άλλη αντι-συμπαραταξιακή Αριστερά στις εκλογές; Και, μάλιστα, τώρα που το ΚΚΕ στρέφεται στο ίδιο πεδίο, αποφασισμένο να διαχειριστεί το ίδιο τη φυσιογνωμία της ανανέωσης, τον «σοσιαλισμό με δημοκρατία και ελευθερία», την ανεξαρτησία των επιλογών του από ξένα κέντρα, τις «θετικές προτάσεις» και τις «διαρθρωτικές αλλαγές», την εκσυγχρονιστική και αναπτυξιακή ιδεολογία της Αριστεράς.

Είναι λοιπόν σαφές, ότι η ταυτότητα της κομμουνιστικής ανανέωσης δεν διαθέτει την ιστορική δυναμική για να αποτελέσει το εφεδτήριο της ανάπτυξης ενός πολιτικού και κοινωνικού ρεύματος αμφισβήτησης. Ενός ρεύματος που θα επιχειρούσε να ανατρέψει την ηγεμονική θέση της Συμπαρατάξης μέσα στην Αριστερά.

Κι όμως. Θα ήταν δυνατόν να υπάρξει μια άλλη κατεύθυνση. Μια προοπτική αποκόλλησης από την ιδεοληπτική αναφορά στην ορθοδοξία της «κομμουνιστικής ανανέωσης». Ο μετασχηματισμός της μέσα από τη συνάντηση με άλλα ρεύματα αντίστασης και αμφισβήτησης, που έχουν δείξει ότι υπάρχουν μέσα στην ελληνική κοινωνία, με τη δικιά τους ιστορία και τοποθέτηση.

Η ρήξη με την ΕΑΡ ανάγκασε το χώρο του ΚΚΕ-ε.α.α. να ακολουθήσει αντικαπιταλιστικές πρακτικές, να αναδιαμορφώσει τη φυσιογνωμία της ανανέωσης, να βαδίσει μαζί με άλλες δυνάμεις. Η σημερινή του στροφή τείνει να ακυρώσει αυτές του τις πρωτοβουλίες, με μια απότομη φυγή στη σιγουριά του υποκαμεινισμού και της στενότητας.

Είναι ίσως από τις λίγες φορές που η συνάντηση των αντικαπιταλιστικών δυνάμεων της Αριστεράς, η «μικρή Αριστερά», αποκτά τόσο έντονο πολιτικό χαρακτήρα, χαράσσοντας μια τομή απόλυτη και ευκρινώς κατανοήσιμη από την ελληνική κοινωνία στο εσωτερικό της Αριστεράς. Από τη μια η επίσημη Αριστερά, η Αριστερά της συγκυρίας, η «ώριμη δύναμη», ικανή και πρόθυμη ν' απαντήσει με ρεαλιστικό τρόπο στα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο ελληνικός καπιταλισμός και η κρίση των κυρίαρχων πολιτικών δυνάμεων. Και από την άλλη, η «μικρή Αριστερά», της κοινωνικής αντιπολίτευσης, που δεν θέλγεται από τις σειρήνες της Συμπαρατάξης. Οι δυνάμεις που αμφισβητούν ολοκληρωτικά και απόλυτα τη στρατηγική της Αλλαγής του ΠΑΣΟΚ, γιατί δεν παλινωδούν από τον πλήρη εκπασκοκισμό στον εύκολο και επιφανειακό αντιπασκοισμό των ημερών μας, αλλά σκοπεύουν πολύ βαθύτερα. Αυτοί που αγωνίζονται να κάνουν κέντρο της πολιτικής τους δράσης την ενοποίηση των αγώνων των εργαζομένων και των κοινωνικών κινημάτων, διασφαλίζοντας την ανεξάρτητη εκπροσώπηση των δικών τους ταξικών συμφερόντων.

Μια τομή, με εμφανές κοινωνικό και πολιτικό περιεχόμενο, που καταγράφει την επικαιρότητα και τη δυνατότητα μιας νέας Αριστεράς, με μαζικά χαρακτηριστικά και μόνιμη αγκύρωση στην ελληνική κοινωνία.

Μόνο μέσα σε μια τέτοια μακρόπνοη προοπτική έχει νόημα η στρατηγική της «ανασύνθεσης της Αριστεράς». Γιατί, έτσι, η ανασύνθεση αρχίζει από σήμερα. Εν θερμώ. Σε μια πολιτική συγκυρία που θέτει ερωτήματα και «δοκιμάζει» τις απαντήσεις που δίνονται, χωρίς να χάνεται στο αόρατο βάθος ενός «τελικού σκοπού». Και πάνω από όλα, ανατίθεται σε ζωντανά υποκείμενα, που χωρίς ν' απαλλοτριώνουν την ιστορία της διαμόρφωσής τους, αναγνωρίζουν και προσπαθούν να λύσουν τις αντιφάσεις τους.

Κάποιες δυνάμεις της «μικρής Αριστεράς» πιστεύουν ότι η ανασύνθεση έχει ήδη αρχίσει και προσπαθούν χωρίς μικροεγαλιστικές αυταπάτες, να βαδίσουν μαζί. Καταθέτουν τη βεβαιότητά τους ότι η σημερινή συγκυρία ευνοεί τη σκιαγράφηση ενός άλλου προσώπου για την Αριστερά. Διαλέγουν την αντιπαλότητα και τη σύγκρουση την την συνασπισμένη Αριστερά, που επιμένει ακόμη να καταδυναστεύεται από το σύνδρομο των μεγάλων σχεδίων και των μικρών οραμάτων.

Η κοινή πολιτική και εκλογική παρέμβαση αυτών των δυνάμεων στοχεύει, απλά και μόνο, στην πολιτικοποίηση των αντιστάσεων απέναντι στην εκπασκοκισμένη Μεγάλη Αριστερά και στον εκλογικιστικό αφοπλισμό της όποιας κοινωνικής ευαισθησίας διέθετε ως σήμερα. Φιλοδοχεί να αναδείξει και να εμπλουτίσει τη βαθιά τομή στο εσωτερικό της Αριστεράς, δίνοντας της ένα φερέγγυο πολιτικό και κοινωνικό περιεχόμενο.

Θα καταφέρει το ΚΚΕ-ε.α.α. ν' ακολουθήσει την ίδια πορεία; Θα καταφέρει, με άλλα λόγια, να υπερβεί τις εγγενείς δυσπλασίες της ανανεωτικής Αριστεράς, να αρνηθεί τις αυταπάτες του Ευρωκομμουνισμού και της κληρονομιάς του, τον «νεκρωμένο» αντικαπιταλισμό, τον τεχνοκρατισμό και την απόσταση από τα κινήματα της εργατικής τάξης; Ή θ' αποδειχτεί, απλώς, ένα σύντομο διάλειμμα στην πορεία της «ματαιωμένης ανανέωσης» του κομμουνιστικού κινήματος;

Αλλά σ' αυτό το ερώτημα, ας μην απαντήσουμε εμείς.

Θανάσης ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ

του ΓΙΩΡΓΟΥ ΒΟΤΣΗ

ΜΕΤΕΚΛΟΓΙΚΑ ΣΕΝΑΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΕΚΛΟΓΙΚΕΣ ΑΝΗΣΥΧΙΕΣ

Π

ΡΙΝ ΑΚΟΜΗ αποσαφηνισθούν οι όροι, υπό τους οποίους θα διεξαχθούν οι προσεχείς εκλογές, άρχισαν να εμφανίζονται στον τύπο μετεκλογικά σενάρια για τον σχηματισμό συμμαχικών κυβερνήσεων.

Με κοινό παρανομαστή την προϋπόθεση ότι πρώτο κόμμα θα είναι η Ν.Δ. (ότι μπορεί να είναι το Π.Α.Σ.Ο.Κ. δεν το πιστεύουν πια ούτε οι πιο θερμοκέφαλοι οπαδοί του) αλλά χωρίς αυτοδύναμη πλειοψηφία στη νέα Βουλή, τα σενάρια που αναπτύσσονται είναι:

1. Κυβέρνηση Ν.Δ., με συμμετοχή της ΔΗΑΝΑ (εάν ο εκλογικός νόμος της επιτρέψει κοινοβουλευτική εκπροσώπηση) ή και μικρού αριθμού κεντροδεξιών βουλευτών του Π.Α.Σ.Ο.Κ. Η προοπτική αυτή έχει ελάχιστους υποστηρικτές για δύο κυρίως λόγους, που έχουν σχέση με το σημερινό αρχηγό της Ν.Δ.: Εάν δεν πετύχει αυτοδύναμη πλειοψηφία, τερματίζεται η ηγεσία Κ. Μητσοτάκη υπό τον οποίο, πάντως, είναι αδύνατος ο προσεταιρισμός βουλευτών από άλλα κόμματα και ο σχηματισμός κυβέρνησης συνασπισμού.

2. Κυβέρνηση του Π.Α.Σ.Ο.Κ. υπό τον Ανδρέα Παπανδρέου με αμφίπλευρες συμμαχίες. Σ' αυτή την εξέλιξη στηρίζουν τις προσδοκίες του το ηγετικό επιτελείο του Π.Α.Σ.Ο.Κ. πιστεύοντας ότι οι σημερινές επιφυλάξεις (και αρνητικές διαβεβαιώσεις) του συνασπισμού της Αριστεράς θα εξουδετερωθούν από τη σπουδή της ηγεσίας του να μετάσσει στη διαχείριση της εξουσίας.

3. Μετωπική κυβέρνηση, με βασικό κορμό το Π.Α.Σ.Ο.Κ. υπό άλλο ηγέτη «μη διαθλητό» (Γ. Αλευράς, Κ. Σημίτης, Γ. Γεννηματάς). Αυτό προϋποθέτει παραίτηση του Αν. Παπανδρέου από την ηγεσία του Π.Α.Σ.Ο.Κ. αμέσως μετά τις εκλογές, ώστε η διερευνητική εντολή του Προέδρου της Δημοκρατίας να δοθεί στο νέο αρχηγό ή εκπρόσωπο του κόμματος, που θα εκλέξει η κοινοβουλευτική ομάδα του. Είναι το σενάριο, στο οποίο προσβλέπει, χωρίς και να το ομολογεί, η ηγεσία του συνασπισμού της Αριστεράς. Και που στηρίζεται σε ευσεβείς πόθους μάλλον, παρά σε ρεαλιστικές εκτιμήσεις: εάν φθάσει στις κάλπες ο Ανδρέας Παπανδρέου δεν θα είναι για να εγκαταλείψει την ηγεσία του Π.Α.Σ.Ο.Κ. μετά τη βέβαιη εκλογική ήττα. Και χωρίς Αν. Παπανδρέου είναι αδύνατη η συνοχή του Π.Α.Σ.Ο.Κ. ώστε να εκλέξει, κανονικά κι αδιατάρακτα νέο ηγέτη.

Αυτό, που, πάντως φαίνεται εκτός προοπτικής είναι η υπερασπίδα προέλευση του Μίμη Ανδρουλάκη, με τον επιδεικτικό ενθουσιασμό, που δείχνει να αφήσει ακόμη και τους συνταγματικούς περιορισμούς. Βλέποντας το Συνασπισμό ως ρυθμιστή των μετεκλογικών εξελίξεων είπε σε ραδιοφωνική του συνέντευξη:

«Εμείς δεν θα επιλέξουμε κανένα εταίρο. Την επομένη των εκλογών μια ισχυρή Αριστερά, ο Συνασπισμός θα κάνει μια πρόταση. Θα πει: Κύριοι, δεν έχει κανείς αυτοδυναμία; Θαυμάσιο αυτό. Εμείς προτείνουμε τον τάδε πρωθυπουργό, τους τάδε υπουργούς (αξιόπιστα πρόσωπα, όχι διαθλητά) το τάδε πρόγραμμα την τάδε λειτουργία της Κυβέρνησης...»

Το τελευταίο σενάριο, στο οποίο φαίνεται να προσβλέπουν ιδιαίτερα πρώην συμπολιτευόμενες εφημερίδες, που ασκούν τώρα έντονη κριτική στην κυβέρνηση, θέλει απόλυτη αδυναμία σχηματισμού κυβέρνησης από τη νέα Βουλή. Οπότε θα διαλυθεί και θα προκηρυχθούν νέες εκλογές, στις οποίες θα έχουν αλλάξει ο πρωταγωνιστές και ως προς τα πρόσωπα (Π.Α.Σ.Ο.Κ. χωρίς Αν. Παπανδρέου, Ν.Δ. χωρίς Κ. Μητσοτάκη, Συνασπισμός χωρίς Χ. Φλωράκη και Λ. Κύρκο) και ενδεχομένως ως προς τα πολιτικά σχήματα.

Αν κάπου πάσχει όλη αυτή η σεναριολογία είναι ότι δεν παίρνει σοβαρά υπόψη της τους όρους διεξαγωγής των εκλογών: Ο μονοκομματικός επιλογής εκλογικός νόμος είναι ακόμη άγνωστος. Άλλο τόσο δεν ξέρουμε ποιες εξελίξεις είναι δυνατόν να διαμορφωθούν, απρόβλεπτα κι αιφνιδιαστικά, σε σχέση με τα σκάνδαλα γενικά και την εκδοσιακή τακτική του Κοσκωτά ειδικότερα.

Υπάρχει κι ένα ακόμη στοιχείο, που παραμένει ως τώρα εκτός προβληματισμού: ο χρόνος διεξέργειας των εκλογών.

Αν η σημερινή Βουλή διαλυθεί κανονικά στις 2 Ιουνίου, οπότε λήγει η θητεία της, η επίσημη προεκλογική περίοδος ως τις 18 Ιουνίου είναι μόνο δύο εβδομάδες: χρόνος ανεπαρκής ακόμη και για τις τυπικές προθεσμίες (υποβολή υποψηφιοτήτων, ανακήρυξη συνδυασμών κ.τ.λ.) που θέτει ο εκλογικός νόμος.

Διάλυση της Βουλής πριν από την τυπική λήξη της θητείας της είναι πρόωρη

Πηγή ανησυχιών τα σενάρια της προεκλογικής περιόδου

και υπόκειται σε αυστηρούς συνταγματικούς περιορισμούς:

Είναι δυνατή μόνον με πρόταση της κυβέρνησης «προκειμένου να αντιμετωπιστεί εθνικό θέμα εξαιρετικής σημασίας». Αλλά δεδομένου ότι η σημερινή Βουλή προήλθε ακριβώς με προκήρυξη εκλογών το 1985 με αυτή τη διαδικασία, αποκλείεται η διάλυση της για το ίδιο θέμα.

Υπάρχει βέβαια και η δυνατότητα της παραίτησης της κυβέρνησης (κατά το προηγούμενο των εκλογών του 1981) με ανάθεση της εντολής για υπηρεσιακή κυβέρνηση και πάλι στον Αν. Παπανδρέου ως αρχηγό του πλειοψηφούντος κόμματος.

Η επίκληση αυτών των αυστηρά οριζόμενων από το Σύνταγμα διαδικασιών θα φαινόταν τυπολατρική και νομικιστική, αν δεν της προσέδιδαν σοβαρή πολιτική διάσταση οι

ανησυχίες για το ποιες μεθοδεύσεις μπορεί να θέσει αδιάτακτα σε ενέργεια ο Αν. Παπανδρέου προκειμένου να αποτραπεί η εκλογική συντριβή του Π.Α.Σ.Ο.Κ.

Ανησυχίες, που έχουν δει το φως της δημοσιότητας ακόμη και στον ξένο τύπο και τις συμμερίζονται τα κόμματα της αντιπολίτευσης - και κυρίως οι ηγεσίες της Ν.Δ. και του ΚΚΕ.

Στην πρόσφατη προεδρική δεξίωση για τα Σώματα Ασφαλείας ο αρχηγός της Ν.Δ. Κ. Μητσοτάκης και ο γεν. γραμματέας του ΚΚΕ Χαρ. Φλωράκης είχαν ολιγόλεπτη ανταλλαγή απόψεων πληροφοριών ακριβώς γι' αυτό το θέμα και κατέληξαν στη συμφωνία για συνάντησή τους, αν κάποιος από τους δύο το ζητήσει, με βάση νέα στοιχεία.

Κοινωνούς των ανησυχιών του έχει καταστήσει ο Κων. Μητσοτάκης και τους Ευρωπαίους ηγέτες συντηρητικών κομμάτων. Στη σύνοδο στην Αθήνα του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος δεν είναι τυχαίο ότι ο πρόεδρος του Γερμανός Χριστιανοδημοκράτης Έντγκαρ Κλεψ δήλωσε ότι «με κανένα τέχνασμα ο Αν. Παπανδρέου δεν είναι δυνατόν να αποφύγει την εκλογική ήττα».

Και η πλέον ευφάνταστη κινδυνολογία δεν φτάνει στο σημείο να διαβλέπει πιθανότητα ακόμη και για ματαίωση των εκλογών (μόνον αιτία πολέμου μπορεί να γίνει, με παράλληλη αναστολή της ισχύος ορισμένων συνταγματικών διατάξεων).

Έτσι οι ανησυχίες έχουν σχέση με το ενδεχόμενο «προδοκάσιες», με στόχο την δημιουργία έντονα πολιτικού εκλογικού κλίματος.

Κάποιες κινήσεις «δυσσερεστημένων» και «ανησυχούντων» ακροδεξιών αξιωματικών (για τη διαφθορά της πολιτικής ηγεσίας, την παρατεταμένη πολιτική κρίση, που δημιουργεί κινδύνους στις σχέσεις με την Τουρκία κ.ά.) σε παραμεθόριες, κυρίως, μονάδες έχουν ήδη επισημανθεί. Κι ενώ η ηγεσία της Ν.Δ. φροντίζει επιμελώς να τις παρακολουθεί και να απέχουν απ' αυτές επιμελώς οι ίδιοι της αξιωματικοί, οι κινήσεις αυτές αποτελούν την πλέον βάσιμη πηγή ανησυχίας (όχι γιατί οι ίδιες συνιστούν απειλή, αλλά γιατί προσφέρονται για «προδοκάσια» - με δυναμική επιβολή των νομοταγών δυνάμεων και έντονη προβολή του εκ δεξιών κινδύνου).

Άλλο τόσο πηγή ανησυχιών αποτελούν οι ενδείξεις για παρακρατική λειτουργία κατευθυνόμενων από την ΕΥΠ ομάδων. Είναι χαρακτηριστικό ότι στη γνωστή επιστολή του προς τον πρωθυπουργό («Έθνος» 19.2.89) ο πρώην υπουργός Γ. Αλ. Μαγκάκης όχι μόνο μιλάει για την επικίνδυνη καλλιέργεια «κλίματος πόλωσης και διχασμού», αλλά και καταγγέλλει «προσπάθειες για τη δημιουργία παρακράτους από διάφορες μεριές». Αν στις ως τώρα ενδείξεις παρακρατικής λειτουργίας (διαρρήξεις στο σπίτι του Τζων Σωσίδη και στο γραφείο της Ελένης Βλάχου, δημοσιεύματα «Αυριανής» για κινήσεις αποστράτων, εμφάνιση ψευδεπίγραφων «Αντιεξουσιαστικών Ομάδων» κ.λ.π.) προστεθούν οι πληροφορίες για τη στενή συνεργασία Τσίμα-Τόμπρα, καθώς και για τη συγκρότηση ομάδων 600 περίπου ατόμων που λειτουργούν, κατευθυνόμενοι από την ΕΥΠ, ως κατά περίπτωση «αντιφρονούντες» και «αγανακτισμένοι πολίτες», έχουμε μια εικόνα για τη βασιμότητα αυτών των ανησυχιών.

Το βέβαιο, πάντως, είναι ότι όλο και λιγότεροι πια πιστεύουν ότι ο γαντζωμένος πεισματικά στην εξουσία Αν. Παπανδρέου θα οδηγήσει τη χώρα σε εκλογές, που θα διακρίνονται για την ομαλή και έντιμη διεξαγωγή τους.

Γ.Β.

■ Η Ομάδα Εργασίας για τα ανθρώπινα δικαιώματα των Πράσινων και Εναλλακτικών Βουλευτών (GRAEL) αποφάσισε να ενισχύσει με 300 γερμανικά μάρκα την Κατερίνα Ιατροπούλου συμβάλλοντας στα έξοδα της δίκης της. Όπως μάθαμε όμως, στη δικηγόρο έφθασαν μέσω της ελληνικής τράπεζας ...300 μεν αλλά δραχμές. Δεν ξέρουμε αν στο λάθος αυτό έχει επιδράσει το πνεύμα Κωσκωτά ή αν - όπως παραδόξως - έχει πραγματοποιηθεί ήδη η Ενιαία Αγορά, η Νομισματική Ένωση και η ανδρωση των οικονομικών της χώρας.

Η ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΑΣΤΗ

Με την επανέκδοση του ΣΧΟΛΙΑΣΤΗ τον Δεκέμβριο του 88 και με τα μέχρι σήμερα στοιχεία η κυκλοφορία των δύο πρώτων του τευχών διαμορφώθηκε:

	ΤΕΥΧΟΣ	
	Δεκεμβρίου	Ιανουαρίου
Πρακτορείο Αθήνα-Πειραιά	3869	3885
Πρακτορείο Επαρχίας	2657	(Δεν έχουμε ακόμα στοιχεία)
Βιβλιοπωλεία Αθήνας-Επαρχίας	2273	2528
Συνδρομές	522	548
Σύνολο	9321	

ΑΣΥΛΟ

Εκδόσεις και εκδότες

■ Έχουμε συνηθίσει να ζητά ο Οικονομικός Ταχυδρόμος δηλώσεις νομιμοφροσύνης από το χώρο της Αριστεράς. Μερικές φορές μάλιστα διασκεδάζουμε μ' αυτή την προσποιητή αδυναμία του να κατανοήσει ότι όποιος στρατεύεται στην Αριστερά δεν είναι «σταλινικός εγκληματίας».

Όμως αυτή τη φορά ο Κριτόβουλος ξεπέρασε τον εαυτό του. Σε σχόλιο με αφορμή τη δολοφονία του εισαγγελέα Βερνάρδου επιτίθεται στον συνεργάτη μας Μαουρίτσιο Φολίνι που «τόλμησε» να ζητήσει να μην αναμινύεται το όνομά του στις πολιτικές σκοπιμότητες του ιουδαϊσμού.

Αφού αναρωτηθεί αν είναι πραγματικά «πρώην(;)» τρομο-

κράτης ο Μ.Φ. που τόσο «γενναιόδωρα φιλοξενεί η Ελλάδα», ο Κριτόβουλος διαπιστώνει ότι δεν διαθέτει εγγυήσεις κατά πόσον «ο ίδιος σταμάτησε την «πολιτική του δράση» προκειμένου να εξυπηρετήσει τις πολιτικές του βλέψεις».

Ανακαλύπτουμε λοιπόν ότι η διαδικασία έκδοσης ενός αλλοδαπού απ' την Ελλάδα έχει και τρίτο στάδιο: μετά τα δικαστήρια και τον υπουργό Δικαιοσύνης υπάρχει και ο Οικονομικός Ταχυδρόμος που καθορίζει τις σχετικές εγγυήσεις για την παροχή ασύλου. Θα πρέπει, φαντάζομαι, να δίνει το παρών ο Μ.Φ. μια φορά τη βδομάδα στα γραφεία του Οικονομικού και να υπογράφει στο σχετικό κατάστιχο.

Α.Ψ.

ΔΙΚΗ

10 Απριλίου

■ Η υπόθεση των Κλέαρχου Σμυρναίου και Χριστόφορου Μαρινού φαίνεται ότι μπήκε πια στην τελική ευθεία. Ύστερα από δεκαέξι μήνες προφυλάκισης, θα οδηγηθούν σε δίκη για τα γεγονότα της Καλογρέζας, τη Δευτέρα 10 Απρίλη. Το ποινόν του κατηγορητηρίου, σύμφωνα με πολλές γνώμες, δεν διαφέρει (ως προς την αυθεντικότητα του) από εκείνο της δίκης Β. Βογιατζή και Μ. Μπουκουβάλα. Οι κατηγορίες είναι, θέαται, πιο σοβαρές, αλλά η δικογραφία είναι γεμάτη ανακρίβειες, λάθη, ελλείψεις και σημεία που αποκαλύπτουν ότι η Ασφάλεια για μια φορά ακόμη δεν κατάφερε να στήσει το σκηνικό που ήθελε.

Είδαμε τον Κλέαρχο στις 3 Φλεβάρη στο Εφετείο, όταν διακρίνονταν για τη συμμετοχή του στα γεγονότα της υπεράσπισης του πάρκου στου Ζωγράφου. Ένας χαμογελαστός νεαρός, περιστοιχισμένος από καμιά δεκαριά αστυφύλακες, που τη μόνη εικόνα που δεν έδειχνε ήταν αυτή του άκρως επικίνδυνου τρομοκράτη, που παρουσιάζει η δικογραφία.

Όσο για τη «συνάντηση» διεθνούς και ντόπιας τρομοκρατίας υπό την αιγίδα του ΠΑΣΟΚ, το λαυράκι που απεκάλυψε εσχάτως ο «Ελεύθερος Τύπος» δεν έχουμε παρά να σχολιάσουμε: Βεβαίως και έγινε! Γι' αυτό άλλωστε το δαιμόνιο ΠΑΣΟΚ τους είχε ρίξει στην ίδια φυλακή!!!

Α.Γ.

ΑΜΥΝΑ

Η ΔΕΕ των λαών!

■ Το ελληνικό ενδιαφέρον για την ένταξη της χώρας στην «αμυντική» Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση, αφού λιθανίστηκε αρκετά σαν ένας ακόμη απαραίτητος εξευρωπαϊσμός μας, πήρε τη μορφή της επίσημης αίτησης. Εξηγήθηκε ταυτόχρονα η πλήρης συμφωνία με τους στόχους της ΔΕΕ (όπως η χρήση πυρηνικών κτλ.). Κατά πάγια πλέον τακτική, λίγες μέρες μετά επαναλήφθηκε η περίφημη ελληνική άρνηση για τον εκσυγχρονισμό των πυρηνικών - ώστε να αναρωτιέται κανείς αν οι Κουτόφραγοι είναι εδώ ή στην Ευρώπη.

Η δημοσιογράφος κα. Παπαδοπούλου ελληνοποίησε εκτάκτως τη διεθνή της στήλη στην Καθημερινή (12.2) για να διαλευκάνει τη «συσκότιση (έως παραπληροφόρηση) ορισμένων κύκλων γύρω από το θέμα» - σίγουρα πάντως όχι της κρατικής τηλεόρασης όπου η ίδια παρουσιάζει ειδήσεις. Κατά την άποψη της συντηρούνται «μύθοι»: δεν υπάρχει ελληνική υπαναχώρηση στα πυρηνικά: οι Έλληνες «βρίσκονται πολύ κοντύτερα στις αρχές της ΔΕΕ» από τους Ισπανούς, αλλά «δεν διαθέτουμε τόσους ισχυρούς πολιτικούς φίλους στην Ευρώπη» - τέλος, οι Τούρκοι το πολύ να δουν ΔΕΕ, ΕΟΚ όμως όχι. Η συμπολιτευτική-απολογητική της διάθεση είναι που την κάνει να ερμηνεύει τετελεσμένα όχι μόνο με τον πραγματισμό της «πρόσδεσης» στην Ευρώπη έστω

και στρατιωτικοποιημένης, αλλά και με κάποιο κυνισμό της συζήτησης γύρω από «φόρμουλες» και «τεχνηέντως» διακριτές κινήσεις.

Περισσότερο άνετα, ο τώως πρόεδρος κ. Δούντας, μπορεί να παραπονείται από την ίδια εφημερίδα για την καθυστέρηση: «Απλώς πληρώνουμε τους άφρονες και χωρίς ουσιαστικό περιεχόμενο ψευτοπαλικαρισμούς μας στο ΝΑΤΟ, τα ειρηνιστικά φληναφήματα, την περί τον αφοπλισμό κενή μεγαλομανία μας». Και αν μεν ανάλογες απόψεις είναι χαρακτηριστικές, περισσότερο ξαφνιάζει μια άλλη, αριστερή, σε επίπεδο αρχών: Στην Εποχή (12.2), όπου γίνεται ανάπτυξη του θέματος ΝΑΤΟ-ΔΕΕ και ευρωπαϊκής προοπτικής, ο καλοπροαίρετος αγνός αριστερός διαβάσει: «Σίγουρα σε μια Ευρώπη όπου η Αριστερά θα βρισκόταν σε άνοδο, με προοπτική εξουσίας, η αμυντική ολοκλήρωση θα ήταν όχι απλώς μια κατοχύρωση, αλλά και ένα όπλο για την αποτελεσματική άσκηση αριστερής πολιτικής, εκείνης της πολιτικής που παρεμβαίνει και αλλάζει τον κόσμο». Αλλά, επειδή το Αφγανιστάν δεν είναι Ευρώπη, η επίκαιρη έξοδος του σοβιετικού στρατού δεν διδάσκει ότι η αριστερή πολιτική χρειάζεται άλλα «όπλα» για να είναι «αποτελεσματική»;

Γ.Κ.

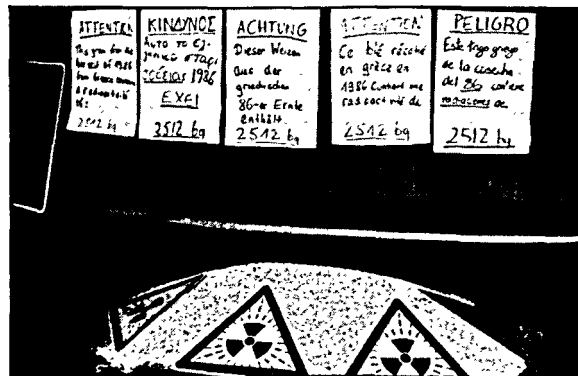
ΣΤΑΡΙ

Μπεκερέλ κοκτέιλ

■ Παρόλο που η είδηση είναι καθυστερημένη, οι επιπτώσεις της διαρκούν: Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επιβάλλει από τα τέλη του 88 υποχρεωτική ανάμιξη του εξαγόμενου σιταριού με σιτάρι εσοδείας 86 κατά 40% λόγω «μεγάλων υπολοίπων» - έτσι περιγράφεται κομψά το δεσμευμένο λόγω Τσερνομπίλ ελληνικό σκληρό σιτάρι (τουλάχιστο 300.000 τόννοι ακόμα). Ευοδώθηκαν έτσι οι ελληνικές πιέσεις γι' αυτό το κοκτέιλ των μπεκερέλ, που κατά επίσημη ομολογία έχουμε ήδη δοκιμάσει εδώ. Η ελληνική πλευρά αντιδρούσε με συνέπεια και στη μείωση των ορίων ασφαλείας: η Επιτροπή αύξησε τελικά τον Ιανουάριο 88

τις μέγιστες επιτρεπόμενες τιμές ραδιενέργειας στα τρόφιμα, αλλάζοντας ταυτόχρονα τη νομική βάση αυτής της διαδικασίας και περικλοπούντας δυνατότητες παρέμβασης της Ευρωβουλής. Οι Ευρωβουλευτές αντέδρασαν με συντριπτική πλειοψηφία και προσέφυγαν στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο του οποίου εκκρεμεί η απόφαση.

Οι πράσινοι Ευρωβουλευτές παρέδωσαν πριν δύο μήνες τη ραδιενεργή λάμψη ελληνικού σιταριού (2512 μπεκερέλ) στους φακούς της δημοσιότητας της Ευρωβουλής. Το γεγονός δεν κρίθηκε σημαντικό από τα ελληνικά μέσα ενημέρωσης. Λόγω εθισμού;

Το ελληνικό στάρι «εκτίθεται» στην Ευρωβουλή.

DER SPIEGEL

Asylanten · Aussiedler · Gastarbeiter

Die neuen Deutschen

Το εξώφυλλο του γερμανικού περιοδικού Spiegel με ευθύ ρατσιστικό μήνυμα: «Οι νέοι γερμανοί-ασυλολόχοι πρόσφυγες και μετανάστες». Δεν έτυχε της δέουσας προσοχής από τον ελληνικό τύπο που πριν από λίγο καιρό είχε απεύσει να αναδημοσιεύσει (σε μεγέθυνση) το παραλίγο εξώφυλλο του ίδιου περιοδικού με την καρικατούρα του Ανδρέα και της Λιάνης.

ΕΝΤΙΜΟΤΑΤΟΙ I Η τιμή τιμή δεν έχει...

Όταν η Αριστερά ανάγει την τιμιότητα (εντός ή εκτός εισαγωγικών) σε λυδία λίθο που αποκαθάρει τα οποιαδήποτε πολιτικά αμαρτήματα και παραδίδει το φορέα της αγνό και τιμημένο, προοδευτικό και αριστερό στις αγκάλες του αρμόδιου Συνασπισμού, τότε πράγματι κάτι δεν πάει καλά με τους ορισμούς των πραγμάτων.

Δεν είναι το μόνο πρόβλημα η προηγούμενη υπουργική πρακτική, αν π.χ. ο κ. Στάθης Γιώτας ήταν αυτός που εισηγήθηκε τον «εμπρηστικό» λεγόμενο νόμο που βάφτισε τα καμένα δάση... βοσκοτόπους.

Το πραγματικό ζήτημα για την Αριστερά είναι ότι υποκαθιστώντας την πολιτική με την ηθική έρχεται αναδρομικά να δικαιώσει στο πρόσωπο των «εντίμων» του ΠΑΣΟΚ ό,τι κυρίως θα 'πρεπε (μετά από τόση πείρα) να θέσει οριστικά στο περιθώριο: Την πολιτική της «Αλλαγής», της διαχείρισης δηλαδή του συστήματος με αριστερό λόγο και δεξιά πρακτική...

Αφού ο κ. Γιώτας, ο κ. Λάζαρης και τόσο άλλοι είναι στην πραγματικότητα παραπλανημένοι αριστεροί, τότε αριστερό γίνεται στα μάτια του κόσμου και το «συμβόλαιο με το λαό», το άρθρο 4, η λιτότητα για το καλό μας, η στενωπός και το τούνελ.

Με άλλα λόγια είναι σαν να μην φταίει το ΠΑΣΟΚ και η πολιτική του, αλλά (σύμφωνα με ένα παλιό αριστερό ιδεολόγημα) η εφαρμογή της από μια διεφθαρμένη κλίκα: Διώχνουμε λοιπόν τους διεφθαρμένους, προσεταιριζόμαστε τους «έντιμους» και ιδού η Αριστερά, έτοιμη να γίνει ΠΑΣΟΚ στη θέση του ΠΑΣΟΚ.

Να γιατί η πολιτική της Συμπράταξης, ο Συνασπισμός δηλαδή της Αριστεράς, δεν αποτελεί μιαν ευκαιριακή σύμπραξη, όπως ισχυρίζεται κάθε τόσο ο Γ. Μπανιάς, αλλά κάτι πολύ χειρότερο: Οριοθετεί την αφομοίωση των αριστερών κομμάτων στο σύστημα διακυβέρνησης. Ενδεικτικές είναι εξάλλου και οι πολυάριθμες εκδηλώσεις «συμμόρφωσης» του ΚΚΕ (η ΕΑΡ δεν έχει ανάγκη διαπιστευτηρίων) σε όλα τα επίπεδα, και ιδιαίτερα στο θέμα της ΕΟΚ.

Και το χειρότερο: Επειδή δεν βρισκόμαστε στο 81, αλλά στο 89, δεν θα 'χουν δυστυχώς οι σύντροφοι την ευτυχία να πνίξουν την ντροπή της υποταγής παρηγορούμενοι από τις τόσες κρυφές χαρές της εξουσίας.

K.B.

ΕΝΤΙΜΟΤΑΤΟΙ II ...Και χαρά στον που την έχασε νωρίς

Να όμως, που εμφανώς τρομοκρατημένος από τις επιτυχίες της Αριστεράς, στο κυνήγι των «εντίμων» του ΠΑΣΟΚ έσπευσε να πάρει μέρος και ο κ. Κ. Μητσotάκης: Δεν θα 'χε αντίρρηση λείει να συνεργαστεί και αυτός με κάποιους έντιμους από το χώρο του σημερινού ΠΑΣΟΚ σε μελλοντικές κυβερνήσεις.

Αυτή και μόνο η πολιτική πρόταση (του Μητσotάκη προς το έντιμο ΠΑΣΟΚ) θα 'ταν σε άλλους καιρούς αρκετή για να προβληματίσει την Αριστερά μήπως αντί να στρατολογήι από το χώρο του ΠΑΣΟΚ, στρατολογείται στην πραγματικότητα η ίδια στην πολιτική του τελευταίου.

Γιατί αν εξετάσουμε ποιοι είναι οι εναπομείναντες τίμιοι στο χώρο του ΠΑΣΟΚ (ή, εν πάση περιπτώσει, αυτοί που εξακολουθούν να θεωρούνται τέτοιοι) θα διαπιστώσουμε ότι οι περισσότεροι μάλλον για δεξιές, παρά για αριστερές παρεκκλίσεις μπορούν να κατηγορηθούν. Ο Τρίσης με τα Αρχαία, ο Αλευράς, ο Παπαθεμελής με τις θεοκρατικές του απόψεις, ο Μαγκάκης, ο Σημίτης με τόσα χρόνια λιτότητας, πολύ περισσότερα κοινά έχουν με την πολιτική φυσιογνωμία της Ν.Δ., παρά με την Αριστερά, στο βαθμό τουλάχιστον που η τελευταία λέξη διατηρεί κάποιο ανατρεπτικό περιεχόμενο.

Ουδείς εκπλήξη λοιπόν που η Ν.Δ. διεκδικεί τη συνεργασία μαζί τους, και μάλιστα όχι προεκλογικά (γιατί να τους εκθώσει εξάλλου τους ανθρώπους;), αλλά μετεκλογικά, για να διατρανώσει τον πανθενικό χαρακτήρα της πολιτικής της. Κι ως μην ξεχνάμε σ' αυτό το σημείο πως για να παραμείνει στην εξουσία ο Μητσotάκης περισσότερο από ένα χρόνο θα χρειαστεί τις ψήφους 180 βουλευτών για την εκλογή Προέδρου Δημοκρατίας...

Δρυός πεσούσης λοιπόν πας ανήρ ξυλεύεται, και τελευταίος του ΠΑΣΟΚ ο καθένας σπεύδει να επωφεληθεί με όποιο τρόπο κρίνει πιο πρόσφορο. Το ζητούμενο όμως για την Αριστερά θα 'πρεπε να είναι εντελώς διαφορετικό: Το πώς δηλαδή δεν θα κληρονομήσει «ό,τι πολυτιμότερο» αφήνει πίσω του το ΠΑΣΟΚ: Την πολιτική του.

K.B.

ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ

«Δίκη Οικονομόπουλου»

Πραγματοποιήθηκε το μήνα που πέρασε η δίκη του γιατρού Γιώργου Οικονομόπουλου, που αντιμετώπιζε την κατηγορία της «διάδοσης ναρκωτικών ουσιών από αμέλεια και χρήση από μη τοξικομανή». Η κατηγορία στοιχειοθετήθηκε μετά τη δημόσια συμβολική χρήση χασίς που έκανε μπροστά στους δημοσιογράφους (11/3/87) για να καταγγείλει το τότε νομοσχέδιο και σημερινό νόμο περί ναρκωτικών.

Στο δικαστήριο υποστηρίχτηκε ότι η συμβολική ενέργεια του Γ. Οικονομόπουλου, μόνο σαν συμβολή στον αγώνα κατά των ναρκωτικών μπορεί να χαρακτηριστεί, αφού σαν σκοπό είχε να καταγγείλει το νόμο περί ναρκωτικών και να προωθήσει ένα ενιαίο μπλοκ αιτημάτων που είναι:

- η αποποινικοποίηση του χασίς και η ελεύθερη καλλιέργεια για προσωπική χρήση, έτσι ώστε διαχωριζόμενο από τις υπόλοιπες ουσίες να βγει από την παρανομία που σαν αποτέλεσμα έχει την προώθηση της ηρωίνης, αφού το κύκλωμα της ηρωίνης χρησιμοποιεί το χασίς για να ανοίγει τις αγορές. (Ο χαρακτηρισμός της κάνναβης ως «μη κερδοφόρου ευφορικού» ανταποκρίνεται στα διεθνώς αποδεκτά επιστημονικά πορίσματα, ενώ σύμφωνα με μελέτη της ΕΟΚ δεν γίνεται προθάλαμος της ηρωίνης παρά μόνο όταν διώκεται).

- η διάθεση δωρεάν ηρωίνης από τα νοσοκομειακά ιδρύματα, έτσι ώστε να γίνει άμεση και οριστική εξάλειψη του καρκινώματος της μαύρης αγοράς (εφόσον αποδεχτούμε τους τοξικομανείς σαν άτομα με ειδικές φαρμακολογικές ανάγκες).

Τα παραπάνω αιτήματα, έρχονται να διατυπωθούν ξανά σε μια περίοδο που αυξάνονται καθημερινά οι θάνατοι από ηρωίνη, η εγκληματικότητα σαν βίαι των εξαρτημένων στους μη και η «αντιναρκωτική» υστερία που καλλιεργείται από τους ίδιους τους υπεύθυνους.

Ο Γ. Οικονομόπουλος στην απολογία του κατήγγειλε τον Τύπο που απέκρυψε την «προσωπική δήλωση» και τη διακήρυξη «κατά της ηρωίνης και της νάρκωσης» που διανεμήθηκαν κατά τη συμβολική του ενέργεια και διευκρίνισε τη σαφή αντίθεσή του στη χρήση ψυχοτρόπων. Τόνισε ότι με την αποποινικοποίηση της κάνναβης, μπορεί να εξαλειφθεί όλη η ανθρώπινη αγωνία για την ανεύρεση της «δόσης» και ότι οι νομοθέτες δεν προχώρησαν σε αυτήν γιατί έτσι επιβάλλουν τα οικονομικά συμφέροντα των βορειοευρωπαϊκών κρατών. Από τις ερωτήσεις και τις απορίες των δικαστών φάνηκε από νωρίς ποιο θα 'σαν το αποτέλεσμα της δίκης.

Ήταν ωστόσο μια αφορμή αυτή η δίκη για γενικότερες σκέψεις. Όταν το στερεοτικό σύνδρομο ρυθμίζεται από τον υπουργό Υγείας και όταν ο υπάρχων νόμος περί ναρκωτικών προωθεί μια άμεση κατασταλτική αντιμετώπιση, η δίκη Οικονομόπουλου είναι και πρέπει να χαρακτηριστεί σαν πολιτική. Η καταδίκη του γιατρού Οικονομόπουλου (που έχει αγωνιστεί έμπρακτα κατά των ναρκωτικών ουσιών) σε 7 μήνες φυλάκιση, είναι η απάντηση της Πολιτείας (βλ. κράτους) στη διεκδίκηση του δικαιώματος στις εναλλακτικές καταστάσεις συνείδησης.

Τάσος ΣΑΡΑΝΤΗΣ

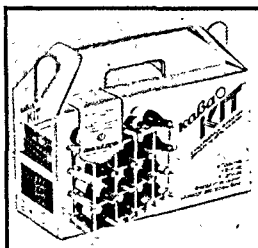
■ Με διαέλιδο ρεπορτάζ παρουσίασε η ΠΡΩΤΗ στις 28 του Γενάρη το εργατικό ατύχημα στου «Παπουτσάνη». Και, εκτός από το ρεπορτάζ, παρουσιάζεται και η άποψη της εφημερίδας, με τον τίτλο «εμείς λέμε»: «Μια ολόκληρη πραγματεία περί του καπιταλισμού στην Ελλάδα δεν θα είχε να πει τόσα (και τόσο πειστικά) όσα φέρνει στην επιφάνεια το χθεσινό τραγικό ατύχημα... Στην Ελλάδα του 1989, όπου ο βιομήχανος αποτιμά το κόστος των μέτρων ασφαλείας με τη ζωή των εργατών του, τη στιγμή που οι συνάδελφοί του στην Ευρώπη μετράνε το κόστος του εργατικού ατυχήματος με οικονομική ζημιά, με πτώση της παραγωγής, με μείωση του κύρους της επιχείρησης και θεωρούν τις επενδύσεις σε μέτρα ασφαλείας παραγωγικές...».

Ο θήσας και ο έρωτας δεν κρύβονται. Και ο δυτικός καπιταλισμός έχει πολλά θέλητρα...

■ Μίνι-συνέντευξη με τον Πρόεδρο του Εργατικού Κέντρου Πειραιά έβγαλε στον αέρα ο Τέρενς Κουίκ στην ζωντανή πρωινή εκπομπή του ANTENNA, στις 2 του Φλεβάρη, τη μέρα της πανελλαδικής απεργίας. Εκείνο που τον απασχολούσε περισσότερο (και στο οποίο αφιέρωσε το χρόνο του) ήταν η διαδρομή που θα ακολουθούσε η πορεία στον Πειραιά, το κυκλοφοριακό πρόβλημα και οι εναλλακτικές λύσεις που θα είχαν όσοι οδηγοί εκείνοι την ώρα βρίσκονταν στο κέντρο του Πειραιά...

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ 6.000

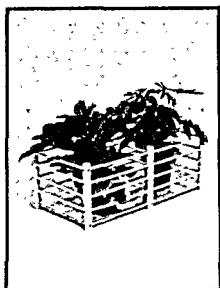

ΚΑΒΑ 2.800

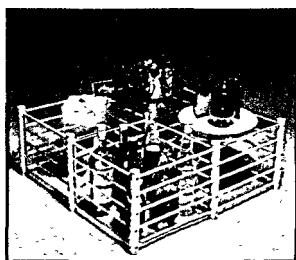

Κατασκευάστε ένα υπέροχο τραπέζακι μπαράκι και μια Ζαρντινιέρα με ένα σύνολο ΚΙΤ.

ΖΑΡΝΤΙΝΙΕΡΑ

ΤΡΑΠΕΖΙ

...ΚΑΙ ΚΑΒΑ ΧΩΡΑΕΙ 16 ΜΠΟΥΚΑΛΙΑ ΣΥΝΑΡΜΟΛΟΓΕΙΤΑΙ ΕΥΚΟΛΑ

ΜΕ ΔΥΟ ΣΥΝΟΛΑ ΚΙΤ (14 ΚΥΒΟΥΣ). ΜΠΟΡΕΙΤΕ ΝΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΕΤΕ ΜΙΑ ΘΑΥΜΑΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ. ΜΙΑ ΑΚΟΜΑ ΜΟΝΤΕΡΝΑ ΚΑΙ ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΟΥ ΚΙΤ.

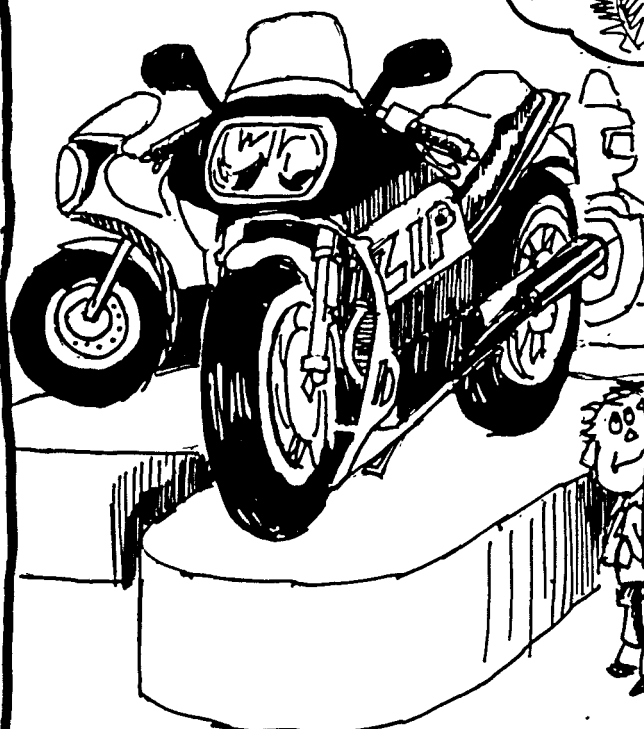
Και μια υπέροχη ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΘΗΚΗ 2.800 για να μπαίνει ο τύπος στη θέση του

Όλα τα είδη μας ΣΕ ΤΡΙΑ ΧΡΩΜΑΤΑ

ΦΥΣΙΚΟ ΜΑΥΡΟ - ΚΟΚΚΙΝΟ

ΟΛΑ ΤΑ ΕΙΔΗ ΜΑΣ ΑΠΟΣΤΕΛΛΟΝΤΑΙ ΕΠΙ ΑΝΤΙΚΑΤΑΒΟΛΗ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΑ ΕΞΟΔΑ ΕΠΙΒΑΡΥΝΟΥΝ ΕΜΑΣ:

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΝΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΣ
ΙΣΜΗΝΗΣ 29
104 44 ΑΘΗΝΑ ΤΗΛ: 5148762

Δείγμα Σωρεών

6ΤΟΥΣ
ΘΝΟΧΥΩΣΤΕΣ ΤΟΥ
"ΣΧΟΛΙΑΣΤΗ" ΓΙΑ ΤΟ
ΥΙ ΘΑ ΓΙΝΕΙ (ΚΑΙ ΟΧΙ
ΜΟΝΟΝ) 6ΤΟ 1/2 SHOW
ΜΟΤΟΣΥΝΑΕΤΑΣ
6ΤΟΝ ΟΛΗ ΤΗΝ ΠΕΡΑΙΑ
ΑΠΟ ΤΩ 25 ΜΑΡΤΙΟΥ
ΕΩΣ ΚΑΙ 2 ΑΠΡΙΛΙΟΥ.

QVO
VADIS
PROMOTION
UNLIMITED

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ
MOTO

THE SCREAMING
EAGLE
STRIKES AGAIN

ΕΛ.ΑΣ.

ΤΟ ΧΡΗΣΙΜΟ ΑΘΛΗΜΑ ΤΟΥ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΥ

□ Με κύριο αίτημα την επίλυση μιας σειράς εργασιακών προβλημάτων και με συνθήματα όπως «Λαός και Αστυνομία για νέα κοινωνία», πραγματοποιήθηκαν τον τελευταίο μήνα πορείες-διαδηλώσεις αστυνομικών συνδικαλιστών στην Αθήνα, τη Λάρισα και τη Θεσσαλονίκη.

Αύξηση του μισθολογίου, άμεση εξομείωση με τους Ευρωπαίους συνάδελφους, αναβάθμιση του επαγγέλματος και εκσυγχρονισμός των Σ.Α., είναι μερικά από τα αιτήματα των συνδικαλιζόμενων.

Η κυβέρνηση, κράτησε σθεναρά αρνητική στάση καθ' όλη τη διάρκεια των διεργασιών του Συνδικαλισμού στα Σ.Α., κυρήσσοντας παράνομα τα σωματεία των κατωτέρων αστυνομικών (Ένωση Κατωτέρων Αστυνομικών [Ε.Κ.Α.] - Δημοκρατική Ένωση Αστυνομικών Θεσσαλονίκης [Δ.Ε.Θ.] και Ένωση Δημοκρατικού Αναπροσανατολισμού Σωμάτων Ασφαλείας [ΕΔΑΣΑ] προχωρώντας ακόμη και σε διώξεις των «συνδι-

καλιστικών» τους οργάνων. Ο τύπος, στο πλευρό «κάθε εργαζόμενου αστυνομικού» προβάλλει καθημερινά τις δραστηριότητές τους. Από την άλλη πλευρά, η αστυνομοκρατία εντείνεται και οι δυνάμεις προστασίας δικαιώματος ζωής (όπως δήλωσε ο Τ. Σεχιώτης)! εκσυγχρονίζονται. Προς το παρόν, στο δρόμο που χάραξε η Ευρωπαϊκή Αστυνομία, των Διεθνών Συμβάσεων (ΤΡΕΒΙ) και των ενιαίων θεσμών, ο συνδικαλισμός των Σ.Α. εδραιώνεται.

Από στρατηγική άποψη, ο συνδικαλισμός στα σώματα ασφαλείας κάθε άλλο παρά έρχεται σε αντίθεση με την εικόνα που καλλιεργεί γι' αυτά το ΠΑΣΟΚ: ως θυμηθούμε τη διαφημιστική καμπάνια στην τηλεόραση το 1983 για τα 150 χρόνια της χωροφυλακής («Η ελληνική χωροφυλακή στο πλευρό του πολίτη - Η χωροφυλακή βρίσκεται κοντά στο λαό με τη συνεργασία του») καθώς και τη φιλολογία που συνόδευσε την ενοποίηση των σωμάτων ασφαλείας το 1984 και η οποία αποσκοπούσε στην «Εμπέδωση της αστυνομικής

ιδεολογίας και νομιμοποίηση του πιο σκληρού πυρήνα των κατασταλτικών μηχανισμών του κράτους στη συνείδηση του λαού» (Σχολιαστής 19, 1/10/84).

Την ίδια χρονιά (19/1/84), ο Υπουργός Δημ. Τάξης Γ. Σκουλαρίκης απαντά εγγράφως για τον συνδικαλισμό των Σ.Α. σε σχετική ερώτηση που κατέθεσαν οι βουλευτές Μ. Θεοδωράκης, Δ. Μαυροδόγλου, Κ. Βασάλος, Μ. Δαμανάκη και Κάππος:

«1. Απαντώντας στο έγγραφο σας σχετικά με την ερώτηση που κατέθεσαν οι βουλευτές κ. Μ. Θεοδωράκης, Δ. Μαυροδόγλου, Κ. Βασάλος, Μ. Δαμανάκη και Κ. Κάππος, σας γνωρίζουμε ότι η κυβέρνηση εμμένει στην αρχική της απόφαση για την ανάπτυξη του Συνδικαλισμού στα Σώματα Ασφαλείας σε τρόπο ώστε να φθάνουν σ' αυτή ασφαλέστερα και επεξεργασμένα τα θέματα που απασχολούν ή που αναφέρονται στο προσωπικό των Σωμάτων Ασφαλείας.

2. Επειδή όμως ταυτόχρονα μελετά

και το θέμα της αναδιοργάνωσης και αναδιάταξης των Αστυνομικών Σωμάτων δεν μπορεί να προχωρήσει πριν καταλήξει σε αποφάσεις προηγούμενα πάνω στο θέμα αυτό, αφού θα έχει επιρροή πάνω στο νόμο, που θα προβλέπει τον Συνδικαλισμό.

3. Ήδη βρισκόμαστε στα τελευταία στάδια και πολύ σύντομα θα υλοποιηθεί και αυτή η κυβέρνηση επαγγελία».

Στα χρόνια που ακολούθησαν, ωστόσο, δεν υλοποιείται και τα σημάδια δυσaréσκειας στο εσωτερικό των Σ.Α. πολλαπλασιάζονται. Ενδεικτικά αναφέρουμε: 1. Τη συνέντευξη στην εφημερίδα «Ελευθεροτυπία» (5/12/85) τριών ανδρών των ΜΑΤ, δυσareστημένων από τη στάση της Αστυνομίας στο αιματηρό Πολυτεχνείο του '85, 2. Χειρόγραφη επιστολή «κατώτερου προσωπικού της ΕΛΑΣ» που βρέθηκε στο Ολυμπιακό Στάδιο και δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα «Πρώτη» (17/7/86), καθώς και 3. Επιστολή «πικραμένων αστυνομικών» που δημοσιεύθηκε στα «Νέα» (27/8/87) μετά τη δολοφονία

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΣ: ΑΛΛΟ ΕΝΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ;

□ Ο συνδικαλισμός στα σώματα ασφαλείας είναι πια γεγονός, κι αυτό ανεξάρτητα απ' τις προσπάθειες του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης - όχι τόσο να καταστείλει, όσο να τον θέσει μακροπρόθεσμα υπό έλεγχο. Το ερώτημα, ωστόσο, εξακολουθεί να αιωρείται: σε τελική ανάλυση, τι είδους σχέση μπορεί να έχουν η πρακτική και οι στοχεύσεις της Αριστεράς με την τρέχουσα κινητικότητα στο χώρο της αστυνομίας;

Το μεγαλύτερο μέρος της Αριστεράς, ιδιαίτερα το συμπαραταγμένο στο «Συνασπισμό», απαντά καταφατικά. «Ο συνδικαλισμός των αστυνομικών μπορεί να κερδηθεί» μας διαβεβαιώνει στις 23/10/88 ανώνυμος «Ειδικός συνεργάτης» του «ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗ», κάτω από φωτογραφία πάνοπλων προσωποφόρων ανδρών των ΜΑΤ. Και συμπληρώνει: «Πληθαίνουν εκείνοι που, παραμερίζοντας προκαταλήψεις κι ενδοιασμούς, τάσσονται ανεπιφύλακτα υπέρ του συνδικαλισμού στα Σ.Α.». Πιο ενθουσιώδες ακόμα, το κύριο άρθρο του «Κυριακάτικου Ριζοσπάστη» της 12/2/89 χαιρετίζει «αυτόν τον αγωνιστικό άνεμο, τη δημιουργική φωνή που επιτέλους μπήκε στα αστυνομικά τμήματα», βλέποντας στην «επιτυχία του αγώνα τους» [της ΕΚΑ] «ένα βήμα εκδημοκρατισμού για όλη τη δημόσια ζωή».

Στο ίδιο μήκος κύματος κινείται κι ο ελάσσων εκ των εταίρων του Συνασπισμού: «Η ΕΑΡ θεωρεί τα Σώματα Ασφαλείας απλές δημόσιες υπηρεσίες εξυπηρέτησης των πολιτών κι όχι στρατοκρατούμενους κατασταλτικούς μηχανισμούς (...) Πιστεύουμε ότι ο συνδικαλισμός στα Σ.Α., πέρα από την προώθηση των αιτημάτων των ίδιων των αστυνομικών, θα βοηθήσει και στο συνολικότερο δημοκρατικό αναπροσανατολισμό και στη συμφιλίωσή τους με το λαό» (από ανακοίνωση της ΕΑΡ, «Ελευθεροτυπία» 16/2/89).

Βασικό στοιχείο της παραπάνω στάσης, η αντιμετώπιση του ζητήματος από θέσεις αρχής: οι αστυνομικοί είναι εργαζόμενοι όπως όλοι οι άλλοι, άρα ο συνδικαλισμός τους είναι εξορισμού καλό πράγμα. Αυτό που απουσιάζει εντελώς, είναι ο προβληματισμός πάνω στη σχέση ανάμεσα στο συνδικαλισμό και αυτό που είναι το κύριο χαρακτηριστικό των σωμάτων ασφαλείας: η κατοχή του μονοπωλίου της νόμιμης βίας σε καιρό ειρήνης. Χαρακτηριστικό που προσδίδει εντελώς άλλες διαστάσεις σε φαινόμενα όπως το συντεχνιακό πνεύμα, η συναδελφική αλληλεγγύη ή το, μιλιταριστικότερο, esprit de corps. Πολύ περισσότερο στο απυρόβλητο μένει η κυρίαρχη σήμερα νοοτροπία στο εσωτερικό (και κυρίως στη βάση) της αστυνομίας, νοοτροπία που σε μεγάλο βαθ-

του Σταματοπούλου στο κτίριο της Γενικής Ασφάλειας και η οποία ζητούσε «να ληφθούν ριζικά μέτρα αναβάθμισης από την πολιτεία, θεσπίζοντας κίνητρα για κατάταξη ατόμων με παιδεία, αρχίζοντας εκστρατεία ενημέρωσης του Έλληνα πολίτη για το ποιος είναι ο πραγματικός ρόλος της Αστυνομίας στο σύγχρονο κράτος και για το ποια θα είναι τα οφέλη του από τη συνεργασία με την Αστυνομία»

Με αφορμή την δολοφονία του πολιτή Σταματοπούλου, διοργανώνονται στο μηχανοκίνητο της Καισαριανής επιμορφωτικά σεμινάρια με θέμα: «Τα δικαιώματα των πολιτών και οι σχέσεις των αστυνομικών μαζί τους». Κατά τη διάρκεια των σεμιναρίων αποχώρησαν από την αίθουσα διαλέξεων επιδεικτικά και διαμαρτυρόμενοι έντονα πολλοί αστυφύλακες. «Ακολούθησε και νέο σεμινάριο την επομένη, με ομιλητή τον αρχηγό της Αστυνομίας Ν. Αρκουδέα. Οι «κατώτεροι αστυνομικοί» που αποχώρησαν από την αίθουσα αποδοκίμασαν εμφανώς τα λεγόμενα των ομιλητών, μιλούσαν απρόσωπα για το επικίνδυνο έργο τους και πρόσβαλλαν το ερώτημα «πώς είναι δυνατόν να ασκήσουν τα αστυνομικά τους καθήκοντα, όταν επικρέμεται διαρκώς από πάνω τους η απειλή του εισαγγελέα». Πάντως τα επιμορφωτικά σεμινάρια κρίθηκαν από πολιτικούς παράγοντες σαν κίνηση αντιπερισπασμού σε μια περίοδο που κορυφώνονταν η αντίδραση της κοινής γνώμης κατά της αστυνομικής βίας και επισφραγίσθηκαν από την αναποτελεσματικότητά τους και την συμπεριφορά των κατωτέρων αστυνομικών» (ΑΥΓΗ 30/8/87).

ΠΕΡΙ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΥ

Το πρώτο συνδικαλιστικό σωματείο αστυνομικών που κάνει την εμφάνισή του, στις 24/4/88, είναι η Ένωση Κατώτερων Αστυνομικών (ΕΚΑ). Αιτήματά της (σύμφωνα με δήλωσή του προέδρου της, κ. Συγγούνη, στις 10/11) το δικαίωμα στην απεργία, η θεσμοθέτηση κινήτρων για κάθε μάχιμο αστυνομικό, η αύξηση του μισθολογίου των αστυνομικών κι η εξομοίωσή του με αυτό των Δημ. Υπαλλήλων. Οι πληροφορίες για τον αριθμό των μελών της ΕΚΑ είναι συγκεχυμένες - το ίδιο το σωματείο έχει δώσει κατά καιρούς διαφορετικά νούμερα, από 11.000 μέχρι 18.000 χαρακτηρίζοντας τη στάση του Υπ. Δημόσιας Τάξης «φασιστική έως εξοντωτική ως προς το σώμα», η Ε.Κ.Α. κάνει «επίθεση φιλίας» προς το λαό, ζητώντας τη «γεφύρωση του χάσματος μεταξύ πολιτών και Αστυνομίας». Τάσσεται «στο πλευρό κάθε εργαζόμενου», ζητώντας τον εκσυγχρονισμό των Σ.Α., προτείνοντας ακόμη και θεσμοθέτηση μαθημάτων Δημοσίων Σχέσεων στις σχολές της Αστυνομίας. Ολοκληρώνοντας την εικόνα του «κοινωνικού χαρακτήρα» της, η Ε.Κ.Α. επιχειρεί να προβάλλει το «ανθρώπινο πρόσωπο» της Αστυνομίας, χωρίς να διστάζει να κάνει ακόμη και πρόταση για τα ναρκωτικά (ζητώντας την άμεση άρση της πώλησης συρρίγγων από τα φαρμακεία και συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση και την Ιθάκη).

Διά στόματος του προέδρου της κ. Συγγούνη, δεν διστάζει να δεχτεί «διάλογο ακόμη και με τους αναρχι-

κούς όχι όμως με τους θανάλους» ενώ παράλληλα αποφεύγει να σχολιάσει την καταδίκη του αστυνομικού Μελίστα, δηλώνοντας ότι σέβεται την απόφαση της δικαιοσύνης (27/9/88).

Η Δημοκρατική Ένωση Αστυνομικών Θεσσαλονίκης, είναι εκείνη που θα δεχτεί τις περισσότερες διώξεις. Στις 31/7/88 η Άμεση Δράση κατάσχεσε εφημερίδα που υπήρχε στα γραφεία του σωματείου της. Η εφημερίδα που αποτελεί όργανο της διεθνής συνεργασίας Αστυνομικών (I.R.A.) περιείχε συνέντευξη του προέδρου της Δ.Ε.Α.Θ. Α. Παδαρή. Μετά από συνάντηση των εκπροσώπων της Δ.Ε.Α.Θ. με τον Στ. Παπαθεμελή, οι άνδρες των Μ.Ε.Α. προειδοποιώντας ότι θα προθούν σε δυναμικές κινητοποιήσεις αν δεν ικανοποιηθούν κάποια από τα αιτήματά τους πραγματοποιούν κατάληψη του κτιρίου Αστυνομικής διεύθυνσης Θεσσαλονίκης όπου στεγάζονται. Η ανταρσία, πραγματοποιήθηκε μετά από την απόφαση του διοικητή του τμήματος επιχειρήσεων των Μ.Ε.Α. να ανασυγκροτηθούν κάποιες διμοιρίες των Μ.Α.Τ. και κυρίως της τέταρτης διμοιρίας όπου βρίσκονται τριάντα από τα σαρανταδύο ιδρυτικά μέλη της Δ.Ε.Α.Θ. Στις 4/9/88 η Ε.Κ.Α. καταδικάζει την εξέγερση των Μ.Α.Τ. στην Θεσ/κη και δηλώνει ότι ο μόνος συνδικαλιστικός φορέας στο χώρο της Ε.Λ.Α.Σ. είναι η ίδια.

Στις 27/11/89 ιδρύεται νέο σωματείο αστυνομικών με ανώτερους και κατώτερους αστυνομικούς με τίτλο «Ένωση Αστυνομικών Υπαλλήλων Αττικής». Οι λόγοι που προβλήθηκαν και για τους οποίους ιδρύθηκε το νέο σωματείο, ενώ ήδη υπήρχε η Ε.Κ.Α., ήταν οι οργανωτικές διαφορές. Η Ε.Α.Υ.Α. δηλώνει ότι τα αντιτρομοκρατικά μέτρα ήταν θετικά και ότι μερικά από τα οικονομικά αιτήματα του κλάδου ικανοποιήθηκαν. Στη συνέντευξη τύπου που έδωσαν (26/1/89) μεταξύ άλλων παραυρέθηκε για πρώτη φορά και εκπρόσωπος του ΠΑΣΟΚ (Δ. Καρύδης). Το καινούριο σωματείο, εμφανίστηκε τις ημέρες που ήδη υπήρχε αναβρασμός και κινητικότητα στο χώρο των συνδικαλιστών αστυνομικών.

Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, ενώ δώκει τους συνδικαλιστές αστυνομικούς, ταυτόχρονα φροντίζει να υλοποιεί κάποια απ' τα αιτήματά τους. Έτσι, με τα αντιτρομοκρατικά μέτρα που εξήγγειλε πρόσφατα η κυβέρνηση, ικανοποιήσε ένα αρκετά σημαντικό αίτημα των συνδικαλιστών, να προσλάβει τρεις χιλιάδες δικαστικούς επιμελητές αντί των αστυνομικών που ασχολούνται με ποινικές υποθέσεις στα δικαστήρια. Επίσης, στις 19/1/89 ο Υπ. Δημ. Τάξης Γ. Πέτσος ανακοινώνει ότι οι αστυνομικοί θα πάρουν το επίδομα των τριών χιλιάδων δραχμών που δικαιούνται καθώς και το στεγαστικό.

Είναι τουλάχιστον δύσκολο να πιστεύουμε, ότι ο συνδικαλισμός στα Σ.Α. θα μπορούσε να ωφελήσει τους πολίτες και το «λαϊκό κίνημα». Εκτός αν πρέπει να αρκεστούμε στο ότι τα γκλομπς και οι αντισυμφετογόνες μάσκες θα συμπληρωθούν με το ευγενικό χαμόγελο του Ευρωπαίου αστυνομικού και του καλού άνδρα της ομάδας «Ζ» που περνάει τα παιδάκια του σχολείου στο απέναντι πεζοδρόμιο.

Νάννα ΚΩΣΤΙΔΑΚΗ

μό προδικάζει τη δυναμική και τον προσανατολισμό του εγχειρήματος και η οποία, θέβαια, κάθε άλλο παρά προοδευτική μπορεί να θεωρηθεί.

Μια ματιά στις κατά καιρούς θέσεις της ΕΚΑ και στην εφημερίδα της «Αστυνομία και Κοινωνία» πείθει για τον λόγο το αληθές. Δίπλα στις γνωστές διακηρύξεις περί «συμφιλίωσης των Σ.Α. με το λαό» και τον «τερματισμό της χρησιμοποίησης της αστυνομίας ως όργανο καταστολής των λαϊκών αγώνων» – τα οποία, προφανώς, αποτελούν μέρος αυτού που ο πρόεδρος της ΕΚΑ, Κ. Συγγούνης, δημόσια αποκαλεί «επίθεση ειρήνης προς την Αριστερά» – ο «απολίτικος» χαρακτήρας του σωματείου διασφαλίζεται με εκτιμήσεις όπως:

- «Η ισορροπία μεταξύ ελευθερίας και τάξης πρέπει να επανεκτιμηθεί (...) Μια σταθερή τακτική θα δείξει καθαρά ότι οι τρομοκράτες θα κυνηγιούνται (...), ότι οι οργανώσεις που τους προωθούν (sic) θα υπόκεινται σε επιθέσεις» («Α. & Κ.» φ. 1 / σελ. 7).
- «Μέχρι το 1981, όποιος προσέβαλλε την αξιοπρέπεια μας, τουλάχιστον κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας μας, οδηγείτο στο Δικαστήριο. Σήμερα αντιστραφήκανε οι όροι. Δεν οδηγούμε τον υβριστή μας στο Δικαστήριο. Μας σύρει αυτός. Από κατήγοροι γινόμαστε κατηγορούμενοι» (φ. 3 / σελ. 14).
- «Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης,

για λόγους που μόνο αυτά γνωρίζουν, έχουν διαμορφώσει στην κοινή γνώμη τη λανθασμένη εντύπωση ότι οι αστυνομικοί των ΜΑΤ είναι άγριοι άνθρωποι! (...) Η ευθύνη γι' αυτές τις απαράδεκτες καταστάσεις βαρύνει εξ ολοκλήρου τους έλληνες δημοσιογράφους (...) Η ΕΚΑ θα δώσει συνέντευξη Τύπου που θα καταγγείλει μερίδα του Τύπου για προκλητική συμπεριφορά απέναντι στην Αστυνομία. (...) Θα ζητήσει από τον αρμόδιο Υπουργό Δημόσιας Τάξεως να καλύπτει με ανακοινώσεις του όλες τις ενέργειες των ΜΑΤ...» (φ. 1 / σελ. 15).

Αυτά, ενδεικτικά –για να διαλυθούν οι όποιες ψευδαισθήσεις ότι (πέρα από διεκδικήσεις οικονομικές ή ενδοϋπηρεσιακής τάξης) η κύρια πολιτική δυναμική της παρέμβασης της «θάσης» εστιάζεται κύρια στο αίτημα για «λύσιμο των χεριών» και «άνωθεν κάλυψη» των τυχόν περιπτώσεων «υπερβολικού ζήλου». Τώρα, το πώς μπορεί να συγκεραστεί το αίτημα της αριστεράς για εκδημοκρατισμό της δημόσιας ζωής και διάλυση των ειδικών κατασταλτικών μονάδων με την εκτίμηση ότι «η Κοινωνία δε, από την πλευρά της, πρέπει να γνωρίζει ότι χωρίς τις υπηρεσίες των ΜΑΤ δεν μπορεί να υπάρξει ούτε ζωή, ούτε ησυχία αλλά ούτε και περιουσία» (Α. & Κ., φ. 1 / σελ. 15), αυτό είναι άλλο παπιά ευαγγέλιο...

Τάσος ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΕΤΑΕΙ, ΠΕΤΑΕΙ ΤΟ ΕΝΑΕΡΙΟ ΙΠΠΙΚΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΣ

Το μόνο που σίγουρα δεν περίμεναν οι χιλιάδες θεατές του ματς ΑΕΚ-ΠΑΟ, την πρώτη Κυριακή του Φλεβάρη, ήταν να μεταβληθούν οι ίδιοι σε πεδίο εφαρμογής των νέων «αντιτρομοκρατικών» μέτρων. Κι όμως... Όπως μας πληροφορεί το σχετικό ρεπορτάζ της «Ελευθεροτυπίας» (6/2). Τα δυο ελικόπτερα που πρόσφατα παραχώρησε ο στρατός στην ΕΛ.ΑΣ. ως μικρή συμβολή στις προσπάθειες για την «πάταξη της τρομοκρατίας» πρόσφεραν στους αστυνομικούς των Ειδικών Κατασταλτικών Αντιτρομοκρατικών Μονάδων την ευκαιρία να παρακολουθήσουν τον αγώνα από μια μάλλον προνομιακή, από άποψη οπτικής, θέση:

«Περίπου μια ώρα πριν από το ντέρμπυ [τα ελικόπτερα] «σηκώθηκαν» και, γεμάτα με άνδρες των ΕΚΑΜ, άρχισαν να πετάνε πάνω και γύρω από το γήπεδο της ΑΕΚ, τόσο χαμηλά που θα μπορούσε να δει κανείς τους επιβαίνοντες. Οι κύκλοι που έκαναν στον ουρανό συνεχίστηκαν για 2-3 ώρες, και πάνω απ' το Ολυμπιακό Στάδιο».

Ως γνωστόν, τα γήπεδα δεν αποτελούν χώρο παρέμβασης των ποικιλών γρουπούσκουλων που απαρτίζουν τον αστερισμό της εγχώριας τρομοκρατίας –η μοναδική «17η Νοέμβρη» που έκανε ποτέ την εμφάνισή της στο βασίλειο της μπάλας ήταν μια, μάλλον δημοφιλής, αλθανική ποδοσφαιρική ομάδα. Προς τι, λοιπόν, η «αντιτρομοκρατική» επίδειξη;

Μια πρώτη επισημάνση: τα ελικόπτερα είναι από τη φύση τους εντελώς ακατάλληλα για τη λειτουργία για την οποία υποτίθεται ότι προορίζονται. Δεδομένου ότι οι ενέργειες των τρομοκρατικών ομάδων περιορίζονται σε ξαφνικές επιθέσεις και στην αστραπιαία διαφυγή των επιτιθέμενων με όχημα διαφορετικό απ' αυτό που

ποίηση ελικoptέρων του στρατού το Νοέμβρη του 1973, για την καταστολή των μαχητικών διαδηλώσεων που ακολούθησαν τη βίαιη εκκένωση του Πολυτεχνείου) είτε την έφοδο απ' τον αέρα ενάντια σε κατειλημμένα κτίρια ή άλλους καλὰ σχυρωμένους χώρους. Χώρια η τρομακτική ψυχολογική επίδραση που ασκούν και η έντονη αίσθηση περικύκλωσης που προκαλούν σε οποιοδήποτε πλήθος (διαδηλωτών, «χούλιγκαν» κλπ.) έρθει αντιμέτωπο με την αστυνομία.

Με λίγα λόγια, ο εξοπλισμός της ΕΛ.ΑΣ. με εναέριο «ιππικό» δεν έχει να κάνει και τόσο με την όποια «αντιτρομοκρατική πολιτική» που χρησιμοποιείται σα δικαιολογία, όσο με τη διαδικασία στρατιωτικοποίησης της ελληνικής αστυνομίας σύμφωνα με τα δυτικά πρότυπα και τις ανάγκες της σύγχρονης «αυταρχικής δημοκρατίας». Διαδικασία που εγκαινιάστηκε στη Μεταπολίτευση, όταν με την «επιστροφή του στρατού στους στρατώνες του» προέκυψε η ανάγκη για ένα ισχυρά εξοπλισμένο και έντονα πειθαρχημένο μηχανισμό καταστολής των λαϊκών αγώνων. Από το 1975 και δώθε τα σώματα ασφαλείας μετατρέπονται σε ένα δεύτερο, «μικρό στρατό», δίπλα στον («αποπολιτικοποιημένο» πια) επίσημο: δημιουργούνται τα ΜΑΤ, αγοράζονται σύγχρονες «αύρες» απ' το Βέλγιο, συστήνονται ειδικές μονάδες (ΜΕΑ, ΕΚΑΜ) που –αν και ξεκίνησαν σαν «αντιτρομοκρατικές»– γρήγορα τις είδαμε στο πεζοδρόμιο, να χρησιμοποιούνται ενάντια σε (κάθε άλλο παρά «τρομοκρατικές») μαζικές συγκεντρώσεις. Με την ίδρυση εναέριας αστυνομικής δύναμης, ένα ακόμα λιθαράκι προστίθεται στο σύγχρονο κατασταλτικό οικοδόμημα και, όπως πάντα, η «πειραματική» εφαρμογή του γίνεται στα γήπεδα.

Πριν από μια δεκαετία, σε μια Ελλάδα συνολικά πολύ πιο ευαίσθητη απέ-

χρησιμοποιήθηκε για το «χτύπημα», οι δυνατότητες εναέριου εντοπισμού, παρακολούθησης ή καταδίωξης τους είναι πραγματικά μηδαμινές. Απεναντίας, τα ελικόπτερα μπορεί να αποδειχτούν πολύτιμα για την καταστολή μαζικών εκδηλώσεων βίας, διαδηλώσεων και κάθε είδους ταραχών. Η χρησιμοποίησή τους μπορεί τότε να αφορά είτε την εποπτεία του χώρου των επεισοδίων (ας θυμηθούμε τη χρησιμο-

ναντι σε ζητήματα ελευθεριών, η κατηγορηματική αντίθεση της κοινής γνώμης και των κομμάτων της αντιπολίτευσης εμπόδισαν την τότε κυβέρνηση Καραμανλή να υλοποιήσει τα σχέδιά της για εισαγωγή αστυνομικών σκυλιών στα γήπεδα. Σήμερα, ακόμα και για ένα μεγάλο κομμάτι της Αριστεράς, τέτοιου είδους ευαισθησίες φαίνονται μάλλον ξεπερασμένες.

Τάσος ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΘΝΙΚΕΣ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Ο εθνοκεντρισμός που επικρατεί στην Ελλάδα μας εμποδίζει συχνά να συσχετίσουμε τα προβλήματά μας με παρόμοια φαινόμενα πέρα από τα εθνικά μας σύνορα. Έτσι και το «Μακεδονικό» εμφανίζεται σαν ένα πρόβλημα που υπάρχει μόνο στην Ελλάδα. Ωστόσο, όσο κι αν φωνάζουν οι Παπαθεμελήδες ότι «δεν υπάρχει πρόβλημα μειονότητας στην Ελλάδα», μόλις κοιτάξουμε λίγο πιο πέρα από τη μύτη μας, θα δούμε ότι η εθνική πολυμορφία είναι ζωντανή πραγματικότητα στην Ευρώπη, ότι σχεδόν όλα τα κράτη μέλη της ΕΟΚ έχουν τις μειονότητές τους και ότι σχεδόν το 10% των πολιτών της Κοινότητας χρησιμοποιούν μια μη επίσημη κοινοτική γλώσσα.

 Αν περιοριστούμε μόνο στις κύριες γλωσσικές ομάδες, υπάρχουν σήμερα στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα γύρω στις 30 μειονοτικές γλώσσες (βλέπε χάρτη), που τις μιλάνε πάνω από 20 εκατομ. ανθρώπων. Εκτός τούτου υπάρχουν και 12 εκατομ. τσιγγάνοι που μιλούν τη δικιά τους γλώσσα (ρομανί) και εβραίοι που μιλούν Yiddish ή Ladino, για τους οποίους δεν έχουμε αριθμητικά στοιχεία.

Πώς έχει διαμορφωθεί αυτή η ποικιλόμορφη κατάσταση; Βασικά μέσα από τρεις διαφορετικές διαδικασίες, που ενίοτες επικαλύπτονται:

1) Κατά τη διαμόρφωση των εθνικών κρατών μια εθνική ομάδα εξελίσσεται σε κυρίαρχη και επιβάλλει την κυριαρχία της σε άλλους προγενέστερους λαούς, ορισμένοι από τους οποίους είχαν γνωρίσει μια μακρόχρονη παράδοση σχετικής αυτονομίας (κελτικοί λαοί, Βάσκοι, Καταλανοί, Occitans, Κορσικανοί, Σάρδοι, Friezen).

2) Κατά την οριστικοποίηση των εθνικών κρατών η χάραξη των συνόρων γίνεται χωρίς να ληφθούν υπόψη τα ιδιαίτερα πολιτισμικά και συνειδησιακά στοιχεία των πληθυσμών, αλλά με κύριο γνώμονα το συσχετισμό δυνάμεων μεταξύ των εθνικών κρατών (Χώρα των Βάσκων, Καταλωνία, Τιρόλο, Αλσατία, Βέλγιο, Λουξεμβούργο).

3) Μετακινήσεις πληθυσμών είτε λόγω εποικισμού (Ιρλανδία, Κάτω Ιταλία), είτε λόγω διωγμών (Εβραίοι, Αρμένιοι).

Η επιβολή του ενιαίου κράτους συνεπάγεται σχεδόν πάντα την εθνική και πολιτιστική καταπίεση των μειονοτήτων, η οποία, ως μη το ξεχάσουμε αυτό, έχει συνήθως και κοινωνικο-οικονομικές συνιστώσες. Είτε πρόκειται για υπανάπτυκτες περιοχές που μπορούν να προσφέρουν φτηνή εργατική δύναμη, είτε για πρώιμα εκβιομηχανισμένες περιοχές, ο καυγάς γίνεται για την ιδιοποίηση του υπερπροϊόντος. Αυτό το στοιχείο είναι ιδιαίτερα εμφανές στην περίπτωση της Ιρλανδίας, της Χώρας των Βάσκων και της Καταλωνίας. Ενώ σε ορισμένες χώρες η κατάσταση αυτή έχει δημιουργήσει σοβαρές συγκρούσεις και παλιότερα (Ιρλανδία, Χώρα των Βάσκων), το πρόβλημα γίνεται πιο οξύ και γενικεύεται από τη δεκαετία του 1960. Αν και το φαινόμενο δεν έχει αναλυθεί σε βάθος, θα μπορούσαμε να εντοπίσουμε ορισμένους παράγοντες που έχουν συμβάλει στην εξέλιξη αυτή:

• Η οικονομική άνοδος της δεκαετίας του 1960 ωφέλησε κατά πρώτο λόγο τις αστικές περιοχές, ενώ οι εθνικές μειονότητες ζουν κυρίως σε καθυστερημένες γεωργικές περιοχές ή σε περιοχές που είχαν εκβιομηχανοποιηθεί νωρίτερα. Ωστόσο, η μεγαλύτερη πρόσβαση στην εκπαίδευση των μελών και των ομάδων αυτών, είχε σαν επακόλουθο τη διαμόρφωση ενός στρώμα-

τος δασκάλων ή διανοουμένων που έπαιξαν καταλυτικό ρόλο σ' ένα είδος «εθνικής αφύπνισης» που εμπλέκεται με την κοινωνική δυσάρεσκαία.

• Σε ορισμένες περιοχές οι εθνικές διεκδικήσεις ενσωματώνονται σ' ένα καθαρό πολιτικό αγώνα, πράγμα που μεγαλώνει τη νομιμότητα των διεκδικήσεων αυτών σε ευρύτερα στρώματα του πληθυσμού. Χαρακτηριστική περίπτωση η Χώρα των Βάσκων, όπου η αυτονομιστική οργάνωση ETA έπαιξε πρωτοποριακό ρόλο στον αντιδικτατορικό αγώνα κατά του Φράνκο. Αλλά και σε άλλες χώρες τα εθνικά κινήματα υιοθετούν ένα αριστερό ή ακρο-αριστερό προσανατολισμό (στην Ιρλανδία με τον «επίσημο IRA», στην Αλσατία, στη Βρετανία). Η εξαιρετικά βίαιη καταστολή των κινήματων στην Ιρλανδία και Χώρα των Βάσκων μεγαλώνει ακόμα και περισσότερα τη νομιμότητα αυτή.

• Αφού επί μεγάλο χρονικό διάστημα οι θεσμοί του ομογενούς εθνικού κράτους έβρισκαν γενική αποδοχή και λειτουργήσαν ως μοντέλο ανοδικής κοινωνικής κινητικότητας για όλες τις μη κυρίαρχες κοινωνικές ομάδες, το 1968 δημιουργεί μια ρήξη στο ομογενές αυτό φάσμα. Μια από τις κεντρικές ιδέες του κινήματος του 1968, όπως εκφράζεται π.χ. στο έργο του Μαρκούζε, είναι η άρνηση της ομοιομορφίας του καπιταλιστικού συστήματος, που μετατρέπει τον εργάτη σε εμπόρευμα και το εμπόρευμα σε φετίχ. Η μαγιά που άφησε το 1968 είχε σαν αποτέλεσμα ότι διάφορες κοινωνικές ομάδες που ως τότε δεν είχαν φωνή (γυναίκες, ομοφυλόφιλοι, μετανάστες) ανακάλυψαν ότι έχουν μια ιδιαίτερη ταυτότητα και μπορούν να διεκδικήσουν τα δικαιώματά τους. Το σύνθημα «Είμαστε όλοι Εβραίοι Γερμανοί» έβαλε στην ημερήσια διάταξη μια νέα αλληλεγγύη μεταξύ καταπιεσμένων ομάδων κατά της καταστολής του «ομογενούς» κράτους. Το 1968 δεν έφερε όμως την αναμενόμενη επανάσταση και πολλοί 68άρηδες πήγαν στην επαρχία σε αναζήτηση εναλλακτικών τρόπων ζωής, μεταφέροντας εκεί και τις ιδέες τους.

Μέτρα προστασίας των εθνικών μειονοτήτων

Ας δούμε λοιπόν τι νομοθετικά μέτρα έχουν ληφθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο για την προστασία των μειονοτήτων, διευκρινίζοντας αμέσως ότι η νομική προστασία δεν συνεπάγεται αυτόματα και πραγματική προστασία. Καταρχήν έγιναν ορισμένες διμερείς διενθνεϊς συμβάσεις, όπως μεταξύ Ιταλίας και Αυστρίας για το Τιρόλο (1946) και μεταξύ Ιταλίας και Γιουγκοσλαβίας για το Τριέστε (1954). Εξάλλου, το ιταλικό Σύνταγμα του 1948 επιβεβαιώνει την αρχή της περιφερειακής αυτονομίας

και δημιουργεί περιοχές με ειδικό καθεστώς (Αόστη, Τρεντίνο, Σικελία, Σαρδηνία, Φριούλι). Αλλά οι γαλλόφωνοι της Αόστης και οι γερμανόφωνοι του Bolzano παραπονιούνται ότι η κεντρική διοίκηση δεν εφαρμόζει σωστά το καθεστώς αυτονομίας.

Στην πιο πρόσφατη περίοδο το πιο προχωρημένο παράδειγμα είναι η Ισπανία, όπου το ποσοστό των «αλλοφώνων» είναι το μεγαλύτερο της ΕΟΚ (27%). Το Σύνταγμα του 1978 ορίζει ότι τα καστιλιάνικα είναι μεν η επίσημη γλώσσα του ισπανικού κράτους, αλλά στις αυτόνομες περιοχές επίσημη γλώσσα είναι η περιφερειακή και οι ισπανοί πολίτες έχουν όχι την υποχρέωση, αλλά το δικαίωμα να μιλούν καστιλιάνικα. Το 1979, με το «Καθεστώς Αυτονομίας» παραχωρείται κάποια αυτονομία στις περιοχές των εθνικών μειονοτήτων, με δικαίωμα εκλογής περιφερειακών κοινοβουλίων, διδασκαλίας της γλώσσας σε σχολεία και Πανεπιστήμια, έκδοσης εφημερίδων και μετάδοσης τηλεοπτικών προγραμμάτων στην περιφερειακή γλώσσα. Ωστόσο, ιδιαίτερα οι Βάσκοι δεν είναι ικανοποιημένοι με τη ρύθμιση αυτή, επειδή δεν περιλήφθηκε η περιοχή της Ναβάρρας και διατηρήθηκε η εθνική πολιτοφυλακή (Guardia Civil) ως αστυνομική δύναμη. Πάντως, η περιορισμένη έστω αυτή αυτονομία μείωσε σημαντικά την επίδραση της οργάνωσης ETA.

Στη Γαλλία ορισμένες περιφερειακές γλώσσες διδάσκονται προαιρετικά στο σχολείο, αλλά το διδακτικό προσωπικό αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα διορισμού και μισθοδοσίας. Οι γερμανόφωνοι της Αλσατίας είναι η μόνη μειονότητα που έχει δικές της εφημερίδες.

Στην Ιρλανδία τα ιρλανδικά έχουν αναγνωριστεί ως επίσημη γλώσσα, αλλά η χρήση της είναι περιορισμένη.

Στη Μεγάλη Βρετανία τα ουαλικά αναγνωρίζονται από το 1967, ενώ η γαελική (Gaelic) και η κορνουαλική (Cornish) δεν αναγνωρίζονται επίσημα.

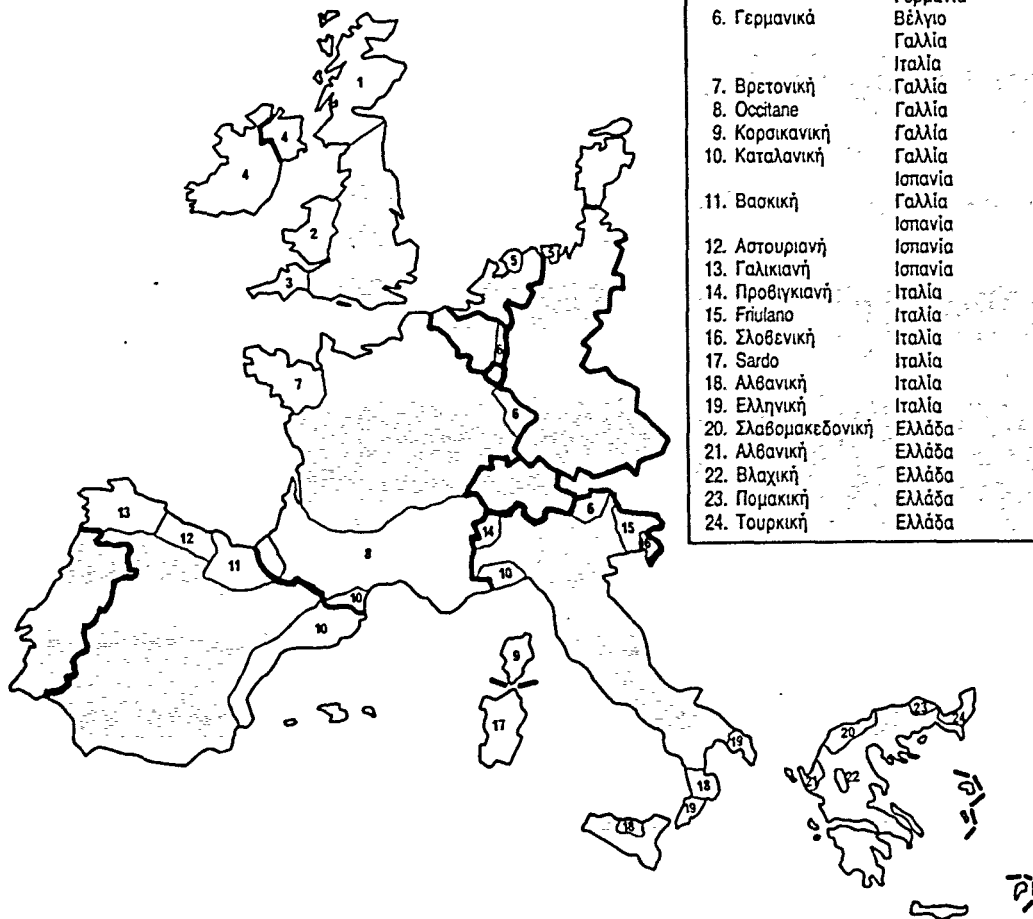
Στην Ολλανδία υπάρχουν εφημερίδες και εκπομπές στη γλώσσα της Φρεισίας, αλλά η νομοθετική ρύθμιση εκκρεμεί. Στη Γερμανία δεν αναγνωρίζεται η γλώσσα αυτή.

Πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας

Εκτός από τις γενικές διενθνεϊς συμβάσεις, όπου θεσπίζεται η αρχή της μη διάκρισης σε βάρος μελών εθνοτήτων, υπάρχουν 4 ευρωπαϊκά κείμενα που ορίζουν λεπτομερώς τις υποχρεώσεις των κρατών μελών για την προστασία των μειονοτήτων.

Το 1981 εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το ψήφισμα ARFE «για ένα Χάρτη των Δικαιωμάτων Εθνικών Μειονοτήτων και ένα Κοινοτικό Χάρτη

ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΔΙΑΔΟΣΗΣ ΜΕΙΟΝΟΤΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΕΟΚ

ΓΛΩΣΣΑ	ΧΩΡΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
1. Gaelic	Σκωτία	80.000
2. Ουαλική	Μ. Βρετανία	504.000
3. Cornish	Μ. Βρετανία	100
4. Ιρλανδική	Ιρλανδία	789.429
5. Γλ. Φρεισίας	Ολλανδία	500.000
6. Γερμανικά	Γερμανία	10.000
	Βέλγιο	98.000
	Γαλλία	1.200.000
	Ιταλία	292.000
7. Βρετονική	Γαλλία	800.000
8. Occitane	Γαλλία	3.000.000
9. Κορσικανική	Γαλλία	200.000
10. Καταλανική	Γαλλία	200.000
	Ισπανία	7.000.000
11. Βασκική	Γαλλία	100.000
	Ισπανία	700.000
12. Αστούριανή	Ισπανία	103.000
13. Γαλικιανή	Ισπανία	2.500.000
14. Προβηγκιανή	Ιταλία	90.000
15. Friulano	Ιταλία	625.000
16. Σλοβενική	Ιταλία	70.000
17. Sardo	Ιταλία	158.600
18. Αλβανική	Ιταλία	100.000
19. Ελληνική	Ιταλία	25.000
20. Σλαβομακεδονική	Ελλάδα	41.017
21. Αλβανική	Ελλάδα	22.736
22. Βλαχική	Ελλάδα	34.855
23. Πομακική	Ελλάδα	10.671
24. Τουρκική	Ελλάδα	179.895

ΠΗΓΗ: Frank Ingelaere, *BESCHERMING VAN REGIONALE EN MINDERHEIDSTALEN IN DE EG, «Kultuureven»*, Δεκέμβριος 1987. Η Ελλάδα δεν έδωσε επαρκή στοιχεία, γι' αυτό χρησιμοποιήσαμε την απογραφή πληθυσμού του 1951. (Έκτοτε οι στατιστικές δεν αναφέρονται πλέον σε μειονοτικές γλώσσες).

Περιφερειακών Γλωσσών και Πολιτισμών». Το μόνο θετικό αποτέλεσμα του ψηφίσματος αυτού ήταν η ίδρυση του «Ευρωπαϊκού Γραφείου Λιγότερο Διαδεδομένων Γλωσσών» με έδρα το Δουβλίνο. Είναι συμβουλευτικό όργανο, συνυπεύθυνο για την εφαρμογή κοινοτικών προγραμμάτων στον τομέα των μειονοτικών γλωσσών. Διαθέτει

ετήσιο κονδύλι 45 εκ. ECU και έχει τοπικά γραφεία στα κράτη μέλη. Η μόνη χώρα που δεν έχει τοπικό γραφείο είναι η Ελλάδα.

Τον Οκτώβριο 1987 εγκρίθηκε το ψήφισμα Kyrgers για τις γλώσσες και πολιτισμούς των περιφερειακών και εθνικών μειονοτήτων. Στο ψήφισμα αυτό καλούνται τα κράτη μέλη να ανα-

γνωρίσουν νομικά τις γλωσσικές τους μειονότητες και να καταργήσουν από τις νομοθεσίες τους τις διακρίσεις εις βάρος τους. Εκτός τούτου συνιστάται η λήψη συγκεκριμένων μέτρων για την προώθηση των μειονοτικών γλωσσών. Μεταξύ άλλων συνιστάται η διδασκαλία της μειονοτικής γλώσσας από την προσχολική εκπαίδευση ως τα Πανεπιστήμια, η κατάρτιση δασκάλων και η συγγραφή διδακτικού υλικού, η αναγνώριση μαθημάτων που παρέχονται από συλλόγους, η χρήση της μειονοτικής γλώσσας στην τοπική αυτοδιοίκηση και στα δικαστήρια, η αναγνώριση πατρωνύμων και τοπωνυμίων, η ενθάρρυνση εκπομπών στη ραδιοτηλεόραση, η έκδοση εφημερίδων και τέλος η διαμεθοριακή συνεργασία μεταξύ κρατών μελών, όπου ομιλείται η ίδια γλώσσα.

Κατά τη συζήτηση του ψηφίσματος Kyrgers οι περισσότεροι Ευρωβουλευτές εκφράστηκαν θετικά. Οι μόνοι που υιοθέτησαν αρνητική στάση ήταν ορισμένοι Γάλλοι και οι Έλληνες Ευρωβουλευτές Πλασκοβίτης (Σοσιαλιστική Ομάδα), Γερντόπουλος (Δεξιά) και Αλαβάνος (Κομμουνιστική Ομάδα). Παρόλο που το ψήφισμα ορίζει ρητά ότι η εφαρμογή του «δεν πρέπει να θέσει σε κίνδυνο την εδαφική ακεραιότητα ή τη δημόσια τάξη των κρατών μελών», ο Πλασκοβίτης και ο Γερντόπουλος αναφέρθηκαν κυρίως στον κίνδυνο αυτό για να δικαιολογήσουν την αρνητική τους ψήφο, ενώ ο Αλαβάνος μίλησε μόνο για «αποσταθεροποίηση» και απέσχε από την ψηφοφορία. Ο μόνος Έλληνας που ψήφισε υπέρ είναι ο Κώστας Φιλίνης, ο οποίος είχε και την καλοσύνη να απαντήσει σε ορισμένα

ερωτήματά μας. Σημαντικό στοιχείο της συνέντευξης αυτής είναι ότι, απ' όσα γνωρίζουμε, είναι η πρώτη φορά που Έλληνας βουλευτής αναγνωρίζει την ύπαρξη κι άλλων, έστω «(βασικά) γλωσσικών», μειονοτήτων στην Ελλάδα, εκτός από τη μούσουλμανική.

Το τρίτο κείμενο είναι το Ψήφισμα 192 για τις περιφερειακές και μειονοτικές γλώσσες, το οποίο εγκρίθηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης τον Οκτώβριο 1988. Το κείμενο αυτό περιλαμβάνει παρόμοιες διατάξεις με το ψήφισμα Kyrgers. Αντίθετα όμως με τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, που δεν είναι δεσμευτικά, το κείμενο αυτό θα εξελιχθεί σε Χάρτη, που, αφού επικυρωθεί από τα Συμβαλλόμενα Μέρη, θα έχει δεσμευτική ισχύ.

Το τελευταίο κείμενο δεν έχει εγκριθεί ακόμα: πρόκειται για το «Σχέδιο έκθεσης σχετικά με το Χάρτη Δικαιωμάτων των Εθνικών Μειονοτήτων», το οποίο συζητείται ακόμα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Κι αυτό το κείμενο πρόκειται να διαμορφωθεί σε Συνθήκη με δεσμευτική ισχύ.

Δυνάμει του Χάρτη τα κράτη μέλη της ΕΟΚ υποχρεούνται να αναγνωρίσουν αμέσως τις εθνότητες που ζουν στην επικράτειά τους. Και ο Χάρτης αυτός έχει, όπως τα άλλα κείμενα που προαναφέραμε, μια ρήτρα διασφάλισης σχετικά με την εδαφική ακεραιότητα και την εθνική ασφάλεια. Τα δικαιώματα που θέλει να διασφαλίσει χωρίζονται σε ατομικά και συλλογικά. Στα ατομικά δικαιώματα περιλαμβάνονται: το δικαίωμα να δηλώνει κανείς ελεύθερα ότι ανήκει σε μια ορισμένη εθνότητα, η προστασία μελών εθνότητων από διακρίσεις με βάση την εθνική καταγωγή, η ισότιμη πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες, η ελεύθερη ιδιωτική και δημόσια χρήση της μειονοτικής γλώσσας, η ισότητα όσον αφορά τα κοινωνικά και οικονομικά δικαιώματα. Στα συλλογικά δικαιώματα αναφέρονται μεταξύ άλλων: το δικαίωμα στην πατρίδα (απαγόρευση μετοικήσεων, απελάσεων και της δημογραφικής αλλοίωσης της περιοχής), το δικαίωμα διοικητικής αυτονομίας σε τοπικό ή περιφερειακό επίπεδο, το δικαίωμα συγκρότησης οργανώσεων και πολιτικών κομμάτων και το δικαίωμα προσφυγής στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο.

Όπως είναι φανερό, τα νομοθετικά κείμενα αυτά, αν εφαρμοστούν, θα αλλάξουν το πρόσωπο της Ευρώπης, ιδιαίτερα σε χώρες όπως η Ελλάδα, που αρνείται την ύπαρξη μειονοτήτων ή εθνότητων εκτός από τη μουσουλμανική. Στο επόμενο τεύχος θα αναλύσουμε την κατάσταση που επικρατεί στην Ελλάδα, ποιες είναι οι δυνατότητες και δυσκολίες εφαρμογής των κοινοτικών κειμένων και ποια είναι τα «παραθυράκια» που ενδέχεται να χρησιμοποιήσουν οι ελληνικές αρχές για να μη τα εφαρμόσουν.

Ελευθερία ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ

ΔΗΛΩΣΗ ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ ΦΙΛΙΝΗ

ΣΧΟΛΙΑΣΤΗΣ: Ορισμένοι υποστηρίζουν ότι η προώθηση των ιδιαιτεροτήτων των εθνικών ομάδων στην Ευρώπη θα μπορούσε να αποτελέσει εμπόδιο στην ευρωπαϊκή ενοποίηση. Άλλοι αντίθετα λένε ότι η ποικιλομορφία αυτή αποτελεί ένα από τα θεμελιακά στοιχεία του πλούτου της κοινοτικής Ευρώπης και ότι η μη αναγνώριση της εγκυμονεί σοβαρούς κινδύνους. Ποια είναι η άποψή σας;

Κώστας ΦΙΛΙΝΗΣ: Συμφωνώ με τη δεύτερη άποψη.

— Η Ελλάδα έχει αναγνωρίσει μόνο μια εθνική μειονότητα, τη τουρκόφωνη μουσουλμανική μειονότητα. Στις απογραφές που έγιναν στην Ελλάδα ως το 1951 αναφέρονται τουλάχιστο 8 ακόμα εθνικές, γλωσσικές ή θρησκευτικές ομάδες. Σύμφωνα με τα σημερινά δεδομένα πιστεύετε ότι οι ομάδες αυτές ανταποκρίνονται στον ορισμό της γλωσσικής ή εθνικής μειονότητας, όπως καθορίζεται στα ευρωπαϊκά κείμενα;

— Δεν μπορούμε να τις θάλουμε όλες στο ίδιο τσουβάλι. Θα έλεγα τα εξής: η σλαβομακεδονική είναι βασικά γλωσσική μειονότητα, η αρβανίτικη αποκλειστικά γλωσσική, η βλαχική βασικά γλωσσική, οι Πομάκοι μάλλον γλωσσική και θρησκευτική μειονότητα. Για τους Αρμένιους δεν μπορώ να απαντήσω, η κατάσταση τους είναι ιδιόμορφη.

— Πιστεύεται ότι είναι δικαιολογημένη η ανησυχία που εξέφρασαν οι Έλληνες Ευρωβουλευτές Πλασκοβίτης, Γερντόπουλος και Αλαβάνος σχετικά με τον κίνδυνο που θέτει το ψήφισμα Kyrgers για την εδαφική ακεραιότητα των κρατών μελών;

— Η ανησυχία έχει μιαν ορισμένη δικαιολογία. Για μένα η ανησυχία αυτή δεν επιτρέπεται να οδηγεί σε άρνηση της ευρωπαϊκής πολιτικής απέναντι στις εθνικές και γλωσσικές μειονότητες. Γι' αυτό άλλωστε και εψήφισα την έκθεση-ψήφισμα Kyrgers.

ΜΑΓΕΙΡΙΚΗ

Υπάρχουν μερικά πράγματα που φαίνονται τόσο κοινότυπα, ασήμαντα και τετριμμένα που δεν δείχνουν να δημιουργούν ιδιαίτερες σκέψεις, ανησυχίες ή προβληματισμό στον κόσμο. Κατά κανόνα ο κόσμος αντιλαμβάνεται τα προβλήματά του όταν πια είναι πολύ αργά ή όταν αυτά ξεσπούν μέσα από καταστροφές. Τα παραδείγματα είναι πολλά. Το Τσερνομπίλ απέδειξε πόσο ασφαλής είναι η χρήση της πυρηνικής ενέργειας για ειρηνικούς σκοπούς. (Ας θυμηθούμε για πόσα χρόνια αυτό ήταν σύνθημα της Αριστεράς). Η καταστροφή του Τσερνομπίλ σήμερα έχει ξεχαστεί. Τα πυρηνικά εργοστάσια εξακολουθούν

και λειτουργούν όπως και πριν την καταστροφή. Αυτή τη στιγμή υπάρχουν χιλιάδες τόνοι ραδιενεργών πυρηνικών καταλοίπων καταποντισμένοι στα πιο μεγάλα βάθη των ωκεανών. Τα ειδικά θαρέλια που χρησιμοποιήθηκαν δεν άντεξαν τη διάβρωση και πια είναι θέμα χρόνου η διαρροή. Τα βάθη των 10.000 και 11.000 μέτρων δεν αποτέλεσαν εγγύηση για το οριστικό θάψιμο των επικίνδυνων καταλοίπων. Η ύπαρξη καθέτων ρευμάτων δημιουργεί μια σάναση κίνηση των νερών και τα κατώτερα στρώματα έρχονται σιγά σιγά στην επιφάνεια της θάλασσας. Τα ρεύματα αυτά θα φέρουν στην επιφάνεια και τα ραδιενεργά κατάλοιπα και θα μολύνουν το πλαγκτόν, τα ψάρια, τη θαλάσσια θάλαση, τα θαλασσικά και τα πουλιά. Αλλά η καταστροφή δεν θα σταματήσει εκεί. Τελικός αποδέκτης είναι ο άνθρωπος που θα καταναλώσει χωρίς να το ξέρει αυτά τα προϊόντα. Το στρόντιο 90 τελικό προορισμό έχει τα κόκκαλα του ανθρώπου.

Το φαγητό και ο έρωτας είναι οι δυο απαραίτητες προϋποθέσεις για τη διατήρηση της ζωής. Για τον έρωτα υπάρχει μια αχανής φιλολογία, από τις Φρουδικές ανακαλύψεις μέχρι τον πορνογραφικό διάκοσμο των κεντρικών περιπτέρων και από τους αρχαίους κλασικούς μέχρι το γνωστό σουξέ, «η αγάπη είναι ζάλη». Για το φαγητό αντίθετα, η φιλολογία είναι σχετικά μικρή και η σημασία του μόνο πρόσφατα αρχίζει να αναλύεται. Και εδώ υπάρχει ένα παράδοξο. Ο αγώνας του ανθρώπου για επιβίωση δεν απέδωσε την αντίστοιχη σκέψη και γνώση.

Ο άνθρωπος με το φαγητό συντηρείται, αναπαράγει τις δυνάμεις του για να τις ξαναχρησιμοποιήσει πάλι για την ικανοποίηση αυτής της ανάγκης που αν δεν ικανοποιηθεί για αρκετό διάστημα επιφέρει τον θάνατο. Η αναζήτηση της τροφής είναι ένα έντονο που ενυπάρχει σ' όλα τα ζώα είδη, του ανθρώπου συμπεριλαμβανομένου. Η οικολογία της φύσης επιτρέπει την ισορροπία της τροφής για όλα τα είδη και έχει τη δυνατότητα να αυτορρυθμίζεται. Η παρέμβαση του ανθρώπου σ' αυτή ακριβώς την ισορροπία, θγαίνοντας έξω απ' αυτήν και ανατρέποντάς την για μεγιστοποίηση της απόδοσης των καταναλωσιμων αγαθών, δημιούργησε αναμφισβήτητο το μεγαλύτερο πρόβλημα του αιώνα και την μεγαλύτερη απειλή του πλανήτη.

Πέρα από τη ραδιενεργή και βιομηχανική μόλυνση, έχουμε και την «φυσιολογική» μόλυνση από την απερισκεπτή χρήση των ζιζανιοκτόνων και των εντομοκτόνων.

Τα αντιβιοτικά και οι ορμόνες για τα ζώα καθώς και τα λιπάσματα (κυρίως τα αζωτούχα) σε συνδυασμό με την καταστροφή των δασών που έχει σαν συνέπεια τόσο την ελάττωση του οξυγόνου όσο και την εξαφάνιση του νερού μέσα στη γη, συγκροτούν το τοπίο της φρίκης. Και αυτή η φρίκη μαγειρεύεται στο πιάτο που τρώμε.

Το φαγητό του ανθρώπου, πέρα από τις πρωτεΐνες του και τις βιταμίνες του, διαθέτει και μια κουζίνα. Το μαγειρείο είναι μια ύψιστη επινόηση του ανθρώπινου

πνεύματος. Για τον Levi Strauss, η μαγειρική τέχνη είναι η δραστηριότητα του ανθρώπου, που τοποθετείται ανάμεσα στη φύση και την κουλτούρα διασφαλίζοντας την αναγκαία τους αλληλοδιάρθρωση. Στο περίφημο δοκίμιό του «Το τρίγωνο της μαγειρικής τέχνης» (καμία σχέση με κανένα τσελεμεντέ) παρατηρεί τρεις καταστάσεις που διαμορφώνουν το μαγειρικό σύμπαν. Αυτές είναι τα φαγητά στην κατάσταση του ωμού, του μαγειρευτού και του χαλασμένου. Καμιά από αυτές τις κατηγορίες δεν βρίσκεται σε μια κατάσταση καθαρή, έτοιμη για κατανάλωση. Ακόμα και το ωμό έχει ανάγκη να πλυθεί, να καθαριστεί, να κοπεί, ή ακόμα χρειάζεται λαδολέμονο ή άλλη σάλτσα. Κάθε κοινωνική πρακτική του φαγητού εντάσσεται σ' αυτό το πλαίσιο και όλες οι δυνατές παραλλαγές είναι εφικτές στο εσωτερικό αυτής της δομής που συστηματοποιεί τη σχέση του ανθρώπου όχι μονάχα με το κοινωνικό σύνολο αλλά και με το σύμπαν (άρα και με το θείο). Όλοι οι πολιτισμοί όλων των εποχών προσέφεραν θυσία στους θεούς τους, μέρος του φαγητού τους.

Στην αρχαία Ελλάδα ο μάγειρας ήταν ταυτόχρονα και ο χασάπης αλλά και ο θύτης που προσέφερε θυσίες στους θεούς. Ο M. Delienne και ο J.P. Vernant που μελέτησαν διεξοδικά αυτό το θέμα, απέδειξαν πως χωρίς την κρεατοφαγία, οι αρχαίοι δεν θα είχαν ούτε πολιτισμένη κοινωνία ούτε πολιτική κοινότητα. Και το κρέας που έτρωγαν ήταν από τα ζώα που είχαν θυσιαστεί και μαγειρευτεί για τους θεούς με ειδικές προετοιμασίες και τελετουργίες. Η αποκλειστική χορτοφαγία ή άρνηση του ψητού ή θραστού κρέατος του θυσιασμένου κατοικίδιου ζώου ισοδυναμούσε μ' άρνηση του κόσμου.

Έτσι λοιπόν μέσα από τις συνήθειες του φαγητού, διαμορφώνεται ένα σύστημα που γίνεται λόγος, μέσα από τον οποίο μια κοινωνική ομάδα «μεταφράζει» τους προσανατολισμούς της και αποκαλύπτει τις αντιθέσεις της. Ας θυμηθούμε παραδείγματα πιο οικεία. Τα μεγάλα τραπέζια στους γάμους ή τα βαφτίσια, τα φαγητά για τις γιορτές ή τις νηστείες και ακόμα τα κοινά γεύματα στα πανηγύρια. Όλα αυτά τα διαφορετικά φαγητά ήταν συνδεδεμένα με μια ειδική περίπτωση, που δεν ταυτιζόταν με την άλλη και παρέμπεμπαν σε γνωστές και παραδεκτές κοινωνικές καταστάσεις που οι άνθρωποι αναγνώριζαν την κοινότητά τους και την ταυτότητά τους.

Τι έχει απομείνει σήμερα από τις παλιές μας γαστρονομικές συνήθειες; Οι ψησταριές και τα φαστφουντάδικα (είναι κι αυτά μια μορφή ψησταριάς) είναι η κυρίαρχη μορφή της ελληνικής κουζίνας. Τόποι νεκροί από κάθε ατμόσφαιρα ή κουλτούρα (είναι τυχαίο που τα φαστφουντάδικα μοιάζουν με πρατήρια βενζίνης;) χώροι που ξευτιλίζουν τον πελάτη με την έλλειψη εξερισμού και φεύγεις μ' όλη την τσίκνα στα μαλλιά σου και στα ρούχα σου, στέκια μονότονης διατροφής με χοιρινές, παιδάκια και μοςχαρίσιες που απαιτούν ελάχιστο κόπο και μέγιστη τιμή.

Πλάι στο ήδη δηλητηριασμένο από τη μόλυνση φαγητό που φτάνει στο πιάτο μας, έχουμε και την απογύμνωση του φαγητού από κάθε σημασία, έτσι όπως την προσδιόρισμε παραπάνω. Τα όσα μαγαζιά έχουν απομείνει σήμερα που ξέρουν να μαγειρεύουν είναι πολιτιστικά μνημεία. Το Υπουργείο Πολιτισμού, θα έπρεπε να τα κηρύξει διατηρητέα. Αλλά δεν θα το κάνει. Όπου υπάρχει καλό φαγητό πλακώνουν οι κουλτουριόρηδες και τα μετατρέπουν σε αντιπασοκικά άντρα.

Δηλαδή η πολιτικοποίηση της μπριζόλας να δίνει Πασόκ και συναφείς αντιλήψεις; Π.Κ.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΜΑΛΘΟΥΣ ΣΤΟΥΣ ΒΛΑΧΟΥΣ

Η προτροπή δημοφιλούς βάρδου προς τους συμπατριώτες, γεννάτε γιατί χανόμαστε (ή κάπως έτσι), αντιστοιχεί στο εθνικό εκκρεμές, ανάμεσα στο μεγαλείο της ολιγάριθμης φυλής μας και την κακομοιριά του αφανισμού μας απ' τους Τούρκους. Επιστρατεύτηκε η στατιστική κι όπως σημειώνει ελληνορθόδοξος παρατηρητής «Μάθαμε να μετράμε τώρα που τα σύνορα από τον Έβρο έφτασαν στα Εξάρχεια, μέσα στο σπίτι μας».

Οι ξένοι στη χώρα δε μετράνε, φυσικά· όσο για τις μειονότητες, συνιστούν εθνικό κίνδυνο· οι δε μωροί που επιχαίρουν για την παράταση της επίγειας ζωής στην εποχή μας ας ξυπνήσουν: δεν ήρθαμε εδώ για να διασκεδάσουμε. Λίγο πριν επιβληθούν περιορισμοί στους ατέκνους, ρίχνουμε μια ματιά στην κουβέντα περί δημογραφικού.

Η μείωση της γεννητικότητας στην Ελλάδα ήταν αποτέλεσμα της αστικοποίησης και ανάπτυξης της ελληνικής κοινωνίας κατά τις τελευταίες δεκαετίες. Αυτό που έκανε το φαινόμενο ορατό και εκμεταλλεύσιμο πολιτικό-ιδεολογικά ήταν η αντιτουρκική φοβία των τελευταίων χρόνων – πράγμα που ανάγκασε ακόμα και συντηρητικούς παρατηρητές να διευκρινήσουν ότι ο πόλεμος στην εποχή μας δε γίνεται man to man. Η τουρκική παρουσία παρέμενε ωστόσο κι εδώ – όπως σ' όλους σχεδόν τους τομείς – σαν απειλή και προειδοποίηση αποκλείοντας κάθε δυνατότητα ψυχραιμης εναντίωσης του ζητήματος.

Δεν επιδιώχθηκε λοιπόν να γίνει ορατή η μετάβαση μέσα στο κοινωνικό σύστημα, από την εποχή που κυριαρχούνταν από το *συμβόλαιο των γενεών* (γέρων και νέων, γονέων και παιδιών) στο σημερινό καθεστώς του εξατομικευμένου συστήματος (ταμεία, νομοθεσία) που διέπει την περίθαλψη και την συνταξιοδότηση, χωρίς βέβαια να θάλλεται άμεσα ο θεσμός της οικογένειας, κάτι που κανένα κράτος ως τώρα δε φαίνεται σε θέση να αγνοήσει, ούτε οικονομικά, ούτε ιδεολογικά.

Εξίσου αγνοήθηκαν όμως και οι μεταβολές στον κοινωνικό ρόλο των γυναικών, ιδίως η μαζική ένταξή τους στο χώρο της *μισθωτής* εργασίας, χωρίς τροποποίηση του ρόλου τους μέσα στην οικογένεια. Η λεγόμενη δημογραφική κρίση, η σταθεροποίηση της γεννητικότητας προς τα κάτω, κοντά στο επίπεδο της απλής αναπαραγωγής, θα μπορούσε να αποδοθεί αφενός στην *κοινωνική αντίδραση των γυναικών/μητέρων* και αφετέρου στους *οικονομικούς όρους της αναπαραγωγής*: συγ-

κυριακούς σε σχέση με την διαρκούσα οικονομική κρίση και δομικούς σε σχέση με το άδειασμα της υπαίθρου και την αστικοποίηση της περιοχής των πόλεων (έτσι π.χ. την σταδιακή τροποποίηση του ρόλου του παιδιού από συμπαραγωγό του οικογενειακού εισοδήματος σε καταναλωτή).

Αν όμως τα δημογραφικά προβλήματα φανερώθηκαν στην ελληνική πραγματικότητα σαν εθνική απειλή, ο «πολιτισμένος» κόσμος τα συζητούσε ανέκαθεν, με τη μακαριότητα της μακρόθεν θεωρήσεως: ήταν το πρόβλημα των υπανάπτυκτων χωρών, η δήθεν διακρίση του μαλθουσιανισμού, αποτρέποντας έτσι άλλες, επικίνδυνες σκέψεις για την κατάσταση των χωρών αυτών. Τα τελευταία χρόνια πάντως, το πρόβλημα απέκτησε και την μητροπολιτική του διάσταση, ως υπογεννητικότητα των βιομηχανικών χωρών, όπου η οικονομική ανάπτυξη συνεχίζεται. Οι χώρες αυτές θεωρούνται, λοιπόν, διακρίσιμες να προτείνουν συνταγές περιστολής της γεννητικότητας στους υπανάπτυκτους και να οργανώνουν την άμυνα των κάστρων τους από τις απειλούμενες επιδρομές: Αυτό λέγεται «σφαιρική» αντιμετώπιση του δημογραφικού φαινομένου χωρίς να θεωρείται αντιφατική· άλλοι οι μεν, άλλοι οι δε.

Η άμυνα των ανεπτυγμένων χωρών κλιμακώνεται από εκθέσεις επίσημων οργανισμών (π.χ. του *Συμβουλίου της Ευρώπης*, *Επιτροπή Πληθυσμού* για την οποία το ζήτημα δεν είναι οικονομικό ή κοινωνικό, αλλά «*ψυχολογικό*») μέχρι τις «εκλαϊκεύσεις» από μαζικές φυλλάδες, «*Ξενόφοβες*» αντιδράσεις και ανοιχτό ρατσισμό.

Η πρόσφατη ευρωπαϊκή συζήτηση ξαναφούντωσε και την εγχώρια ιδεολογική κατήχηση – μια που λόγω Νταθός είχε κι αυτή κάπως περιοριστεί. Έτσι, μεγάλο μέρος της φιλολογίας περί δημογραφίας εμφανίζεται με τεχνοκρατική νηφαλιότητα, ενώ η περίπτωση της χώρας μας συνδέεται με τον «ανεπτυγμένο κόσμο» (Ευρώπη, Β. Αμερική, Ιαπωνία). Σύμφωνα μ' αυτά, τονίζεται ιδιαίτερα το οικονομικό βάρος της μειωμένης θνησιμότητας (είναι κι αυτή μια πλευρά του δημογραφικού), σε σχέση με τη μείωση της γεννητικότητας. Ποιος θα πληρώσει τις συντάξεις και την περίθαλψη τόσων γέρων που δε θα λένε να μας αδειάσουν τη γωνιά; Κι όταν όλοι αυτοί γίνουν περισσότεροι από τους απασχολούμενους θα αποτελέσουν «*τους νέους υποψήφιους δυνάστες του εργατικού δυναμικού*» (!) (Γ.Ν. Τζιφάτσας, του Ιδρύματος για την Αντιμετώπιση του Δημογραφικού Προβλήματος, *Καθημερινή* 6.11.88). Ας μην ξεχνάμε και τη μείωση των νέων στρατολογικών κλάσεων, ώστε να «*αυξηθούν οι πιέσεις για αναζήτηση "ζωτικού χώρου" όπως άλλωστε τονίζουν από τώρα οι γείτονες από την Ανατολή. Η σημαντική όμως συνέπεια όλων αυτών των εξελίξεων θα είναι η υπέρμετρη αύξηση των γερόντων, οι οποίοι, αν συμπεριλάβουμε και τους ευρισκόμενους σε προσυνταξιοδοτικό καθεστώς, θα αποτελέσουν την απόλυτη πλειοψηφία του εκλογικού σώματος, ενισχύοντας κατά αυτό τον τρόπο το γεροντικό κλίμα και την αδυναμία προόδου*». (Ο ίδιος, στην «*Πολύτεκνη Οικογένεια*, Δεκ. '88). Ακόμα, θα διαταραχθεί η «*εσωτερική ισορροπία του πληθυσμού. Διότι με αυτό τον τρόπο δημιουργούνται και*

μεγαλώνουν τα χάσματα των γενεών με αποτέλεσμα την ασυνεννοησία τα γενεών πράγμα που προκαλεί επικίνδυνες συνέπειες για την κοινωνικοπολιτική ισορροπία και την ομαλή εξέλιξη της κοινωνίας μας». (Ο καθηγητής ακαδημαϊκός Γ. Βλάχος, συνέντευξη στον *Οικονομικό Ταχυδρόμο*, 1.12.88).

«*Όλα αυτά θα πρέπει να τα αναλογιστούν οι σχεδιαστές του κοινωνικοοικονομικού συστήματος, αλλά και οι πολιτικοί όλων των παρατάξεων, αν θλουν να βρίσκονται μέσα στα πράγματα των εξελίξεων και να μην τρέφονται αυταπάτες για το ποιοι θα είναι οι προνομιούχοι κάτοικοι της χώρας*». (Τζιφάτσας, *Καθημερινή*). Αλλά τι κάνου λοιπόν, αυτοί οι οργουελιανοί «σχδιαστές του κοινωνικοοικονομικού συστήματος»; Αυτοί σίγουρα θα ξέρουν ότι ο πλούτος των ευρωπαϊκών εθνών αυξάνει και πως τα ζητήματα των μειών θα πάσουν να αποτελούν δομικά επιχειρήματα αν τολμήσουν να θέσουν ζητήματα *αναδιανομής* πόρων και πλούτου. Εκτός αν θεωρούν τι υπάρχουσα κατάσταση καθαγιασμένη και απαραβίαστη. Τότε όμως θα πρέπει να κρύψουν την συνεχή επικαιρότητα της ανεργίας της νεολαίας, γιατί πράγματι δεν ευνοεί και πολλές εκκλήσεις τεκνογονίας.

Μπορεί τελικά το κράτος να επιρεάσει με διοικητικά μέτρα τη γεννητικότητα του πληθυσμού; Η νομιμοποίηση, τουλάχιστον, μιας πολιτικής γεννητικότητας – κομψά ονομάζεται «*δημογραφική*» – γίνεται με καμπάνιες απευθυνόμενες απευλών γήρανσης και μισομύ. Αντί να ληφθούν υπόψη και να ελαφρυνθούν τα θάρη που δημιουργούνται από την απόφαση της τεκν

**Τι κρύβει
η «εθνική»
δημογραφική
απειλή;**

**Για μια
Ευρώπη
εκούσια
πολυφυλετική**

ποιίας, οι σημερινές κρατικές παροχές και διευκολύνσεις είναι το πολύ πολύ καταπραυντικές. Καλή, έτσι, η τεχνοκρατία, αλλά απαραίτητη και η ιδεολογία της οικογένειας. Ο αποτελεσματικός λόγος είναι πάντα δίκος. Καλύτερα, λοιπόν, κάνει ο πρόεδρος των «Φίλων» του προαναφερθέντος Ιδρύματος, που μέσω της «Πολύτεκνης Οικογένειας» υποστηρίζει πως «Πρέπει όμως να τονισθεί ότι κύρια επιδίωξη δεν είναι η υλική ενίσχυση, αλλά η "συμμετοχή" στην ιδεολογία και αυτή συνίσταται προπαντός στη στήριξη του θεσμού της Ελληνικής Οικογένειας...!»

Ο δημόσιος (και κρατικός) λόγος εντυπώνεται από τους πολίτες ως καθήκον εθνικό, πέρα από το οικογενειακό (τα δυο αυτά συνδέονται ανέκαθεν, αξιωματικά), για την αναπαραγωγή της εθνικής πυραμίδας των ηλικιών. Αυτό φαίνεται πως το έχουν εγκολπωθεί και αριστεροί: Στην Εποχή (11.12.88) ο Μ. Καβουριάρης αναρωτιέται πάνω στις δυνατότητες μιας πολιτικής στο χώρο της γεννητικότητας «χωρίς να μπουν φραγμοί στην ελευθερία του ατόμου να αποφασίζει για τη δημογραφική του συμπεριφορά». Και εδώ η φιλελεύθερη πρόθεση είναι απ' την αρχή υπονομευμένη από το κατασκευασμα της δημογραφικής συμπεριφοράς του ατόμου! Ο αποικισμός του ατόμου από το κράτος δεν γνωρίζει όρια. Πράγμα που γνωρίζει φυσικά και ο Οικονομ(ισ)τικός (και κρατικιστικός) Ταχυδρόμος όταν εξηγεί: «Δημογραφία σημαίνει ενασχόληση με τον ίδιο τον άνθρωπο, τη συμπεριφορά του και τα βασικά φαινόμενα της ζωής και του θανάτου».

Ποια σχέση μπορεί να έχει ο πρόσφατος θάνατος από ασφυξία δύο νεαρών Ινδών μεταναστών (βλ. προηγού-

μενο Σχολιαστή) με το δημογραφικό πρόβλημα της Ελλάδας; Στη σημερινή εποχή η «απειλή» δεν προέρχεται μόνο από το γείτονα, αλλά και από πιο μακριά. Ο «ανεπτυγμένος κόσμος» ο «Βορράς», θέλοντας να αμυνθεί απέναντι στη «διάβρωσή» του από τον «Τρίτο Κόσμο», αρνείται την ισότιμη αντιμετώπιση των μεταναστών, αυτών που την ίδια στιγμή έχει ανάγκη. Ο καθένας όπως τα καταφέρει, μόνος του. Και για οικογενειακά, κοινωνικά, πολιτικά δικαιώματα αποφασίζει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (π.χ. για τις μετανάστριες, η έκθεση της πρόσνης Μπριγκίτε Χάινριχ, 1987), που όμως κανείς δεν υποχρεώνεται να υλοποιήσει. Οι Έλληνες μετανάστες στη Δυτική Ευρώπη έζησαν στο πετσί τους αυτές τις στέρσεις των δικαιωμάτων τους ως πολίτες.

Βασικό στήριγμα τέτοιων απόψεων είναι η έννοια του «οικονομικού μετανάστη», συμπληρωματικό παρακατιανό αποπαίδι της «καθαρής» έννοιας του «πολιτικού πρόσφυγα», εξαυλωμένου και με κάθε δυνατή αφαίρεση των οικονομικών και λοιπών συνθηκών ζωής του. Ποιος αναγνώριζε στα ελληνικά αστικά κέντρα τους εσωτερικούς μετανάστες από το αν είχαν φύγει επειδή τους έδιωχνε η γη ή τους κυνηγούσε ο χωροφύλακας; Η αντίθετη αντιμετώπιση γίνεται σήμερα από τον γελοίο ρατσισμό των σπρέι στους τοίχους περί «θλάχων» στην Αθήνα.

Οι ξένοι πολίτες έχουν κάποια δικαιώματα – πολιτικά, συνδικαλιστικά, πολιτιστικά, οικογενειακά – έχουν το δικαίωμα να μην είναι μόνο παραγωγικά χέρια. Ήδη όμως η απλή παρουσία τους χρησιμοποιείται για συσκότιση

και για την υποδαύλιση της ξενοφοβίας και του ρατσισμού. Όχι όμως όλων των ειδών. Ο ακαδημαϊκός Γ. Βλάχος το ξεκαθαρίζει στην περίπτωση του: «Εάν, θέλουμε να διατηρήσουμε την πολιτισμική μας ταυτότητα, πρέπει να πάρουμε μέτρα για την ανόρθωση της βιολογικής μας αναπαραγωγής ως έθνους, ειδάλλως είναι μοιραίο να υποστούμε την ειρηνική εισβολή κάθε λογής νέων γεννητόρων... Δεν υπάρχει μειονέκτημα όταν αυτό γίνεται σε κανονικό ρυθμό επιμειξίας που συνοδεύεται επίσης από μία διαδικασία δημιουργικής αφομοίωσης. Άλλωστε η γυναίκα μου είναι Γαλλίδα, πολωνικής καταγωγής και έχω ένα γιό που είναι στο Παρίσι και έναν άλλο στην Αθήνα και δεν αισθάνομαι κανένα πρόβλημα εξαιτίας αυτού του γεγονότος. Αισθάνομαι Έλληνας, γαλλικής κουλτούρας και ελληνικής ιθαγένειας κα αν θέλετε και παραδόξως πολιτισμικής και όλα αυτά τα συνδυάζω θαυμάσια στον εαυτό μου αισθανόμενος πιο πλούσιος από μια τέτοια διασταύρωση επιρροών. Άλλο όμως αυτό και άλλο να υπάρξουν δυσαναπλήρωτα κενά χωρίς αφομοίωση. Δεν είναι δυνατόν όλοι οι αθίγγανοι που κυκλοφορούν στην Τουρκία και στα Βαλκάνια να κατευθύνονται στην Ελλάδα γιατί μαθαίνουν ότι δεν υπάρχουν εργάτες για να μαζέψουν τα σύκα, τις πατάτες και την σταφίδα και να δημιουργούν στα απομονωμένα γκέττο που χαρακτηρίζονται από διαφορετική νοοτροπία και πολιτισμό». (ο.π.)

Μ' άλλα λόγια, ναι στους γάλλους πολωνικής καταγωγής, αλλά όχι θρε αδερφέ και στους αθίγγανους!

Άλλοι πάλι το θέτουν στην παραδοσιακή βάση, της «φυλής μας», που αν

και ολιγάριθμη παίζει ανέκαθεν το ρόλο του Δαυίδ – εκτός παρακμής και κρίσεων, όταν καταρρέουν οι θεσμοί, η αγία παράδοση του Έθνους και ο πατριωτισμός και εκλείπουν οι αντιστάσεις. Ο ρατσισμός μπορεί σ' εμάς να μη γεννάει φαινόμενα λεπενικά, έχει ωστόσο υγιείς ρίζες στην κοινωνία μας που αργοκλωσάει το αυγό του φιδιού.

Όταν σε παγκόσμιο επίπεδο παρατηρείται υπεργεννητικότητα, πώς – στο όνομα της «παγκόσμιας κοινότητας» κ.λπ. – μπορεί να χαρακτηριστεί η πολιτική αύξηση της γεννητικότητας σε ορισμένες ανεπτυγμένες χώρες; Ίσως φτάνει η ώρα, ιδίως τώρα με τις επαγγελίες περί κατάργησης των συνόρων, για μια Ευρώπη εκούσια πολυφυλετική μέσα σ' έναν πολυφυλετικό κόσμο: ένα χώρο συνάντησης διαφορετικών πολιτισμών, παραδόσεων, φυλών.

Οι ξένοι μετανάστες στη χώρα – και όσοι αισθάνονται ξένοι, αποστερημένοι από τόσες πλευρές της ζωής – έχουν το δικαίωμα να αναπτύξουν και άλλες διαστάσεις, πέρα από το προνόμιο να είναι θύματα οικονομικής εκμετάλλευσης. Στην εποχή της «διεθνοποίησης» οι πολίτες έχουν κάθε δικαίωμα να μεταφέρουν ατελώς τα δικαιώματά τους – ακριβώς σαν να ήταν κεφάλαια. Κι όσο για τον κίνδυνο επιμειξίας – που όπως μας έμαθαν στο σχολείο, σε πείσμα του Φαλμεράουερ, τον αντιπαλέψαμε επί αιώνες με επιτυχία ως έθνος – ας ισχύσει αυτό που οι πρόγονοί μας είπαν: Έλληνες καλούνται οι της ημετέρας παιδείας μετέχοντες, κι οι υπόλοιποι ας έχουν τα δικαιώματά τους.

Γιώργος ΚΟΚΚΙΝΟΣ

enki bilal – patrick cauvin

ΕΚΤΟΣ ΠΑΙΔΙΑΣ

Η
4 ΕΙΚΟΝΑ

Ένα-ένα τα μαζικά φαινόμενα
η μουσική, το ποδόσφαιρο.
σχολιαστής Σταν Σκάβελις, έ-
ανασύροντας φωτογραφικό
Σήμερα δημοσιεύουμε την 4η
Enki Bilal και το κεί

M E T A M O

ΕΡΙ ΤΣΟΠ

Ιδού ένα ντοκουμέντο παρόμοιο μ' εκείνα που μετέδιδαν τα τηλεοπτικά κανάλια εδώ και πολλά χρόνια. Είναι βέβαια όλα αυτά μεταγενέστερα του νόμου 052, εφόσον μόνο από το Νοέμβριο αυτής της χρονιάς επέτρεψε η Διεθνής Ομοσπονδία την παρουσία στο γήπεδο εμβολιασμένων παικτών. Είναι γνωστό πώς εξελίχτηκαν τα πράγματα στη συνέχεια.

Βρισκόμαστε στον Ιανουάριο του 053. Ο αγώνας φέρνει αντιμέτωπη την Ελβετία με τις δυτικές περιοχές της Αυστραλίας.

Ο Ερνστ Τσοπάλεβ, βουλγαρικής καταγωγής, έχει μείνει εδώ και δυο χρόνια αδρανής στο στρατόπεδο των αναπηρωματικών. Κανείς δεν τον έχει ακόμα επλέξει. Έχει μα κουραστεί να περιμένει να τον καλέσουν, πράγμα που είναι πολύ δύσκολο γιατί πλησιάζει ήδη την κρίσιμη ηλικία των 27 χρόνων. Αποφασίζει λοιπόν να υποστεί τη μεταμόσχευση και πηγαίνει στο Μπάφαλο όπου του ακρωτηριάζουν την αριστερή κνήμη. Είναι πράγματι το αδύνατο σημείο του: κατά τη διάρκεια των αγώνων προπόνησης, και μελετώντας τα βίντεο, διαπίστωσε πως τα στατιστικά στοιχεία για τις επιδόσεις του δεν έλεγαν ψέματα: από όλες τις επαφές του με την μπάλα το αριστερό του πόδι δεν παρενέβαινε παρά μόνο στις 17 από τις 100 περιπτώσεις. Μιλώντας καθαρά, μέσα στο γήπεδο ήταν ένας πραγματικός μονοπόδαρος.

Είχε ακούσει να μιλούν για τις τεχνικές μεταμόσχευσης και το αποφάσισε. Ο καθηγητής Ζόλταν Μάουκς πείθει τον πελάτη του να χρησιμοποιήσει ένα υπερδραστικό υλικό, που δεν έχει ακόμα δοκιμαστεί, αλλά τα αποτελέσματά του είναι άμεσα. Μετά από μια υπερταχεία εκπαίδευση, ο Ερνστ Τσοπάλεβ ξαναρχίζει την προπόνηση. Διαπιστώνουν τότε ότι τρέχει τα 100 μέτρα γρηγορότερα κατά 2 δευτερόλεπτα και 3/10", και η έκταση των ποδιών του αυξήθηκε κατά 24 εκατοστά (φορά παίρνει πλέον μόνο από το τεχνητό του πόδι). Επιπλέον, χρησιμοποιεί τα δυο του πόδια σχεδόν εξίσου,

ι εξαφανίζονται: ο κινηματογράφος,
. Ο τελευταίος επιζών αθλητικός
θυμάται το τέλος του ποδοσφαίρου
ι ντοκουμένα από το αρχείο του.
εικόνα. Η εικονογράφηση είναι του
ίμενο του Patrick Cauvin.

Ο Σ Χ Ε Υ Σ Η

ΝΣΤ ΙΑΛΕΒ

© Autrement, Paris 1987

τόσο για τις ντρίμπλες όσο και για το σουτ. Ο Τσοπάλεβ κατατάσσεται στην όγδοη θέση του παγκόσμιου ποδοσφαίρου. Μέχρι τότε δεν είχε κατορθώσει να καταταγεί.

Αγοράστηκε από την Ελβετία και εξελίχθηκε σε έναν από τους καλύτερους ακραίους κυνηγούς της Ευρώπης, αγνοούσε όμως ότι το υλικό του καθηγητή Μάουκς δεν ήταν απολύτως αξιόπιστο.

Κατά τη διάρκεια ενός αγώνα με τη Γιουγκοσλαβία θα υποχρεωθεί να εγκαταλείψει το γήπεδο εξαιτίας μιας βλάβης στο σύστημα ραδιοεπικοινωνίας των νευρικών κέντρων.

Αυτό ήταν το πρώτο συμβάν.

Κατά τη διάρκεια ενός αγώνα κατά της Αυστραλίας, απ' όπου προέρχεται και το ντοκουμέντο που παρουσιάζουμε, συνέβη ένα βραχυκύκλωμα που προκάλεσε την καταστροφή των μικροϋπολογιστών στο ύψος της επιγονατίδας.

Έτσι άρχισε το δράμα του Τσοπάλεβ.

Δεν του είχαν πει ότι η μεταμόσχευση ήταν μια πραγματική επέμβαση και κάθε επανόρθωση είναι αδύνατη. Το λυόμενο μέταλλο ορισμένων υλικών του μοσχεύματος εισέδουσε στις οπές του μηριαίου οστού που είχαν ανοίξει για να περάσουν τα καλώδια. Ακολούθησε η δηλητηρίαση του μυελού και του ίδιου του οστίτου ιστού, όπως επίσης και του νευριλήματος.

Χτυπημένος από την περίφημη «ασθένεια των μεταμοσχευθέντων», ο Τσοπάλεβ θα πεθάνει δυο χρόνια αργότερα αφού υποστεί άλλους δυο διαδοχικούς ακρωτηριασμούς χωρίς να μπορέσει να σταματήσει τον καρκίνο.

Χωρίς αμφιβολία, ο Τσοπάλεβ, και άλλοι μαζί μ' αυτόν, υπήρξε πρωτοπόρος σ' αυτή την τεχνητή χειρουργική που έδωσε στο ποδόσφαιρο ένα νέο και τρομακτικό πρόσωπο. Μπορεί να 'ναι εκείνη την εποχή που έπαψα να το αγαπώ, ενώ μέχρι αυτή την περίοδο (μπορώ σήμερα να το ομολογήσω), υπήρξε το μεγάλο πάθος της ζωής μου...

ΣΤΕΦΑΝΟΣ

Το τέλος του Πατριάρχη

Ελεγχόμενη «μεταπολίτευση» και στην Παραγουάη. Μετά την ανατροπή του Στραίσερ απ' το (συμπέθερό του) στρατηγό Ροντρίγκες στις 3 Φλεβάρη και την εξαγγελία βουλευτικών εκλογών για την ερχόμενη Πρωτομαγιά, η χώρα φαίνεται να μπαίνει σε μια φάση σταδιακής μετάβασης προς ένα κοινοβουλευτικό καθεστώς ανάλογο μ' αυτά των άλλων λατινοαμερικάνικων χωρών. Απαγορευμένες εφημερίδες επανεκδίδονται, κόμματα νομιμοποιούνται και, για πρώτη φορά ύστερα

από 35 χρόνια στυγνής καταστολής, η (αστική) αντιπολίτευση είναι σε θέση να οργανώνει μαζικές συγκεντρώσεις στο κέντρο της Ασυνθιδών χωρίς ν' αντιμετωπίζει τα ρόπαλα της αστυνομίας.

Ωστόσο, δεν είναι όλοι καλεσμένοι σ' αυτή τη «γιορτή της δημοκρατίας». Ταυτόχρονα με την εξαγγελία των εκλογών, ο στρατηγός Ροντρίγκες φρόντισε να καταστήσει σαφές ότι η όποια φιλελευθεροποίηση δεν αφορά τους κομμουνιστές, που «θρί-

σκονται εκτός συνταγματικού πλαισίου». Εικοσιδύο χρόνια στην παρανομία, με τον τελευταίο ηγέτη του «εξαφανισμένο» και τον προηγούμενο νεκρό από βασανιστήρια, το Κ.Κ. Παραγουάης συνεχίζει το μακρύ ταξίδι του μέσα στη νύχτα...

ΠΟΛΩΝΙΑ

Ιστορικός συμβιβασμός «στρογγυλής τραπέζης»

Εφτά χρόνια μετά τον παγωμένο Δεκέμβρη του '81, όταν τα τανκς κλήθηκαν να καλύψουν το κενό εξουσίας στην Πολωνία, οι πρωταγωνιστές του δράματος κάθονται ξανά στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων. Το ζητούμενο, ένα «κοινωνικό συμβόλαιο» ανάμεσα στο καθεστώς και την αντιπολίτευση. Με άλλα λόγια: η νομιμοποίηση της «Αλληλεγγύης» και μια θεσμοθετημένη συμμετοχή της αντιπολίτευσης στις βουλευτικές εκλογές, με αντάλλαγμα τη διασφάλιση της «κοινωνικής ειρήνης» - έτσι ώστε οι τεχνοκράτες της κυβέρνησης να προχωρήσουν ανεμπόδιο στις «απαραίτητες» (για την άνοδο της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας), οδυνηρές αναδιαρθρώσεις της πολωνικής οικονομίας. Ένα πρώτο δείγμα ήταν η εξαγγελία, τον περασμένο Οκτώβρη, του κλεισίματος των «αντιπαραγωγικών» ναυπηγείων «Λένιν» του Γκντάνσκ.

Απών απ' το διάλογο, ο μεγάλος πρωταγωνιστής της τραγωδίας του '80-'81: οι εργαζόμενες μάζες. Ηττημένες στη δυναμική αναμέτρησης τους με το καθεστώς, τσακισμένες απ' την εφτάχρονη πολιτική της λιτότητας, απλώς περιμένουν - θεατές, των εξελίξεων. Μοναδικές εξαιρέσεις που σπάζουν τη σιωπή, κάποιες μεμονωμένες απεργίες σε εργοστάσια και ορυχεία. «Άγριες», ακαθοδήγητες, ανεξέλεγχτες. Και, γι' αυτό, ελπιδοφόρες.

ΣΟΜΑΛΙΑ

Η αγνοημένη γενοκτονία

Δεκάδες χιλιάδες νεκροί, 800.000 εκτοπισμένοι, 100.000 πρόσφυγες που λιμοκτονούν στα στρατόπεδα της πείνας, μια πόλη 350.000 κατοίκων ισοπεδωμένη κατά 70%. Αγνοημένη απ' τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, μια γενοκτονία βρίσκεται τους τελευταίους μήνες σε πλήρη εξέλιξη στην Ανατολική Αφρική.

Αμέσως μετά την υπογραφή (4/1988) της συνθήκης ειρήνης ανάμεσα στην Αιθιοπία και τη

Σομαλία, οι ένοπλες δυνάμεις της τελευταίας ανέλαβαν να ξεκαθαρίσουν με το γνωστό δυναμικό τρόπο το πρόβλημα των εξεγερμένων μειονοτήτων στα βορειοδυτικά της χώρας. Ήδη απ' το Σεπτέμβρη, η «Διεθνής Αμνηστία» αναφέρει εκατοντάδες εκτελέσεις δίχως δίκη, βομβαρδισμούς αμάχων, δολοφονίες κι «εξαφανίσεις» κρατουμένων. Τους τελευταίους μήνες, με τη γένικευση των επιθέσεων του στρατού ενάντια στα μετόπισθεν του «Εθνικού Σομαλιζίκου

Κινήματος» (NSM), ο αριθμός των θυμάτων αυξάνεται κατακόρυφα. Οι πόλεις Χεργκέισα, Μπερμπέρα και Μπουράο, κατοικούμενες κυρίως απ' τη μειονότητα των Ισοάκ και γι' αυτό θεωρούμενες ως εστίες υποστήριξης των ανταρτών, βομβαρδίζονται ανελέητα: δημοσιογραφικές πληροφορίες μιλούν για κάπου 20.000 νεκρούς ανάμεσα στον άμαχο πληθυσμό.

Και για τη μεν σιωπή των δυτικών κυβερνήσεων, τα αίτια είναι φανερά: αντίθετα με τη γειτονι-

ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ

Καμπούλ, όπως Σαϊγκόν

«Κανείς άλλος, εκτός από τους ίδιους τους Αφγανούς, δεν έχει το δικαίωμα να διευθετήσει τις εσωτερικές υποθέσεις της χώρας τους», έγραφε στις 15 Φλεβάρη η «Πράβδα». Το ίδιο πρωί ο στρατηγός Γκρόμωφ, τελευταίος από ένα εκστρατευτικό απόσπασμα 120.000 στρατιωτών, περνούσε ανάποδα τις γέφυρες του Άμου Ντάρια. Τέλος μιας δεκαετίας, ίσως και μιας εποχής. Ώρα για απολογισμούς.

Δίχως αμφιβολία, η σοβιετική επέμβαση στο Αφγανιστάν το Δεκέμβρη του 1979 σηματοδότησε τα όρια των προσπαθειών και των δυνατοτήτων της ΕΣΣΔ να επεκτείνει τη σφαίρα επιρροής της στον Τρίτο Κόσμο, «καθαλώντας το κύμα» των αντιιμπεριαλιστικών και αντιδυτικών επαναστάσεων της εικοσαετίας '60-'80.

Το καθεστώς του ΛΔΚΑ δεν εγκαθιδρύθηκε απ' τα σοβιετικά τανκς: πρόκυψε απ' την ίδια τη δυναμική της πολιτικής πάλης στο εσωτερικό του Αφγανιστάν, ως το προϊόν ενός πραξικοπήματος εκσυγχρονισμού αξιωματικών ενάντια σε μια αντιδραστική, οπισθοδρομική απολυταρχία. Όταν η «επανάσταση από τα πάνω» απέτυχε, η Μόσχα ανέλαβε να τη σώσει - τορπιλλίζοντας ταυτόχρονα ό,τι απόμεινε από την ήδη ετοιμοθάνατη Ύφεση. Δέκα χρόνια μετά, η σοβιετική απαγγίστρωση απ' την αφγανική σφηκοφωλιά έρχεται όχι σε συνέπεια κάποιας στρατιωτικής ήττας, αφού κάτι τέτοιο ουδέποτε συνέβη, αλλά ως επακόλουθο των νέων προτεραιοτήτων που θέτει η τωρινή σοβιετική ηγεσία: το προγεφύρωμα εγκαταλείπεται στο βωμό της βελτίωσης των σχέσεων με τη Δύση.

Πίσω στην Καμπούλ, το καθεστώς του ΛΔΚΑ μετρά τις δυνατότητες επιβιώσής του μπροστά στην επερχόμενη καταιγίδα. Μοιράζει 30.000 όπλα στα μέλη και τις μαζικές οργανώσεις του: άλλοι τόσοι, σύμφωνα με το ΤΑΣΣ, είναι οι αντάρτες που «συγκλίνουν» προς την αφγανική πρωτεύουσα. Στην ίδια την πόλη, διαδραματίζονται σκηνές που φέρνουν στο νου τη Σαϊγκόν του '75, όταν οι Βιετκόγκ βρίσκονταν επί θύραις: ατέλειωτες ουρές μπροστά στα μαγαζιά, φυγή με αερογέφυρες προς τον (πιο ασφαλή) βορρά, κλείσιμο όχι μόνο των δυτικών πρεσβειών αλλά κι αυτών της Ουγγαρίας και Πολωνίας. Ήδη, όταν γράφονται αυτές οι γραμμές, οι μοτχαρεντίν έκλειναν τη στρόφιγγα του ανεφοδιασμού της Καμπούλ, καταλαμβάνοντας το Πέρασμα Σαλάγκ.

Αν, ωστόσο, η πτώση της ίδιας της πρωτεύουσας στα χέρια των ανταρτών φαίνεται να είναι το πολύ ζητήμα μερικών μηνών (αν όχι βδομάδων...), η αδυναμία της πολυδιασπασμένης Αντίστασης να καλύψει αποφασιστικά το κενό εξουσίας που αφήνει η αποχώρηση των σοβιετικών μακροπρόθεσμα συνηγορεί υπέρ μιας «λιθανοποίησης», όπως αυτή που περιγράψαμε πέρυσι (Σχολιαστής, τχ. 66): περιχαράκωση του καθεστώτος στο οικονομικά ζωτικό, θόρο τμήμα της χώρας και κατακερματισμός του υπόλοιπου ανάμεσα στις αντιμαχόμενες οργανώσεις των ανταρτών. Σύμφωνα με πληροφορίες του διεθνούς τύπου, ολόκληρη η περιοχή γύρω απ' την πόλη Μαζρ-Ι-Σαρίφ, στο βορρά, έχει μετατραπεί σε πραγματικό οπλοστάσιο, επιτρέποντας μια παρατεταμένη άμυνα απέναντι στις επιθέσεις των μοτχαρεντίν.

Η μόνη «εκκρεμότητα» φαίνεται να αφορά μερικές χιλιάδες κομμουνιστών που πίστεψαν, εδώ και μια τουλάχιστον δεκαετία, στο εκσυγχρονιστικό πείραμα της «επανάστασης απ' τα πάνω» σε μια κοινωνία που δεν είχε καθόλου πειστεί για την αναγκαιότητα του εγχειρήματος. Όντας οι ηττημένοι της Ιστορίας κατά πάσα πιθανότητα θα θυσιαστούν - για να νομιμοποιήσουν ίσως, με το αίμα τους μια προ πολλού χαμένη υπόθεση...

Τάσος ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Ο θιασμός της ελευθερίας

Το Αμερικάνικο Κράτος ξεκαθαρίζει τους λογαριασμούς του με το ακροαριστερό κίνημα συμπάρτασης στους λαούς της Λατινικής Αμερικής. Πρόκειται για μια ιστορία που θυμίζει φιλμ της δεκαετίας του '70 και που αυτή την στιγμή παίζεται στην πλάτη ενός ανθρώπου που επέλεξε να είναι από εκείνους τους λίγους αντιστεκόμενους στην αποχαύνωση της Αμερικάνικης κοινωνίας.

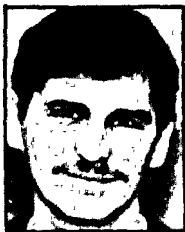
Ο Mark Curtis είναι ένας από τους ηγέτες της Αμερικάνικης Επιτροπής συμπάρτασης στον λαό του Ελ Σαλβαδόρ και στέλεχος του Socialist Workers Party.

Στις 4 Μαρτίου 1988 στην Des Moines, μια πόλη της Iowa η αστυνομία μετά από μια συνέντευξη όπου συμμετείχε ο Marc Curtis του στήνει ενέδρα, τον συλλαμβάνει λίγα λεπτά μετά τη λήξη της συνέντευξης και στη συνέχεια παρουσιάζουν ένα κορίτσι 15 ετών το οποίο δηλώνει ότι διάστηκε και ληστεύθηκε μέσα στο σπίτι της!

Μετά από έναν άγριο ξυλοδαρμό και λεηλασία του γραφείου του από την αστυνομία, ο Mark Curtis προσάγεται σε δίκη όπου πράκτορας του FBI καταθέτει σαν ενοχοποιητικό στοιχείο την πολιτική του δραστηριότητα και την Μεξικανική καταγωγή του. Το κορίτσι παράλληλα που έχει παρουσιάσει η αστυνομία σαν «θύμα», καταθέτει ασάφειες και οι περιγραφές για τα ρούχα του υποτιθέμενου θιαστή, το ύψος του και τον χρόνο που γίναν όπως και πολλά άλλα στοιχεία αποδεικνύονται στο δικαστήριο λανθασμένα.

Οι μάρτυρες υπεράσπισης από ολόκληρο τον κόσμο - 250 προσωπικότητες στην πρώτη δίκη και 400 στη δεύτερη - δώσαν τη μάχη για το ξεσκέπασμα της σκευωρίας και τα πολιτικά της χαρακτηριστικά.

Παρόλα αυτά όμως το αποτέλεσμα της δίκης που έγινε στις 4 Σεπτέμβρη 1988 είναι 25 χρόνια φυλακής για τον Mark Curtis

Ο Mark Curtis στις φυλακές της Αϊόβα

και συγχρόνως η καλύτερη απόδειξη πως η Αμερικάνικη Εξωτερική Πολιτική δεν ανέχεται αντιπάλους μέσα στη χώρα της.

Υπάρχει ένας μεγάλος φάκελος με ντοκουμέντα από την υπόθεση που έχει εκδώσει η «καμπάνια υπεράσπισης». Το διάβασμά τους προκαλεί το συναίσθημα τρόμου μπροστά στη διαδικασία που ένα κράτος επιλέγει και υλοποιεί προκειμένου να «εξοντώσει» έναν πολιτικό του αντίπαλο. Η χυδαία επίθεση του «ηθικού αμερικάνικου ονείρου» απέναντι στο κίνημα για τους λαούς της Λατινικής Αμερικής έρχεται να μας θυμίσει πως κάποιες μέθοδοι δεν είναι τελικά αποτελεσματικό προνόμιο των ρατσιστών του Ισραήλ ή της Νότιας Αφρικής αλλά και αυτής της ίδιας της «χώρας της ελευθερίας».

Νίκος ΜΠΕΛΑΒΙΑΣ

κή Αιθιοπία, η Σομαλία εδώ και μια δεκαετία είναι ένας απ' τους σημαντικότερους συμμάχους της Δύσης στην περιοχή και η βάση των ΗΠΑ στη Μπερμπέρα αποτελεί βασικό στήριγμα της αμερικανικής στρατιωτικής παρουσίας στον Περσικό κόλπο και τον Ινδικό Ωκεανό. Η αριστερά, όμως, γιατί σιωπά; Εκτός κι αν, όπως έγινε και με τους Κούρδους μετά τη σύναψη της ανακωχής ανάμεσα στο Ιράν και το Ιράκ, η ευφορία της για τον τερματισμό μιας ακόμα διακρατικής «περιφερειακής διένεξης» εξασθενίζει τα ανακλαστικά της για το ό,τι ακολουθεί στη μέση πλευρά των συνόρων.

ΠΕΡΟΥ

Μαζικοί αγώνες και αντάρτικο

Δυο δεκαετίες μετά τους μεγάλους αγροτικούς αγώνες και τις καταλήψεις των τσιφλικιών απ' τους ακτήμονες, η Ιστορία επαναλαμβάνεται στο Περού. Απ' τις 25 Γενάρη, χιλιάδες μικροκαλλιεργητές των βορειοανατολικών επαρχιών της χώρας κατεβαίνουν καθημερινά στις πόλεις, οργανώνουν συλλαλητήρια και πραγματοποιούν καταλήψεις δημοσίων κτιρίων, διεκδικώντας την αναθεώρηση προς τα πάνω των τωρινών ληστρικών τιμών αγοράς των προϊόντων τους απ' τους κρατικούς οργανισμούς χονδρικού εμπορίου (το κιλό το ρύζι λ.χ., αγοράζεται 4 πεσέτες και μετά πουλιέται στην αγορά για 26).

Στις 9 Φλεβάρη, η κυβέρνηση του Άλαν Γκαρσία αποφάσισε ν' απαντήσει κι αυτή δυναμικά, με τον τρόπο της, στους ξεσηκωμένους αγρότες. Κατά τη διάρκεια επίθεσης της αστυνομίας ενάντια σε αγροτικό συλλαλητήριο στην Pucallpa, τραυματίζονται 10 διαδηλωτές, τραυματίζονται 38 και συλλαμβάνονται πάνω από 350 -ανάμεσα στους τελευταίους και ο Ούγκο Μπλάνκο, ηγέτης των αγροτικών αγώνων του 1963-65. Ο υπουργός Εσωτερικών, Χουάν Σορία Ντίας, κατηγορεί τους διαδηλωτές ότι υποκινούνταν απ' την αντάρτικη οργάνωση MRTA και μιλά για τρεις αστυνομικούς νεκρούς, χωρίς ωστόσο να δώσει ονόματα. Η Αγροτική Ομοσπονδία του Περού τον διαψεύδει, δηλώνοντας ότι όλα τα θύματα είναι αγρότες και ότι δεν υπάρχει ούτε ένας αστυνομικός τραυματίας.

Αν και στη συγκεκριμένη περίπτωση μάλλον έχουμε να κάνουμε με μια κλασική περίπτωση κάλυψης των σωμάτων ασφαλείας, είναι ωστόσο γεγονός ότι η οξυμένη οικονομική και κοινωνική κρίση κι η ανάκαμψη των κοινωνικών αγώνων που αυτή τροφοδοτεί, δεν αφήνει ανεπηρέαστη την ένοπλη εκδοχή της περουβιανής αριστεράς. Ήδη, το «Φωτεινό Μονοπάτι» αναπροσάρμοσε τη στρατηγική του, μεταθέτοντας το επίκεντρο της πολιτικοστρατιωτικής του δουλειάς απ' την ύπαιθρο στις φτωχογειτονιές των μεγάλων πόλεων, ενώ το επίσης αριστερό

PUM, μέλος μέχρι πρότινος της «Ενωμένης Αριστεράς», αποφάσισε κι αυτό να προσανατολιστεί προς την προοπτική της ένοπλης εξέγερσης.

Ν. ΑΦΡΙΚΗ

Έγκυρες σφυγμομετρήσεις

Αν αμφιβάλετε για τη σοβαρότητα κάποιων γκάλλοπ για τη στάση του κόσμου απέναντι στην τρομοκρατία, καλό είναι να ξέρετε ότι το ρεκόρ φερεγγυότητας έχει καταρριφθεί από άλλους. Όπως μας πληροφορούν σε πρόσφατο δελτίο τους τα «Νέα από τη Νότιο Αφρική» (έντυπο της προεδρίας της Πραιτώρια στην Αθήνα) σύμφωνα με μια διεθνή έρευνα που έγινε επί (sic) 802 Μαύρων οι οποίοι και ερωτήθηκαν στους χώρους που

διαβιούν καθώς και στην γλώσσα της προτίμησής τους» προέκυψε ότι το 78% διαφωνεί με τη βία των μαύρων διαδηλωτών και το 64% συμφώνησε με την «παράνομη των δυνάμεων ασφαλείας στις περιοχές που δημιουργήθηκαν ταραχές». Δικιά μας απορία: εκείνο το 3% που είχε το θάρρος να δηλώσει ότι συμφωνεί με τη βία κατά του ρατσιστικού καθεστώτος, τι ακριβώς απέγινε;

ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ

Η Ουμ Τζιχάντ για τις γυναίκες της Παλαιστίνης

Η Ιντισάρ Αλ Ουαζίρ, η γνωστή σε μας ως Ουμ Τζιχάντ (που στα αραβικά σημαίνει «μητέρα του Τζιχάντ» -το όνομα του πρωτότοκου γιου της- και μας υπενθυμίζει πως η γλώσσα μιας ανδρικής σωβινιστικής κοινωνίας εφευρίσκει κι άλλους τρόπους για να πριμοδοτήσει την σημασία του «αρσενικού» γένους, εκτός από την δική μας χρήση της γενικής «κτητικής» στα γυναικεία επίθετα), ξέρει να επαναφέρει στην πραγματικότητα όποιον θελήσει να συγκινηθεί μόνο από τα τραγικά στοιχεία της πρόσφατης προσωπικής της περιπέτειας, δηλαδή της δολοφονίας του συζύγου της και υπαρχηγού του Αραφάτ, Αμπού Τζιχάντ, από τις δυνάμεις της ισραηλινής Μοσάδ στις 16-4-88. Η Ουμ Τζιχάντ, που βρέθηκε στην Αθήνα για να συμμετάσχει στις εργασίες της Διεθνούς Συνάντησης που οργάνωσε η Διεθνής Επιτροπή Διανοσυσμένων και Καλλιτεχνών για την υποστήριξη του αγώνα του Παλαιστινιακού λαού στις 4, 5 και 6 Φεβρουαρίου, απάντησε στις ερωτήσεις μας, ταυτόχρονα με τον αέρα έμπειρου αγωνιστή και με την πειθώ που εκπέμπει η γυναικεία ευαισθησία, όταν αυτή μεταλλάσσεται σε δημιουργική πράξη. Ο Τύπος έχει ήδη καλύψει τις θέσεις της πάνω σε ζητήματα καθαρά πολιτικού χαρακτήρα, κι έτσι η συζήτησή μας επικεντρώθηκε σε θέματα κοινωνικού περιεχομένου που με την δική της φρασεολογία «είναι το ένα από τα τρία είδη αγώνα μέσα από τους οποίους προκύπτει η ειρήνη: τον πολιτικό, τον στρατιωτικό και τον κοινωνικό».

ΣΧΟΛΙΑΣΤΗΣ: Σας απασχολεί ο τρόπος ανταμοιβής της γυναικείας συνεισφοράς στον παλαιστινιακό αγώνα και διασφάλισης των δικαιωμάτων της γυναίκας στο μελλοντικό παλαιστινιακό κράτος;

ΟΥΜ ΤΖΙΧΑΝΤ: Πράγματι, η Παλαιστίνη γυναίκα σηκώνει στους ώμους της πολλαπλά βάρη και αυτό ιδιαίτερα μετά το ξέσπασμα της intifada, αφού λαμβάνει μέρος σε όλες τις επιτροπές που κατευθύνουν την εξέγερση και ταυτόχρονα ρυθμίζει την καθημερινή ζωή της οικογένειάς της. Τώρα οι γυναίκες έχουν συγκεντρώσει τις δυνάμεις τους στον απελευθερωτικό αγώνα, αλλά όταν λειτουργήσει το κράτος μας, εμείς οι γυναίκες θα βρούμε αναμείβοντα τον τρόπο να διαφυλάξουμε τα δικαιώματά μας με συνεχείς δικητικούς αγώνες, γιατί γνωρίζουμε πολύ καλά πως κανένα δικαίωμα δεν παρέχεται δωρεάν. Η Διακήρυξη Ανεξαρτησίας εγγυάται καθαρά πως στο δημοκρατικό και ανεξάρτητο παλαιστινιακό κράτος θα υπάρχει πλήρης ισότητα ανδρών-γυναικών που θα είναι νομικά και συνταγματικά κατοχυρωμένη.

ΕΣΤΑ

Τα θέλγητρα της περεστρόικα

Στο «Σπούτνικ», ένα είδος σοβιετικού Readers Digest, «ψαρέψαμε» το παρακάτω απόσπασμα από άρθρο αφιερωμένο στα πρόσφατα καλλιστεία της Μόσχας -ένα θέμα που έχει απασχολήσει τη στήλη και στο παρελθόν. Προέρχεται απ' τη νεολαϊστική εφημερίδα «Μασκόφσκι Κανσαμόλιετς» και το αφιερώνουμε στη «Μέρα της Γυναίκας» που, όπως κάθε χρόνο, πέφτει και φέτος στις 8 Μάρτη:

«Μετά την αναγγελία του διαγωνισμού "Ομορφή Μοσχοβίτισσα '88", η κοινή γνώμη διχάστηκε εξαρχής: οι υποστηρίχτες της πρωτοβουλίας χαϊρόντουσαν για το γεγονός ότι, επιτέλους, αναγνωρίσαμε την ομορφιά, κι όχι την ικανότητα υπέρ-

βασης των αντιξοοτήτων της ζωής, ως το βασικό προσόν της γυναίκας. [...] Ο διαγωνισμός επανοσορίστηκε από σοβιετικές επιχειρήσεις και διάσημες δυτικές φίρμες: Burda Moden, Sans-Soucis, Gianfranco Ferre, Cartier, κ.ά.

Η "Όραία Μοσχοβίτισσα '88" είναι βελκτική, λυγρόκορμη (176 cm) και χαριτωμένη (53 kg). Στα δεκαεφτά της, με ολόκληρη ζωή μπροστά της, είναι πολύ τυχερή! Για να της θυμίζει αυτή τη στιγμή του θριάμβου, ένα ρολόι επεξεργασμένο με διαμάντια της προσέφθηκε απ' τον Οίκο Yves Saint-Laurent. Περίμενε, άραγε, αυτή τη μεγάλη επιτυχία;

...Αποφασίστηκε να διοργανώνονται αυτά τα καλλιστεία στη Μόσχα κάθε χρόνο. Τα αποτελέσματα μιας σφυγμομέτρησης της κοινής γνώμης θεβαινουν ότι η συντριπτική πλειοψηφία των ανδρών είναι αντάρ- Σοσιαλισμέ, για λίγο πάψε να χτυπάς με το σπαθί!

Η γυναίκα θα συμμετέχει στην Βουλή και σε όλους τους τομείς της δημόσιας ζωής, και αυτό λόγω της εμπειρίας που απέκτησε κατά την διάρκεια της intifada. Η Παλαιστίνη αγωνίστρια μεταδίδει στα παιδιά μας -που πολλά από αυτά δεν έχουν ποτέ πατήσει το έδαφος της Παλαιστίνης- την αγάπη για την πατρίδα μέσα από το γάλα με το οποίο τα θυζαίνει, και θα καταφέρει να διασφαλίσει τα δικαιώματα που της αξίζουν.

- Τι θα γίνει με τις Παλαιστίνιες γυναίκες που ζήσανε επί μακρόν εκτός Παλαιστίνης, και που επιστρέφοντας θα έρθουν αντιμέτωπες με έναν μάλλον «ισλαμικό» τρόπο ζωής;

- Η δικιά μας κοινωνία δεν διαφέρει τόσο πολύ από τις άλλες. Εγώ προσωπικά είμαι από την Γάζα και δεν νοιώθω να υπήρξε ανάγκη να αλλάξω τρόπο ζωής ζώντας στο εξωτερικό. Δεν θεωρώ λοιπόν πως οι Παλαιστίνιες θα θρουν εμπόδια στην κοινωνική τους ζωή επιστρέφοντας. Από την άλλη μεριά, το Σύνταγμα μας εγγυάται απόλυτη ελευθερία στην έκφραση του θρησκευτικού συναισθήματος, για όλες τις θρησκείες χωρίς διακρίσεις. Αυτό σημαίνει πως οι μουσουλμάνες Παλαιστίνιες θα μπορούν να ακολουθούν τις επιταγές του δόγματός τους στον βαθμό που αυτό θα τις εκφράζει, χωρίς όμως αυτή η διαδικασία να εμποδίζει τις υπόλοιπες να ζουν σύμφωνα με την κοινωνική εμπειρία που θα έχουν αποκομίσει στις χώρες που τις φιλοξενούν μέχρι να λειτουργήσει το παλαιστινιακό κράτος.

- Πώς γίνεται ο συντονισμός δράσης ανάμεσα στις γυναίκες της PLO, μέσα και έξω από τα κατεχόμενα;

- Ο συντονισμός γίνεται μέσω των λαϊκών επιτροπών που κατευθύνουν την intifada. Μάλιστα πρόσφατα οι τέσσερις γυναικείες οργανώσεις που υπήρχαν στα κατεχόμενα ενώθηκαν σε ένα κοινό μέτωπο κάτω από την σημαία της Ενιαίας Ηγεσίας της Εξέγερσης. Οι γυναίκες εδώ παίζουν ένα σημαντικό ρόλο, όπως όταν η Ενιαία Ηγεσία κάλεσε για μπουκόταρισμα των ισραηλινών προϊόντων, η Παλαιστίνη γυναίκα επέβλεπε και βοηθούσε στην οικιακή οικονομία μέσω π.χ. της καλλιέργειας λαχανικών στους κήπους των σπιτιών και της εκτροφής πουλερικών.

- Έχετε σχέσεις με κάποιες ισραηλινές γυναικείες οργανώσεις;

- Έχουμε κάποιες σχέσεις και έχουν γίνει στο παρελθόν κάποιες συναντήσεις με προοδευτικές γυναικείες οργανώσεις στο Ισραήλ, οι οποίες βλέπουν με συμπάθεια τα προβλήματα της Παλαιστίνιας γυναίκας. Δεν έχουμε πάντως παρατηρήσει μεγαλύτερη αλληλεγγύη εκ μέρους των γυναικών λόγω συναισθηματισμού σχετικά με τις συνθήκες ζωής των παιδιών μας κλπ. Δυστυχώς όμως αυτές οι οργανώσεις, όπως και οι άλλες αριστερές του Ισραήλ, αποτελούν την μικρή μειοψηφία και δεν έχουν το απαραίτητο πολιτικό βάρος ώστε να επηρεάσουν σε επίπεδο λήψης αποφάσεων.

Χριστίνα ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΚΛΑΟΥΣ ΚΡΟΥΑΣΑΝ

ΑΡΙΣΤΕΡΗ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ ΣΤΟ ΒΕΡΟΛΙΝΟ

ΣΧΟΛΙΑΣΤΗΣ: Πώς εκτιμάτε το εκλογικό αποτέλεσμα, λαμβάνοντας υπόψη και τις ερμηνείες που έχουν δοθεί από τα διεθνή μέσα ενημέρωσης;

ΚΛΑΟΥΣ ΚΡΟΥΑΣΑΝ: Οι πρόσφατες εκλογές πρέπει να ειπωθούν ως σαφής εντολή των εκλογέων προς τους σοσιαλδημοκράτες (SPD) και τον Εναλλακτικό Συνδυασμό (AL) να σχηματίσουν από κοινού την επόμενη κυβέρνηση, με δημαρχο-κυβερνήτη από τους σοσιαλδημοκράτες. Σε καμία περίπτωση δεν νοείται η συνέχιση της ως τώρα πολιτικής, ούτε και η συμμαχία χριστιανοδημοκρατών (CDU) και SPD. Αντίθετα, οι δυνάμεις κατοχής και πάντως η κυβέρνηση των ΗΠΑ δυσπιστούν απέναντι στην AL και ευνοούν τον "μεγάλο συνασπισμό": πιστεύω ότι έτσι αντιδρούν στην άρνηση της μαζικής στρατιωτικής παρουσίας τους που εμείς έχουμε εκδηλώσει.

Οι εκλογές έφεραν κοινοβουλευτική και αριθμητική πλειοψηφία της αριστεράς. Απορρίπτω την γνωστή από παλιά θέση περί "ολοκληρωτισμού", με το κέντρο και τα δύο άκρα, που προβάλλεται από συντηρητικές

Ο Klaus Croissant (1931), έγινε γνωστός στη δεκαετία του 70 ως δικηγόρος μελών της RAF. Η δραστηριότητά του αυτή του κόστισε τελικά δυόμισι χρόνια φυλακή, με την κατηγορία της «υποστήριξης τρομοκρατικής οργάνωσης» και την αφαίρεση της δικηγορικής του άδειας. Από το 1982 ζει στο Κρόιτσμπεργκ του Δυτ. Βερολίνου, «επειδή το Βερολίνο δεν είναι τμήμα της Ο.Δ. Γερμανίας, ούτε επιτρέπεται να κυβερνάται από αυτήν». Από το 1985 μπορεί και πάλι να εξασκεί το επάγγελμά του. Είναι μέλος του Εναλλακτικού Συνδυασμού (AL) του Δυτικού Βερολίνου.

πηγές και μέσα ενημέρωσης. Πιστεύω, αντίθετα, ότι η συντηρητική πολιτική έχει μεγάλη ευθύνη για τη διαμόρφωση του τελικού αποτελέσματος και για την άνοδο των ακροδεξιών Ρεπουμπλικάνων!

Βασικοί παράγοντες ήταν: α) η επιβολή από την προηγούμενη κυβέρνηση των συντηρητικών της απελευθέρωσης των δεσμεύσεων των ενοικίων, παρά το υπάρχον πρόβλη-

μα στέγης. Προκλήθηκε μεγάλος αριθμός αστέγων αλλά και ένα σημαντικό κίνημα για την υπεράσπιση των συνθηκών στέγασσης. β) Στο θέμα της ανεργίας, σοσιαλδημοκράτες και AL συμφωνούσαμε σε βασικές γραμμές στην πραγματική καταπολέμησή της με τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, επαγγελματική εκπαίδευση για τους νέους κλπ. γ) Σημαντικό θέμα ήταν και η διαμάχη

στον τομέα υγείας και πρόνοιας, όπου η δεξιά "μεταρρύθμιση" - εμείς τη λέμε παραμόρφωση - έγινε σε βάρος των ασθενών και των φτωχότερων τάξεων. δ) Σε σχέση με τα δικαιώματα των ξένων, ζητάμε τη συμμετοχή τους στις κοινοτικές εκλογές, πράγμα όπου συμφωνεί και το SPD - στο Αμβούργο έχουν ήδη περάσει σχετικό νόμο που το αντιδραστικό CDU επιχειρεί να χαρακτηρίσει ως αντισυνταγματικό. Από την άλλη πλευρά ασκείται προπαγάνδα και κυνηγητό των ξένων που παρουσιάζονται σαν υπεύθυνοι για όλα τα δεινά. Χάρη σ' αυτήν την πολιτική κατάφεραν οι νεοναζί να φτάσουν τα 7.5%. Είναι πολιτική που, σε λεπτότερους τόνους, δεν παρέλειψαν οι Χριστιανοδημοκράτες: ότι παίρνουν τις δουλειές των Γερμανών, φταίνε για την αύξηση των ενοικίων, είναι υπαίτιοι για την μεταρρύθμιση στην υγεία κλπ.

Στην περιοχή μου, το Κρόιτσμπεργκ, εργατική συνοικία με πολλούς ξένους μετανάστες, αναδειχθήκαμε με 26,3% δεύτερο κόμμα (14 έδρες), μετά τους σοσιαλδημοκράτες (16) και πριν τους χριστιανοδημοκράτες (12). Οι Ρεπουμπλικάνοι έλαβαν εδώ

Μετά τις εκλογές

Δ. ΒΕΡΟΛΙΝΟ 1989

ΛΟΥΚΑΝΙΚΟ ΧΩΡΙΣ ΧΗΜΙΚΑ

Η ησυχία και η ηρεμία της τουρκικής κωμόπολης Μπόντρουμ στις ακτές του Αιγαίου ταραχθηκαν στα τέλη του Γενάρη. Διαδηλωτές με μαύρα πανώ διαδήλωναν έξω από μία βίλα με πισίνα και γήπεδο τένις. Το σύνθημα «πάνε σπίτι σου» ήταν μάλλον συμβολικό. Ο ιδιοκτήτης, πρώην ναζιστής και νυν φασίστας, πρόεδρος των «ρεπουμπλικάνων», Φραντς Σενχούμπερ βρισκόταν ασφαλής στην Δ. Γερμανία. Αφορμή για τη διαδήλωση ήταν η εκλογική νίκη του κόμματός του στις εκλογές για την ανάδειξη της τοπικής βουλής του Βερολίνου.

Με ξεκάθαρα συνθήματα κατά των αλλοδαπών εργατών και όλων αυτών που ζητούν άσυλο («η Γερμανία πρέπει να παραμείνει η χώρα των Γερμανών»), αλλά και με μία γκάμα άλλων συνθημάτων («λουκανικό χωρίς χημικά»), που «μιλάνε στον μέσο γερμανό», κατόρθωσαν, με την πρώτη τους υποψηφιότητα, να εκλεγούν στην τοπική βουλή. Επικεφαλής της ενδεκαμελούς κοινοβουλευτικής ομάδας είναι ο αρχηγός της βερολινέζικης αστυνομίας Μπερντ Άντερς. Σύμφωνα δε με τις ισχύουσες ειδικές διατάξεις για το Βερολίνο, οι «ρεπουμπλικάνοι» στέλνουν δύο βουλευτές στη Βόννη, στην ομοσπονδιακή βουλή, που θα συγκροτηθεί μετά τις επόμενες εκλογές.

Η μελωδία του θανάτου

Κανένα από τα παραδοσιακά κόμματα δεν έδωσε ιδιαίτερη σημασία στους «ρεπουμπλικάνους». Κανένα σημείο δεν έδειχνε ότι θα γίνουν ξαφνικά υπολογίσιμη πολιτική δύναμη. Τα ποσοστά, που είχε πάρει το ακροδεξιό κόμμα σε προηγούμενες τοπικές εκλογές, ήταν πολύ χαμηλά (Βαυαρία 3,2%, Βρέμη 1,2%, Χόλσταϊν 0,6%). Και κανένας δεν αγανάκτησε μπροστά στα, αν όχι φασιστικά, τουλάχιστον προκλητικά συνθήματά τους.

Κατά τη διάρκεια του προεκλογικού αγώνα στο Βερολίνο μόνο διάφορες αντιφασιστικές ομάδες και μέλη της εναλλακτικής λίστας ήταν παρόντες σε κάθε δημόσια εκδήλωση των «ρεπουμπλικάνων». Χωρίς όμως ποτέ να μπορέσουν να έλθουν σε επαφή με τις «πατριωτικές δυνάμεις». Εκατοντάδες αστυνομικοί φρόντιζαν για την ήρεμη εξέλιξη της εκδήλωσης, αλλά και για τη φυγάδευση των ακροατών.

Το μόνο γεγονός που έκανε τους «προοδευτικούς» ψηφοφόρους να απορήσουν, ήταν η προβολή ενός προεκλογικού σποτ στην τοπική τηλεόραση. Στο σποτ μπορούσε κανείς να θαυμάσει μεταξύ άλλων μερικά παιδιά, με εμφανή την ανατολίτικη καταγωγή, υπό τη μουσική υπόκρουση του

βασικού θέματος της ταινίας «η μελωδία του θανάτου» (γερμανικός τίτλος του «Κάποτε στη Δύση»). Πρέπει να σημειωθεί ότι η κρατική τηλεόραση αναγκάστηκε μετά από δικαστική απόφαση να προβάλλει το σποτ.

Ο μονάρχης

Το θράδυ των εκλογών στο Βερολίνο είχε σημάνει η ώρα του Σενχούμπερ. «Θα γελάσετε, αν σας πω πόσο αποδεκτοί έχουμε γίνει», δήλωσε στους δημοσιογράφους. Κανένας όμως απ' αυτούς δεν βρήκε το κουράγιο να γελάσει.

Γνωστός στην ομοσπονδιακή δημοκρατία έγινε ο Σενχούμπερ το 1981, όταν εκδόθηκε το βιβλίο του. «Ήμουν παρών». Στο βιβλίο του αυτό, ο τότε διευθυντής της βαθαρκής τηλεόρασης, εξυμνεί τις εμπειρίες του σαν μέλος των Ες-Ες. Ο συγγραφέας ομολογεί στο βιβλίο του πόσο περήφανος αισθάνεται ακόμα για το παρελθόν του και καλεί τον «γερμανικό λαό» να ξεπεράσει τον «εθνικομαζοχισμό του». Ήδη έχει τυπωθεί η δέκατη-τέταρτη έκδοση του βιβλίου.

Από το 1985 ο Σενχούμπερ είναι ο αδιαφιλονίκητος ηγέτης των «ρεπουμπλικάνων». Στη δημοτικότητα του και

στις δημαγωγικές του ικανότητες οφείλεται κυρίως η κατακόρυφη άνοδος της δημοτικότητας του κόμματος. Ο αριθμός των μελών έχει φθάσει ήδη τις οκτώ χιλιάδες.

Το ακροδεξιό κόμμα ιδρύθηκε το 1983 από δύο βουλευτές της CSU (Στράους). Ο Χάντλος και ο Βόικτ δυσανασχέτησαν με τον αρχηγό τους, γιατί ο Στράους χορήγησε δάνειο μερικών εκατομμυρίων στην «αδελφή» Λαϊκή Δημοκρατία.

Εικασίες

Πώς μπορεί όμως να εξηγηθεί το γεγονός ότι ένα ακροδεξιό κόμμα με 300 μέλη και με την πρώτη του υποψηφιότητα παίρνει εκατόν είκοσι χιλιάδες ψήφους; Ήταν η αιτία το πρόβλημα στέγης και τα ακριβά νοίκια στο Βερολίνο ή μήπως τα σκάνδαλα της τοπικής κυβέρνησης; Σίγουρο είναι, ότι οι μισοί από τους ψήφους των «ρεπουμπλικάνων» προέρχονταν από ψηφοφόρους των χριστιανοδημοκρατών. Μάλον σαν έκφραση αγανάκτησης στην «μετριοπαθή» πολιτική της κυβέρνησης.

Από τις διαφορετικές και ποικίλες αναλύσεις των εκλογών στο Βερολίνο αξίζει να σταθούμε σ' ένα σημείο. Οι

Ο ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ ΟΔΗΓΕΙ ΣΤΟ ΦΑΣΙΣΜΟ...

Από διαδήλωση στο Βερολίνο εναντίον των «ρεπουμπλικάνων».

Μπορεί κανείς να φανταστεί πως στις εκλογές του Ιουνίου '89 στην Ελλάδα θα κερδίσουν κόμματα με το σύνθημα «δικαίωμα ψήφου στους αλλοδαπούς»; Ακριβώς αυτό έγινε στις εκλογές στο Δ. Βερολίνο στις 29.1.1989. Μ' αυτό και άλλα επίσης «αριστερά» αιτήματα κέρδισαν οι Σοσιαλδημοκράτες (SPD) το 37,3% και η Εναλλακτική Λίστα (AL) το 11,8%. Επειδή οι Φιλελεύθεροι (FDP) του Γκένσερ συγκέντρωσαν λιγότερο από 5% (αναγκαίο όριο από τον εκλογικό νόμο για να μπει ένα κόμμα στη βουλή), δηλ. μόνο 3,9%, η SPD κατέκτησε 55 και η AL 17 έδρες, δηλαδή σύνολο 72 έδρες, που σημαίνει απόλυτη πλειοψηφία στη νέα βουλή. Αντίθετα οι Χριστιανοδημοκράτες (CDU) έχασαν σχεδόν 9%, κατέβηκαν δηλ. στο 37,8% και 55 έδρες, ενώ οι «Ρεπουμπλικάνοι» (που το όνομά τους σημαίνει «Δημοκράτες...») πήραν 7,5% και 11 έδρες. Μια σαφής στροφή προς τα αριστερά, όπως παραδέχτηκαν όλα τα δυτικογερμανικά μέσα ενημέρωσης. Το παραδέχτηκαν όμως μόνο στα ψιλά. Στα κύρια άρθρα γινόταν μόνο προπαγάνδα υπέρ του ρατσισμού και του φασισμού.

Εντελώς παραλείφθηκε και μια άλλη ενδιαφέρουσα πληροφορία: πόσοι Βερολινέζοι προτίμησαν να μη συμμετέχουν στα παιχνίδια με τις «δημοκρατικές εκλογές». Βρήκα μόνο πως η αποχή ανέβηκε κατά 4% και φτάνει συνολικά πάνω από 20%. Πρόκειται για μια σταθερή εξέλιξη εδώ και χρόνια: ένα μεγάλο μέρος του εκλογικού σώματος δεν αισθάνεται να εκπροσωπείται ούτε απ' τους Εναλλακτικούς/Πράσινους γιατί και αυτοί πάνε όλο και περισσότερο στο δρόμο των Σοσιαλδημοκρατών (θέβαια με 100 χρόνια καθυστέρηση). Όρους για το συνασπισμό βάζουν μόνο οι Σοσιαλδημοκράτες στους Εναλλακτικούς: να μην αμφισβητούν το καθεστώς πολέμου που κυριαρχεί ακόμα στο Δ. Βερολίνο με τους Αμερικάνους, Άγγλους και Γάλλους στρατιώτες. Μέχρι σήμερα, αντίθετα, η AL ψήφισε για τον συνασπισμό με την SPD χωρίς όρους!

Με τη μεγάλη υποστήριξη των διεθνών μέσων ενημέρωσης που αποκτούν δεξιοί «Πράσινοι» όπως ο Ότο Σίλι, ή η Βάλτραουντ Σόπε (η τελευταία με πρόσφατες συνεντεύξεις στην ΕΤ, την *Ελευθεροτυπία*, και οι δυο τους στο Ινστιτούτο Γκέτε) έχουν ακόμα μεγαλύτερη δύναμη μέσα στους Πράσινους, όπως παραδέχτηκε πρόσφατα στο «Γκέτε» η «ριζοσπαστική» βουλευτίνα των Πράσινων του Αμβούργου.

Οι «Ρεπουμπλικάνοι» ή «Δημοκράτες» δεν είναι τίποτα άλλο παρά το κόμμα των μπάτσων και των χαφιέδων. Όχι μόνο η ηγεσία του αλλά και τα μέλη του είναι σε ποσοστό 50% μπάτσοι ή «δημόσιοι υπάλληλοι». Η διαφορά τους απ' την CDU/CSU και τη δεξιά πτέρυγα της SPD είναι ότι μιλούν ανοιχτά για το φασιστικό παρελθόν και τη ρατσιστική πολιτική που ασκούν σήμερα. Κατά τη φράση της «Πράσινης» απ' το Αμβούργο: «Το 7,5% των Ρεπουμπλικάνων είναι το φυσικό αποτέλεσμα της πολιτικής κατά των ξένων του SPD και της CDU τις τελευταίες δεκαετίες».

Εμείς οι Βερολινέζοι μαζί με τους ξένους συμπολίτες μας, χωρίς θεβαίως τους στρατιώτες κατοχής είμαστε αντιρατσιστές και αντιφασίστες και αντισταθήκαμε τόσο κατά του αυστριακού χαφιέ των διεθνών τραστ και της γερμανικής ΚΥΠ τον Χίτλερ, όσο και κατά των σημερινών μπάτσων και χαφιέδων τους. Αντί λοιπόν να μας παρουσιάζουν εμάς τους ίδιους σαν δήθεν φασίστες, ζητάμε απ' τα μέσα ενημέρωσης να βοηθούν τουλάχιστον τους έλληνες μετανάστες και συμπατριώτες τους στο Βερολίνο να διεξάγουν μαζί με τους άλλους κατοίκους τον αντιρατσιστικό και αντιφασιστικό αγώνα τους. Το ζητάμε πρώτα-πρώτα από την ΕΤ, αλλά δυστυχώς και απ' όλα τα μέσα ενημέρωσης συμπεριλαμβανομένων και των «αριστερών»: *Πρώτη, Ποντίκι, Ελευθεροτυπία*, κλπ.

... Ο καπιταλισμός πρέπει να φύγει.

Ρολφ ΠΟΛΕ

3 έδρες.

— Μεγάλο μέρος των ξένων μέσων ενημέρωσης ανησυχούν για την απόρριψη του ισχύοντος στρατιωτικού καθεστώτος του Δυτικού Βερολίνου από την παράταξή σας.

— Έχοντας εξασφαλίσει 72 έδρες, SPD και AL διαθέτουμε πλειοψηφία 6 εδρών και ελπίζω να απαλλαγούμε από την αντιδραστική κυβέρνηση. Οι Σύμμαχοι όμως, ιδίως ο ΗΠΑ, έχουν δώσει σημάδια πως δεν θα εγκρίνουν Κυβέρνηση SPD-AL και ασκούν πίεση στους σοσιαλδημοκράτες, τόσο στο Βερολίνο, όσο και στη Βόννη.

Το Βερολίνο έχει ειδικό διεθνή καθεστώς. Κατά τη συμφωνία των 4 νικητριών δυνάμεων του 2ου παγκόσμιου πολέμου, το Δυτ. Βερολίνο δεν είναι τμήμα της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και δεν επιτρέπεται να κυβερνάται από τη Βόννη. Γι' αυτό, κάθε νόμος της ΟΔΓ οφείλει να περνάει από την Βουλή των Αντιπροσώπων του Δυτ. Βερολίνου. Έχουμε δηλώσει πως δεν αποδεχόμαστε αντιδραστικούς και κατασταλτικούς νόμους κι έχουμε ήδη καταψηφίσει ορισμένους. Αντίθετα οι δεξιοί επιδιώκουν να θεωρείται το Δ. Βερολίνο σαν ομόσπονδο κρατίδιο.

Εμείς επιμένουμε στο ισχύον καθεστώς του Βερολίνου από πλευράς διεθνούς δικαίου. Πέρα απ' αυτό, υποστηρίζουμε την αποχώρηση του μεγαλύτερου μέρους των ξένων

στρατιωτικών δυνάμεων κατοχής — είναι σαφές πως το Δ. Βερολίνο δεν είναι υπερασπίσιμο σαν θύλακας. Αρκεί η παραμονή συμβολικών δυνάμεων.

Οι σύμμαχοι, που ελέγχουν την πολιτική ζωή, απέκλειαν ως τώρα τους νεοφασίστες από τις εκλογές. Τώρα επέτρεψαν τους «Ρεπουμπλικάνους». Η γαλλική εφημερίδα *Le Monde* γράφει — απηχώντας πιθανώς απόψεις της γαλλικής κυβέρνησης — ότι δεν έπρεπε να ανοιχτεί το κουτί της Πανδώρας επιτρέποντας την συμμετοχή τους στις εκλογές. Οι αντιφασιστικές οργανώσεις των αντιστασιακών, διωχθέντων και θυμάτων πολέμου ξεκινούν μια καμπάνια που υποστηρίζουμε κι εμείς απαιτώντας από τη Συμμαχική Διοίκηση τη διάλυση των Ρεπουμπλικάνων ως κόμμα, την απαγόρευση της προπαγάνδας τους και την αφαίρεση των εδρών τους. Είναι κάτι που βρίσκεται στα πλαίσια της συμμαχικής δικαιοδοσίας, και η επιτυχία του θα εξαρτηθεί από τη δύναμη του κινήματος που θα δημιουργηθεί. Τα αιτήματα αυτά δεν αποκλείουν, φυσικά, την πολιτική αντιπαράθεση, αντίθετα την προϋποθέτουν. Στην καμπάνια συντάσσεται και η ομάδα των Ευρωβουλευτών του Ουράνιου Τόξου. Ήδη συλλέγονται υπογραφές από άλλους Ευρωβουλευτές ενώ έχει κατατεθεί σχετικό ψήφισμα στο Στρασβούργο.

«ρεπουμπλικάνοι» πήραν τις περισσότερες ψήφους σε συνοικίες όπου δεσπόζουν οι εργατικοί ουρανοξύστες, σε συνοικίες όπου ζει συγκεντρωμένος ένας μεγάλος αριθμός αλλοδαπών, εκεί που ο αριθμός των ανέργων ξεπερνάει κατά πολύ τον μέσο όρο, σε συνοικίες που ήταν παραδοσιακά κέντρα της σοσιαλδημοκρατίας. Παρ' όλες τις ιδιαιτερότητες του Βερολίνου, μπορούμε να δούμε κάποιες παράλληλες και ταυτόσημες αιτίες μ' εκείνες, που οδήγησαν τους ακροδεξιούς του Λεπέν να γίνουν πολιτική δύναμη στη Γαλλία. Η ιστορία έχει αποδείξει, κι όχι μόνο πρόσφατα στη Γαλλία, ότι εκεί που η μιζέρια αναγκάζει τους ανθρώπους να κινούνται στα όρια της ανθρωπιάς, της κοινωνίας και του νόμου, εκεί βρίσκεται πρόσφορο έδαφος να ριζώσουν τα φασιστικά κόμματα.

Αναπάντητο παραμένει όμως το ερώτημα με ποια πολιτική στάση θα προσπαθήσουν να ξεπεράσουν τα παραδοσιακά κόμματα το εμπόδιο των «ρεπουμπλικάνων» στον αγώνα να ξανακερδίσουν τις χαμένες ψήφους. Οι ενδείξεις πάντως δείχνουν ότι κάθε άλλο παρά ριζοσπαστική θα είναι αυτή η πολιτική. Το θράδυ των εκλογών οι επικεφαλής των χριστιανοδημοκρατών και των σοσιαλδημοκρατών έσπευσαν να δηλώσουν με μια φωνή, πόσο τραγι-

κή είναι η ποσοστιαία αύξηση των δύο ακραίων κομμάτων (η εναλλακτική λίστα έφθασε το 12%). Χωρίς να αναφερθούν σε μία ποιοτική διαφορά ανάμεσα στα δύο κόμματα, έβαλαν την αριστερή AL και τους ακροδεξιούς «ρεπουμπλικάνους» σ' ένα τσουβάλι. Και για όσους δεν κατάλαβαν, ο Άλφρεντ Ντέγκερ (κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος των Χριστιανοδημοκρατών στη Βόννη) δήλωσε, ότι οι αλλοδαποί δεν είναι ισάξιοι πολίτες, γι' αυτό δεν έχουν και το δικαίωμα να αποκαλούνται συμπολίτες.

Στο Βερολίνο οι εκλογές είναι ήδη παρελθόν και οι αφίσες έχουν παλιώσει στους τοίχους. Μόνο εκείνη η αφίστα του SPD, μ' έναν αστυνομικό στο πλευρό μιας πάνκισας και που κάποιος άγνωστος καλλιτέχνης έγραψε με μαύρο σπρέι «θα πάμε σε μένα ή σε σένα;» έμεινε να θυμίζει ότι οι εκλογές στο Βερολίνο είχαν και κάποιο εύθυμο τόνο.

Το αν «οι γερμανοί είναι ώριμοι αρκετά, για να βρουν την κατάλληλη απάντηση σ' αυτό το σχετικά εύκολο πρόβλημα», όπως σχολίασε η γαλλική εφημερίδα *ECHOS*, θα το δείξει ο χρόνος. Οι Γάλλοι όμως φαίνεται πως είναι αρκετά ώριμοι.

Αμβούργο

Νίκος ΘΕΟΔΩΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΙΕΡ ΖΙΚΕΝ:

ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

ΣΧΟΛΙΑΣΤΗΣ: Πώς διαμορφώνεται σήμερα η πολιτική ζωή στη Γαλλία 10 μήνες μετά τις Προεδρικές εκλογές του 1988 και λίγο πριν τις Δημοτικές εκλογές;

ΠΙΕΡ ΖΙΚΕΝ: Οι εκλογές για την ανάδειξη Προέδρου της Δημοκρατίας, που αποτελούν τη σοβαρότερη εκλογική μάχη της Γαλλίας λόγω της φύσης του Πολιτεύματος, χαρακτηρίζονταν από την έλλειψη ενός πραγματικού και σε βάθος διαλόγου πάνω σε συγκεκριμένα προβλήματα. Ούτε καν η συμμετοχή σ' αυτές τις εκλογές του φασιστικού ρατσιστικού κινήματος του Λε-Πεν δεν αντιμετώπιστηκε με σοβαρότητα. Αντίθετα το φαινόμενο Λε-Πεν αντιμετωπίστηκε με μεγάλη επιπολαιότητα.

Αυτό που χαρακτηρίζει όλη την περίοδο στην Γαλλία μετά τις προεδρικές εκλογές του Μάη του 1988, είναι η διαρκής άνοδος της εκλογικής αποχής. Μετά τις εκλογές του Μάη ακολούθησαν 3 διαδοχικές αναμετρήσεις - βουλευτικές εκλογές, τοπικές εκλογές, δημοψήφισμα για τη Νέα Καληδονία - η αποχή αύξησε διαρκώς, καταρρίφθηκαν όλα τα ρεκόρ, πάνω από το μισό των ψηφοφόρων αρνήθηκε να προσέλθει στις κάλπες.

Δεν μπορούμε προφανώς να ερμηνεύσουμε αυτό το φαινόμενο μόνο με την επίκληση των ειδικών καταστάσεων. Κατά τη γνώμη μου δύο είναι οι κύριες αιτίες: Πρώτον, οι ψηφοφόροι συμμετέχουν σε μεγάλο ποσοστό στην κεντρική εκλογική αναμέτρηση για την ανάδειξη του Προέδρου της Δημοκρατίας, αδιαφορώντας για τις υπόλοιπες αναμετρήσεις. Κι αυτό διότι έχει κυριαρχήσει η άποψη ότι η πολιτική επικεντρώνεται γύρω από ένα «τύπο μονάχη». - εκλεγμένου, θέβαια, αλλά μονάχη - και ότι όλα τα υπόλοιπα είναι δευτερεύοντα. Δεύτερον, ο τρόπος άσκησης της σύγχρονης πολιτικής αποκόπτει τον πολίτη από μια ενεργή συμμετοχή. Υπάρχει παράλληλα το γεγονός ότι η πολιτική σαν τέτοια σήμερα είναι υπόθεση μιας μικρής ομάδας επαγγελματιών πολιτικών. Υπάρχει λοιπόν ένας κάθετος διαχωρισμός ανάμεσα στη μεγάλη μάζα των πολιτών και σε μια ομάδα επαγγελματιών πολιτικών και αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την έλλειψη κάθε σοβαρού κι ανοικτού διαλόγου με την κοινωνία και τα προβλήματά της. Δεν συζητάμε π.χ. πάνω στα μεγάλα οικολογικά προβλήματα, στα ζητήματα της οικονομικής και κοινωνικής κρίσης παρά μ' ένα τρόπο πολιτικάντικο και επαγγελματικό.

Θα προσθέσω εδώ ένα τελευταίο σημείο. Όχι μόνο οι παραδοσιακοί πολιτικοί μηχανισμοί, δηλαδή τα κόμματα, φαίνεται ν' απωθούν συστηματικά τους πολίτες, αλλά ένα είδος διαζυγίου φαίνεται να υπάρχει ακόμα ανάμεσα στην κοινωνία και στους φορείς διαμεσολάβησης κοινωνικών συμφερόντων όπως είναι τα συνδικάτα. Στις

τελευταίες κοινωνικές κινητοποιήσεις και απεργίες που συντάραξαν την Γαλλία νομίζω ότι όλοι βιώσαμε το γεγονός του ξεπεράσματος και της αμφισβήτησης των παραδοσιακών συνδικαλιστικών γραφειοκρατικών ηγεσιών από τη βάση τους. Το φαινόμενο αυτό ήταν ιδιαίτερα έντονο στην C.F.D.T., υπήρξε μια ισχυρή εσωτερική σύγκρουση ανάμεσα στους υποστηρικτές των απεργιών και των συντονιστικών επιτροπών με την γραφειοκρατική ηγεσία.

Πέρα απ' αυτά, διάβασα τελευταία τις απόψεις του Τιερί Φιστέρ, που ήταν υπεύθυνος τύπου του σοσιαλιστικού κόμματος (Σ.Κ.). Περιγράφει λοιπόν κατ' αρχήν πώς το Σ.Κ. ενσωμάτωσε στους κόλπους του παλιούς αριστερούς ή ακόμα και αριστεριστές. Στη συνέχεια -κι αυτό είναι σημαντικό- περιγράφει τον Μιτεράν-Μονάρχη. Μια εξουσία προσωποπαγής, τριγυρισμένη από κόλακες και αυλικούς, και γύρω από την οποία ουσιαστικά θεμελιώνονται τόσο οι πολιτικοί θεσμοί της χώρας όσο και το Σ.Κ. Και εδώ μπορούμε να θέσουμε καθαρά μερικά ουσιαστικά ερωτήματα. Ποιο θα είναι το μέλλον του Σ.Κ.; Το μέλλον των θεσμών; Ποιος μπορεί να είναι οι πολιτικές προοπτικές;

- Μετά τις βουλευτικές εκλογές του Ιουνίου του '88, το Σοσιαλιστικό Κόμμα δεν διαθέτει μια αυτοδύναμη κοινοβουλευτική πλειοψηφία. Είναι λοιπόν υποχρεωμένο να ταλαντεύεται κυρίως προς το νεοσύστατο κεντρώο κόμμα είτε ακόμα μερικές φορές ν' ανοίγεται στο Κ.Κ.Γ. Τι συνέπειες έχουν αυτές οι ταλαντεύσεις;

- Πρώτα απ' όλα είναι δύσκολο να καθορίσεις την πολιτική τοποθέτηση του Σο-

**ΟΙ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΕΣ
στρέφονται
σταθερά
προς τα δεξιά**

σιαλιστικού Κόμματος σήμερα. Πιστεύω ότι το γεγονός πως όλο και περισσότερο προσανατολίζεται προς μια σταθερή συμμαχία μ' ένα τμήμα της δεξιάς, το οποίο σήμερα αποκαλείται «Κέντρο» δεν είναι μόνο συνάρτηση μιας κατάστασης που διαμορφώνεται από τους συσχετισμούς δυνάμεων μέσα στη Βουλή, μιας στιγμιαίας δηλαδή έκφρασης. Στην πραγματικότητα, θεωρώ ότι είναι ένας γενικότερος προσανατολισμός του Σ.Κ. Το γεγονός αυτό μας αναγκάζει να σκεφτούμε το ενδεχόμενο μιας μετατόπισης προς τα δε-

* Μια από τις 3 μεγάλες συνδικαλιστικές συμμαχίες που ελέγχεται κυρίως από τους σοσιαλιστές.

Ο Πιερ Ζικέν, που αποχώρησε πέρυσι από την ηγεσία του Γαλλικού Κ.Κ. και κατέβηκε υποψήφιος της «άλλης αριστεράς» στις Προεδρικές Εκλογές του Μάη του 1988 μιλάει στον Σχολιαστή για την πολιτική κατάσταση στη Γαλλία και τη δική του νεοϊδρυμένη κίνηση της «Νέας Αριστεράς», μπροστά στις προσεχείς δημοτικές εκλογές.

Η συζήτηση έγινε λίγο πριν ξεσπάσει στη Γαλλία το σκάνδαλο της Πεσινέ, γι' αυτό δεν υπάρχει σχετική αναφορά.

ξιά ενός σημαντικού μέρους της γαλλικής κοινής γνώμης.

Όσον αφορά τώρα τη σχέση του Σ.Κ. με το Κ.Κ.Γ. Το Κ.Κ. ακολουθεί την ιστορική του παρακμή, ακόμα κι αν μερικές φορές εμφανίζει μια ασημέντη άνοδο ή κατορθώνει να σταθεροποιησει το ποσοστό του. Έχει πάψει πλέον να είναι μια μεγάλη δύναμη σε εθνικό επίπεδο. Δεν μπορεί να επέμβει πλέον στη γαλλική κοινωνία παρά με 2 περιφερειακούς τρόπους: Πρώτον να εκφράζει κάποιες κοινωνικές διαμαρτυρίες κυρίως μέσα από την συνδικαλιστική οδό, καθώς ελέγχει πάντα την μεγαλύτερη συνδικαλιστική συννοσπονδία της Γαλλίας την C.G.T.

Δεύτερον, από το γεγονός ότι σε τοπικό (κοινότητες, δήμους), παρά την φθορά του ελέγχει ακόμα κάποιες πόλεις, οι οποίες όμως ελέγχονταν εδώ και 50-60 χρόνια από τους κομμουνιστές.

Και οι δυο αυτές διέξοδοι του Κ.Κ. παρουσιάζουν σημαντικά προβλήματα, αφένος μεν γιατί η C.G.T. εδώ και 10 χρόνια, γνωρίζει συνεχή πτώση, αφ' ετέρου τα ποσοστά του στους δήμους υποχωρούν σιγά σιγά. Θα μπορούσα να συνοψίσω την κατάσταση ως εξής: το Σ.Κ. δεν θέλει τον μετασχηματισμό της κοινωνίας και το Κ.Κ. δεν πιστεύει πια σ' αυτόν. Υπάρχουν άρα περιθώρια αμοιβαίων έστω και περιορισμένων ανοιγμάτων στα πλαίσια τόσο μιας κοινοβουλευτικής ισορροπίας, όσο ακόμα και στα πλαίσια διεκδίκησης ενός μικρού αριθμού ταλαντευόμενων αριστερών ψηφοφόρων.

- Υπάρχει κάποια καινούργια γενιά στελεχών στο Σ.Κ. που ορισμένοι θεωρούν ότι μπορεί να δώσει στο κόμμα ένα νέο αριστερό προφίλ. Αναφέρομαι σε στελέχη απ' το πρόσφατο φοιτητικό κίνημα (Ιζαμπέλ Τομάς) ή την κίνηση S.O.S. Racisme (Ζυλιάν Ντρέι). Μπορεί αυτή η κίνηση να ανακόψει τη δεξιοστροφή πορεία του κόμματος;

- Θα δούμε. Αυτό δεν είναι κάτι το καινούργιο. Είναι ένα φαινόμενο που πάντα ενυπήρχε στο Σ.Κ. Το 1936 π.χ. είχαμε μια ισχυρή αριστερή τάση υπό την ηγεσία του Ζιρόμσκι. Μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο υπήρχε ένα αυθεντικό και ισχυρό αριστερό ρεύμα υπό τον Γκι Μολέ. Αργότερα υπήρχε το C.E.R.E.S. μην ξεχνάμε ότι εκείνη την εποχή ο ηγέτης του Πιέρ Σεβενεμιάν πήγαινε

πολύ μακριά, πρότεινε συνολική ρήξη με το καπιταλιστικό σύστημα. Σήμερα όμως είναι υπουργός άμυνας του Μιτεράν! Υπήρχαν λοιπόν πάντα μέσα στο Σ.Κ. άνθρωποι που ανησυχούσαν για την δεξιοστροφή πορεία του κόμματος. Ακόμα και σημαντικό μέρος των εκλογέων του είχε εκφράσει με διάφορους τρόπους αυτή την ανησυχία.

Θα έλεγα, όχι θέβαια απόλυτα, ότι αυτές οι μειοψηφικές τάσεις στο Σ.Κ. δεν μπορούν, ή καλύτερα δεν θα αφεθούν να εκφραστούν. Θεωρώ ότι μόνο μέσα από έναν αληθινό πολιτικό διάλογο, μ' άλλες πολιτικές δυνάμεις, μ' άλλα εναλλακτικά σχέδια για την κοινωνία, μόνο μέσα από μια ανοικτή αντιπαράθεση απέναντι σε ζωντανές δυνάμεις, αυτές οι μειοψηφικές τάσεις μπορούν να ωριμάσουν και να ριζοσπαστικοποιήσουν το σοσιαλιστικό κόμμα και γενικότερα το σοσιαλιστικό κίνημα στην Γαλλία.

- Η «Νέα Αριστερά για την αυτοδιαχείριση, την οικολογία και τον σοσιαλισμό», όπως αποκαλείται η νεοϊδρυμένη κίνησή σας σε ποια σημεία διαφοροποιείται από τους ήδη υπάρχοντες σχηματισμούς της Γαλλικής αριστεράς, δηλαδή το Σ.Κ. και το Κ.Κ.;

- Όσοι συμμετείχαμε στην ίδρυση αυτού του νέου πόλου της Αριστεράς, πιστεύουμε στην ανάγκη ύπαρξης ενός ανεξάρτητου πολιτικού κινήματος, ριζωμένου μέσα στην κοινωνία και στα κινήματά της. Πιστεύουμε ακόμα ότι θέτουμε τις βάσεις για ένα ευρύτερο μελλοντικό κίνημα που θα αναδυθεί μέσα από μία μακρά διαδικασία. Οι διαφορές μας από τα υπάρχοντα κόμματα εντοπίζονται τόσο στη δομή όσο και στο περιεχόμενο. Στη δομή κατ' αρχήν, γιατί πρόκειται για ένα κίνημα και όχι ένα πολιτικό κόμμα. Δεν υπάρχει ο συγκεντρωτισμός και οι μονολιθικές τάσεις όπως στο Κ.Κ. Δεν υπάρχουν ακόμα ρεύματα διευθυνόμενα από κάποιους ηγέτες όπως στο Σ.Κ. Πρόκειται για ένα κίνημα ανοικτό, πλουραλιστικό, στα πλαίσια του οποίου θα επιχειρήσουμε να πειραματιστούμε σε μια σειρά από οργανωτικές καινοτομίες.

Απ' την άλλη όσον αφορά το περιεχόμενο, επιχειρούμε να επεξεργαστούμε ένα συγκεκριμένο σχέδιο κοινωνικού μετασχηματισμού. Κάποιες θετικές εμπειρίες που έχουμε δει αποτελούν ένα πρώτο υλικό για να σπηρι-

ΚΑΙ ΓΑΛΛΙΚΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ

θαια, μια μακρά και αγωνιστική παρουσία, ιδίως η Λίγκα, αλλά θεωρώ ότι αν θέλουμε να δημιουργηθεί κάποτε μια σοβαρή και υπολογίσιμη δύναμη στην κοινωνία, πρέπει να ξεφύγουμε πρώτα απ' όλα από την κατάσταση του γκρουπούσκουλου. Για τους ανανεωτές τα πράγματα είναι ακόμα πιο σύνθετα. Αυτοί βρίσκονται ακόμα σαν κίνηση στο στάδιο της γέννησής τους. Για μερικούς απ' αυτούς το πρόβλημα είναι να δημιουργήσουν ένα γκρουπ 700-800 ανθρώπων. Σας διαβεβαιώ ότι η πλειοψηφία αυτών που εγκαταλείψαμε πέρυσι το Κ.Κ. δεν ανήκουν πλέον στην Κίνηση των Ανανεωτών. Να πάρουμε εδώ υπ' όψη μας ότι αυτοί που εγκατέλειψαν πέρυσι το Κ.Κ. δεν είναι μόνο οι 2.000-3.000 επώνυμοι. Μαζί μας έφυγε ένας μεγάλος αριθμός από απλά μέλη και μεσαία στελέχη.

Εάν όμως περιοριστούμε σε μια μακρόχρονη κουβέντα ανάμεσα σε μικρές ομάδες θα καταλήξουμε σύντομα κι εμείς ένα μικρό γκρουπ που θα ομφαλοσκοπείται διαρκώς.

Αυτό που πρέπει να γίνει κατά την εκτίμησή μου, είναι να ξεκινήσει ένας διάλογος με την κοινωνία. Μια προσπάθεια να τοποθετηθούμε πάνω στα προβλήματα της κοινωνίας και να συνδεθούμε μ' όλες τις ζωντανές κοινωνικές δυνάμεις που αναδύονται σταθερά. Βέβαια οι μικρές ομάδες υπάρχουν και επιθυμούμε να έχουμε μια συνεχή επαφή και διάλογο μαζί τους, αλλά ο διάλογος πρέπει να γίνεται με βάση τα προβλήματα της κοινωνίας.

Ο στόχος μας είναι να προβάλλουμε το πρόγραμμα και τις θέσεις μας για τα ζητήματα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Το πρόγραμμα αυτό εμπλουτίστηκε

πολύ είναι αυτές που κυρίως καθορίζουν την εκλογική τακτική στα πλαίσια πάντα όμως του προγράμματος για την Τοπική Αυτοδιοίκηση που έχουμε υιοθετήσει. Αυτό που αρνιόμαστε επίμονα είναι οι συμμαχίες με τη δεξιά. Κι αυτό, σε αντίθεση με άλλα κόμματα της αριστεράς ή και τους Πράσινους που αποδέχονται σε μερικές πόλεις συμμαχία με τη δεξιά.

Τώρα έρχομαι στο ζήτημα των ευρωεκλογών. Ο νόμος στην Γαλλία προβλέπει ότι πρέπει να πάρεις πάνω από 5% για να έχεις το δικαίωμα να εκλέξεις ευρωβουλευτές. Η αναλογική ισχύει για όσους έχουν πάνω από 5%. Είναι ένας νόμος αντιδημοκρατικός αλλά παραμένει παρ' όλα αυτά ένας νόμος.

Οι Γάλλοι Πράσινοι έχουν λίγες πιθανότητες να ξεπεράσουν από μόνοι τους το 5%, εμείς ακόμα πιο λίγες. Έτσι προτείνουμε μια τακτική συμμαχία για να ξεπεράσουμε το 5% και να εκλέξουμε 6-10 ευρωβουλευτές. Εάν οι πράσινοι αρνηθούν την πρότασή μας θα παλαιψουμε μόνοι μας. Υπογραμμίζω ότι η πρότασή μας αυτή στηρίζεται στο γεγονός ότι υπάρχει ένας αντιδημοκρατικός νόμος, τον οποίο πρέπει έστω και μ' αυτό τον τρόπο να χτυπήσουμε. Κατά δεύτερο λόγο, έχουμε ένα κοινό σημείο με τους Πράσινους: Την οικολογική ευαισθησία. Από εκεί κι έπειτα δεν παραγνωρίζω τις υπόλοιπες διαφορές μας.

— Αν η Κίνηση των Ανανεωτών ή η Λίγκα συμμετέχουν στις Ευρωεκλογές, θα επιχειρούσατε μια συμμαχία μαζί τους;

— Ξεκινήσαμε με τους Πράσινους. Εάν αυτές οι κινήσεις θέλουν να διευρυνθεί αυτή η συμμαχία, να ενσωματώσουν τους δικούς τους υποψήφιους στις κοινές λίστες και να προτείνουν μερικές ιδέες, γιατί όχι; Είμαστε πάντα ανοικτοί σ' αυτή την κατεύθυνση.

— Αληθεύει ότι εάν έχετε εκπροσώπηση στην Ευρωβουλή, θα συμμετέχετε στην Ομάδα του Ουράνιου Τόξου;

— Είναι αλήθεια, το ανακοίνωσα σε μία ομιλία μου στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Το ζήτημα για μας έχει ως εξής. Οι ιταλοί κομμουνιστές θα προσχωρήσουν στη σοσιαλιστική ομάδα, οι γάλλοι κομμουνιστές εάν έχουν ευρωβουλευτές θα είναι σχεδόν μόνοι. Δεν βλέπω λοιπόν καμιά δυναμική στην Κομμουνιστική Ομάδα μέσα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Το «Ουράνιο Τόξο» είναι πιο κοντά στις απόψεις μας και επιπλέον συσπειρώνει ένα ευρύ φάσμα ριζοσπαστικών, αριστερών και εναλλακτικών δυνάμεων, και πιστεύουμε ότι η παρουσία μας στα πλαίσια του θα παίξει σημαντικό ρόλο. Παρ' όλα αυτά θα ήθελα να διατηρήσουμε πολύ καλές σχέσεις με τους ιταλούς κομμουνιστές, όχι γιατί παραμένει μόνο το μεγαλύτερο δυτικό κομμουνιστικό κόμμα, αλλά κυρίως διότι κάποιες αναλύσεις του και τομές στην οργάνωσή του μας αφορούν άμεσα.

Παρίσι
Αλφόνσος ΒΙΤΑΛΗΣ

χτούμε. Οι Γερμανοί Πράσινοι, για παράδειγμα, θεωρώ ότι έχουν κάνει μια σοβαρή ανάλυση για τη σχέση που υπάρχει ανάμεσα στην ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων και στη φύση αυτών των παραγωγικών δυνάμεων. Στη σχέση κατόπιν των παραγωγικών δυνάμεων με τον άνθρωπο-πολίτη. Μιας και ο άνθρωπος-πολίτης είναι πρώτα απ' όλα κοινωνικό όν και βρίσκεται σήμερα αντιμέτωπος με τεράστια προβλήματα όπως π.χ. του αφοπλισμού, της οικολογίας, της κατάστασης στον τρίτο κόσμο ή ακόμα της ποιότητας των κοινωνικών σχέσεων κ.λπ. Πιστεύω ότι εδώ υπάρχουν ήδη κάποιες πρώτες αναλύσεις που δεν είναι πλήρεις και προπάντως δεν έχουν μια στέρεη θεωρητική υποδομή. Αποτελούν πάντως μια καινοτομία, και αν κάποιος θέλει ν' αρθρώσει ένα λόγο αριστερό έξω από τα παραδοσιακά σχήματα, πρέπει να τις λάβει σοβαρά υπ' όψη του.

Όσον αφορά το επίπεδο της οργανωτικής δομής, οι Πράσινοι είναι ένα κίνημα και υπ' αυτή την έννοια διαφοροποιούνται αισθητά από τα υπόλοιπα παραδοσιακά κόμματα.

Βέβαια αυτή την εποχή είναι γνωστό ότι αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα. Θεωρώ όμως ότι αυτά τα προβλήματα δεν οφείλονται στην οργανωτική τους δομή αλλά κυρίως στην συνολική πολιτική τους αντίληψη.

Αρκετά απ' τα προβλήματα τους ξεκινούν από το γεγονός ότι ποτέ δεν κατόρθωσαν ν' αποκτήσουν μια αληθινή σχέση με το εργατικό κίνημα. Κι εδώ θέλω να διευκρινήσω δύο πράγματα για να μην παρεξηγηθώ: Πρώτον, η απουσία μιας σχέσης ανάμεσα στους Πράσινους και το εργατικό κίνημα δεν μειώνει σε τίποτα την θεωρητική τους

προσφορά και τις εμπειρίες τους. Δεύτερον, ότι σίγουρα στο 1988, το εργατικό κίνημα δεν πρέπει να είναι το μόνο σημείο αναφοράς ενός κινήματος, όμως η εργατική παράδοση αυτή καθ' αυτή πρέπει να θαραίνει στην πορεία ενός κοινωνικού μετασχηματισμού.

Εμείς λόγω της καταγωγής μας, ας μην ξεχνάμε ότι οι πιο πολλοί προερχόμαστε από το κομμουνιστικό κόμμα και άλλες οργανώσεις της ευρύτερης σοσιαλιστικής και κομμουνιστικής αριστεράς, έχουμε το πλεονέκτημα να διατηρούμε όχι μόνο θεωρητικές αναφορές αλλά προπάντων σοβαρές προσπάθειες στο εργατικό κίνημα. Υπάρχουν ταυτόχρονα δίπλα μας άτομα ή ομάδες που έχουν άμεση σχέση με το οικολογικό και γενικότερα το εναλλακτικό κίνημα. Αυτό λοιπόν το γεγονός, σε συνδυασμό, με τις θεωρητικές αναζητήσεις μας, μας δίνει τη δυνατότητα να επιχειρήσουμε μια σύνθεση ανάμεσα στις εμπειρίες και τις παραδόσεις του εργατικού κινήματος, όπως το οικολογικό, το γυναικείο, το κίνημα της νεολαίας κ.λπ.

— Στην ιδρυτική συνδιάσκεψη της «Νέας Αριστεράς» τον Δεκέμβρη που μας πέρασε φάνηκε ότι η πλειοψηφία της Επαναστατικής Κομμουνιστικής Λίγκας και ένα σημαντικό μέρος των Ανανεωτών αρνήθηκε να συμμετέχει. Δεν έχετε λοιπόν την αίσθηση σήμερα ότι η νέα σας προσπάθεια είναι πολύ πιο περιορισμένη σε σχέση με πέρυσι τον χειμώνα που πρωτοξεκίνησε για τις προεδρικές εκλογές του 1988;

— Πρέπει να ξεκαθαρίσουμε μερικά πράγματα. Σχηματισμοί όπως οι Ανανεωτές και η Λίγκα είναι σήμερα γκρουπούσκουλα, κι αυτό το λέω με λύπη αλλά και σεβασμό. Έχουν θέ-

**Τα κόμματα
απωθούν
συστηματικά
τους πολίτες**

από τις απόψεις των τοπικών στελεχών μας για τα ειδικά προβλήματα της περιοχής τους. Ο εκλογικός νόμος όμως που αφορά τις δημοτικές εκλογές, μας αναγκάζει αν θέλουμε να εκλέξουμε κάποιους αντιπροσώπους που θα προωθήσουν τις απόψεις μας, να δημιουργήσουμε κάποιες συμμαχίες. Έτσι συμμετέχουμε σε λίστες μαζί με τους Πράσινους και άλλες εναλλακτικές κινήσεις σε μερικές πόλεις. Συμμετέχουμε σε λίστες που εκπροσωπείται όλη η αριστερά, σε πόλεις κυρίως όπου η δεξιά είναι ισχυρή και η πόλωση ανάμεσα σε δεξιά αριστερά είναι μεγάλη. Οι τοπικές επιτροπές σε κάθε

Ο ΜΕΝΓΚΕΛΕ ΖΕΙ

Ο Μένγκελε ζει. Όχι μόνο στα βιοτεχνολογικά εργαστήρια όλου του κόσμου που στηρίζονται στις «ερευνητικές εργασίες» του γερμανού (και ιάπωνα) Μένγκελε, και που κατέχονται από τη μεγαλομανία να δημιουργήσουν συνθετικό άνθρωπο, μια αυταπάτη για την οποία μας είχε μάταια προειδοποιήσει εδώ και 200 χρόνια ο Γκέτε με τον «Φάουστ». Μέχρι τώρα ήταν ισχυρότερη η (μονοπωλιακή) καπιταλιστική σκέψη και πράξη που έτεινε να ταιριάζει τον άνθρωπο και τη φύση στην όλο και πιο απάνθρωπη και καταστροφική για το περιβάλλον πραγματικότητα, π.χ. μέσω της βιοτεχνολογίας. Εξίσου ισχυρή ήταν και η ζήλεια των ανδρών στις πατριαρχικές κοινωνίες που ζούμε, επειδή αυτοί δεν έχουν την ικανότητα των γυναικών να γεννούν ανθρώπους. Ο έρωτας και η γέννηση πρέπει επιτέλους να υπαχθούν στον έλεγχο του ανδροκρατούμενου ιατρικού σώματος και των φαρμακευτικών τραστ, απ' τα οποία εξαρτώνται όλο και πιο πολύ οι γιατροί, με τη βοήθεια μάλιστα του AIDS... Ο Μένγκελε ζει ακόμα στην αφροσύνη με την οποία χρησιμοποιούνται φτωχοί κι ανήμποροι άνθρωποι σαν πειραματόζωα σ' όλο τον κόσμο, κι όχι μόνο στη Δ. Γερμανία (βλ. Γκίντερ Βάλραφ, Στο περιθώριο, κεφ. «Η δοκιμασία»). Με το παράδειγμα της Κάτω Βαυαρίας αποδεικνύουμε πώς καλύπτονται τα φαρμακευτικά τραστ από το κράτος και τη δικαιοσύνη. Ο ρόλος της «σωφρονιστικής ψυχιατρικής»(!) στο θάνατο των κρατούμενων, πάλι με την Κάτω Βαυαρία για παράδειγμα, είναι ένα δεύτερο θέμα που ξεκινάμε σήμερα.

1. «ΠΑΡΑΝΟΜΟ ΠΑΡΚΑΡΙΣΜΑ» ΣΤΗΝ ΚΑΤΩ ΒΑΥΑΡΙΑ

□ Ο Ρολφ Μπόσι (αριστερά στη φωτογραφία) είναι εδώ και δεκαετίες ο επιφανής δικηγόρος της Δ. Γερμανίας. Η ειδικότητά του είναι οι πιο θεαματικές δολοφονίες. Οι πελάτες του Μπόσι γίνονται από δράστες θύματα: για να μπορέσουν να πληρώσουν τον υπερ-δικηγόρο αναγκάζονται να πουλήσουν ολόκληρη τη ζωή τους σ' ένα περιοδικό ποικίλης ύλης - φυσικά κατ' αποκλειστικότητα.

Τα ποσά που πληρώνονται ανέρχονται σε εκατομμύρια. Οι δράστες παρουσιάζονται στον κίτρινο τύπο ως τρελοί, π.χ. «σεξουαλικοί εγκληματίες», δηλαδή υπάνθρωποι που μόνο με το φόνό νιώθουν σεξουαλική ικανοποίηση, κ.λπ... Μ' αυτό τον τρόπο αποφεύγουν την ποινή των «ισοθίων». Καταδικάζονται σε 15 χρόνια και υποχρεωτικό εγκλεισμό σε κάποιο ψυχιατρικό ίδρυμα. Ο Μπόσι λίγο ενδιαφέρεται τι θα απογίνουν οι πελάτες του. Το γνωρίζω από προσωπική πείρα από τη σχεδόν δεκάχρονη φυλάκισή μου στη Βαυαρία, όπου συνάντησα πολλούς πελάτες/θύματα του Μπόσι: Μόνο ο ίδιος ο Μπόσι κέρδισε σε χρήματα και σε υπόληψη στον κίτρινο τύπο.

Τι γύρευε όμως ο Μπόσι το Γενάρη που μας πέρασε σ' ένα μικρό ειρηνοδείο της Κάτω Βαυαρίας, όπου ούτε φόνος δικαζόταν, ούτε παρευρίσκονταν «δημοσιογράφοι με τσεκ επιταγών» που συνήθως περιβάλλουν τον Μπόσι; Ο Μπόσι υπερασπίζεται φυσικά και άτομα απ' την ανώτερη τάξη της Δυτικής Γερμανίας, στις εντελώς σπάνιες περιπτώσεις που φτάνουν οι υποθέσεις τους στα δικαστήρια.

Γι' αυτούς τους πελάτες, και για πράξεις που ο απλός πολίτης καταδικάζεται ως δολοφόνος, η ταρίφα είναι 3 ως 7 χρόνια απ' τα οποία το πολύ να εκτίσουν τα μισά σε φυλακή, κάτω από συνθήκες παρόμοιες μ' αυτές που απολαμβάνει ο Δρ. Γιώργος Κοσκωτάς στο Σάλεμ των ΗΠΑ. Ο κίτρινος τύπος παρουσιάζει αυτούς τους πελάτες του Μπόσι σαν υπεράνθρωπους, και τα δο-

Ο «επιφανής» συνήγορος Ρολφ Μπόσι (αριστερά) και ο πελάτης του αρχίατρος Λόττερ Μπλάχα.

λοφονημένα θύματα είναι οι υπάνθρωποι.

Στη δίκη αυτή της Κάτω Βαυαρίας κατηγορούμενος ήταν ο αρχίατρος της ψυχιατρικής κλινικής του Μαινκόφεν, ο Λόττερ Μπλάχα. Βέβαια ο Μπόσι «απορεί, γιατί δεν έχει μπει η υπόθεση στα αρχεία, αφού είναι τόσο ασήμαντη». Στην πραγματικότητα, πολύ σπάνια βρίσκονται δικάστες σαν κι αυτόν που τόλμησε να απορρίψει την αίτηση του Μπλάχα. Γι' αυτό άλλωστε και τον αντικατέστησαν αμέσως, και τώρα ο Μπλάχα έχει έναν «καλύτερο» δικαστή. Ποια ήταν λοιπόν αυτή η «παράλειψη», τόσο άκακη σαν ένα «παράνομο παρκάρισμα» (Μπλάχα), που τον οδήγησε στο ειδώλιο του κατηγορού-

μενου.

Η κατηγορία είναι σαφής. Ο Μπλάχα κατηγορείται ότι το 1983, με εντολή των φαρμακευτικών τραστ Boehringer, Klinge, Kali-Chemie και του ιταλικού Lepetit έκανε απαγορευμένα φαρμακευτικά πειράματα σε 42 τουλάχιστον απ' τους υποκηδεμονία και ψυχικά ασθενείς πελάτες του, μέσα στην απομονωμένη πτέρυγα του νοσοκομείου του.

Στην πραγματικότητα υπάρχουν δεκάχοντρά ντοσιέ που έχει μαζέψει από το 1982 η εισαγγελία για τα πειράματα του Μπλάχα προς όφελος της φαρμακευτικής βιομηχανίας. Για το μεγαλύτερο μέρος της δραστηριότητας του Μπλάχα η εισαγγελία και η φιλική προς την φαρμακευτική βιομηχανία νομοθε-

σία χρησιμοποίησαν το μανδύα της «παραγραφής».

Στη δεδομένη περίπτωση, αφαίρεσαν τα συνηθισμένα φάρμακα απ' τους ασθενείς για μέρες ή ακόμα και βδομάδες, και τα αντικατέστησαν με πειραματικά σκευάσματα (ψυχοφάρμακα και νευροληπτικά) όπως το «Nicardapin», το «Etile-frinipivalat», το «Metaclozepam», ή το «Zetidolin».

Ακόμα και σύμφωνα με τον νόμο για τα φάρμακα, που τον κατασκεύασε η βιομηχανία με τη βοήθεια των υποστηρικτών της, όπως ο Χέλμουτ Κολ, αυτό είναι απολύτως απαγορευμένο και κολάσιμο: Έλεγε η άδεια των κηδεμόνων (όλοι οι ασθενείς βρίσκονταν υπό

κηδεμονία), αλλά τα φαρμακευτικά πειράματα απαγορεύονται γενικά ακόμα και στους ασθενείς που ορίζει το δικαστήριο (μεταξύ των οποίων ίσως βρίσκονται και κάποιοι παλιοί πελάτες/θύματα του Μπόσι).

Κατά τη διάρκεια των πειραμάτων που πραγματοποιήσε η θιομηχανία στο Μαινκόφεν με τη βοήθεια του Μπλάχα, προκλήθηκαν πολλά επεισόδια. Για παράδειγμα, ήδη το 1983 ένας ασθενής υπέστη μανιακή κρίση: απροσδόκητα, και με μεγάλη ορμή χτύπησε ένας χρόνιος σχιζοφρενής έναν άλλο ασθενή με μια θούρτσά στο κεφάλι. Το θύμα μεταφέρθηκε με κάταγμα κρανίου στην εντατική. Ο αιφνίδιος δράστης έπαιρνε από βδομάδες τα πειραματικά φάρμακα του Μπλάχα, αντί για τα πραγματικά.

Το γεγονός ότι έγινε γνωστή αυτή η κακομεταχείριση των ασθενών στο Μαινκόφεν, και ότι ένα μικρό μέρος της υπόθεσης έφτασε στο δικαστήριο το οφείλουμε κυρίως στον έλληνα ψυχίατρο Παναγιώτη Κεφαλά που έφερε στο φως τα πειράματα μαζί με τον νεαρό βοηθό Ζόλταν Μάγιερ. Αμέσως απολύθηκαν και οι δύο το 1986 με τη δικαιολογία της «ελλιπούς επαγγελματικής ικανότητας». Αντίθετα, ο αρχίατρος Μπλάχα, που θα έπρεπε να είχε απομακρυνθεί μόνο και μόνο γιατί είχε αποκρύψει από τους εργοδότες του, δηλ. το περιφερειακό συμβούλιο της Κάτω Βαυαρίας, τις προσοδοφόρες παράλληλες δραστηριότητές του για τη θιομηχανία, προήχθη σε ειδική θέση: «ανώτερος ιατρικός διευθυντής». Το συμβούλιο δικαιολογήθηκε: «Ήθελαν να τονίσουν και να αποδείξουν ότι «ο κ. Μπλάχα απολαμβάνει της πλήρους εμπιστοσύνης μας».

Η δίκη ήταν μια φάρσα. Κανένα επιχείρημα για την αθώωση του Μπλάχα δεν θεωρήθηκε αρκετά κυνικό ή ηλίθιο. Όπως είπε ο Μπλάχα: «Η πρόσθετη βοήθεια που παρείχε το προσωπικό κατά τη διάρκεια κλινικών δοκιμασιών σ' αυτούς τους χρόνιους σχιζοφρενείς είχε συχνά θεραπευτικά αποτελέσματα».

Ο Μπόσι ζητάει την αθώωση με ρητορικά σχήματα: «Πρέπει να δούμε τα πράγματα με σύνεση και ανθρωπιά... «Ο κ. Μπλάχα πάντα έψαχνε καλύτερα φάρμακα... ήταν μόνο μια αβλεψία».

Δεν άκουσαν κανένα μάρτυρα απ' αυτούς που αποκάλυψαν τα ανθρώπινα πειράματα 'έναν από αυτούς δεν έχει ακόμα σήμερα θρει δουλειά'. Μάρτυρες ήταν μόνο άτομα που έχουν και σήμερα σχέση με την κλινική Μαινκόφεν. Σε κάθε δίκη καταθέτει πρώτα ο αστυνομικός υπάλληλος και μετά οι υπόλοιποι μάρτυρες. Ούτε αυτόν δεν ήθελαν να ακούσουν οι δικαστές. Και στο τέλος κατέθεσαν οι ψυχίατροι εμπειρογνώμονες κεκλεισμένων των θυρών... «για προστασία των ατομικών δικαιωμάτων των ασθενών». Στην πραγματικότητα, οι εμπειρογνώμονες (και ανάμεσα σ' αυτούς ένας καθηγητής ψυχιατρικής του Πανεπιστημίου του Ερλάνγκεν) παρουσίασαν τόσο ακίνδυνα τα ανθρώπινα πειράματα στο Μαινκόφεν, ώστε έπρεπε να παραμείνουν τα δεδομένα κρυφά. Άλλωστε θα ήταν αρκετό να μην αναφερθούν μόνο τα ονόματα των ασθενών. Ο Μπλάχα τιμωρήθηκε με πρόστιμο 12.000 μάρκα. Αν τον πιστέψουμε, αυτό το ποσό είναι μόνο το ένα τρίτο ή το μισό απ' όσα του έδωσε η φαρμακοθιομηχανία γι' αυτή τη σειρά πειραμάτων.

Ρολφ ΠΟΛΕ

2. «ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΗ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ»

Το σωφρονιστήριο Στράουμπινγκ στην Κάτω Βαυαρία, πολύ κοντά στο Μαινκόφεν, είναι για τη Βαυαρία κάτι παρόμοιο μ' αυτό που ήταν για την Ελλάδα το «Νταχάου της Κέρκυρας»: η φυλακή για τους ισοθίτες. Εκεί με φυλάκισαν από το 1971 ως το 1973 και από το 1976 ως το 1978, κυρίως για να εμποδίσουν την υπεράσπισή μου πριν από τις δίκες στο Μόναχο το 1973/74 και το 1978 (εφόσον χρειαζόταν μια ολόκληρη μέρα ταξίδι στο δικηγόρο μου για να με επισκεφτεί). Έτσι ανεμπόδιστα εξαπέλυσαν εναντίον μου την εκστρατεία από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης: Όταν άρχισαν οι δίκες, ήμουν στην πράξη ήδη καταδικασμένος – έστω κι αν μέχρι σήμερα μου έχει αρνηθεί η βαυαρική δικαιοσύνη τον τίτλο του «ισοθίτη».

Μόνο πολύ αργότερα, στο πέρασμα των χρόνων, μπόρεσα να καταλάβω ότι η ταχυκαρδία και η νευροφυτική δυστονία, δηλαδή η βαθμιαία καταστροφή του εσωτερικού νευρικού συστήματος (όπως επίσης η αναπνοή και η πέψη) δεν ήταν προσωπικές ασθένειες ή προσωπικές αντιδράσεις στο άγχος των διώξεων και της φυλακής. Όλο και περισσότεροι κρατούμενοι που υφίστατο το ίδιο βασανιστήριο της απομόνωσης όπως εγώ, παρουσίαζαν τα ίδια συμπτώματα. Με δυο λόγια, το βασανιστήριο των λευκών κελιών δημιουργείται όταν αφαιρούν τον άνθρωπο που είναι κοινωνικό όν, τις ελάχιστες κοινωνικές επαφές που χρειάζεται για να επιζήσει. Κι απ' την άλλη μεριά, κάθε άνθρωπος χρειάζεται έναν προσωπικό χώρο.

«Εδώ δεν μπορεί κανείς ούτε να ξύσει τη μύτη του, να γράψει, να αυνανιστεί, να χέσει, ή ό,τι άλλο θέλει κανείς να κάνει μόνος του». Αυτά έγραφα το 1980 από την «πτέρυγα ασφαλείας» μιας άλλης φυλακής που έχτισαν ειδικά για μένα έναντι εκατομμυρίων μάρκων. «Γλώσσα του απόπατου» το ονόμασε ο διευθυντής της φυλακής («Πρέπει να έχετε κάθε στιγμή την αίσθηση ότι βρίσκεστε υπό παρακολούθηση»). Και εξαιτίας αυτής της γλώσσας με κράτησαν μέχρι την τελευταία μέρα (τον Σεπτέμβριο του 1982) μόνο μου σ' αυτή την πτέρυγα, παρακολουθώντας τις κινήσεις μου με δίντεο κάμερα.

Τον Ιούνιο του 1972, όταν συνέλαβαν την τότε ηγεσία της RAF, τον ένα μετά τον άλλο, ξεκίνησε η Γκούντρουν Ένσλιν απεργία πείνας επειδή οι αρχές αφαίρεσαν την εντολή από τον δικηγόρο της Ότο Σίλι (που σήμερα είναι στη δεξιά πτέρυγα των Πράσινων). Διάβασα τότε τη μικρή είδηση στην εφημερίδα, και μετά από διαταγμό δύο ωρών αποφάσισα να αρχίσω κι εγώ απεργία πείνας (δεν είχα κάνει μέχρι τότε κάτι τέτοιο και από το φόβο μου καταθρόχισα πρώτα όλα τα ξεροκόμματα ψωμί που βρίσκονταν στο κελί μου...).

Διαμαρτυρόμουν ακόμα και για τις συνθήκες κράτησης και βασανισμού μου το τελευταίο εξάμηνο. Κατάφερα να στείλω έξω απ' τη φυλακή τη δήλω-

σή μου μέσω της αλληλογραφίας με την υπεράσπισή μου, που εκείνη την εποχή επισήμως δεν επιτρεπόταν να ανοιχθεί. Αυτή τη δεύτερη μικρή είδηση για τη δική μου απεργία τη διάβασαν στις εφημερίδες άλλοι κρατούμενοι στο Αμβούργο, το Βερολίνο κ.λπ., έκαναν κι αυτοί το ίδιο και μέσα σε μια βδομάδα γίναμε 27 οι απεργοί πείνας σ' όλη τη Δυτική Γερμανία.

Εκείνη την εποχή, τα αστικά μέσα πληροφόρησης δεν ήταν τόσο πολύ κάτω απ' τον έλεγχο των μυστικών υπηρεσιών και των αστυνομικών, όπως σήμερα, που 38 πολιτικοί κρατούμενοι στη Δ. Γερμανία κάνουν απεργία πείνας από βδομάδες, και στην Ελλάδα από όσο ξέρω δεν έχει γραφτεί τίποτα, ενώ στη Δ. Γερμανία η είδηση περιορίζεται στο γκέτο των αριστερών εφημερίδων που δε φτάνουν στο λαό. Επειδή η δική μας απεργία ήταν αυθόρμητη και αιφνίδιασε τις αρχές, ήταν η μόνη μέχρι σήμερα επιτυχημένη. Μετά από 14 μέρες σταματήσαμε την απεργία, με τη συνείδηση ότι είχαμε προκαλέσει αρκετή δημοσιότητα και ότι επέτρεψαν πάλι στον Σίλι να να υπερασπίσει την Γκούντρουν. Έμεινε πράγματι δικηγόρος της μέχρι τη δολοφονία της τον Οκτώβριο του 1977. Σήμερα, βέβαια, ο Σίλι κάνει πολιτική καριέρα στην πλάτη της Γκούντρουν και της δικής μας απεργίας πείνας που τον έκανε γνωστό στη Δ. Γερμανία και διεθνώς. Και δεν ενδιαφέρεται να εξακριβωθούν οι συνθήκες των θανάτων στο Σταμχάιμ τον Οκτώβριο του 1977. Ασφαλώς γνωρίζαμε, η Γκούντρουν και εμείς, τι να περιμένουμε από τον Σίλι. Σ' αυτόν άλλωστε αναφερόταν η πολυχρησιμοποιημένη φράση της RAF: «Οι δικηγόροι ως δικηγόροι είναι πάντα καθήκια».

«Αν κανείς απεργία πείνας θα πας στο κτίριο III», με ειδοποίησε η διευθυνση των φυλακών μέσω ενός κρατούμενου. Δεν ήξερα τι ακριβώς ήταν το κτίριο III. Από αυτά όμως που είχα ακούσει με συνθηματικά χτυπήματα στους τοίχους, με σημειώματα, με το «τηλέφωνο» (δηλαδή αδειάζοντας το νερό από τις τουαλέτες των κελιών – το Στράουμπινγκ είχε χτιστεί πάνω στο μοντέλο της αγγλικής φυλακής Dartmoor το 1902 και ήταν το πρώτο σωφρονιστήριο με τουαλέτες και νερό στα κελιά – το 1972 δε χρειαζόταν να «τηλεφωνήσει» κανείς για να ζαλιστεί απ' τη δυσωδία της τουαλέτας που ήταν αδύνατο να καθαριστεί)... το «Κτίριο III» ήταν λοιπόν κάτι σαν τον «τελευταίο σταθμό», μια αργή εξόδωση. Μια φυλακή μέσα στη φυλακή με το δικό της μαντρότοιχο 6 μέτρα ψηλό. Οι λευκές μπλούζες πάνω απ' τις στολές της φυλακής μετέτρεπαν τους φύλακες σε «νοσοκόμους».

Η επίσημη ονομασία ήταν «Τμήμα σωφρονιστικής ψυχιατρικής». Την διηύθυνε ένας «ανώτατος ιατρικός διευθυντής». «Από όλη τη Βαυαρία έρχονται εδώ οι απείθαρχοι των φυλακών», σημείωνε περήφανα μια τοπική εφημερίδα. «Απείθαρχοι» ήταν π.χ. οι απεργοί πείνας. Μετά τη δέκατη μέρα της απεργίας έστειλαν εκεί κάθε κρα-

τούμενο της Βαυαρίας, μέσα σ' ένα εντελώς άδειο κελί, μ' ένα στρώμα στο πάτωμα που κι αυτό ακόμα καμιά φορά το έπαιρναν. Και έκοβαν και το νερό στους κρατούμενους ώπου να σταματήσουν. Όταν διαμαρτύρονταν κάπως δυνατά, έπεφταν πάνω τους οι άσπρες μπλούζες και τους έκαναν ναρκωτικές ενέσεις δια της βίας, συχνά πάνω από το παντελόνι.

Το 1972 λοιπόν, κατά την πρώτη μου απεργία πείνας, οδηγήθηκα στον «ανώτατο ιατρικό διευθυντή» που με φόβισε λέγοντάς μου ότι αν έχω άσχημη μυρουδιά στην αναπνοή, και πόνο στην καρδιά, σε λίγο πρόκειται να πεθάνω. Τότε δεν ήξερα ακόμα ότι όλοι οι απεργοί πείνας, έχουν παρόμοια μυρωδιά στο στόμα, και ότι η ταχυκαρδία μου προερχόταν από το βασανιστήριο της απομόνωσης. Του απάντησα: Αν μου δώσετε σταγόνες για την καρδιά θα τις πάρω, κι ακόμα: «Μέχρι και στη Νότιο Αφρική σέβονται την απεργία πείνας ως μέσο διαμαρτυρίας» (τότε έγραφαν οι εφημερίδες για γνωστούς φυλακισμένους στη Ν. Αφρική, όπου κάτι τέτοιο πράγματι συνέβαινε...) Έτσι γλύτωσα από την «σωφρονιστική ψυχιατρική».

Όταν κοινοποιήθηκε η δράση μας στο φοιτητικό κίνημα – η RAF δημιουργήθηκε μόνο απ' τα μέσα του 1970 – αντιδράσαμε με καμπάνια για τις φυλακές έχοντας το σύνθημα: «Όλοι οι κρατούμενοι είναι πολιτικοί κρατούμενοι!» Αντίθετα, η RAF, θεωρώντας τον εαυτό τη πρωτοπορία ακόμα και στις φυλακές (τους ονομάζουμε «κουμποποφόρους λενινιστές») περιοριζόταν όπως και σήμερα σε αιτήματα που αφορούσαν την ίδια, και τους «πολιτικούς κρατούμενους» με την κλασική έννοια: Ζητούσε να τοποθετούνται μαζί οι κρατούμενοι της RAF και της «αντιιμπεριαλιστικής αντίστασης». Οι αρχές χρησιμοποιούν αυτή την αντίθεση ανάμεσα στους «αυτόνομους» και τα μέλη ή οπαδούς της RAF για να διασπάσει το κίνημα μέσα και έξω απ' τις φυλακές. Με ουρλιαχτά που νόμιζα ότι δεν τα παρακολουθούσαν ήρθα σε επαφή με έναν κρατούμενο που μου εξήγησε τα προβλήματα του «κανονικού κρατούμενου». Έτσι συνέταξα έναν κατάλογο με 10 αιτήματα για όλους τους κρατούμενους, με τελευταίο την κατάργηση του βασανιστηρίου της απομόνωσης και ξεκίνησα το Νοέμβριο του '72 μια νέα απεργία πείνας. Νόμιζα ότι με ακολουθούσε κι ο φυλακισμένος που συνεννοούμαστε με τις κραυγές, όμως όπως ανακάλυψα χρόνια αργότερα σε μια δίκη στη Νυρεμβέργη ήταν συνεργάτης της βαυαρικής ΚΥΠ. Αλλά και οι δυο άλλοι κρατούμενοι δεν συμπεριείχαν όπως είχαν υποσχεθεί στην απεργία, πράγμα που κι αυτό το έμαθα πολύ αργότερα.

Το άλλο πρωί με μετέφεραν στο κτίριο III όπου με κράτησαν τους επόμενους 8 μήνες. Την εμπειρία μου για τους «απείθαρχους» σ' αυτό το χώρο, θα την εκθέσω σ' ένα απ' τα προσεχή τεύχη του Σχολιαστή...

Ρολφ ΠΟΛΕ

ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ

ΜΙΑ ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΜΕ ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΑ

Ο πέμπτος χρόνος της δημοκρατίας στην Αργεντινή φαίνεται ότι θα είναι ακόμα πιο δύσκολος από τους προηγούμενους. Πρώτα ο συνταγματάρχης Seineldin με την απόπειρα πραξικοπήματος τον περασμένο Δεκέμβριο ανάγκασε τους διοργανωτές του τριήμερου φεστιβάλ για τα πέντε χρόνια δημοκρατίας να το αναβάλλουν για μετά τα Χριστούγεννα. Στη συνέχεια, είχαμε την όξυνση της ενεργειακής κρίσης (με αλληπάλληλες διακοπές του ηλεκτρικού στο Μπουένος Άιρες) κι ακολούθησε το, πολύ πιο σοβαρό, μακελειό της La Tablada.

Τα χαράματα της Δευτέρας 23 Ιανουαρίου, μια ομάδα κομμάντος κατέλαβε το στρατόπεδο του 3ου Συντάγματος Πεζικού (Regimiento 3 de Infantería de la Tablada) στην περιοχή Matanza της επαρχίας του Μπουένος Άιρες, 25 περίπου χιλιόμετρα από το κέντρο της πόλης. Σύμφωνα με τις πληροφορίες που το πρωί της ίδιας μέρας έδιναν οι ραδιοφωνικοί σταθμοί, ένα φορτηγό με αναψυκτικά έσπασε τις μπάρες του στρατοπέδου και το ακολούθησαν άλλα έξι αυτοκίνητα. Στην πρώτη φάση της επιχείρησης σκοτώθηκαν δυο στρατιώτες, ένας υπαξιωματικός κι ένας αξιωματικός. Κανείς δεν φαινόταν να ξέρει ούτε τον αριθμό ούτε την προέλευση, ούτε τους στόχους των εισβολέων, που στο μεταξύ εγκατέλειψαν τα αυτοκίνητα και κλείστηκαν στο στρατόπεδο. Η σύγκυση μεγάλωσε όταν το ραδιόφωνο που κάλυπτε «ζωντανά» τη σύρραξη, μετέδωσε την πληροφορία ότι οι έγκλειστοι στην La Tablada φέρανε πολιτικά – κάτι το σημαντικό σε μια χώρα με τρεις απόπειρες πραξικοπήματος την προηγούμενη πενταετία.

Αυτή τη φορά, όμως:

- ήταν Δευτέρα (όλες οι προηγούμενες απόπειρες είχαν γίνει Σάββατοκύριακο)
- η αστυνομία είχε εξαρχής περικυκλώσει το στρατόπεδο (ενώ στο παρελθόν είχε αποφύγει κάθε ανάμιξη)
- υπήρχε πρόβλημα αναγνώρισης της πολιτικής ταυτότητας των καταληψιών (κάτι που δε συνέβη τις προηγούμενες φορές)
- κυβέρνηση κι αντιπολίτευση εμφανίζονταν μάλλον ήρεμες.

Μόλις στις 12.30 ο κυβερνητικός εκπρόσωπος σε μια σύντομη επικοινωνία που είχε με τους δημοσιογράφους χαρακτήρισε τους έγκλειστους σαν κακοποιούς (delinquentes), ενώ ο υποψήφιος των περονιστών στις προεδρικές εκλογές του Μαΐου συνέχιζε μια παρτίδα τένις στο Mar del Plata. Ήδη στις 1 το μεσημέρι ο στρατός είχε αποκλείσει τους δρόμους που οδηγούν από το κέντρο στη La Tablada. Ενώ είχαν αρχίσει να κυκλοφορούν φήμες ότι πρόκειται για ομάδα της άκρας αριστεράς, στις 1.30 το μεσημέρι στο στρατόπεδο γι-

Λίγο πριν απ' την επίθεση

νόταν κανονική μάχη. Από την μια ο στρατός, με βαρύ οπλισμό και τανκς, μαζί με την αστυνομία (ομοσπονδιακή, μυστικούς αστυνομικούς και αστυνομία της επαρχίας του Μπουένος Άιρες), από την άλλη οι κομμάντος, με επίσης βαρύ οπλισμό και άγνωστο μέχρι τώρα αριθμό ελεύθερων σκοπευτών, οι οποίοι μεγάλωναν τον εκνευρισμό των κυβερνητικών που δεν ήξεραν από πού να φυλαχτούν.

Η σιωπή απ' την πλευρά της κυβέρνησης συνεχίστηκε μέχρι το απόγευμα. Στις 6.30 μ.μ., ο κυβερνητικός εκπρόσωπος αρκέστηκε να επαναλάβει το αρχικό νούμερο των τεσσάρων νεκρών, ενώ ήδη από το μεσημέρι στη La Tablada τα ασθενοφόρα μεταφέρονε συνέχεια τραυμα-

τισμένους στα ελικόπτερα που τους παραλάμβαναν για το νοσοκομείο.

Σχετικά με την ταυτότητα των εισβολέων, ο ίδιος επανέλαβε το χαρακτηρισμό «κακοποιοί, μάλλον της αριστεράς» – διευκρινίζοντας παράλληλα ότι «η αριστερά είναι ένας πολύ πλατύς χώρος».

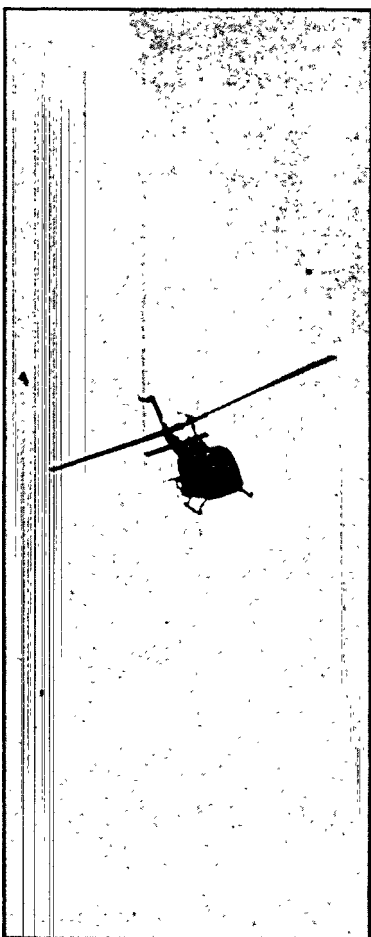
Στις 7 μ.μ., οι τηλεοπτικοί σταθμοί άρχισαν να μεταδίδουν τις πραγματικά συγκλονιστικές εικόνες από τη μάχη, που μετά από μια σύντομη εκχειρία συνεχίστηκε, ακόμα πιο έντονη, μέχρι το πρωί της 24ης Ιανουαρίου. Όταν το μεσημέρι της Τρίτης ο Αλφονσίν επισκέφθηκε την La Tablada, υπήρχε ακόμα πρόβλημα με τους ελεύθερους σκοπευτές.

Το βράδι της ίδιας μέρας, στις 10.35 μ.μ., ο Αλφονσίν μίλησε από

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΟ

Τανκς και ασθενοφόρο. Η πολιορκία της La Tablada κράτησε 24 ώρες

Ελικόπτερο του στρατού πάνω απ' το κατειλημένο στρατόπεδο

Το στρατόπεδο περικυκλωμένο από τανκς του στρατού

την τηλεόραση «παρουσία του υπουργικού συμβουλίου, του γενικού επιτελάρχη του στρατού και των αρχηγών των τριων σωμάτων». Η ομιλία του ήταν σύντομη: Εξέφρασε τα συλλυπητήριά του στις οικογένειες των θυμάτων, είπε ότι η δημοκρατία πέρασε ακόμα μια δοκιμασία, τόνισε την αφοσίωση του λαού στους θεσμούς του πολιτεύματος και ότι «πλανώνται οικτρά αυτοί που νομίζουν ότι η δημοκρατία δεν ξέρει να αμύνεται», και φύλαξε για το τέλος την έκπληξη: την αναθίωση του θεσμού του «Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας», ενός θεσμού που είχε στην πράξη καταργηθεί επί Δημοκρατίας.

• • •

Τα περίεργα της ιστορίας

- Η επίθεση της «ομάδας αυτοκτονίας» κατά του στρατώνα της La Tablada πραγματοποιείται σε μια περίοδο που οργιάζουν οι φήμες για νέα απόπειρα πραξικοπήματος των στρατιωτικών.
- Μέχρι στιγμής, καμιά γνωστή οργάνωση της αριστεράς δεν έχει αναλάβει την ευθύνη για την επίθεση. Χωρίς να υπάρχουν συγκεκριμένα αποδεικτικά στοιχεία, η ομάδα που έκανε την επίθεση χαρακτηρίζεται «αριστερή» κι ο χαρακτηρισμός αυτός υιοθετείται απ' τα περισσότερα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Τα βασικά «στοιχεία» που επιδεικνύονται για να στηρίξουν αυτό τον ισχυρισμό

είναι το τροτσικιστικό παρελθόν ενός απ' τους επιτιθέμενους και το... μούσι που είχαν κάποια άλλα μέλη της ομάδας.

- Η τηλεόραση, ενώ κάλυψε σχεδόν όλη τη μάχη, έδειξε μόνο ένα σύντομο, μακρινό πλάνο από την παράδοση των εγκλείστων.

- Περίεργο παραμένει το πώς η άκρα αριστερά, μετά από 13 χρόνια απουσίας απ' την πολιτική ζωή της Αργεντινής θα μπορούσε να έχει οργανώσει κάτι τόσο «επαγγελματικό» και παράτολμο, και μάλιστα χωρίς να θέσει οποιαδήποτε αιτήματα ή στόχους.

- Ο απολογισμός της μάχης (36 νεκροί, 28 από τους επιτεθέντες, 7 στρατιωτικοί κι 1 αστυνομικός, και 63 τραυματίες, όλοι στρατιώτες κι

αστυνομικοί) έγινε επίσημα για πρώτη φορά από τον Αλφονσίν στο προεδρικό διάγγελμα.

- Οι προοδευτικοί κύκλοι είχαν αρχίσει να ανησυχούν για τις ατομικές ελευθερίες σε περίπτωση νίκης του υποψηφίου των περονιστών. Τώρα, υπάρχει επιπλέον το «Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας», άμεσα συνδεδεμένο με τις μυστικές υπηρεσίες, με αρμοδιότητα να «βοηθάει» τον πρόεδρο σε ζητήματα τρομοκρατίας. Τυπικά, υπάγεται στη δικαιοδοσία του υπουργού εσωτερικών και κατά συνέπεια όχι στους στρατιωτικούς, αλλά όπως και να 'χει το πράγμα, μυστικές υπηρεσίες είναι αυτές!...

Μπουένος Άιρες
Γιώργος ΚΑΛΟΜΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΦΩΤΟΡΕΠΟΡΤΑΖ

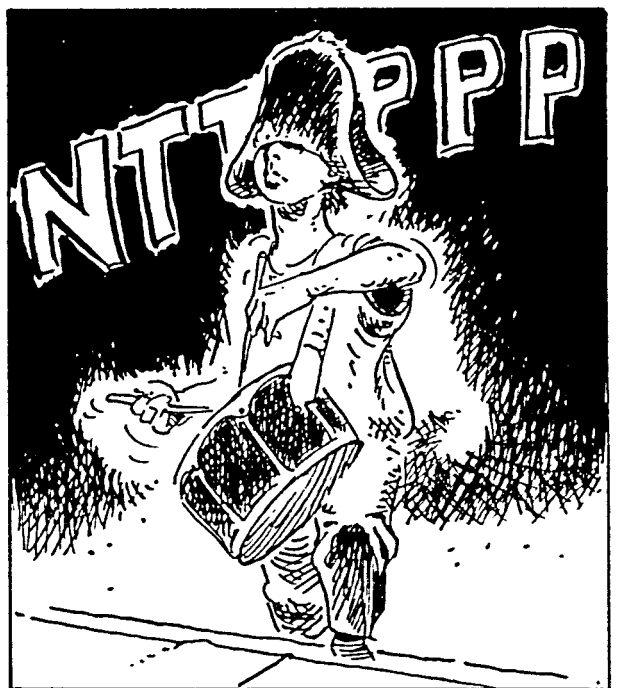

Με καμουφλάζ στο πρόσωπο και το δάχτυλο στη σκανδάλη, έτοιμος για την τελική έφοδο...

Ο βομβαρδισμός της La Tablada έχει αρχίσει

ΤΣΟΝΤΕΣ

● Μέσα σ' ένα αλαλούμ δορυφορικών προγραμμάτων, πολυάριθμων αλλά ομοιομορφών ραδιοφωνικών σταθμών, και με δύο τοπικούς τηλεοπτικούς σταθμούς να έχουν ήδη αρχίσει να εκπέμπουν θα φαινότανε πολύ οπισθοδρομικό να ασχολείται κανείς με τον εντυπο λόγο, πόσο μάλλον με τα έντυπα χαμηλού προϋπολογισμού, μικρού τράζ, και άλλα περιορισμένης αναγνωσιμότητας.

Εμείς όμως πιστεύουμε ότι η ιδιαιτερότητα και οι καινούργιες ιδέες δεν πολυσυχνάζουν και' ανάγκη στις προθήκες των κεντρικών βιβλιοπωλείων ούτε κρένονται με μανταλάκια από τα περίπτερα. Και τέλος πάντων, Θεο/νίκη δεν είναι μόνο η Τ.Υ. 100 και η Ε.Τ. 3.

Μια μικρή ξενάγηση λοιπόν σε κάποια περιοδικά που κυκλοφόρησαν αυτό το μήνα στη Θεο/νίκη.

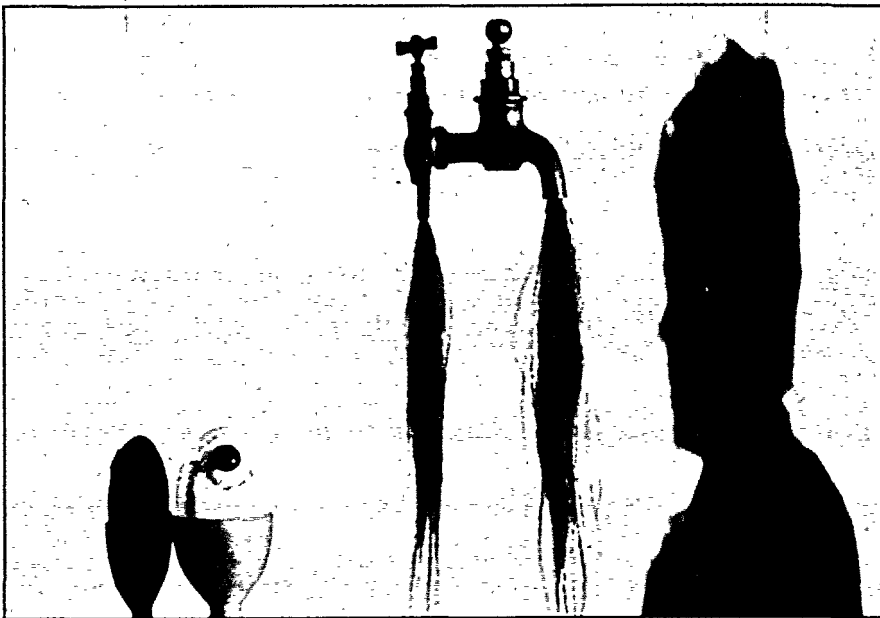
● **ΠΡΑΞΗ:** Είναι ένας κοινός τόπος η αναφορά στο τέλος της εποχής της Μεταπολίτευσης... Με την φράση αυτή αρχίζει το κείμενο της σύνταξης του περιοδικού «Πράξη» που κυκλοφόρησε το 7ο τεύχος του με την ένδειξη Θεο/νίκη, χειμώνας '89.

Δυο πολιτικά κείμενα για το τέλος της Μεταπολίτευσης, ένα αφιέρωμα φάκελος στο κεντρικό αποχετευτικό αγωγό, τη μόλυψη του Δέλτα Αξίου Αλιάκμονα Λουδία, μια συνέντευξη του Γιώργου Κουβίδη, και κάποια κείμενα για τη κινητικότητα στο Α.Π.Θ., την εξόντωση των Κούρδων τη συμπαράσταση στη Νικαράγουα συνθέτουν το κύριο μέρος της θεματολογίας του περιοδικού.

● **ΣΚΥΚΛΑΚΙΑ ΤΟΥ ΠΑΥΛΩΦ:** Το χειροποίητο αυτό περιοδικό κατάφερε να φτάσει το 5ο τεύχος του χωρίς να απαρνηθεί την αισθητική των πυκνογραμμένων και δακτυλογραφημένων σελίδων χωρίς να χαλαρώσει στην άνεση της φωτοσύνθεσης, και στην εμφάνιση των λουστρασίων εξώφυλλων. Οι συντελεστές του εμφανίζουν να το σκιτσογράφουν και να το σελιδοποιούν μόνοι τους και να το διβλιδοποιούν με συρμάτινα συνδετήρακια.

Σ' αυτό το τεύχος τα «Σκυλάκια του Παυλώφ» παρουσιάζουν:

- Τα «Σκυλάκια του Παυλώφ» στα εριζιανά.
- Χωροταξία και καταστολή.
- Η σχετικότητα «σωστού-λάθους».
- Οικολογία και Αριστερά.
- LAWRENCE HOHLBERG: ένα ζήτημα ηθικής
- Πολεμήστε την εγληματικότητα των ζώων.
- Ο παιδαγωγικός τομέας, η Φοξ Βάγκεν, και ο αμαζόνιος.
- Έργα και ηγέτες του νέου Πρωτάνεως.
- Ποιήματα.
- Κορέα 1988 (κόμικ)
- Η τρέλα είναι το άλλοθι μιας κοινωνίας που νοσεί.
- Μεταξύ μας δεν είναι και τόσο φοβεροί.
- Σχολιάκια.

● **ΤΟ ΜΠΙΤΟΝΙ:** Η ελπίδα, η τύχη, η καύλας είναι μαζί μας κι αυτή τη χρονιά. Αυτή την ευχή απευθύνει στους πιθανούς αναγνώστες του 2ο τεύχους της έκδοσης των φίλων του απομηνιαίου Θεού, το Μπιτόνι. Το πιο ενδιαφέρον σημείο του δαξίλου αυτού εντύπου Χάπενινγκ, είναι οι απαντήσεις επώνυμων πνευματικών ανθρώπων στο Νίκο Μπαλιζά που είχε την περιέργη ιδέα να ρωτήσει τη γνώμη τους για μια σειρά δήθεν δικών του ποιημάτων τα οποία στην πραγματικότητα ήταν ποιήματα του Σεφέρη με αλλαγμένα τα ρήματα.

● **ΕΞΩΤΗΣ:** Ανανεωμένο και με πολλούς καινούργιους συνεργάτες κυκλοφορεί κάθε Πέμπτη η εβδομαδιαία επιθεώρηση για τον Κινηματογράφο και τα θέματα Εξώτης. Διανέμεται δωρεάν σε

διάφορους κινηματογράφους, μπαρ, και περίπτερα και είναι σίγουρα ο πιο ασφαλής οδηγός για την νυχτερινή Θεο/νίκη. Δεν ξεφεύγει ποτέ από μια παρουσίαση, υποκειμενική αλλά με αυστηρά κριτήρια, ενώ διατρεί μια λιτή εμφάνιση που παραπέμπει σε λογοτεχνικά περιοδικά προηγούμενων δεκαετιών.

● **FIX KARRE:** Εβδομαδιαίο περιοδικό για τον ελεύθερο χρόνο με κύρια αναφορά σε κινηματογραφικά θέματα. Μοιράζεται κι αυτό δωρεάν και στηρίζεται στις διαφημίσεις. Πλούσιο σε ύλη, 16σέλιδο λουστρασίων και έγχρωμο.

● **+ΑΥΤΟΥΡΓΙΑ:** Περιοδικό των φοιτητών της Νομικής. Ενδιαφέρουσα έκδοση που έφτασε στο 3ο της τεύχος. Ασχολείται με νομικά, κοινωνικά, και φοιτητικά θέματα. Το εκλογικό

σύστημα, οι δικηγορικές εταιρείες, το κενό εξουσίας, η νομοτεχνική, οι αμερικάνικες εκλογές και το πρόγραμμα των σπουδών βρίσκονται στο επίκεντρο των αναφορών του. Για ένα ανεξήγητο λόγο οι συντάκτες υπογράφουν τα κείμενα σημειώνοντας και τα εξάμηνια που φοιτούν... Εάν είναι δυνατόν!

● **ΜΑΝΟΥΒΡΑ:** Ακόμα ένα φοιτητικό περιοδικό με ενδιαφέρον στυλ και περιεχόμενο. Η διαφορά του είναι ότι μπορείτε να το αγοράσετε ή να το λαθραναγνώσετε μαζί με πολλά άλλα περιοδικά, πίνοντας τον καφέ σας, ή το τσάι σας, ή την μπύρα σας στο αυτοδιαχειριζόμενο στέκι του Βιολογικού, όπου βέβαια θα συναντήσετε και αυτούς που το εκδίδουν.

Αυτή είναι μια πρώτη γεύση

ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΑ ΕΦΕ

Το θέμα είναι... ο διχασμός

■ Το έφερε η τύχη και παρακολουθήσαμε κάποια Πέμπτη βράδυ την εκπομπή του κυρίου Μικρούτσικου senior. Είδαμε, λοιπόν, τον γνωστό συνθέτη να μιλάει με κάποιον, μεγαλόστομο και θερμπαλιστικά για το ελληνικό τραγούδι. Με έκπληξη ανακαλύψαμε αμέσως μετά ότι ο κύριος Μικρούτσικος συζητούσε με τον κύριο Μικρούτσικο!!! ή μάλλον το τηλεοπτικό του εγώ, το οποίο κι αυτό θεωρητικολογούσε μεγαλόσχημα και ανέλυε τις θέσεις του για το ελληνικό τραγούδι. Πρωτότυπο, σκεπτική καμ!! Ο άνθρωπος είναι προχωρημένος και επειδή δεν βρίσκει άνθρωπο στα μέτρα του να κάνει διάλογο συζητάει με τον εαυτό του, με τον οποίο σίγουρα θα είναι συμφιλιωμένος. Φευ, όμως!! Ο υπέρμετρος σαρκασμός του κυρίου Μικρούτσικου, που συχνά άγγιζε τα όρια του γελοίου

κατευθυνόταν προς τον τηλεοπτικό κύριο Μικρούτσικο και ο «διάλογος» κατέβαινε στο επίπεδο αντιπαράθεσης καφενείου με καφέδες και τα σχετικά. Ο ένας κορόιδευε τον άλλο, ο άλλος δεν ήθελε να ακούσει τον πρώτο, ο κύριος Μικρούτσικος σάρκαζε την κατάσταση, ο άλλος κύριος Μικρούτσικος έτρωγε τα ταρπες, ο πρώτος έβαζε τραγούδια, ο άλλος έβαζε ωτασπίδες και πάει λέγοντας. Στην εκπομπή, που σημειωτέον είναι ωραία, ακούστηκαν και 6-8 τραγούδια που ο κύριος Μικρούτσικος δεν καταλάβαινε και έτσι ανέλαβε να του εξηγήσει ο άλλος κύριος Μικρούτσικος.

Ομολογούμενως, μας έπιασε ταραχή! Υπάρχει πρόβλημα, σκεπτήκαμε! Ο άνθρωπος φτιάχνεται με τον εαυτό του με τον οποίο σίγουρα δεν τα πάει καλά. Ήταν και θέμα αισθητικής. Έ-

λειπε κι εκείνη η γοητεία του πράγματος και τελικά μας ζώσανε τα φίδια. Σε δήλωση του άλλου κυρίου Μικρούτσικου, πως ο Χριστοδουλόπουλος είναι ο Έλληνας... Μπράβια φέρρη, ο κύριος Μικρούτσικος κάλεσε τον σκηνοθέτη για να θεσπιστεί αν κάτι δεν πήγαινε καλά στην εκπομπή και είχε γίνει κάποιο λάθος με τον άλλο κύριο Μικρούτσικο.

Μας έλουσε κρύος ιδρώτας! Σίγουρα υπάρχει πρόβλημα. Έντρομοι και με ανάμικτα συναισθήματα παρακολουθήσαμε ως το τέλος την εκπομπή. Δεν καταλάβαμε τίποτα και τα λιγοστά τραγούδια χάθηκαν στις παρουσίες των κ.κ. Μικρούτσικων. Τελικά το θέμα είναι... πως υπάρχει πρόβλημα στο Ελληνικό Τραγούδι ή τέλος πάντως σε ορισμένους απ' αυτούς που το φτιάχνουν!!

Γ.Ν.

από την ανεξάρτητη εκδοτική κίνηση της Θεσσαλονίκης, περιμένοντας την προεκλογική (για το πανεπιστήμιο) περίοδο όπου βέβαια η κίνηση θα 'ναι πιο πλούσια.

Γ.Ρ.

□ Νέες εκδόσεις

● Η δημιουργία και η παρουσία του ΠΑΣΟΚ ήταν καταλυτική για την μεταπολιτευτική πολιτική σκηνή. Γι' αυτό το λόγο εξάλλου, η πορεία του, η άνοδος του στην εξουσία και ο τρόπος διαχείρισής της, προκάλεσαν πολλές συζητήσεις και απόψεις για τη φύση του «φαινομένου» ΠΑΣΟΚ, για τις πολιτικές ανακαταξίες που επέφερε, για τις κοινωνικές συμμαχίες που συγκροτήθηκαν, για τη σχέση του με το κράτος, για το «ύφος και ήθος» του. Οι συζητήσεις αυτές έχουν ενταθεί το τελευταίο διάστημα με αφορμή την ανοιχτή κρίση και την ενδεχόμενη πτώση του. Παρόλα αυτά όμως, οι περισσότερες προσεγγίσεις του φαινομένου ΠΑΣΟΚ ήταν δημοσιογραφικού χαρακτήρα, συχνά μάλιστα ανεκδοτολογικού. Οι πιο σοβαρές απ' αυτές («ΠΑΣΟΚ και εξουσία» συλ. κειμένων εκδ. Παρατηρητής, «Ο τρίτος δρόμος» του ΠΑΣΟΚ» του Ν. Κοτζιά εκδ. Σύγχρονη Εποχή) ήταν απόπειρες διακαίωσης μιας εκ των προτέρων σχηματισμένης άποψης. Μια σημαντική συμβολή στη σχετική συζήτηση προσφέρει ο Μιχάλης Σπουρδαλάκης με το διβλίο του «ΠΑΣΟΚ. Δομή, εσωκομματικές κρίσεις και συγκέντρωση εξουσίας» εκδ. Εξάντας. Ο συγγραφέας επιχειρεί μια διαφορετικού τύπου προσέγγιση, χαρακτηριστικά της οποίας είναι το συγκεκριμένο πεδίο έρευνας και η συστηματική του μελέτη. Αντικείμενο είναι η οργανωτική δομή του ΠΑΣΟΚ. Έτσι επιχειρώντας μια περιοδολόγηση της διαδικασίας οικοδόμησης του κομματικού μηχανισμού, περιγράφει τις συγκρούσεις, καταγράφει τις απόψεις, εξετάζει τη σχέση της οργάνωσης ως μηχανισμού με τους γενικότερους πολιτικούς στόχους των διαφόρων περιόδων και καταλήγει σ' ορισμένες διαπιστώσεις, οι οποίες είναι χρήσιμες για την ανάλυση πολλών πρακτικών του ΠΑΣΟΚ, ως κρατικής εξουσίας. Παράλληλα μ' αυτήν την περιγραφή και μελέτη της θεωρητικής και πολιτικής συγκρούσεως επί του οργανωτικού ενός κομματικού σχηματισμού, ο συγγραφέας διερευνά τις οργανωτικές μορφές που προσλαμβάνει η πολιτική εκπροσώπηση των μαζών στον ελληνικό κοινωνικό σχηματισμό και τα εμφανή τους όρια.

Μιχάλη Σπουρδαλάκη: «ΠΑΣΟΚ. Δομή, εσωκομματικές κρίσεις και συγκέντρωση εξουσίας». Εκδ. Εξάντας σελ. 395. Αθήνα 1988.

Κ.Κ.

Η «εταιρεία» και ο «άνθρωπος»

■ Ο Φ.Δ. Δρακονταειδής παράλληλα με το έργο που παρήγαγε μέχρι τώρα, δημιούργησε και μια παράδοση προσδιορισμού και καταγραφής των διαφόρων τρόπων της αφήγησης. Έτσι σχεδόν πάντα, το έργο του συνοδεύει και ο χαρακτηρισμός του: αφηγηματάριο, χρονικό και δοκίμιο, ιστορικό, μυθιστορία, σαν μυθιστόρημα, διήγησις αφελής. Το τελευταίο του έργο «Χρόνια προϋπηρεσίας», το χαρακτηρίζει ανάγνωσμα. Ανάγνωσμα προφανώς, γιατί η αφήγηση είναι λιτή, ακριβόλογη, χωρίς επιτηδεύση και ανούσιες στολιστικές επιδείξεις, με σαφή και διαυγή ερωτήματα. Η μυθολογία και η γοητεία της είναι βέβαια παρρητική και ελκτική, ταυτόχρονα όμως τίθεται και παράγεται η απαίτηση για μια ανάγνωση πέρα απ' αυτήν: μια επιστροφή και μια ματιά στον κόσμο μας και τις δομές του.

Ο τόπος γύρω απ' τον οποίο δομείται αλλά και εκτυλίσσεται το ανάγνωσμα είναι μια μεγάλη σύγχρονη εταιρεία. Θα μπορούσαμε να πούμε, ότι αυτή είναι και

ο ήρωας του αναγνώσματος μια και οι χώροι της, η οργάνωσή της, η ιδεολογία της, οι κοινωνικές σχέσεις που την χαρακτηρίζουν, η ιεραρχία της, ο καταμερισμός και οι διαχωρισμοί της, η καταστολή που επιβάλλει περιγράφονται με ακρίβεια. Ξεναγός μας στα ενδότερα αυτού του υπαρκτού και πολυδιαφημισμένου, αλλά και τόσο άγνωστου κόσμου είναι ένας εγκλωβισμένος στους χώρους της, ένας υπάλληλος της εταιρείας. Αφετηρία του αναγνώσματος είναι μια στιγμή απορύθμισης της λειτουργίας της. Η στιγμή ενός κενού εξουσίας, του θανάτου του γενικού διευθυντή και όσων ακολουθούν για τη διαδοχή του.

Ο Φ. -η ονοματοδότηση του ήρωα με το αρχικό του μόνο, παραπέμπει σαφώς στους καφικούς ήρωες και τον εφιαλτικό και ολοκληρωτικά λαθροεισδεδεμένο χώρο που τους περιβάλλει-αφηγείται, αναπολεί, σκέφτεται, ειρωνεύεται και σχολιάζει, τις διάφορες φάσεις της ζωής του σε σχέση με την εταιρεία και τον εγκλεισμό του σ' αυτήν. Μέσα

απ' αυτές τις αφηγήσεις οικοδομείται ανάγλυφα η εταιρεία, αυτό το σημείο και σύμβολο του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής και των κοινωνικών του σχέσεων σ' όλα τα επίπεδα.

Ο Φ. μετά την επιλογή του, «μυείται» στους σκοπούς της εταιρείας, στην ιστορία της, στην ιδέα που έχει για τον εαυτό της. Την ιδεολογική εγγάρση ακολουθεί η εκπαίδευση στις πρακτικές και τη λογική της εταιρείας. Μετά την επιτυχημένη είσοδο σ' αυτήν αρχίζει σταδιακά η ενσωμάτωση, η πλήρης ένταξη και η άνοδος στους μηχανισμούς της. Ταυτόχρονα όμως η εταιρεία αρχίζει να κυριαρχεί ολοκληρωτικά στον ήρωα, αλλά φυσικά και σε κάθε μέλος της: ακόμα και οι ερωτικές του σχέσεις είναι στοιχείο του φακέλου του και αναλύονται από τη σκοπιά των επιπτώσεων στην εταιρεία.

Η εταιρεία παράγει και επιβάλλει τους δικούς της ρυθμούς και κανόνες ζωής. Παράλληλα εξορίζει και διώχνει όσους αποκλίνουν απ' αυτή την κανονικοποι-

μένη συμπεριφορά, όπως τη Μαργαρίτα, μια νεαρή κοπέλα, η οποία όντας προσωρινή και μη ενταγμένη ολοκληρωτικά, διατηρεί τα συστατικά του ελεύθερου ανθρώπου, το γέλιο, τη χαρά, τη ζωντάνια και διαταράσσει την ηρεμία και την τάξη των σκουρωμένων χώρων της εταιρείας.

Ανάγλυφα περιγράφεται λοιπόν, η θέση του ανθρώπου στους σύγχρονους μεγάλους εκμεταλλευτικούς μηχανισμούς και η μετατροπή του σε εξάρτημα των οικονομικών δομών καθώς και η ιδεολογική του υποταγή. Το ίδιο ανάγλυφα αναδύεται ο εφιάλτης μιας ρυθμισμένης, κανονικοποιημένης ζωής, ενταγμένης σε καθορισμένες κινήσεις, σκέψεις και πρακτικές. Είναι ο καθημερινός εφιάλτης του υπαρκτού αστικού ολοκληρωτισμού.

Η απόλυση στο τέλος του Φ., απ' τα νέα αφεντικά, (τους Αμερικάνους, που προφανώς διαθέτουν πιο προωθημένες αντιλήψεις σχετικά με την οργάνωση της παραγωγής και τη μεγαλύτερη εκμετάλλευση της εργασίας

φυσικά) φαντάζει στα μάτια του ως απελευθέρωση. Το ίδιο και το σμιγμό του με τη Μαργαρίτα, το διαλυτικό στοιχείο της απάνθρωπης μιζερίας των χώρων της εταιρείας, αποτέλεσμα βέβαια της κριτικής αναπόλησης της ζωής του.

Ο Φ. Δρακονταειδής επιβεβαιώνει για μια ακόμα φορά την ικανότητά του να διερευνά και να αναλύει, με το πρόσχημα της μυθολογίας, διάφορες πλευρές της πραγματικότητας, είτε με το στοχασμό πάνω στο παρελθόν και τις επιπτώσεις της ιστορικής κίνησης στους ανθρώπους (Σχόλια σχετικά με την περίπτωση). Στα ίχνη της παράστασης), είτε με την αποκάλυψη της μικροαστικής αθλιότητας (προς Οφρύνιο - Το σπίτι της θείας), είτε τώρα με την αναφορά του στον κόσμο των μεγάλων εταιρειών και των τάσεων τους για ολοκληρωτική επέκταση.

Κώστας ΚΑΡΑΚΩΤΙΑΣ

• «ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑΣ» του Φίλιππου Δ. Δρακονταειδή. Εκδ. «ΕΣΤΙΑ» σελ. 327 Αθήνα.

Ο ΉΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Hellinico rock. Ma ποιο ROCK?

■ Πολλοί πανηγύρισαν την εμφάνιση του «ελληνικού ροκ». Θα μας απήλλασε, έλεγαν, από τον τσιφτετελοήχο και το μπουζούκι. Πολιτισμένοι αυτοί, δεν μπορούσαν τις λαϊκούρες και προτιμούσαν ήχο σκληρό και δυνατό. Προτιμούσαν ROCK, ή τουλάχιστον κάτι που να του μοιάζει. Ηλεκτρική κιθάρα, ντραμς, λίγο επιθετικός στίχος, φουλάρι, σκουλαρίκι και ο δρόμος ανοίγει. Το ερώτημα είναι: Μπορούμε να μιλάμε για ROCK και μάλιστα ελληνικό; Η απουσία άποψης κι ο χλευασμός, μερικά σόλα στη κιθάρα και τα ντραμς είναι ROCK.

ROCK στην Ελλάδα είχαν από χρόνια προσπαθήσει να κάνουν αρκετοί. Άλλοι με επιτυχία κι άλλοι όχι. «Ελληνικό ροκ» όμως ποτέ. Αυτό το λέμε όχι μόνο γιατί ο ελληνικός στίχος του το έκανε να διαφέρει από τις προηγούμενες προσπάθειες, αλλά γιατί στο ELADA τη δεκαετία του '80, ούτε λίγο ούτε πολύ, καθετί ηλεκτρικό = ROCK. Μια ιστορία που θα έκανε και τη ΔΕΗ ROCK. Η συνταγή είναι απλή. Επιθετικά ελληνικός και μερικές φορές χαζοχαρούμενος ή εξυμνακιστικός στίχος, παιχνίδι πάνω στις Rock κλίμακες, ντραμς, ηλεκτρική κιθάρα, λίγο συνθεσάιζερ και έτοιμο το κομμάτι. Όλα αυτά ανακατεμένα και με κάποιους που προσπαθούν ν' ανοίξουν κάποιους δρόμους στο σύγχρονο ελληνικό τραγούδι. Εταιρείες και ραδιοφωνα τους ντύνουν όλους ROCK. Κριτήριο; «Απλά να είναι

εύληπτο» και να μοιάζει με ROCK.

ROCK λοιπόν μπορεί να είναι ο χλευασμός. ROCK μπορεί και το να παίζουμε μπάσκετ στις συναυλίες. Πιο ροκ το υφυπουργείο νέας γενιάς και οι συναυλίες του (άλλωστε είναι γνωστό ότι πιο ροκ απ' όλα στην περίπτωσή μας είναι το κράτος). Ταυτόχρονα in και out. «Beach party», «Τραπεζάκια έξω». Τέρμα οι συλλογικότητες, το «εμείς» και οι μαλακίες. Η γενιά του Πολυτεχνείου αναλαμβάνει θέσεις στη κρατική μηχανή και παρέχει συμβουλές για την πρόοδο και την ευημερία. Όσο δε αφορά το «ελληνικό ροκ», κρυπτορατσικά ιδεολογικό-μουσικά ολόγαν όπως: «Αραπιά για λίγο πάψε να θαρράς με το σπαθί σου!» Κυριαρχούν τα: «τη θρίσκω», «Γουστάρω», «είμαι ωραίος», «εγώ». Το τέλος της περιόδου της μεταπολίτευσης. Το ΠΑΣΟΚ, η κρίση της αριστεράς. Όλοι πλέον κοιτούν την πάρτη τους. Καλός ο σοσιαλισμός, καλύτερος ο εαυτός μας. Άλλωστε, άμα χρειαστεί, λέμε άμα..., δείχνουμε και την ευαισθησία μας. Έτσι όλα τραβούν το δρόμο τους...

Η Πωλίνα κι ο Καρδέλας αρχίζουν να αισθάνονται πιο καλά. Γιατί όχι; Κι αυτοί ροκ. «Όλα ή τίποτα» λέει ο Καρδέλας. «Πάμε για τρέλες (έστω και ντροπαλές) Στις Σευχέλλες» λέει η Πωλίνα. Έλλάς σου 'ρχεται ο Μπουλνός! «Έχουμε απ' όλα τ' αλμυρά!» Και φυσικά... συμφέρει...

Αυτά που φαίνονται ΑΝΤΙΓΡΑΦΕΣ; Κάνετε λάθος. «Δημιουργική αξιοποίηση της διεθνούς εμπειρίας» είναι. «Πάρε πασά μου, την οδοντοθουρτά μου» ή, αλλιώς, «Τσικαμπούμ»!

Ροκ είναι οι παλαιότερες στα μαγαζιά. Ακόμη κι ο Κινούσης, ο οποίος επιτέλους μπορεί να τραγουδά «τα παιδιά, τα παιδιά, τα φιλαράκια τα καλά». Επιτυχάνεται έτσι η συμπάραταξη ROCK και άλλων μουσικών δυναμένων. «Μουσικές ταξιαρχίες κι άλλες αηδίες». Το λέμε πρώτα εμείς κι έτσι μετά δεν μπορούν να μας πουν τίποτα. Άλλωστε δεν παν να «γελάνε οι κολλητοί μου, γελάνε ειρωνικά, που γράφω τα τραγούδια μου με λόγια ελληνικά. Μα δε με νοιάζει δε μου καίγεται καρφί, με νοιάζει μόνο απ' το ράδιο ν' ακουστεί!...» «σκληρή μουσική»...! Προπαντός! Αν δεν ακουστεί στο ράδιο τι κάνουμε; Ροκ και ραδιόφωνο (και μάλιστα «σκληρή» μουσική και «ελεύθερη» ραδιοφωνία) είναι έννοιες αεχώριστες. Ειδικά όταν οι δημόσιες σχέσεις των δισκογραφικών εταιριών συστήνουν το πρώτο στο δεύτερο!

Τι αν ανάμεσα σ' όλα αυτά ακούγονται φωνές να λένε «βοήθεια χριστιανοί κοντεύω να φιλιάρω». Αν δεν έχεις ένα «Ριτάκι» δίσκο δε κάνεις. Εκτός κι αν θες να παίζεις σε πολλά ταμπλώ. «Αγώνες ταχύτητας» που λέξη. Τότε θα δούμε την περίπτωση σου με συμπάθεια. Ιδιαίτερα αν γράψεις και κανένα σου-

ξεδάκι για τη κ. Μοσχολιού ανεβαίνεις στην εκτίμησή μας. Εν τω μεταξύ θα θγάσουμε το λάδι ακόμα και στους πεθαμένους. «Γρανίτα από Χιώτη». Όπως λέμε από τη μύγα ξύγκι. Άλλωστε ένας ροκάς μπορεί να προωθεί ταυτόχρονα το ΟΜΟΝΙΑ SOUND, να είναι πετυχημένος επιχειρηματίας, καλός οικογενειάρχης, να συμμετέχει με το αζημίωτο στις συναυλίες του Υφυπ. Νέας γενιάς και φυσικά να το παίζει «αναρχοαυτόνομος». Αφού οι άλλοι με βρίζουν προδοκτόρα, εγώ θα το εκμεταλλευτώ εμπορικά. Άλλωστε ο κόσμος πηγμένος απ' την προδοκτολογία είναι μάλλον έτοιμος να ανεχτεί και τους προδοκτόρες...

Αν πάλι όμως κάνω ROCK ίσως να μην πουλήσει. Αν όμως το ROCK αυτό είναι ελληνικό ροκ και μάλιστα απευθύνεται σε μαθητές και μαθήτριες γυμνασίου, τότε σίγουρα θα έχω καλύτερη τύχη. Τ.Υ. και μπάντα των F.M. μαζί μου. Τους «χαριτοδίπλωσα» που λένε...

Μετά απ' όλα αυτά δεν ξέρω αν «για όλα φταίνε οι γκόμενες οι πρώην κι οι επόμενες», πάντως, στα σίγουρα «δεν το ξανακάνω σε autobianchi». Όσα δεν φτάνει η αλεπού τα κάνει κρεμαστάρια. Το άγχος της καθιέρωσης μας κάνει πολλές φορές να νομίζουμε ότι είμαστε αλεπούδες ενώ στην πραγματικότητα πρόκειται περί πιθήκων. Το μόνο ελληνικό ροκ ζωώ αλλωστε...

Τίτος ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

Ομογένεια

● Με ανοιχτή επιστολή της προς την κ. Μερκούρη η «Εταιρεία Ελλήνων Λογοτεχνών Αμερικής» ζητάει στέγη για πολιτιστικό κέντρο στη Ν. Υόρκη, για την πολιτιστική εκπροσώπηση και έκφραση της χώρας μας στην Αμερική. Για να σταματήσει να μονοπωλεί την εκπροσώπηση τους η εκεί εκκλησιαστική ηγεσία της ορθόδοξης; «Η εκκλησία έχει κατορθώσει ακόμα να μας αντιπροσωπεύει και έξω από τον θρησκευτικό της ρόλο». Να και μια φωνή από την ομογένεια που θέλει να απαγκιστρωθεί από τον Ιάκωβο. Και μια εποικοδομητική πρόταση: Να ζητήσουμε από τους Αμερικάνους να παραχωρήσουν τις κτιριακές εγκαταστάσεις που ζήτηνε οι ομογενείς λογοτέχνες σαν ένα απ' τα ανταλλάγματα στην παραχώρηση ελληνικού εδάφους για τις βάσεις τους...

● Ξεκίνησε την δεύτερη περιόδο του, και με τον τίτλο «νέο επίπεδο» η διμηννη εφημερίδα ποίησης και τέχνης, που παλιότερα εκδιδόταν από τον τωρινό εκδότη Γιάννη Στεφαννάκη και τον ποιητή Μιχάλη Κατσαρό με τίτλο «επίπεδο». Στο πρώτο φύλο που καλύπτει το διμήνο Ιανουαρίου-Φεβρουαρίου υπάρχει ένα μικρό αφιέρωμα στον Τάσο Λεβιδίτη, που πρόσφατα πέθανε, καθώς επίσης ποιήματα του Έλντο, Ζάκομη και Κατσαρού. Ακόμα υπάρχει ένα απόσπασμα συνέντευξης του Αντρέι Ταρκόφσκι και ένα κείμενο για τα graffiti της Ρούλας Ακάλεστου. Ενδιαφέρον είναι επίσης κι ένα κείμενο που έγραψε για την ποίηση ο Γιώργης Παυλόπουλος.

Γ.Ν.

Πράσινος πολιτισμός

■ Πέντε ολόκληρα χιλιόμετρα από το κλεινόν άστυ, όπου στο μοναδικό ελεύθερο οικοπέδο του θράχου της Ακροπόλεως, δεσπόζει υπερήφανα ο ναός του Παρθενώνας, του οποίου οι Νεοέλληνες μετά πάθους προσπάθουν να συγκρατήσουν τους καταρρέοντες κίονες από τα Νεοελληνικά πολιτιστικά επιτεύγματα, δηλ. από τους ρύπους του αζώτου και του διοξειδίου του θείου, πέντε λοιπόν ολόκληρα χιλιόμετρα από το σφύζον ασφυξίας άστυ, βρίσκεται το απολίτιστο Αιγάλεω.

Ο πάλαι ποτέ τόπος των Αιγών, δεν διαθέτει ούτε ένα τετραγωνικό γης πλέον για αίγες. Στους κόλπους του τρέφει χιλιάδες τοιμεντένιες κατοικίες και εργοστάσια, ενώ οι 150.000 κάτοικοί του, δέχονται καθημερινά το αεράκι της βιομηχανικής περιοχής της θείας Ελευσίνας και της ιερής ελιάς. Σ' αυτό λοιπόν τον απομακρυσμένο από τον πολιτισμό τόπο, υπάρχει ένας και μοναδικός ελεύθερος χώρος, ένα μικρό άλσος 150 στρεμμάτων, γεμάτο δέντρα και θάμνους, ο μοναδικός πνεύμονας πρασίνου της περιοχής, που παραδόξως, σε τέτοιους δύσκολους καιρούς, κατάφερε να επιζήσει. Άλλαι όμως αι θουλαί του άλσους και άλλαι της εξουσίας και δη της δημοτικής. Διότι δεν είναι δυνατόν η Αθήνα να τραβά προς τη δόξα και το Αιγάλεω να ακολουθεί τις αίγες. Έτσι η πλειοψηφούσα δημοτική αρχή, αποφάσισε δια τον εκπολιτισμό των απολίτιστων κατοίκων του να στολίσει το άλσος με περίκαλλα ογκώδη κτίρια τα οποία θα αντικαταστήσουν τα δέντρα του άλσους προς δόξαν και πάλιν του οξυτάτου Νεοελληνικού πνεύματος.

Η συνολική μελέτη του άλσους, που κοστολογείται στο πο-

μεντένιου θεάτρου 1500 θέσεων, συνολικής έκτασης 6.200 μ².

Στις αντιδράσεις κάποιων «αφελών ρομαντικών» ή άλλως «φυσιολατρών» ή «όψιμων οικολόγων» ή τέλος «αντιπολιτευτικά υποκινουμένων» ετέθη το ευφρές ερώτημα: Πολιτισμός ή πράσινο; Θέατρο ή δέντρα; Το Σαίξπηρικό δίλημμα ετάραξε την καρδιά των «αφελών», εφ' όσον μάλιστα ετίθετο αρίοι ή αντιπαλότητα των παραπάνω.

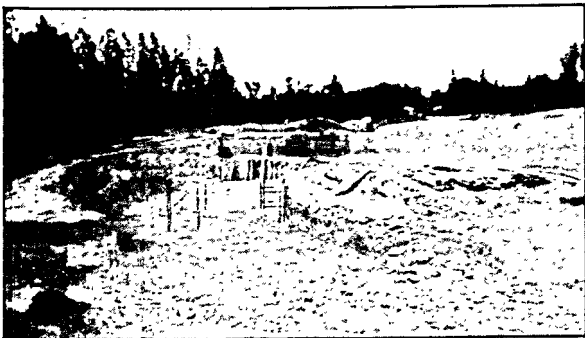
Παρά ταύτα διατύπωσαν την άποψη ότι το ένα δεν αποκλείει το άλλο, ότι δηλ. και το πράσινο μπορεί να διασωθεί και ένα κλειστό θέατρο μικρό κι όχι μεγαλοπρεπές, αλλά λειτουργικό, μπορεί να στεγαστεί σε ήδη υπάρχοντες χώρους.

Η δημοτική αρχή όμως παρά τις ογκούμενες διαμαρτυρίες, επιχειρηματολογεί για τη χρησιμότητα του έργου ως εξής:

1) Δηλώνει ότι με το όλο έργο αλλά κυρίως με το θέατρο, θα μετατρέψει το Αιγάλεω σε πολιτιστικό παράδεισο: τους δύο καλοκαιρινούς μήνες, οι κάτοικοί του, όταν δεν πλανάζουν από θερμοπληξία, θα αναβαθμίζονται από τις μελωδίες ξένων και ντόπιων συγκροτημάτων και θα εκστασιάζονται από την τεχνική των μπαλέτων της Κούβας.

2) Διαβεβαιώνει ότι χιτίζοντας το άλσος, θα απαλλάξει τους Αιγαλιώτες από όλους εκείνους τους ναρκομανείς, που νέμονται ασύστολα σήμερα το πράσινο του άλσους, από τα «υποτυπώδη ανθρωποειδή» όπως χαρακτηρίστικά τους σκιαγράφησε νεαρά ύπαρξη, θερμή θιασώτης της πολιτιστικής αναβάθμισης.

3) Αναρωτιέται αν αξίζει να χάσει ο Δήμος τόσα χρήματα που δίνει για το έργο αυτό ο Οργανισμός της Αθήνας. Δεν είναι παράλογο, ενώ διαθέτει ολόκλη-

σό των 37 εκατομ. δρχ. φιλοδοξεί να καλύψει το μεγαλύτερο μέρος της φυτικής ύλης και να μετατρέψει το άλσος σε οικοδομικό τετράγωνο ή αν θέλετε την επιστημονικά ωραιολογική ονομασία του, σε χώρο ενεργού πρασίνου.

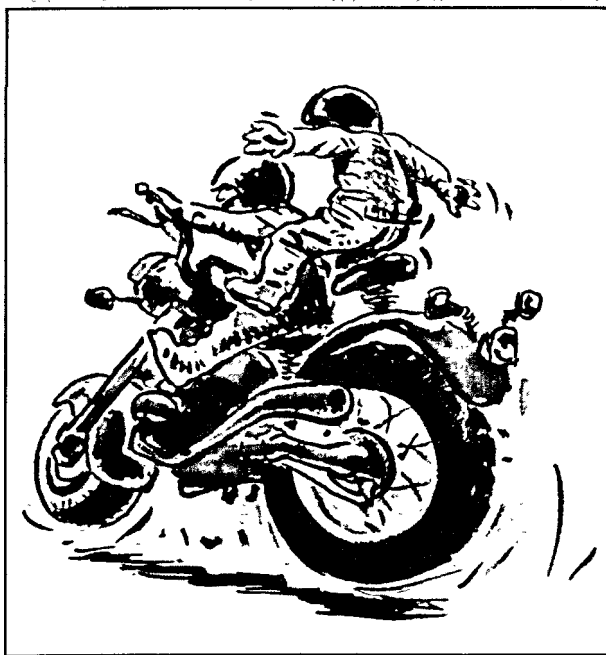
Το ευγενικό αυτό έργο ξεκίνησε πριν δύο περίπου μήνες παρ'όλα, χωρίς άδεια πολεοδομίας και δασικής υπηρεσίας, με την κοπή 100 και πλέον δέντρων, στη θέση των οποίων άρχισαν να γίνονται εκχωματώσεις για τη δημιουργία ενδιαιτήματος των μουσών, ήτοι ενός ανοιχτού τσι-

ρο άχτιστο οικοπέδο, να αφήσει να πετάξουν τόσα χρήματα που μπορούν να γίνουν ωραία τιμήματα στο άλσος; Έτσι, μ' ένα σμπάρο πετυχαίνει πολλά τρυγόνια.

Αλλά τέρμα τ' αστεία, γιατί και τα τρυγόνια δεν υπάρχουν πια. Άφησαν την τελευταία τους πνοή στους κάμπους της Βοιωτίας, ακολουθώντας στο θάνατο τους γλάρους των Ιωαννίνων. Η κραυγή του θανάτου τους δεν άγγιξε τ' αυτιά κανενός!

Τώρα δεν έχουν μείνει παρά μόνο τα παιδιά μας...

A.A.

Κυκλοφορία

● Μ' ένα αυτοκόλλητο AUTO-STOP-MOTO η Οικολογική

Ομάδα της Ρήξης ξεκινάει μια καμπάνια για τη μείωση της χρήσης του Ι.Χ. στην πόλη. Με το σύνθημα Ένας με ποδήλατο, Δύο με μηχανάκι, Τρεις με αυτοκίνητο, Όλοι με τα λεωφο-

ρεία καλεί τους Αθηναίους να χρησιμοποιήσουν πιο συλλογικά τα μέσα μετακίνησης. Να παίρνουν στο αμάξι τους δεύτερον και τρίτο επιβάτη ώστε να βελτιωθεί το κυκλοφοριακό και το νέφος. Και «όποιος θέλει να συνεισφέρει στο σπάσιμο της ιδεολογίας του αυτοκινήτου, της ατομικής μετακίνησης, της απομόνωσης μέσα ή πάνω στο όχημα-ιδιοκτησία, στη μείωση του νέφους και τη δημιουργία μιας πιο ανθρώπινης πόλης μπορεί κολλώντας το αυτοκόλλητο στο όχημά του, να ενεργήσει για το σπάσιμο τελικά του ωχαδελφισμού, της αδιαφορίας και της ατομικότητας, να αγνοήσει τα κρατικά μέτρα που δεν παίρνονται, δεν υλοποιούνται και τελικά στοχεύουν στην εξυπηρέτηση του αυτοκινήτου και όχι του ανθρώπου».

Για πληροφορίες και αυτοκόλλητα τηλ. 3602644 - 3626319. Σπεύσατε.

MONTELA ΚΑΙ MONTEΛΑΚΙΑ

Radio days

Μετά από μία μαραθώνια ακρόαση στα F.M. των ελληνικών ραδιοφώνων καταγράφω:

- Αυτή τη μουσική δεν την έχουμε ακούσει πουθενά, σε κανένα άλλο πρόγραμμα, κανείς δεν τολμάει να την παίξει.
- Ο μύθος της αποκλειστικότητας, ακούγεται σε όλα τα προγράμματα.
- Η νύχτα θα κυλήσει αργά, θα μας παρασύρει στη δίνη του έρωτα.
- Η φωνή, φωνή μιας πληγωμένης-ευαίσθητης καρδιάς. Ακούγεται στη νυχτερινή ζώνη κυρίως, καμιά φορά και το πρωί από ξενύχτες.
- Ο δικός σας σταθμός.
- Οι άλλοι δεν είναι δικοί σας, μπλουζάκια μόνο εμείς δίνουμε. Των άλλων είναι απομιμήσεις.
- Οι δικοί τους βόρεσαν τους δικούς μας. Εμείς όμως θα κερδίσουμε τις εκλογές.
- Σ' όλα τα δελτία ειδήσεων.
- Την εκπομπή με τα δροσερότερα Tors σας την προσφέρει η γνωστή βότκα...
- Ο ήχος των μεθυσμένων γιάπικ. Τώρα μας πίνουν και τη βότκα.
- Ποιο ήταν Νο 59 στην Αργεντινή το 1954;
- Όποιος το βρει κάτι κερδίζει. Από μας μια συνδρομή.
- Συνέχεια και συνέχεια τα ίδια κομμάτια απ' όλα τα ραδιόφωνα. Γιατί; Μα υπάρχει playlist (λίστα επιλογών) και πίσω της η συμφωνία με δισκογραφικές εταιρείες. Τους κομμένους τους τρώει το μαύρο σκοτάδι.
- Σ' ένα 24ωρο το Angel of Harlem των U2 πρέπει να παίχτηκε πάνω από 200!!! φορές.
- Όταν ακούτε κι άλλες φωνές μέσ' τα κομμάτια μην ανησυχείτε. Δεν είναι εξωγήινοι, οι εκφωνητές έχουν μερακλωθεί και τραγουδάνε στο μικρόφωνο.
- Ευτυχώς μας αποζημιώνουν οι

συνεντεύξεις. Πώς τρώνε, πώς το κάνουν, τι ζώδιο είναι, τι πιστεύουν επί παντός επιστητού. Γενικά πολύ χορταστικό πράγμα. Και πάνω απ' όλα ενδιαφέρουσα ενημέρωση!!!

- Έχουν σκάσει μύτη εκπομπές στ' αγγλικά, ή μήπως οι εκφωνητές κάνουν επίδειξη γλωσσολατρίας;
- Όσο για τους πίνακες ακροατικότητας που κυκλοφορούν αναρωτιέμαι πώς βρίσκουν τους ακροατές...
- Αλλά ας σοβαρευτούμε, επειδή κατά βάθος αγαπάμε το ραδιόφωνο:

Πίσω στη θεωρία

Αυτά που διαβάσατε δεν είναι τα μόνα αρνητικά, όπως δεν μπορούμε να πούμε ότι δεν υπάρχουν και θετικά στην ραδιοφωνία. Μόνο που η πλάστιγγα γέρνει προς την αρνητική μεριά. Ένα χρόνο μετά την παραχώρηση των F.M. σε δήμους και ισχυρούς οικονομικά ιδιώτες όλες οι εξαγγελίες περί ελεύθερης ραδιοφωνίας έχουν ξεχαστεί μέσα σ' ένα προ-προεκλογικό αλαλούμ, μέσα στην κυριαρχία του σπόνσορα και στα προγράμματα χαμηλής ποιότητας.

Οι σταθμοί εκτός από την κομματικοποίηση που τους θαρύνει ανεπανόρθωτα διακατέχονται και από το σύνδρομο του μικρομάζου, με νοοτροπία σουπερ-μάρκετ, και έτσι αδυνατούν να δώσουν βάρος στην ποιότητα των προγραμμάτων. Εκείνο που τους ενδιαφέρει είναι μόνο το πολιτικό μήνυμα, ενώ το υπόλοιπο πρόγραμμα διαμορφώνεται αθασάνιστα και επιβάλλεται εμμέσως από τις πολυεθνικές που δεβθαίνουν ενδιαφέρονται άμεσα για το κομματικό χρώμα του κάθε σταθμού.

Έτσι για το μέλλον τα πάντα φαίνονται να δρομολογούνται στην οδό της άκρατης δυτικολατρίας, της (αμάσθητης) αφομοίωσης ξένων μοντέλων για να μπορέσει να γίνει η πολιτιστική εξομείωση πραγματικότητα πριν το 92. Και δεν υπάρχει αντίρρηση στην χρησιμοποίηση των θετικών ενός μοντέλου από τη στιγμή που αυτό είναι υγιές. Αλλά συνήθως το αμερικάνικο (το δυτικοευρωπαϊκό είναι αντίγραφο του) μοντέλο είναι υποβολιμαίο, εξυπηρετεί την «θεμιτή» κόνωμα του σπόνσορα, την πνευματική καθήλωση την αυνανιστική επανάληψη των tors, και κυρίως μυρίζει πλαστικό.

Εδώ, θα θίξω ένα ακόμα σημείο. Παρά τα όσα πιθανόν πιστεύουν οι ίδιοι οι συντελεστές των σταθμών, κανένας δεν ξεχωρίζει ποιοτικά από τη στιγμή που δεν προσφέρουν τίποτα ιδιαίτερο, ούτε από πλευράς ελευθερίας στην έκφραση, ούτε ενημέρωσης (και θέβαια δεν μιλάμε για κομματική ενημέρωση) και οι ίδιοι οι παραγωγοί προγραμμάτων δεν έχουν αποδεσμευτεί από τον άνωθεν έλεγχο, ή όσοι έχουν αυτή τη δυνατότητα είναι πια ακίνδυνοι. Μοιραία λοιπόν οι σταθμοί θα αναγκαστούν ή να βελτιώσουν το πρόγραμμά τους ή να κλείσουν.

Όμως το μέλλον να ανήκει ξανά στις μικρές ομάδες εραστών της ραδιοφωνίας που θα έχουν μάθει και θα έχουν καεί από το κάζο, που θα μπορούν να είναι ευέλικτες με fun και να απευθύνονται πια σε άτομα με συγκεκριμένα γούστα και απαιτήσεις. Δυστυχώς όμως η μπάντα των F.M. είναι μικρή για να τους χωρέσει όλους, τώρα που όλοι έχουν αντιληφθεί την δύναμη του ραδιοφώνου. Ακόμα και οι άσχετοι.

Βασίλης ΤΖΑΒΑΡΑΣ

Στη σειρά των άρθρων με θέμα την επιστημονική έρευνα που εγκαινιάσαμε στο προηγούμενο τεύχος του Σχολιαστή, θα 'θελα σήμερα να παρουσιάσω μια μελέτη των M. Taylor και H. Ryan από το Τμήμα Εφαρμοσμένης Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου του Cork, στην Ιρλανδία.

ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΟΠΛΟ

Τρία πράγματα τράβηξαν την προσοχή μου σ' αυτή τη μελέτη: Το πρώτο είναι το αντικείμενό της: «Φανατισμός, πολιτική αυτοκτονία και τρομοκρατία». Το δεύτερο είναι το επίπεδο, στο οποίο έχουν αναπτυχθεί τα παραπάνω θέματα. Και το τρίτο είναι το γεγονός ότι η παραπάνω έρευνα έχει χρηματοδοτηθεί από το «Ινστιτούτο Ερευνών για τις Επιστήμες Συμπεριφοράς και τις Κοινωνικές Επιστήμες» του Αμερικανικού Στρατού. (Βάσει του συμβολαίου DAJA 45-86-M-0458, για όσους είναι περίεργοι).

Αληθινά, δεν θέλω να σχολιάσω. Πρόθεσή μου είναι να σας δώσω μιαν ιδέα για το πώς μπορεί κανείς να διαπραγματευτεί ένα πολιτικό ζήτημα με σκοπό την απόκτηση γνώσης, κατάλληλης για το μηχανισμό λήψης αποφάσεων μιας χώρας σαν τις ΗΠΑ.

Οι συγγραφείς δηλώνουν πως ο φανατισμός δεν μπορεί να θεωρηθεί σαν μορφή διανοητικής ασθένειας, έστω και αν έχει κάποια τέτοια στοιχεία. Ισχυρίζονται πως ο φανατικός πιστεύει ότι διαθέτει μια πολύ σαφή αντίληψη του κόσμου μέσα από μια πολύ περιορισμένη προοπτική. Ότι αυτή του την εντύπωση μπορεί να τη συμερίζεται σε κάποιο βαθμό με τους άλλους, όμως αυτός την οδηγεί στα άκρα.

Ο φανατικός δεν μπορεί να δεχτεί καμιά μορφή συμβιβασμού, και μπορεί να είναι αριστερός, δεξιός, θρησκευόμενος ή κάτι περισσότερο σύνθετο, όπως στην περίπτωση του αντιαποικιακού εθνικισμού. (Ενδιαφέρον είναι να επισημανθεί εδώ ότι σύμφωνα με τους συγγραφείς δεν υπάρχει φανατικός του Κέντρου).

Κατά τους συγγραφείς υπάρχουν κοινά σημεία ανάμεσα στο φανατισμό και σε φαινόμενα προκατάληψης και αυταρχισμού. Η προκατάληψη βασίζεται σε προκατασκευασμένα στερεότυπα και επιτρέπει την πρόσληψη ορισμένων μόνο πληροφοριών που αφορούν την ομάδα ενάντια στην οποία στρέφεται. (Με άλλα λόγια, όποιος αναλύει την κοινωνική εξέλιξη με όρους ταξικής πάλης είναι προκατειλημμένος ενάντια στην άλλη τάξη και έχει ομοιότητες με το φανατικό και, όπως θα φανεί παρακάτω, με τους τρομοκράτες).

Στη συνέχεια οι συγγραφείς συνδέουν την προκατάληψη με τον αυταρχισμό. Λένε ακόμα:

«Τα εξαιρετικά αυταρχικά άτομα εκδηλώνουν σημεία πειθήνιας υποταγής στην εξουσία, τα οποία παραδόξως συνδέονται με μια διάθεση τιμωρίας που στρέφεται ενάντια στις υπόλοιπες κοινωνικές ομάδες. Σχετική είναι και η τάση να βλέπουν τον κόσμο αποκλειστικά άσπρο ή μαύρο».

Μια μικρή διακοπή μέχρι να καταλάβουμε τι προσπαθούν να μας πουν: Οι

φανατικοί είναι προκατειλημμένοι και αυταρχικοί, δεν αποδέχονται συμβιβασμό και τείνουν να φέρονται σκληρά σε όσους δεν έχουν τις ίδιες ιδέες μ' αυτούς. Να που πλησιάζουμε στον τύπο του τρομοκράτη!

Πάμε παρακάτω: «Μια ακραία εκδήλωση βίαιου φανατισμού είναι αυτή, όπου η βία στρέφεται ενάντια στο ίδιο το άτομο... Και αποτελεί ένδειξη φανατισμού το ότι κάποιος αυτοκτονεί χωρίς εξωτερική πίεση».

Αφού αποφάσισαν ότι κάθε πράξη

βίας που στοχεύει να επηρεάσει τις πολιτικές εξελίξεις είναι πράξη τρομοκρατίας, καταλήγουν να παραδεχτούν αναγκαστικά ότι κάθε πολιτική αυτοκτονία, είτε πρόκειται για αυτοπυρπόληση όπως στο Βιετνάμ, είτε απεργία πείνας όπως στη Γερμανία και τη Β. Ιρλανδία, είναι κι αυτή μια πράξη τρομοκρατίας. Οι συγγραφείς παραλείπουν να αναφερθούν στην αυτοκτονία του Γιαν Πάλατς στην Πράγα, αλλά αφού γράφουν για τους Αμερικανούς τους συγχωρούμε...

Θα παρακάμψω ένα μεγάλο κεφάλαιο που αναφέρεται στην «ισλαμική τρομοκρατία», μια που από τον τίτλο του και μόνο παραείναι ρατσιστικό, και θα επεκταθώ λίγο στο θέμα της απεργίας πείνας.

Σύμφωνα με τους συγγραφείς η απεργία πείνας είναι μια ιδιόζουσα μορφή τρομοκρατίας γιατί σε σύγκριση με άλλους τρόπους πολιτικής αυτοκτονίας διαρκεί επί πολύ χρόνο και έχει τη δυνατότητα να επηρεάσει την πολιτική κατάσταση μέσω των μέσων ενημέρωσης.

Μας λένε ακόμα ότι οι τρομοκράτες προσπαθούν να επινοήσουν μεθόδους βασανισμού του ίδιου τους του εαυτού. Λένε τέλος πως η απεργία πείνας είναι το τελευταίο όπλο του τρομοκράτη, εννοώντας προφανώς ότι θα πρέπει να αντιμετωπίζεται όπως κάθε άλλο όπλο.

Θα προσπαθήσω τώρα να θγάλω μερικά συμπεράσματα:

Το πρώτο και πολύ προφανές είναι ότι οι συγγραφείς έχουν μια προκατασκευασμένη άποψη για την τρομοκρατία και προσπαθούν να αναλύσουν κάποιες πολιτικές πράξεις, βίαιες ή μη, από μια σκοπιά ψυχολογική και μπεχθοριστική. Το δεύτερο είναι ότι σε γενικές γραμμές τέτοιες αναλύσεις δεν μπορούν να εξηγήσουν την πολιτική δράση.

Το ερώτημα που μπαίνει είναι το ακόλουθο: «Μπορεί να είναι αποτελεσματικές οι ενέργειες (των δυνάμεων καταστολής) που αποφασίζονται με βάση μια λανθασμένη περιγραφή της πραγματικότητας;» Θα θέλαμε να απαντήσουμε «όχι». Όμως, η αλήθεια είναι πως πράγματι μπορούν να φέρουν αποτελέσματα. Γιατί, κάτω από πολύ περιορισμένες συνθήκες, είναι πολλές φορές δυνατόν να κατευθύνει κάποιον, ιδιαίτερα όταν βρίσκεται κάτω από ψυχολογική και σωματική πίεση, να συμπεριφερθεί με ένα πολύ συγκεκριμένο τρόπο.

Δεν είναι λοιπόν τυχαίο που όλες οι Κυβερνήσεις (και για μια φορά εξαιρώ την ελληνική, τουλάχιστον για την περίπτωση μου) αντιμετωπίζουν με τα ίδια μέσα τις απεργίες πείνας που έχουν πολιτικά κίνητρα: Από την επιβολή σιωπής στον τύπο όπως στη Γαλλία στην περίπτωση της Action Directe, μέχρι την άσκηση ψυχολογικής πίεσης και την απόλυτη απομόνωση.

Αν όλα αυτά αποτύχουν και ο «τρομοκράτης» καταφέρει να πεθάνει, άλλα μέτρα είναι ήδη έτοιμα. Εμφανίζονται αμφιβολίες για τη διανοητική του υγεία, γίνεται αναφορά στις πιέσεις που δεχόταν από την ομάδα του (όπως στην περίπτωση του Γιαν Πάλατς) και κυρίως, όπως στη Γερμανία, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στο γεγονός πως η απεργία πείνας δεν είναι παρά «ένα ακόμα όπλο του τρομοκράτη».

Θα 'θελα να τελειώσω εδώ. Να προσθέσω όμως πρώτα πως παρόμοια μέτρα είναι έτοιμα και εφαρμόζονται ήδη σε κάποιο βαθμό, και σε άλλες πλευρές τις πολιτικής ζωής, όπως στον «πόλεμο εναντίον της τρομοκρατίας».

Η ιδέα είναι πολύ απλή: Να αναγκαστούν όλοι να δηλώσουν προληπτικά αν είναι «υπερή» ή «κατά». Να περάσει η ιδέα της αυτολογισίας. Να πειστούμε ότι οι «τρομοκράτες» είναι διαφορετικοί από εμάς. Η διαδικασία αυτή έχει ήδη αρχίσει...

Μαουρίτσιο ΦΟΛΙΝΙ

«Μιλώ από πείρα, χωρίς να 'χω έρθει να παίξω εδώ το ρόλο εκείνου που θέλει να προκαλέσει»

Λωτρεαμόν

Πριν είκοσι εννέα (αριθμ. 29) μήνες η εμφάνιση του Εγκέλαδου απείλησε την Καλαμάτα με αφανισμό. Ερείπια ολούθε και καταμέτρησης νεκρών-τραυματιών. Αμνημόνευτοι οι «μετασεισμικοί νεκροί». Επίσης, η μετασεισμική καθημερινότητα των κατοίκων. Ίσως γιατί η ευθύνη δεν περιορίζεται στη φύση (σεισμοί) αλλά στους διοικούστες. Ειδικότερα, στους αιρετούς.

Η ροή των πραγμάτων αποκαλύπτει την επόμενη των εκλογών (δημοτικών) μια περιέργη(;) σιωπή των προεκλογικά δραστήριων προσωπικοτήτων εν Αθήναις. Οι εκ των σοφών συλλέκτες υπογραφών στήριξης-ανάδειξης του κ. Μπένου ουδέν άκουσαν έκτοτε και το «στόμα» τους έκλεισε. Επιμένουν να 'ναι «εξακολουθητικά παρών» δια της ΣΙΩΠΗΣ. Όσον αφορά τους τρίχρονους καρπούς ανοικοδόμησης. Την καθημερινή ζωή. Άμωμοι δηλαδή.

«περπάτησαν μ' άδεια μάτια στην κόλαση πιστεύοντας στα ψεύδη των γερόντων»

Ε. Πάουντ

Αντίθετα, μια ακατάσχετη φλυαρία περί των πολιτιστικών και της προβολής του δημοτικού άρχοντα, εγκαινιάζεται. Πρωτοστατεί η Αυγή. Η οποία απογειώνεται λεκτικά στις 21-2-87 στολίζοντας το δήμαρχο σαν «περίπτωση Μπένου» του οποίου «η πολιτική δημοτική πρακτική έχει αναχθεί σε δείγμα γραφής». Δηλ. πέντε μήνες από το γεγονός του σεισμού η νεκροταφική ακινησία της πόλης, των κατοίκων, απωθείται στις ανάγκες «διακόσμησης» του σώπου του δημάρχου.

Έκτοτε εμφανίζεται μια εργολαβική υμνωδία επί των πολιτιστικών από *Ελευθεροτυπία*, *Αντί* κ.ά. Μια απλή σκέψη, μια απορία: οι κάτοικοι της Καλαμάτας ψήφισαν ένα χρηματοδότη των πολιτιστικών;

Για να αφιχθούμε στο 1989 με τους κατοίκους στα λυόμενα, με αναρμό-

προσκληση από την καλαμάτα

δίους τους «άρχοντες» επί του σχεδίου πόλης, με εκκρεμότητες για ρυθμίσεις και επεκτάσεις κ.ά. Την θραδινή ερημιά της πόλης που μοιάζει να 'ναι «ολούθε αχανές γη ουρανός ένα κανένας ήχος όλα ασάλευτα» (Μπέκετ) δεν παρατήρησε κανείς δημοσιογράφος επί των πολιτιστικών; Ή πολιτισμός ίσον θέατρο, ωδείο, χορός??? Η καλακεία -έστω δικαιολογημένη- των λίγων εκλεκτών (περί των πολιτιστικών) δεν είναι για την παρούσα κατάσταση ένας υπέροχος πλεονασμός; Ή ήθος και νους περισεύουν στους ασχολούμενους με την καλλιτεχνία;

Το πρόσφατο πολιτιστικό πρέσινγκ φιλοξενείται μέσα από αχαλίνωτες διαπιστώσεις: «Καλαμάτα: Οχτώ χρόνια πολιτιστικής άνοιξης (*Ελευθερ.* 9.2.89) «Καλαμάτα - πόλη πρότυπο χορευτικής άνθισης» (*Καθημ.* 11.2.89).

Και ο χρηματοδότης (διαμεσολαβητής δημοσίου χρήματος), δήμαρχος μιας μισοκατεστραμμένης πόλης να θυμίζει (παραφραστικά) τον αρχαίο Μύθο του Νάρκισσου και της Ηχούς. Οι δημοσιογράφοι (Ηχώ): «ο κ. Μπένος μπορεί να είναι υπερήφανος για την επιλογή του» (*Καθημερινή*).

Ο δήμαρχος (Νάρκισσος): «μια επένδυση για

τον πολιτισμό».

Οι λεκτικοί σχεδιαστές που ενδύουν τον εκλεκτό τους παρέμειναν ανυποψίαστοι, ή αόματοι, στο γεγονός της πόλης που επεσκέφθηκαν;

Τους θυμίζω, το 1986 τον Σεπτέμβριο έγινε ένας καταστρεπτικός σεισμός. Και οι κάτοικοι-θύματα του Εγκέλαδου, το 1989 παραμένουν κάτοικοι-θύματα της αδιαφορίας των αρχόντων. Δημοτικών και δημοσίων.

Αμέτοχοι θεατές της πόλης χρησιμοποιούν λεκτικές κορώνες για τη συμπλήρωση του πορτραίτου που εισηγήθηκε η Αυγή για τον κ. Μπένου. «Όταν υπάρχει η κατάλληλη αρχή, ο κατάλληλος άνθρωπος και το σωστό επιτελείο για την επάνδρωση των συμβουλευτικών επιτροπών...» (*Καθημ.* 11.2.89). Αναδεικνύοντας την ΑΜΝΗΣΙΑ για μια πόλη μισοέρμη...

Αν λοιπόν η «χρηματοδότηση» των πολιτιστικών εισπράτει κολακείες και ρεπορτάζ εντούτοις η υπόλοιπη «ζωή» αναμένει

ποιος θα αναλάβει την ευθύνη για την στέγαση των κατοίκων. Πρόβλημα λησμονημένο. Το οποίο υπενθυμίστηκε μ' ένα σχόλιο στα παρασκήνια της *Ελευθερ.* 8-2-89. Για να εισπράξει τη Νομαρχιακή απάντηση ότι όλοι είναι αρμόδιοι και όλοι αναρμόδιοι!!! Αυτά, το 1989.

Οι δημοσιογράφοι-επισκέπτες επί ένα τρίήμερο στην Καλαμάτα δεν «είδαν» την πόλη το θράδυ, δεν «είδαν» τα γκρεμισμένα σπίτια από το 1986... υποψιάζονται άραγε τι σημαίνει η διαβίωση στα λυόμενα... και εδώ το πρόβλημα του πολιτισμού τι συνιστά??? Ή όλα

«κράτησε τα κρυφά αυτά που λάλησαν οι εφτά θροντές και μην τα γράφεις». (Αποκάλυψη του Ιωάννη) αφού τα προαύλια των εν γένει πολιτιστικών παραστάσεων... Να υποψιαστούμε κάποιον μηχανισμό-απόωθησης που καλλιεργεί την ΑΗΘΗ; Ή να συμπλιωθούμε με δημοσιογράφους που γεμίζουν με εικόνες «τα άδεια μάτια τους πιστεύοντας στα ψεύδη των αρχόντων»; Ή να αναμένουμε κάποια απάντηση από την Αυγή για τον εκλεκτό της. Για τις υμνωδίες που του αφιέρωσε θυμίζοντας τον στίχο του ΚΑΒΑΦΗ: «...Καί-σαρ πια» έτσι περιώνυμου ανθρώπου σχήμα όταν λάβεις».

Ενθυμούμαι του κ. Μπένου την ορμή και το θάρρος των διεκδικήσεων του επί κυβερνήσεως της Ν.Δ. Επί κυβερνήσεων συγγενών του δυνάμεων ουδέν... ή τα προβλήματα στέγασης των κατοίκων που στην πλειοψηφία τους τον εκλέξαν δήμαρχο δεν άπτονται του

«δείγματος γραφής» κατά την Αυγή, που αποδείχτηκε «δημαρχικότερη» του δημάρχου.

Ή ο κ. Μπένος θα δραστηριοποιηθεί μετά την πτώση της Κυβερνήσεως «του»; Θα ήθελα να κρατήσω τις παρούσες σκέψεις μακριά από προκαταλήψεις και να προκαλέσω προσκαλέσω τους αρμόδιους να απαντήσουν. Ποιος έχει την ευθύνη. Και ας μην μονεύσουμε τον υπεύθυνο μελετητή τον κ. Διαμαντόπουλο. Για τον οποίο ο τοπικός τύπος πολλά υπαινίσσεται, για «απ' ευθείας ανάθεση μελετών» (*Θάρρος* 15-2-87). Οι απαντήσεις από τον κ. Μπένου, τον νομάρχη και το ΥΠΕΧΩΔΕ θεωρώ ότι θα 'ναι όχι μόνο επί του χάρτου ΑΛΛΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗΣ.

Κ.

Θυμίζουμε: Τον Ιούλιο του 1986 έγινε αναθεώρηση του σχεδίου πόλης με Π.Δ. Ο σεισμός έγινε το Σεπτέμβριο 1986. Το μελετητικό γραφείο ζήτησε να κάνει την αναθεώρηση του σχεδίου του 1986 με αμοιβή τσουχτερή. Τι συνέβη μέχρι το 1989. Ιδιαίτερα όταν το μελετητικό γραφείο μιλούσε για εργασία 3 ή 4 μηνών. Και ο νομάρχης απαντά στην *Ελευθεροτυπία* όπως απαντά στους άστεγους. Δεν τον αφορά το θέμα!!!

1. Το κλεφτρόνι είναι προλεταρόπαιδο. Ζει στις εργατικές συνοικίες και εργάζεται σ' αυτές. Το 80% των κλεφτρονιών δουλεύουν ως «πιτσιρικάδες» στα συνεργεία· φυσικά λόγω του νεαρού της ηλικίας τους ξεπατώνονται στην δουλειά και αμείβονται απαράδεκτα γι' αυτήν, την «νόμιμη» εργασία τους. Έτσι, όμως, έχουν πρόσβαση στο κύκλωμα διάθεσης ανταλλακτικών, κάνοντας θίδες τα κλεμμένα.

2. Το κλεφτρόνι έχει κάποιους, που το υποστηρίζουν, είτε συνεργεία, είτε παρέες που του εξασφαλίζουν την απαραίτητη βοήθεια. Φυσικά, δεν μιλάμε για τους τρελούς πιτσιρικάδες, που κλέβουν μια μηχανή και την πετάνε στην θάλασσα όταν της τελειώσει η βενζίνη, για να κλέψουν μια άλλη.

3. Το κλεφτρόνι κυκλοφορεί με πολλές μοτοσυκλέτες. Φυσικά καμία δεν είναι δική του. Γνωρίζοντας από πρώτο χέρι τη ματαιότητα τέτοιων ονείρων, σπινώως το κλεφτρόνι θα στρωθεί στη δουλειά, για να αγοράσει τη μηχανή που θέλει. Δεν θεωρεί κάτι τέτοιο μικροαστικό, απλώς ξέρει ότι μπορεί να την αποκτήσει πολύ πιο εύκολα.

4. Το κλεφτρόνι είναι γάτα. Τα θράδια κάνει θόλτες στην πόλη, μόνος ή με τον κολλητό του, και σταμπάρει μηχανές. Θυμάται με κάθε λεπτομέρεια που μπορεί να βρει κάθε τύπο μοτοσυκλέτας, ακόμα κι αν είναι κρυμμένη σε αυλή ή σε γκαράζ. Έτσι μπορεί να ανταποκρίνεται με ευκολία σε ότι του ζητηθεί. Δεν φοβάται να μπει σε κλειστούς χώρους και ξέρει να δουλεύει αθόρυβα. Ξέρει όμως να δουλεύει και με θόρυβο. Άπειρες μηχανές έχουν κλαπεί μέσα σε μεσημέρι από κεντρικότερους δρόμους, που έσφυζαν από κίνηση.

5. Το κλεφτόνι ποτέ δεν χρησιμοποιεί τον όρο «κλέβω». Αντί γι' αυτό, λέει «παίρνω», «σηκώνω», «ψω-

νίζω», «καθατώνω», αν και η τελευταία λέξη συνήθως χρησιμοποιείται και με την έννοια της αποθήκευσης.

6. Το κλεφτρόνι δεν θα παραδεχτεί ποτέ ότι κλε-

ψε μηχανή, ακόμα κι αν τον πιάσεις να οδηγεί την δική σου. Με γαλιφιές και υπονοούμενα θα προσπαθήσει να ξεφύγει, για να μπορέσει να ξεφορτωθεί το ενοχο-

ποιητικό στοιχείο. Θα παραδεχτεί ότι έκανε θρωμοδουλειά μόνο όταν το πλάκωσεις στις σφαλιάρες. Αλλά...

7. Αν δείς η καρφή-

σεις στην αστυνομία ένα κλεφτρόνι, να ξέρεις ότι θα σου ξανακλέψει ή θα σου κάψει τη μοτοσυκλέτα.

8. Αν πας να παρακαλέσεις ένα κλεφτρόνι να σου δώσει πίσω τη μηχανή σου, δεν θα σε λυπηθεί, γιατί ξέρει ότι κι εσύ δεν θα τον λυπόσουν.

9. Το κλεφτρόνι είναι πολύ καλός έμπορος. Θα δεχτεί να σου παραδώσει τη μοτοσυκλέτα μόνο έναντι αντιτίμου. Αν δεν την έχει αυτός, θα σου προτείνει να σου πουλήσει πάμπνη μια κλεμμένη. Μπορεί να σου προτείνει να αγοράσει (μέχρι και 150.000 δρχ!) την άδεια της μηχανής, που σου έκλεψαν, για να νομιμοποιήσει μια ίδια που έχει, χτυπώντας της τα νούμερα που γράφει η άδειά σου. Έχει συμβεί να εμφανιστεί κλεφτρόνι σε προσφάτως «χηρεύσαντα» μοτοσυκλετιστή και να του αγοράσει την άδεια. Ο άνθρωπος δέχτηκε μέσα στην απόγνωση του, χωρίς να ξέρει ότι ήταν το ίδιο κλεφτρόνι που του είχε κλέψει και την μηχανή. Έτσι ο παμπόνηρος κλέφτης είχε αποκτήσει νομιμότητα μια μοτοσυκλέτα έναντι τους ευτελούς ποσού των 100.000 δρχ.

10. Το κλεφτρόνι είναι καλός μηχανικός κι ακόμα καλύτερος στις ευρεσιτεχνίες. Διαθέτοντας άφθονο... δωρεάν υλικό για πειραματισμούς, έχει μάθει να συνθέτει ετερόκλητα ανταλλακτικά δημιουργώντας τόσο γρήγορα και καλούς κινητήρες, που αν τους έβλεπαν οι Γαπωνέζοι που τους σχεδίασαν θα έκαναν χαράκι πάνω στα σχεδιαστήριά τους. Μιλάμε για παπιά που έπιαναν τα 120 χλμ. την ώρα, χωρίς θεαίως και να καταφέρουν να φρενάρουν τη στιγμή που έπρεπε...

11. Το κλεφτρόνι δεν μιλάει τους Ζητάδες. Απλώς τους αποφεύγει. Οι σχέσεις του με την αστυνομία είναι κακές. Οι Ζητάδες τον κυνηγάνε συχνά κι αν τους ξεφεύγει αυτό οφείλεται

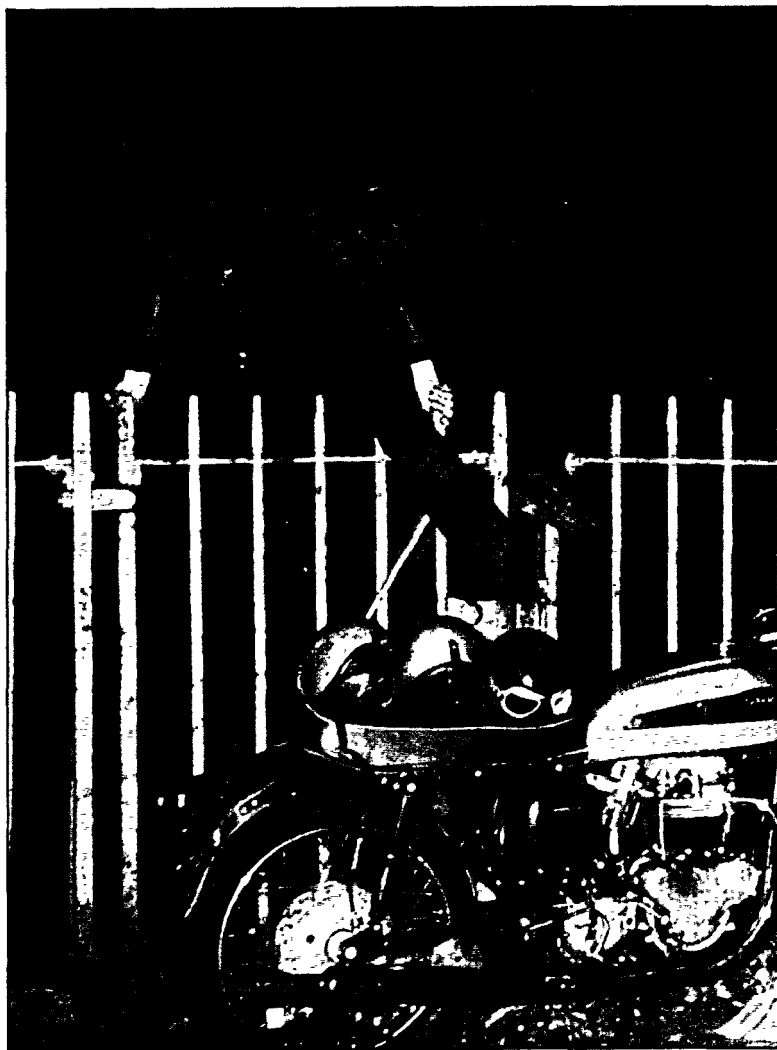
στο ότι οδηγεί πάντα κοντά στα όρια και στο ότι ξέρει διαδρομές απ' όπου δεν μπορούν να περάσουν οι βαριές και δυσκίνητες μοτοσυκλέτες της αστυνομίας. Παρόλα αυτά δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις κλεφτρονιών που «άλλαξαν στρατόπεδο» και έγιναν μοτοσυκλετιστές της Άμεσης Δράσης.

Λέγεται μάλιστα ότι μερικοί συνεχίζουν να ασχολούνται με αυτό το κύκλωμα «αναδιανομής του χρήματος» για να τονώσουν τον ταπεινό μισθό τους. Εμείς δεν πρόκειται να κατηγορήσουμε κανέναν, ιδιαίτερα όταν πρόσφατα συνελήφθη συνάδελφός τους της Ασφάλειας Υψηλών Προσώπων, που πούλαγε ηρωίνη -οπότε οι άλλοι είναι σκέτα αγγελοῦδια. Να κι ένα συνθιμισμένο κόλπο, που χρησιμοποιείται από τους εν λόγω κυρίους. Ένας μοτοσυκλετιστής της Αστυνομίας βρίσκει -ύστερα από κάποιο κυνηγητό- μια κλεμμένη μοτο. Δεν αναφέρει ότι την βρήκε, αλλά ειδοποιεί τους «συνεργάτες» του, που την κρύβουν. Για τον αστυφύλακα, που έχει πρόσβαση στις σχετικές πληροφορίες είναι εύκολο να βρει τον νόμιμο κάτοχο της μοτοσυκλέτας. Του στέλνει, λοιπόν, ένα κλεφτρόνι, που του λέει ότι βρήκε την μηχανή του και θέλει εκατό χιλιάδικα. Έτσι είναι όλοι ευτυχισμένοι...

Φυσικά όλα όσα αναφέραμε πιο πάνω δεν είναι παρά κάποιες γενικές απόψεις. Πολλές περιπτώσεις δεν ανταποκρίνονται σε τούτη την περιγραφή των μέσων όρων.

Μιας και δεν μπορούμε λοιπόν να προβλέψουμε απόλυτα την συμπεριφορά των κλεφτρονιών με βάση κάποιους γενικούς (και πιθανώς ανακριβείς) κανόνες, ας κάνουμε μια προσπάθεια παραπάνω για να κρατήσουμε τους εαυτούς μας εκτός προβλήματος. Γιατί αν μπορούμε στο πρόβλημα, θράσε ρύζι...

Αρίστος ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

Προσοχή στην Ομόνοια

Στα πλαίσια της διτρινποποίησης της Ομόνοιας ο Δήμαρχος ανακάλυψε πως τα εκατοντάδες μηχανάκια, που παρκάρουν στην περιοχή, δεν ταιριάζουν στον εκπάγλου καλλονής δρομέα, τον γνωστό και ως «γυαλάκια». Επιστράτευσε λοιπόν μια παλιότερη απόφαση της Τροχαίας για κατάσχεση των δικύκλων, διαρρύθμισε και μερικά φορτηγά, με γερανούς και... στρώματα (για να μην γρατζουνίζονται τα μηχανάκια) και βγήκε για κυνήγι.

Όποιοι λοιπόν «χάσει» το μηχανάκι του στην περιοχή Ομόνοιας ας μην πανικοβληθεί και νομίζει ότι του το... κοινωνικοποίησαν. Ας πάει να το πάρει

απ' το γκαράζ που βρίσκεται στην Αγ. Κωνσταντίνου, απέναντι απ' την Τροχαία. Το πρόβλημα βέβαια είναι ότι, εκτός από τη φασαρία, θα πρέπει να πληρώσει και 9.000 δρχ. σαν πρόστιμο (αυτά πάνε στον δήμο· πιθανώς για να αγοράσει κι άλλα στρώματα ή για να φτιάξει κι άλλα ωραία αγάλματα σαν τον δρομέα).

Γ.Ν.

Υ.Γ. Το κουφό της υπόθεσης είναι ότι ο Δήμος δεν ειδοποιεί τους κατόχους των δικύκλων να τα παραλάβουν. Περιμένει να τα μαντέψουν μόνοι τους.

ΦΑΤΕ ΜΑΤΙΑ ΨΑΡΙΑ

Σίγουρα θα συμφωνείτε ότι οι τιμές των μοτο έχουν γίνει απαγορευτικότατες, αλλά -ακόμα πιο σίγουρα- θα έχετε προσέξει τα καινούργια εντυπωσιακά μοντέλα που κυκλοφορούν στους δρόμους. Επειδή, όμως, το ...μπανίζιν κατά τη διάρκεια του οδηγήματος μπορεί να αποβεί τουλάχιστον ανθυγιεινό, το καλό μοτοσυκλετιστικό περιοδικό MOTO οργανώνει το 1ο show μοτοσυκλέτας στο εκθεσιακό κέντρο του

Ο.Λ.Π. στον Πειραιά, από 25 Μάρτη ως 2 Απρίλη. Θα μπορέσετε να χαζέψετε τα καινούργια μοντέλα και τις κλασικές μοτοσυκλέτες, να παρακολουθήσετε προβολές βίντεο και να πάρετε μέρος σε σχετικές συζητήσεις. Προσοχή όμως, όταν θα φεύγετε, μην αρχίσετε να οδηγείτε το «παπί» σας, σαν να ήταν αγωνιστική μοτοσυκλέτα των 500 c.c. Οι δρόμοι του Πειραιά δεν προσφέρονται για τέτοιες εμπειρίες...

ΜΠΛΑΚ ΑΟΥΤ

Η ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΩΝ

Δεν δόθηκε, νομίζουμε, αρκετή προσοχή στην πρόταση της Ολομέλειας του Συμβουλίου Εφετών να απαγορευτεί και να διώκεται η δημοσίευση στον Τύπο κειμένων «τρομοκρατικών» ομάδων. Η άμεση αντίδραση των εφημερίδων που είδαν τον κίνδυνο ενός περιορισμού της ελευθεροτυπίας, και ταυτόχρονα την απειλή να στερηθούν ένα απ' τα πιο δημοφιλή θέματά τους, φαίνεται ότι απέτρεψε τουλάχιστον προς το παρόν, κάθε σκέψη της εκτελεστικής εξουσίας να προχωρήσει σε εφαρμογή παρόμοιων μέτρων. Θα ήταν άλλωστε εντελώς παράλογο και τελικά ανέφικτο σε μια συγκυρία που οι εφημερίδες αποκαλύπτουν, περιγράφουν και καταγγέλλουν πρόσωπα και πράγματα σε βαθμό και με τρόπο πρωτόγνωρο τα τελευταία χρόνια, να επιδιώξει η κυβέρνηση να ορίσει πλαίσια στην ενασχόληση του Τύπου με το «τρομοκρατικό φαινόμενο».

Η πρόταση όμως της Ολομέλειας των Εφετών έχει ήδη κάνει τη δουλειά της: «Εμείς σας τα 'παμε», θα ακούσουμε με την πρώτη ευκαιρία. Και ίσως τότε τα πράγματα να είναι ευκολότερα γι' αυτούς που θέλουν να επιβάλουν στον τύπο τη σιωπή.

Η επαγγελία της αδύνατης αυτολογοκρισίας

Η κυβέρνηση, δια του υπουργού δικαιοσύνης, φαίνεται να προκρίνει μια άλλη λύση: «Το εφικτό και το επιθυμητό θα ήταν αν όλοι οι παράγοντες των μέσων μαζικής ενημέρωσης όπως οι δημοσιογράφοι, οι σχολιαστές, οι εκδότες και οι ιδιοκτήτες των μέσων αυτών, με δεοντολογικούς κανόνες που θα είναι προϊόν συναινετικών διαδικασιών, μόνοι τους, να απέφεναν την αναπαραγωγή των προκληρύξεων, που καταλήγει ενδεχομένως, για ορισμένους αφελείς σε διαφήμιση του περικοχόμενου τους». (Ο κ. Β. Ρώτης προς Το Βήμα, 5.2.89).

Την ίδια άποψη φαίνεται να συμμερίζονται και ορισμένοι αναλυτές της αριστεράς. Ο Γ. Καρράς, στην εφημερίδα *Εποχή* του ΚΚΕ εσ. Α-Α θρίσκει τις απόψεις του κ. Β. Ρώτη «ευαίσθητες δημοκρατικά», καθώς και τις ανάλογες απόψεις των ενώσεων εισαγγελέων και του πρόεδρου της ΕΣΗΕΑ, (5.2.89). Επαναφέρει λοιπόν κι αυτός με τη σειρά του την άποψη του Α. Ελεφάντη που από περιοδικό του ίδιου χώρου ζητούσε πριν από καιρό «να επέλθει η δημοκρατική συνείδηση, η πολιτική ωριμότητα, η σοβαρή δημοσιογραφική δεοντολογία», για να πάψουν οι οργανώσεις αυτές «να έχουν το καταπληκτικό προνόμιο να δημοσιεύονται οι ανακοινώσεις τους στον τύπο αυτούσιες, χωρίς περικοπές» (ΚΑΠΑ, 10.7.87).

Πρέπει να σημειώσουμε ότι τόσο ο υπουργός όσο και οι δυο αρθρογράφοι αρνούνται κατηγορηματικά κάθε νομοθετική ρύθμιση και κάθε σκέψη εισαγγελικής παρέμβασης. Ο πυρήνας όμως της προβληματικής τους είναι απολύτως ταυτόσημος μ' αυτόν της Ολομέλειας των Εφετών: ο μόνος τρόπος να καταπολεμηθεί η «μάστιγα της τρομοκρατίας» είναι η σιωπή του Τύπου. Αυτή τη φορά, η «συνειδητή σιωπή» και όχι η επιβεβλημένη.

Αυτές οι απόψεις δεν είναι βέβαια ούτε καινούργιες ούτε πρωτότυπες. Ο Μάρσαλ Μακλούαν, ο «πάπας» της θεωρίας των μαζικών μέσων ενημέρωσης, λίγο πριν το θάνατό του στα 1980 ανέλαβε σταυροφορία για την πολιτική αποκλεισμού της τρομοκρατίας από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Σε πολ-

λές συνεντεύξεις και δηλώσεις στον ιταλικό τύπο υποστήριξε ότι το μοναδικό μέσο καταπολέμησης του φαινομένου είναι η απόλυτη σιωπή των μέσων ενημέρωσης.

Ξέρουμε ακόμα ότι σε πολλές χώρες έχουν παρθεί αυστηρά μέτρα και έχουν δοθεί πολιτικές μάχες για τη θέσπιση και την εφαρμογή σχετικών νόμων (βλ. και τα κείμενα για τη γερμανική εμπειρία που δημοσιεύουμε σε διπλανές στήλες).

Δεν είναι, λοιπόν, «ειδικά στον τόπο μας άνητη η διακίνηση των ιδεών του πολιτικού και του κοινού εγκλήματος» όπως υποστηρίζει ο Α. Ελεφάντης. Ούτε ισχύει ειδικά για την Ελλάδα ότι «η τρομοκρατία αποτελεί κραυγαλέα εξαίρεση δοτής δημοσιότητας», όπως καταγγέλλει ο Γ. Καρράς.

Όπως φαίνεται και από τον φάκελο «Εφημερίδες και τρομοκρατία» που δημοσίευσε το περιοδικό *Εποπτεία* (Νοέμβριος 87) ακριβώς την ίδια προβληματική αναπτύσσουν οι αμερικάνοι αναλυτές που μάλιστα φτάνουν να θεωρούν τους «τρομοκράτες και τους δημοσιογράφους συνεταιρούς στο έγκλημα». Οι τίτλοι των σχετικών δημοσιευμάτων μιλούν μόνοι τους: «Ο τύπος καλλιεργεί τη συμπάθεια προς τους τρομοκράτες», «Τα δώρα των δημοσιογράφων στους τρομοκράτες», «Πώς οι εφημερίδες επιχορηγούν την τρομοκρατία». Δε χρειάζεται, βέβαια, να προσθέσουμε ότι όταν μιλούν για τρομοκράτες αυτά τα κείμενα, αναφέρονται σχεδόν αποκλειστικά στους Παλαιστίνιους αγωνιστές και φτάνουν να θεωρούν επιλήψιμη την οιαδήποτε αναφορά σε «κρατική δία».

Δυο μύθοι κοινά αποδεκτοί

Πώς εξηγείται αυτή η σύμπτωση απόψεων σ' ένα τόσο μεγάλο πολιτικό φάσμα, που ξεκινά από τον Γ. Ράλλη και φτάνει ως τα έντυπα της αριστεράς; Κοινό υπόβαθρο είναι η αποδοχή δυο κυρίαρχων μύθων: ο πρώτος αφορά την «τρομοκρατία», ο δεύτερος τον «τύπο».

1. Σύμφωνα με τον πρώτο μύθο η «τρομοκρατία» είναι ένα τεχνητό, εξωτερικό, περιθωριακό φαινόμενο που υπάρχει μόνο μέσω του τύπου. Πρόκειται για την ίδια αντίληψη που αρνούμενη να κατανοήσει τις κοινωνικές διαδικασίες και τα πολιτικά αδιέξοδα εξηγεί τα πάντα με τον δάκτυλο της ΣΙΑ (ή της ΚGB), ή έστω με την κρίση τρέλας κάποιας μικροομάδας. Αρκεί όμως να θυμηθούμε μόνο τις τελευταίες επιθέσεις κατά των εισαγγελέων και τη συζήτηση που προκλήθηκε απ' αυτές, για να πειστούμε ότι τα προβλήματα που θέτουν οι ενέργειες αυτές είναι απολύτως υπαρκτά. Με πιο κραυγαλέα απόδειξη το «διάλογο» που επιχείρησαν να ανοίξουν με την «17 Νοέμβρη» οι ίδιοι οι δικαστικοί. Οι αριστεροί αναλυτές που συνιστούν τη σιωπή, πριν σπεύσουν να ταυτιστούν με τις προτάσεις του κ. Ρώτη θα 'πρεπε ίσως πρώτα να αναρωτηθούν ποια είναι η πολιτική της Αριστεράς σ' αυτά τα θέματα και τι έχουν οι ίδιοι ν' αντιπαραθέσουν στις «φλυάρες κενολογίες αυτών των ανακοινώσεων». Ταυτίζοντας το ενδιαφέρον του αναγνωστικού κοινού με κάποιο αντίστοιχο νοσηρό ενδιαφέρον για τις δηλώσεις του όποιου Παπαχρόνη, ξεμπερδεύουν μάλλον εύκολα, μ' αυτό που υποτίθεται θα 'πρεπε κυρίως να τους απασχολεί: μια πολιτική απάντηση στο φαινόμενο, που δεν θα οδηγεί στην περιστολή των δημοκρατικών δικαιωμάτων ούτε θα δικαιολογεί την κρατική κατασταλτική παρέμβαση.

2. Σύμφωνα με τον δεύτερο μύθο, ο τύπος είναι περίπου αυτόνομος μηχανισμός που έχει βέβαια οικονομικά κίνητρα, αλλά κινείται ανεξάρτητα απ' το κράτος. Αρκεί λοιπόν η επίκληση της δημοσιογραφικής δεοντολογίας για να φέρουμε στο φιλότιμο τους «λειτουργούς» του τύπου, και να περιορίσουν το φαινόμενο της τρομοκρατίας στις μικροσκοπικές του διαστάσεις! Λες και δεν είναι ο ίδιος ο τύπος, ο μοχλός της κρατικής πολιτικής σ' αυτόν τον τομέα. Πώς μπορούμε να ξεχνάμε τόσο εύκολα τις αλληπάλληλες σκευωρίες, τα φιάσκα, τα συκοφαντικά πρωτοσέλιδα, τις εντεταλμένες αποκαλύψεις... Δεν είναι δύσκολο να υποθέσουμε τι θα γινόταν αν επικρατούσε αυτή η «αυτολογοκριτική δεοντολογία». Ένα

δείγμα της δοκιμάσαμε πρόσφατα: Λίγες μέρες ...καθυστέρησε η «17 Νοέμβρη», και αμέσως μας πρόκυψαν ηχογραφημένες «λαϊκές αντιξουσιαστικές ομάδες». Μπορεί κανείς εύκολα να φανταστεί τι θα γινόταν αν έλειπαν οι αυθεντικές προκηρύξεις. Οι πληροφορίες «ανώνυμων αστυνομικών πηγών» θα έπαιρναν τη θέση της αποκλειστικής ενημέρωσης, οι έντεχνα διοχετευμένες υποψίες θα βάρυναν όποιους πολίτες επέλεγε το αστυνομικό δαιμόνιο Κρυστάλληδων και Αλεξάκηδων και στους θιγόμενους δεν θα δινόταν καν το δικαίωμα της άμυνας, εφόσον θα σκόνταφτε στη λογοκρισία, ή έστω την «αυτολογοκρισία».

Απ' την άλλη μεριά είναι νομίζουμε εντελώς παράλογο να

ζητούν οι αριστεροί αρθρογράφοι απ' τους δημοσιογράφους που καλύπτουν αυτά τα θέματα να τηρήσουν τη δεοντολογία της «αυτοσυγκράτησης» και να προβούν σε «εκούσια αυτολογοκρισία». Γιατί είναι οι ίδιοι αυτοί δημοσιογράφοι (ιδίως του λεγόμενου «αστυνομικού ρεπορτάζ») που βρίσκονται σε διαρκή συναλλαγή με τους μηχανισμούς καταστολής και είναι πρόθυμοι να ανοίξουν τις στήλες των εντύπων τους σε κάθε είδους «αστυνομικές ιστορίες», αρκεί να εξασφαλίσουν την «αποκλειστικότητα». Αν, λοιπόν, θέλουμε να είμαστε ακριβείς, η επιβολή του μπλακ άουτ δεν εισάγει το κράτος σ' έναν άβυσσο μέχρι σήμερα χώρο, αλλά μόνο διαφοροποιεί τους όρους της κρατικής παρέμβασης.

Τα αποτελέσματα του μπλακ άουτ

Μόνο μια φορά στην πρόσφατη ιστορία εφαρμόστηκε απόλυτα η αρχή του μπλακ-άουτ: στην περίπτωση της απαγωγής από την RAF του Χανς Μάρτιν Σλάγιερ, πρόεδρου της ένωσης των γερμανών εργοδοτών στις 5 Σεπτεμβρίου του 1977. Αμέσως μετά την απαγωγή σχηματίστηκε συμβούλιο κρίσης από κυβέρνηση (σοσιαλδημοκράτες του Σμιτ) και αντιπολίτευση (χριστιανοδημοκράτες και Στράους). Το συμβούλιο έθεσε αμέσως υπό τον έλεγχο του κάθε πληροφορία και αξίωση απ' τον τύπο να αποδεχθεί τις αναλύσεις και τη διοικητική σκόπιμη παραπληροφόρηση, ώστε να προκληθεί σύγχυση στους απαγωγείς. Γνωρίζουμε σήμερα ότι αυτή η επιχείρηση είχε τραγικά αποτελέσματα: το θάνατο μέσα στις φυλακές του Σταμχάιμ των ιστορικών ηγετών της RAF (Γκούντραντ Ένσλιν, Αντρέας Μπάαντερ και Γιαν Καρλ Ράσπε) που αποδόθηκε απ' τις αρχές σε «ταυτόχρονη αυτοκτονία». Ακολούθησε η εκτέλεση του Σλάγιερ.

Αποδείχτηκε στην πράξη ότι ο στόχος του μπλακ άουτ δεν ήταν κάποια «καταπολέμηση της τρομοκρατίας» αλλά η ανεμπόδιστη φυσική εξόντωση της φυλακισμένης ηγεσίας της RAF και η αιματηρή επίθεση στους αεροπειραιτές στο Μογκαντίσου.

Μια νέα πολιτική

Αν σήμερα ακόμα κάθε σκέψη «ρυμιστικής παρέμβασης» στον τύπο φαίνεται αιδιανόητη και απαράδεκτη, πρέπει νομίζω να αναζητήσουμε την εξήγηση σε δυο διαφορετικούς παράγοντες.

1. Η σχετικά πρόσφατη ανάμνηση τις δικτατορίας συντηρεί μια ιδιαίτερη ευαισθησία στα θέματα κρατικής οριοθέτησης και θεσμοθέτησης κανόνων ενημέρωσης.

2. Απ' την άλλη μεριά, αυτή την περίοδο του «τέλους της μεταπολίτευσης» τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και ειδικά ο τύπος έχουν αναλάβει ξεχωριστές δικαιοδοσίες πολιτικής συγκρότησης που μέχρι σήμερα διεκπεραιώνονταν κατά κύριο λόγο απ' τους πολιτικούς σχηματισμούς. Το βάρος τους, συνεπώς, έχει αυξηθεί σημαντικά.

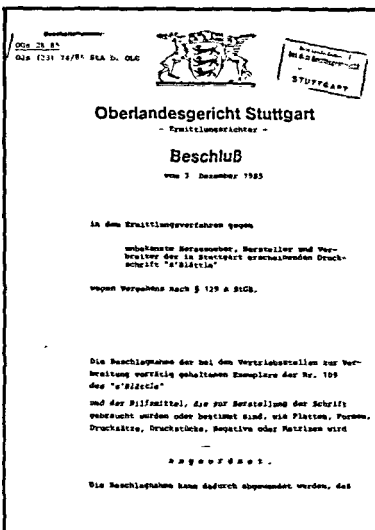
Οι δυο αυτοί παράγοντες δεν είναι όμως παρά συγκυριακοί. Ήδη τα μηνύματα είναι αρκετά ανησυχητικά. Πίσω απ' τα αντιπολιτευτικά πυροτεχνήματα της Νέας Δημοκρατίας μπορεί κανείς να διακρίνει μια νέα «αντιτρομοκρατική πολιτική» που συγκροτείται πάνω στα συντρίμια της πασοκικής τριτοκοσμικής οπερέτας. Ο γνωστός νεοφιλελεύθερος αναλυτής κ. Κόλμερ όχι μόνο απαιτεί τη μη δημοσίευση των προκηρύξεων αλλά προτείνει και ακόμα πιο ριζοσπαστικά μέτρα: «Ο εκτοπισμός των υπόπτων θα μπορούσε να συμβάλει στην αύξηση του κόστους δια τους υποψήφιους τρομοκράτες...» (Μεσημβρινή, 27.1.89).

Ακόμα πιο προχωρημένες απόψεις προβάλλει «τεκμηριωμένες» η Καθημερινή, την οποία αφελώς ο Γ. Καρράς θεωρεί ως συγγενή πολιτικά σ' αυτά τα θέματα με τις εφημερίδες της αριστεράς. Αφού εξάγει τον «αντιτρομοκρατικό» νόμο της Νέας Δημοκρατίας, η Καθημερινή διεκτραγωδεί την «αδυναμία» της Αστυνομίας να αντιμετωπίσει την τρομοκρατία, επειδή δεν βρίσκει πρόθυμους συμμάχους τους πολίτες σε αυθαίρετες και αντισυνταγματικές ενέργειες (29.1.89).

Όλη αυτή η φιλολογία προετοιμάζει το έδαφος για την «άλλη» αντιτρομοκρατική πολιτική που θα είναι «αποτελεσματικότερη» απ' τη σημερινή, δηλαδή θα απαιτεί τη συνεργασία και τη συμμετοχή του πολίτη στην κρατική αυθαιρεσία. Είναι κρίμα που σ' αυτή την προετοιμασία ο τύπος της δεξιάς δεν είναι μόνος.

Δημήτρης ΨΑΡΡΑΣ

Το περιοδικό «s' Blättle» που διώκεται σύμφωνα με την απόφαση του δικαστηρίου της Στουτγκάρδης.

Απόφαση γερμανικού δικαστηρίου για την αφαίρεση από τοπικό περιοδικό δυο «επίμαχων» σελίδων.

ΕΝΑΣ χρόνος φυλακή χωρίς αναστολή και πενταετή στέρηση των πολιτικών του δικαιωμάτων ήταν η απόφαση του εφετείου του Αμβούργου στην δίκη κατά του καθηγητή φυσικής Φριτς Στορίμ. Ο Στορίμ (49) κήθησε στο εδώλιο του κατηγορουμένου γιατί σαν υπεύθυνος τύπου του περιοδικού Σαρμπόν—τηράζ 800 αντίτυπα—επέτρεψε την ανατύπωση δύο ομιλιών από μία εκδήλωση με θέμα τις συνθήκες διαβίωσης στη φυλακή των πολιτικών κρατούμενων. Η διεξαγωγή της δίκης θύμιζε άλλες εποχές, τη δεκαετία του 70. Το ακροατήριο, πριν επέμβει η αστυνομία και εκκενώσει την αίθουσα, παρακολούθησε τη δίκη πίσω από διαχωριστικό τζάμι αφού λίγο πριν όλοι είχαν αδειάσει τις τσέπες τους στην είσοδο. Απαραίτητη, κατά την άποψη του δικαστηρίου, ήταν και η παρουσία εκατοντάδων αστυνομικών μέσα κι έξω από το δικαστικό μέγαρο. Σπάνια όμως έχει βρεθεί ομοσπονδιακό δικαστήριο κάτω από την πίεση ενός τόσο πλατιού φάσματος της κοινής γνώμης. Οι εκδηλώσεις συμπάραστασης περιελάμβαναν από διαδήλωση το θρόνο της Πρωτοχρονιάς και κατάληψη της τοπικής βουλής μέχρι και συζητήσεις της ένωσης δημοσιογράφων.

Το κατηγορητήριο κατά του Στορίμ στηρίχθηκε στην παράγραφο 129α του ποινικού κώδικα. Σύμφωνα με τον νόμο «απαγορεύεται η σύσταση τρομοκρατικής ομάδας καθώς και η προπαγάνδα και προσηλυτισμός». Τα προβλήματα βέβαια αρχίζουν από την ερμηνεία αυτής της παραγράφου. Το ομοσπονδιακό συνταγματικό δικαστήριο αποφάσισε ότι όχι μόνο ο προσηλυτισμός νέων μελών αλλά και συμπαθούντων τιμωρείται με τουλάχιστον εξαμήνη φυλάκιση. Μία απόφαση, η οποία, κατά την άποψη του καθηγητή Νόρμαν Πιρχ, «ανοίγει πολλές πόρτες στον κρατικό μηχανισμό».

Από το 1982 μέχρι το 1985 περίπου εκδικάστηκαν 900 υποθέσεις, βασισμένες στην παράγραφο 129α και μέχρι σήμερα πρέπει να έχουν ξεπεράσει τις 1500. Στη θέση του κατηγορούμενου βρέθηκαν δικηγόροι, δημοσιογράφοι, διαδηλωτές και φωτογράφοι.

Στα τέλη Δεκεμβρίου της περασμένης χρονιάς το Ανώτατο Εφετείο της Βαυαρίας καταδίκασε την 23χρονη Ζανίν Σ. σε δέκα μήνες φυλάκιση με τετραετή αναστολή με το αιτιολογικό της «προπαγάνδας υπέρ μιας τρομοκρατικής οργάνωσης». Το ποινικό αδίκημα που επέφερε την καταδικαστική απόφαση ήταν, ότι η Ζανίν νοίκιασε μία αίθουσα για να γίνει μία δημόσια εκδήλωση με θέμα τους πολιτικούς κρατούμενους καθώς και η βοήθεια της στη διακόσμηση του χώρου με προπαγανδιστικό υλικό (σύμφωνα με την άποψη του δικαστηρίου).

Εναντίον του δικηγόρου του Στορίμ έχει επίσης ανοιχθεί δικαστική διαδικασία, με την κατηγορία της «υποστήριξης τρομοκρατικής οργάνωσης». Τον Μάρτιο θα αρχίσει στο Ντύσσελντορφ η δίκη της Ούλα Πενσλίν και της δημοσιογράφου Ίνγκριντ Στρομπλ. Οι δυο γυναίκες κατηγορούνται για βομβιστικές ενέργειες και συμμετοχή σε τρομοκρατική οργάνωση. Στα ποινικά αδικήματα που μπορούν να χαρακτηριστούν σαν τρομοκρατικές πράξεις δεν ανήκουν μόνο οι βομβιστικές ενέργειες, οι δολοφονίες και οι απαγωγές. Τον περασμένο Γενάρη κατηγορήθηκε για τρομοκρατικές ενέργειες ένας νεαρός, που είχε ξεβιδώσει μερικές βίδες από μία κολώνα παροχής ρεύματος.

Ο Νόρμαν Πιρχ έχει πάντως αρκετές αμφιβολίες κατά πόσο ο 129α δεν έρχεται σε αντίθεση με το σύνταγμα. Στο σύνταγμα είναι κατοχυρωμένη η ελεύθερη έκφραση καθώς και το δικαίωμα κάθε πολίτη να ξερει ποια ενέργειά του μπορεί να επιφέρει ποινική δίωξη και ποια όχι. Ένα δικαίωμα, που τα ρευστά όρια του 129α δεν επιτρέπουν.

Καθόλου ρευστός, δεν είναι βεβαίως ο τρόπος δράσης της αστυνομίας και των δικαστικών αρχών. Για την εξακρίβωση και διελεύκανση υποθέσεων, που στηρίζονται στον 129α, η αστυνομία έχει στη διάθεσή της δικαιώματα, που δεν έχει

όταν γίνονται έρευνες για «κλασικά» αδικήματα. Έτσι αρκεί η υποψία για να προφυλακιστεί κάποιος.

Αλλά ούτε κι ο ιδιωτικός χώρος είναι ταμπού για τις διωκτικές αρχές, ακόμα κι εκείνο το δημοσιογραφικό απόρρητο. Τα τελευταία χρόνια έχει γίνει μια συνήθεια για πολλούς ιδιώτες, αριστερά βιβλιοπωλεία, εφημερίδες όπως επίσης και για την κρατική τηλεόραση, να δέχονται τακτικά επισκέψεις από την ασφάλεια. Πρόσφατα η αστυνομία κατέσχεσε αδημοσίευτο υλικό της γερμανικής τηλεόρασης, που είχε γυριστεί κατά τη διάρκεια μίας διαδήλωσης και στο οποίο στηρίχτηκε μία σειρά από δίκες.

Το σύνολο των μέτρων, που μπορεί να πάρει η αστυνομία κατά τη δίωξη της τρομοκρατίας, φθάνει μέχρι τη «νόμιμη» χρησιμοποίηση χαφιέδων και την ελεύθερη έρευνα σε αυτοκίνητα στους ομοσπονδιακούς αυτοκινητόδρομους.

Ο νόμος 129α δεν είναι όμως δημιούργημα της συντηρητικής κυβέρνησης. Οι ρίζες του βρίσκονται στο 1976, όταν οι σοσιαλδημοκράτες ψήφισαν στη βουλή τους γνωστούς «αντιτρομοκρατικούς» νόμους. Ο 129α είναι ένα απαραίτητο συμπλήρωμα στις ανάγκες αυτής της δεκαετίας, για την καταπολέμηση και εκφοβισμό ενός ριζοσπαστικού κινήματος που εδραιώθηκε, πέρα από τα όρια της υπάρχουσας νομοθεσίας. Η ερώτηση όμως, για τον νομικό Ρολφ Γκέσνερ, είναι μέχρι ποιο σημείο, με το πρόσχημα της εθνικής ασφάλειας, μπορούν να καταπατούνται βασικά δικαιώματα και ελευθερίες του πολίτη.

Ο καθηγητής φυσικής Φριτς Στορίμ.

Για τον δικηγόρο Μίχαελ Μος ο 129α είναι η απαρχή της ποινικοποίησης των πολιτικών φρονημάτων. «Η συνταγή είναι απλή», λέει ο Νόρμαν Πιρχ, «διαλέγεις για παράδειγμα τον συντάκτη ενός μικρού περιοδικού, τον περνάς από δίκη για να φοβηθούν οι άλλοι». Γεγονός είναι, ότι το θέμα πολιτικοί κρατούμενοι είναι ταμπού για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Ένα στοιχείο, που στηρίζει την άποψη του Πιρχ, είναι ότι μόνο ένα 6% των δικών που στηρίχθηκαν στον 129α κατέληξαν σε καταδικαστικές αποφάσεις. Το ποσοστό αυτό για τα «κλασικά» αδικήματα, κυμαίνεται γύρω στα 50%.

Βέβαια για τον υπουργό εσωτερικών Τσίμερμαν όλα αυτά τα μέτρα δεν είναι αρκετά. Τους επόμενους μήνες θα κατατεθεί στη βουλή ένα νομοσχέδιο με τη βοήθεια του οποίου διευρύνεται ο κύκλος των πιθανών «τρομοκρατών». Ένα από τα βασικά στοιχεία του νομοσχεδίου βασίζονται στην ορολογία «παθητικός οπλισμός». Ένα κράνος μοτοσικλέτας σε διαδήλωση ή ένα αδιάβροχο σε ηλιόλουστη μέρα μπορούν να αποβούν μοιραία. Το τελευταίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί σαν όπλο απέναντι στις αντλίες της αστυνομίας.

Ο Τσίμερμαν είχε εκφράσει τις προθέσεις του ήδη το 1983, «...και θέλω τη σύλληψη αυτών των ανθρώπων με τη βοήθεια του ποινικού κώδικα, πριν ακόμα διαπράξουν βίαιες πράξεις και χωρίς να έχει σημασία αν ο τοπικός αστυνομικός διοικητής έχει απαγορεύσει τη μεταμφίεση ή όχι». Άντε και σ' ανώτερα.

Νίκος ΘΕΟΔΩΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΠ. ΧΕΡΛΙΝ: Η λογοκρισία στη Δ. Γερμανία

Από τον γερμανό ευρωβουλευτή Μπένι Χερλίν που είχε ο ίδιος διωχθεί ως «διαφημιστής δια του τύπου της τρομοκρατίας» ζητήσαμε να μας συνοψίσει τη «γερμανική εμπειρία».

«Το περιοδικό Radikal έβγαине στο Δ. Βερολίνο από το 1978 σαν αριστερό ανοιχτό βήμα συζήτησης και διαλόγου. Είχαμε αποφασίσει ότι στα κείμενα που θα στέλνονταν δε θα επερβαίναμε ούτε με λογοκρισία ούτε με άλλο τρόπο. Στις αρχές του '80 γίνονταν στη Γερμανία και το Βερολίνο «πράξεις σαμποτάζ» σε συνδυασμό με τις καταλήψεις σπιτιών και τα προβλήματα στέγας. Οι ομάδες έστελναν «ανακοινώσεις» στο περιοδικό και τις δημοσιεύαμε. Στο μεταξύ δεν είχα μια ανάμιξη με το περιοδικό. Δούλευα σαν δημοσιογράφος στην Tageszeitung. Εκεί, σε σχόλιά μου, είχα δηλώσει την αντίθεσή μου και είχα ασκήσει κριτική στις «πράξεις σαμποτάζ», τις βόμβες κλπ., επειδή κατά τη γνώμη μου βασίζονταν σε μια λανθασμένη εκτίμηση της πολιτικής κατάστασης στη χώρα. Ωστόσο το 1984 καταδικάστηκε σε 2½ χρόνια φυλάκιση επειδή φερόμουν τυπικά ως εκδότης του περιοδικού, του οποίου οι αναδημοσιεύσεις των προκηρύξεων υποτίθεται ότι ευνοούσαν την τρομοκρατία στο Βερολίνο. Θεωρήθηκα ως υποκινητής και τα αντίθετα σχόλιά μου στην TAZ ως συγκάλυψη και προσπάθεια εξωραϊσμού. Νομική βάση αποτέλεσε το άρθρο 129α του ποινικού κώδικα που ψηφίστηκε κατά των τρομοκρατικών οργανώσεων αλλά και κατά της συμμετοχής, προπαγάνδας και εκθιασμού των τρομοκρατικών πράξεων.

«Το άρθρο αυτό έχει ενισχυθεί ακόμα περισσότερο έκτοτε και χρησιμοποιείται τώρα ευρύτερα για παράδειγμα εναντίον περιοδικών του αντιατομικού κινήματος που δεν παίρνουν αποστάσεις από τις δυναμικές ενέργειες (ανατίναξη ηλεκτρικών πυλώνων, κλπ.). Το άρθρο αυτό δημιουργεί τρομοκράτες, συμβάλλοντας στην ποινικοποίηση απόψεων. Η ένωση των δημοσιογράφων PEN, οι Πράσινοι και οι Σοσιαλδημοκράτες το έχουν απορρίψει στο όνομα της ελευθεροτυπίας και η SPD έχει δεσμευτεί προεκλογικά να το καταργήσει όταν σχηματίσει κυβέρνηση.

«Η περίπτωση του Radikal έγινε ένα κίνημα. Οι Πράσινοι, σε ένδειξη συμπαράστασης με συμπεριέλαβαν στη λίστα τους για τις ευρωεκλογές και έτσι τώρα έχω τη βουλευτική ασυλία, την οποία το Ευρωκοινοβούλιο αρνήθηκε να άρει, δηλώνοντάς ταυτόχρονα ότι η πράξη μου είναι στα πλαίσια της κανονικής δημοκρατικής δραστηριότητας.

«Τα μέτρα αυτά κατά της ελευθεροτυπίας είναι κατά τη γνώμη μου:

1. ένα μέσο για την ποινικοποίηση πολιτικών απόψεων,

Το περιοδικό Radikal, που διώχθηκε το 1984.

2. μια είσοδος που σπρώχνει κάποιες μικρές ομάδες βίαιης δράσης ακόμα βαθύτερα στο χώρο της παρανομίας με τον τρόπο αυτό, η βία κλιμακώνεται και δεν περιορίζεται,

3. ένας τρόπος για τη ρύθμιση της πολιτικής συμπεριφοράς μέσω απαγορεύσεων.

«Πιστεύω ότι η μόνη δυνατή λύση είναι η ελεύθερη χωρίς περιορισμούς συζήτηση για όλα τα ζητήματα».